T. C.
HALİÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MUSİKİSİ ANA SANAT DALI
TÜRK MUSİKİSİ PROGRAMI

İKİNCİ MEŞRUTİYET'TEN CUMHURİYET'E KOCAELİ'NDE MÜZİK (1908-1998)

SANATTA YETERLİK TEZİ

Hazırlayan
Gülşen ERDAL

Danışmanı
Prof. Dr. Kamile PERÇİN AKGÜL

İstanbul - 2018

Sanatta Yeterlik
Kabul Onay Sayfası
Form-9

T.C.
HALİÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Musikisi ***Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik Programı*** öğrencisi Gülşen Eroal tarafından hazırlanan "II. Meşrutiyetten Cumhuriyete (1908-1938) Kocaeli Kentinde Müzik" adlı bu çalışma jürimizce Sanatta Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 5../.06/2018

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :	İmzası:
Jüri Üyesi: Prof.Dr.Kamile Perçin Akgül Danışman: Haliç Üniv. İşletme ASD Öğr.Üyesi	.....
Jüri Üyesi: Prof.Dr. Nilgün Sazak SAÜ Üniv. Devlet Konser ASD Öğr. Üyesi	.....
Jüri Üyesi: Prof.Dr. Nigar Pösteki Kocaeli Üniv. İletişim Fak. ASD Öğr. Üyesi	.....
Jüri Üyesi: Prof. Ersal Özcan Haliç Üniv. Türk Musikisi ASD Öğr. Üyesi	.....
Jüri Üyesi: Prof. Saim Aksal Haliç Üniv. Türk Musikisi ASD Öğr. Üyesi	.....

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ I
İÇİNDEKİLER II
ŞEKİL LİSTESİ V
ÖZET X
ABSTRACT XIII
1.GİRİŞ 1
2.KOCAELİ(İZMİT) TARİHÇESİ 3
3.II.MEŞRUTİYET DÖNEMİ İZMİT SANCAĞI İÇİNDA MÜZİK(1908-1918) 8
3.1. İzmit Sancağı Çevresinde Yaşayan Topluluklar 10
3.2. İzmit Sancağı Çevresinde Müzik 14
3.2.1. XIX. Yüzyıl Seyyahlarının Gözlemlerinde İzmit Sancağı Çevresinde Müzik 14
3.2.2. Müslüman Halkın Müzik Yaşantısı 16
3.2.2.1. İçkanca Bağlı Müzik Yaşantıları 16
3.2.2.2. Günlük Yaşamda Müzik 17
3.2.3. Azınlıkların Müzik Yaşantıları 17
3.2.3.1. Ermenilerin Eğitim Kurumlarında Müzik 19
3.2.3.2. Ermenilerin İçkanca Bağlı Yaşantılarında Müzik 22
3.2.3.3. Armaş (Akmeşe) Manastırı Müzik El Yazmaları 24
3.2.3.4. Armaşlı Müzik Şefleri 26
3.2.3.5. Ermenilerin Günlük Yaşamında Müzik 31
3.2.3.6. Müzikolog Gomidas Vartabedin Bardizag'a Ziyareti 57
3.2.3.7. Armaş Panayırlarında Müzisyenler 60
3.2.3.8. Tehcir ve Ermenilerin İzmit Sancağı Çevresinden Ayrılışları 60
3.2.3.9. Rumların İzmit Sancağı Çevresinden Ayrılışları 61
4.MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİ İZMİT SANCAĞI İÇİNDA MÜZİK(1914-1921) 62
4.1. Milli Mücadele'de ve Kurtuluş Savaşı Çevresinde İzmit Sancağı 62
4.2. Milli Mücadele Dönemi'nde Müzik Etkinliği Olarak Bando 64
4.2.1. İlk Türk Müzik Topluluğu Heveskâran-ı Musikî Cemiyeti 64
4.2.2. Mutasarrıf Mazhar Müfit Bey ve Heveskâran-ı Musikî Cemiyeti'ne Katkıları 67
4.2.3. Milli Mücadele Dönemi ve Sonrası Mustafa Kemal Paşa'nın İzmit Sancağı'nı Ziyareti Sırasında Müzik Etkinliği Olarak Bando 70
4.2.4. İzmit'te Zafer Şenlikleri ve Kutlamalar 73
5. ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ'NDEN TEK PARTİLİ DÖNEME KOCAELİ'DE MÜZİK (1923-1950) 74
5.1. Cumhuriyet Dönemi ve İzmit Sancağı Çevresinden Kocaeli Vilayetine Geçiş 74
5.2. Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1938) 75
5.3. İnönü Dönemi (1938-1950) 76
5.4. Erken Cumhuriyet'ten Tek Parti Dönemine Kocaeli Kenti (1923-1950) 77
5.5. Erken Cumhuriyet Dönemi Kocaeli'nde Müzik(1923-1938) 79
5.5.1. Gündelik Yaşamda Müzik 79
5.5.2. Cumhuriyet Dönemi'nde Bir Müzik Topluluğu Olarak Bando ve Kent Yaşamı 82
5.5.3. Kocaeli'nde Balolar 91
5.5.4. Atatürk ve İnönü Dönemi'nde Müzik Yaşantıları (1923-1938 / 1938-1950) 94

5.5.5. Atatürk ve İnönü Dönemi'nde Müzik Yaklaşımlarının Kültürel Bir Yapılanma Kurumu Olarak Halkevleri....94
5.6. İzmit Halkevi'nin Açılması ve İzmit Halkevi Güzel Sanatlar Şubesi Müzik Kolu'nun Faaliyetleri....96
5.6.1. Kocaeli Basınında İzmit Halkevi Müzik Etkinlikleri....97
5.6.2. Kocaeli Basınında Diğer Halkevlerinin Müzik Etkinlikleri....102
5.6.3. Adapazarı Halkevi'nde Müzik Etkinlikleri....114
5.7. Atatürk ve İnönü Dönemi'nde Müzik Yaklaşımlarının Kültürel Bir Yapılanma Kurumu Olarak Köy Enstitüleri....115
5.7.1. Kocaeli Arifiye Köy Enstitüsü'nde Müzik....115
6. ÇOK PARTİLİ DÖNEM'DEN XX. YÜZYIL SONUNA DEĞİN KOCAELİ'DE MÜZİK (1950-1998)....119
6.1. Kocaeli'de Müzik Yaklaşımında Dernekler ve Müzik Etkinlikleri....120
6.1.1. İzmit Türk Musikîsi Derneği....120
6.1.2. İzmit Türk Musikîsi Derneği Konserleri....125
6.1.3. Kocaeli Basınında İzmit Türk Musikîsi Derneği Etkinlikleri....137
6.1.4. İzmit Türk Musikîsi Derneği Bünyesinde İzmit'te Türk Halk Müziği Etkinlikleri....153
6.1.5. Adapazarı Musikî Cemiyeti....159
6.1.6. Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği (KYÖD)....161
6.1.7. KYÖD Korosu ve Kocaeli'de Çoksesli Müzik....163
6.1.8. Kocaeli Basınında KYÖD....170
6.1.9. Kocaeli Turizm Tanıtma ve Folklor Araştırma ve Geliştirme Derneği....171
6.1.10. İzmit Halk Eğitim Derneği Müzik Etkinlikleri....172
6.1.11. Yarımca Sinema-Sanat Dostları Derneği....173
6.2. Kocaeli'de Festivaller ve Müzik....175
6.2.1. Kocaeli 1. Müzik Festivali....175
6.2.2. Yarımca Kiraz Festivali/Yarımca Kültür Sanat Festivali....177
6.2.3. Değirmendere Kültür, Sanat ve Fındık Festivali....182
6.3. Kocaeli Kenti'nin Müzik Kültüründe Öne Çıkan Seka Fabrikası Konser Salonu....184
6.3.1. Seka Postası Gazetesi'nde Müzik Haberleri....185
6.4. Cumhuriyet Dönemi'nde Kocaeli'de Popüler Müzik Mekanı Olarak Gazinolar....200
6.5. Türkiye'de Popüler Müziğin Gelişimi ve Kocaeli'deki Yansımaları İçe İçdeki Popüler Müzik Grupları....206
6.5.1. Körfez Caz ve Molinerler Grupları....206
6.5.2. Metronomlar (1965-1971)....210
6.5.3. Altın Mikrofon Yarışması ve Kocaeli....213
6.5.4. Petkim Orkestrası....213
6.5.5. Altın Kupa Yarışması ve Kocaeli....214
6.5.6. Çekiçitli Müzik Grupları....220
6.6. Kocaeli'nin Eurovision Tecrübesi ve Küçük Kız Ayça....226
6.7. Sanayi Kenti Kocaeli'de Halk Konserleri Mekanı Olarak Fuar ve Popüler Konserler....229
6.8. Kocaeli'de Yerel Yönetimler ve Müzik Etkinlikleri....233
6.9. Diğer Müzik Etkinlikleri....236
6.10. TRT Repertuvarında Kocaeli Türküleri....251
6.10.1. Kocaeli'de Türk Halk Müziği Derleme Çalışmaları....251

6.10.2. TRT Repertuvarında Yer Alan Kocaeli Türkleri 252
7. SONUÇ 269
8. KAYNAKLAR 275
9. ÖZGEÇMİŞ 292

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 2.1. İzmit Sancağı Haritası 5
Şekil 2.2. İzmit Sancağı Kazalarının Nüfusu 6
Şekil 3.1. İzmit Ermeni Mahallesi 12
Şekil 3.2. Fanfare /College Sante- Barbe Kartpostalı-1 18
Şekil 3.3. College Francais Sante-Barbe İsmidt Okulu Öğrencileri 20
Şekil 3.4. College Sante-Barbe Kartpostalı-2 20
Şekil 3.5. İzmit Çarkı Merkezindeki College Sante- Barbe Binası 21
Şekil 3.6. Kolej Binasının Günümüzdeki Görünümü 21
Şekil 3.7. Der Voghormia Notaları 23
Şekil 3.8. Kötülüksavar Meryem Ana 29
Şekil 3.9. Armak Dinsel Okulu Müziklerinden Örnekler 30
Şekil 3.10. Armak Manastırından Akmeke Camisine 31
Şekil 3.11. Halem Halem Notası 32
Şekil 3.12. Odalar Yapmışım Notası 34
Şekil 3.13. Ne Kadar Ağlasam Notası 34
Şekil 3.14. Es Rüzgârcık Es Notası-1 35
Şekil 3.15. Es Rüzgarcık Es Notası-2 35
Şekil 3.16. Grung Notası 37
Şekil 3.17. Harigi Marigi Zis Garke Notası 40
Şekil 3.18. Gomidas Vartabed ve Kusan Korosu 57
Şekil 3.19. Gomidas Vartabed İstanbulda 58
Şekil 3.20. Panos Terlemezyan Tarafından Çizilen "Gomidas Vartabaed" Resmi 59
Şekil 4.1. İzmit Valisi Sadettin Bey, Yusuf Kemal Bey'i Karşılama Töreninde Adapazarında, İlkokul Çocuklarıve Kalpaklı Kuvay-i Milliye Mensupları (15 Şubat 1922) 63
Şekil 4.2. Semra Dinçer Tandırcı-Gülşen Erdal Söyleşi 65
Şekil 4.3. Şehbâl Dergisinde İzmit Heveskâran-ı Musikî Cemiyeti Fotoğrafı 66
Şekil 4.4. Mutasarrıf Mazhar Müfit Bey 67
Şekil 4.5. İzmit Sancağı Sınırlarında Yer Alan Adapazarının Şehir Bandosu (1916) 68
Şekil 4.6. Adapazarı Milli Bandosu (1909) 68
Şekil 4.7. İzmit Heveskâran-ı Musikî Cemiyeti Bandosu (1927) 69
Şekil 4.8. Heveskâran Bandosu Kurucularından Arap Hasan (Karakuzu) 70
Şekil 4.9. Hereke'de M. Kemal Paşa'yı Bekleyen Askeri Bando Mızıka Ekibi (17 Ocak 1923) 72
Şekil 5.1. Kocaeli İl Genel Meclisi 75
Şekil 5.2. İzmit Mızıka Takımı (1932) 76
Şekil 5.3. Şakir Balkıile Söyleşi 80
Şekil 5.4. Kertil Tekke Sokağı Sakinleri Müzik Yaparken (1937) 81
Şekil 5.5. Zafer Takı Önünde Cumhuriyet Bayramında İzmit Belediye Bandosu ve Belediye Başkanı Abidin Bey (1928) 83
Şekil 5.6. Hereke'de Agâh Atak Bey Tarafından Kurulan Bando Mızıka Takımı ve Elemanları 84
Şekil 5.7. Hereke Bandosu Şefi Olan Alman Subay ve Ailesi 84
Şekil 5.8. Sümerbank Fabrikası Konserinde Riyaset-i Cumhur Musikî Heyeti 85

Şekil 5.9. Belediye Bandosu Akyeküil-Üçmanyurdu Karşılaşmasıı Öncesinde Bando Topluluğu-Şef Ahmet Özdemir, Trompette Ahmet Oğultekin (1933) 86
Şekil 5.10. Atatürk Heykeli Önü Cumhuriyet Bayramıı Kutlamalarıı(1933) 86
Şekil 5.11. Şimdiki Belediye Kütüphanesinin Yerinde Olan Hal Binasıı Avlusunda, İzmit Belediye Bandosunun Yeniden Düzenlenmesi Nedeniyle Çekilen Fotoğrafta Belediye Meclisi Üyesi Ferit Aral, Bando Elemanlarıı(1934) 87
Şekil 5.12. İzmit Şehir Bandosu (1934) 87
Şekil 5.13. Refat Yüce ve İzmit Halkevi Bandosu 88
Şekil 5.14. Bayram Kutlamasında İzmit Şehir Bandosu (1936) 88
Şekil 5.15. İzmit Şehir Bandosu (1961) 89
Şekil 5.16. Hasan Karakuzu Haberi 90
Şekil 5.17.Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Bandosu Elemanlarıı ve Bando Şefi Emre Şirin 90
Şekil 5.18. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Bandosu 91
Şekil 5.19. Halkevi Balo Bileti 91
Şekil 5.20. Herekeğde Tango 92
Şekil 5.21. Ud Hocasıı Fazilet Öztan Öğrencileriyle (1930ğlar) 93
Şekil 5.22. 1930ğlu Yıllarda İzmit Halkevinde Bir Konserin Programıı 104
Şekil 5.23. 1949 Yılıı Güzel Sanatlar Kolunun Çalışma Programıı 105
Şekil 5.24. İzmit Halkevinde Sergilenen Yedekçi Opereti (1938) 106
Şekil 5.25.İzmit Halkevinde Mandolin Çalan Öğrenciler İzmit Halkevi Binasıı Önünde Öğretmenleri Jale Hanımğla (1953) 107
Şekil 5.26. Yenituran Okulu Müzik Öğretmeni Jale Hanım ve Mandolin Grubu 107
Şekil 5.27. 19 Mayıs Törenlerinde İlkokul İşcileri Mandolin Grubu 108
Şekil 5.28. Halkevi Başkanının İzmitlilereğ Mektubu 108
Şekil 5.29. Türkyolu Gazetesi 1 Nisan 1935 Haberi 109
Şekil 5.30. Türkyolu Gazetesi 30 Eylül 1937 Haberi 110
Şekil 5.31. Türkyolu Gazetesi 30 Nisan 1943 Haberi 110
Şekil 5.32. İzmit Halkevi Bandosu 111
Şekil 5.33. Türkyolu Gazetesi 5 Temmuz 1946 112
Şekil 5.34. Türkyolu Gazetesi 26 Temmuz 1946 112
Şekil 5.35. Üssü Bahri Subayından Keman Dersi Alan Öğrenciler 113
Şekil 5.36. 1936 yılıı İzmit Halkevi Müzik Etkinlikleri 113
Şekil 5.37. Arifiye Köy Enstitüsü Talebeleri Haberi 118
Şekil 6.1. İzmit Türk Musikîsi Derneği Başkanlarından Hüseyin Çağlayan İle Gülşen Erdal 122
Şekil 6.2. Kocaeli Büyükşehir Musikî Derneği Başkanıı Vehbi Hopalıı İle Gülşen Erdal 123
Şekil 6.3. Vehbi Hopalıı ve Hüseyin Çağlayan ile Söyleşi Öncesi 124
Şekil 6.4. İzmit Türk Musikîsi Derneğinin İstiklal Caddesindeki Yeri (1945-1950) 124
Şekil 6.5. İzmit Türk Musikîsi Derneği Halkevi Konseri (1948) 125
Şekil 6.6. İzmit Türk Musikîsi Derneği Gecesi-Solist Özdemir Küpçü (20 Ocak 1949) 126
Şekil 6.7. İzmit Türk Musikîsi Derneği (20 Şubat 1949) 127
Şekil 6.8. Seka Kağıt Fabrikasında İzmit Türk Musikîsi Derneği Konseri 127
Şekil 6.9. İzmit Türk Musikîsi Derneği Konserleri 128
Şekil 6.10. İzmit Türk Musikîsi Derneği Mevlâna Gecesi 128
Şekil 6.11. Ali Koç Demirören 129
Şekil 6.12. Ali Koç Demirören ve Mustafa Küpçü 129

Şekil 6.13. İzmit Musikî Derneği Provalarından (1950) 130
Şekil 6.14. İzmit Türk Musikîsi Derneği Konseri (1959)..... 130
Şekil 6.15. İzmit Türk Musikîsi Derneği-Atatürkçün Sevdiği Şarkılar Konseri (1961)..... 131
Şekil 6.16. İzmit Türk Musikîsi Derneği- Solist: Ali Koç Demirören (1963)..... 131
Şekil 6.17. İzmit Türk Musikîsi Derneği Üyeleri (1967) 132
Şekil 6.18. İzmit Türk Musikîsi Derneği Gecesi (1972) 132
Şekil 6.19. İzmit Türk Musikîsi Derneğinde Sadun Aksüt ve Tuncay Tandoğan..... 133
Şekil 6.20. İzmit Türk Musiksi Derneği Sadun Aksütde 133
Şekil 6.21. İzmit Büyükşehir Belediye Bakkanı Sefa Sirmen-Hüseyin Çağlayan 134
Şekil 6.22. Kocaeli Büyükşehir Belediye Bakkanı Hikmet Erenkaya-Hüseyin Çağlayan..... 134
Şekil 6.23. İzmit Türk Musikîsi Derneği Tuncay -Semra Dinçer Tandoğan..... 135
Şekil 6.24. İzmit Musikî Derneği Kimlik Kartı..... 136
Şekil 6.25. İzmit Türk Musikîsi Derneği 50.Yıl Konseri 136
Şekil 6.26. İzmit Türk Musikî Derneği Çalışmaları Haberi 149
Şekil 6.27. Şehirdeki Sanat Hareketleri: Musikî Derneği Konseri Haberi 150
Şekil 6.28. Türk Musikî Derneği Cezaevinde Konser Verecek Haberi 150
Şekil 6.29. İzmit Türk Musikî Derneği Senenin İlk Konseri Haberi..... 151
Şekil 6.30. İzmit Musikî Derneği Kuruluşunun 24. Yılını Kutluyor Haberi..... 151
Şekil 6.31. Kocaeli Klasik Türk Musikî Derneği Yıllık Kongresini Yaptı Haberi 152
Şekil 6.32. İzmit Türk Musikî Derneği ve Kocaeli Klasik Türk Musikî Yurdu Haberi 152
Şekil 6.33. Mümin Akmeşe ile Kendi İşyeri Akmen Sazevinde Söyleşi..... 154
Şekil 6.34. Mümin Akmeşe Gençlik Yıllarında 154
Şekil 6.35. Mümin Akmeşe ve Saz Arkadaşları..... 155
Şekil 6.36. Aynı Takım Kıyafetlerle Kurumsal Kimlik Sergileyen Mümin Akmeşe ve Saz Arkadaşları..... 155
Şekil 6.37. Akmen Sazevini Açtığı Yıllarda Dükkanının Önünde Mümin Akmeşe ... 156
Şekil 6.38. Mümin Akmeşe Sazevinde Çalışırken 156
Şekil 6.39. Mahmut Şener İle Hereketde Söyleşi..... 157
Şekil 6.40. 1970ler Mahmut Şener ve Saz Arkadaşları..... 157
Şekil 6.41. Hereketde Konserlerinde Mahmut Şener (1970li Yıllar)..... 158
Şekil 6.42. Mahmut Şener, Arif Sağ ve Musa Eroğlu İle Bir Müzik Çalışmasında (1970li Yıllar)..... 158
Şekil 6.43. Hereke Türk Halk Müziği Topluluğu..... 159
Şekil 6.44. Adapazarı Türk Musikîsi Cemiyeti (1955) 160
Şekil 6.45. 1953 Yılına Ait Adapazarı Musikî Derneği Aidat ve Teberru Makbuzu.... 160
Şekil 6.46. Sakarya Musikî Derneğine Ait Günümüzdeki Bir Tanıtım Broşürü 161
Şekil 6.47. KYÖDün Kuruluş Tüzüğünden İlk Sayfalar 162
Şekil 6.48. KYÖD Korosu Elemanları..... 163
Şekil 6.49. KYÖD Çoksesli Korosu Bir Konser Esnasında..... 164
Şekil 6.50. KYÖD Çoksesli Korosu Bir Konser (1997) 164
Şekil 6.51. KYÖD Marşı..... 165
Şekil 6.52. KYÖD Konser Broşürleri-1 166
Şekil 6.53. KYÖD Konser Broşürleri-2 167
Şekil 6.54. KYÖD Konser Broşürleri-3 168
Şekil 6.55. Feridun Aslan İle Söyleşi 168
Şekil 6.56. KYÖDün Marmara Üniversitesi Konserinin Broşürü 169
Şekil 6.57. KYÖD Bakkanlarından F.Yavuz Ulugün- Şef Feridun Aslan 169

Şekil 6.58. İzmit Soroptimist Kulübü Konser Broşürü 171
Şekil 6.59. Yarımca Sinema-Sanat Dostları Derneği önce Düzenlenen Amerikalı Sanatçı Marta Horvarthʼın Şan Resitali İlgi Gördü Haberi 174
Şekil.6.60. Yarımca Sinema-Sanat Dostları Derneği önden Haberler 174
Şekil 6.61. Yarımca Sinema-Sanat Dostları Derneği Konserleri Haberi 175
Şekil 6.62. I. Müzik Festivali İzmitʼte Yapılacak 176
Şekil 6.63. Kocaeli 1. Müzik Festivali Dün Akşam Yapıldı Haberi 177
Şekil 6.64. Saim Akçal ile Söyleşi 178
Şekil 6.65. Saim Akçal Keman Resitali Bu Akşam Yarımcaʼda Haberi 179
Şekil 6.66. Yarımca Sanat Merkezi Oluyor Haberi 180
Şekil 6.67. I. Kiraz Şenliği Programı 181
Şekil 6.68. Edip Akbayram, Haluk Levent Değirmendereʼye Geliyorlar Haberi 183
Şekil 6.69. Alâeddin Yavaşça İle Söyleşi 188
Şekil 6.70. Hikmet Şimşek ve Ankara Devlet Konservatuarı Mezunları 189
Şekil 6.71.Ünlü Piyanist Fazıl Biret Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası İle Konser Vermek İçin İzmitʼe Geldiği inde 195
Şekil 6.72. İzmit Atatürk Kapalı Spor Salonu-Fazıl Biret Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası İle 195
Şekil 6.73. Mevkutiyetten Önce İzmit Belediye Gazinosuʼnun Görünüşü 200
Şekil 6.74. İzmit Belediye Gazinosu 201
Şekil 6.75. Kocaeliʼde Şark Lokanta ve Birahanesi Dans Salonu 202
Şekil 6.76. 1950ʼlerde İzmit Gazinolarında Canlı Müzik 202
Şekil 6.77. Zeki Müren Haberi 203
Şekil 6.78. Müzeyyen Senarʼa Övgü 204
Şekil 6.79. İzmit Belediye Aile Gazinosu Program Afişi 204
Şekil 6.80. Çamlaraltı Gazinosuʼnda Canlı Müzik Eşliğinde 1960ʼlarda Dans Eden İzmitli Gençler 205
Şekil 6.81. Moliner Sextet Orkestrası (1960) 207
Şekil 6.82. Moliner Sextet Grubu (1962) 207
Şekil 6.83. Moliner Grubu 208
Şekil 6.84. Moliner Orkestrası-İzmit Lisesi Salonu (1962) 208
Şekil 6.85. Bambino Orkestrası (1959) 209
Şekil 6.86. Grup Bambino (1960) 209
Şekil 6.87. Grup Karaçetin 210
Şekil 6.88. Grup Sextet Metronom (1966) 211
Şekil 6.89. Metronomlar Grubu 211
Şekil 6.90. İzmit Lokallerinden İstanbul Tenis Kulübüne 212
Şekil 6.91. Metronomlar Haberi 212
Şekil 6.92. Petkim Orkestrası Haberi 213
Şekil 6.93. Diskotek Haftalık Müzik ve Sinema Mecmuası-1 214
Şekil 6.94. Diskotek Haftalık Müzik ve Sinema Mecmuası-2 215
Şekil 6.95. Diskotek Haftalık Müzik ve Sinema Mecmuası-3 216
Şekil 6.96. Petkim Orkestrası 217
Şekil.6.97. Mehmet Tilgen, Recep Suülker, Özer Uslu, Kenan Güzelgün, Sacit Palaz 217
Şekil.6.98. Petkim Orkestrası Üyelerinden Recep Suülker 218
Şekil 6.99. Recep Suülker İle Söyleşi 218
Şekil 6.100. İzmitli Müzisyen Recep Suülker Ajda Pekkan Orkestrasıʼnda 219
Şekil 6.101. Kocaeli Pop Orkestrası (1972) 220

Şekil 6.102. Körfez 74 Orkestrası 220
Şekil 6.103. Kocaeli Pop Orkestrası (1976-1978) 221
Şekil 6.104. Grup Flaş 75-Seka Sosyal Tesisi (1978) 221
Şekil 6.105. Leoparlar Orkestrası 222
Şekil 6.106. Leoparlar Orkestrası-İzmit Av Köşkü Bahçesi 222
Şekil 6.107. Leylaklar Grubu 223
Şekil 6.108. Kervancılar Orkestrası-İzmit Çocuk Parkı Mevkii Çamlaraltı Gazinosu (1972) 223
Şekil 6.109. İzmit Astsubay Orduevi Gazinosu (1964) 224
Şekil 6.110. Grup Atmosfer (1975) 224
Şekil 6.111. Eski Adliye Bahçesinde Kraterler Orkestrası (1960'lı Yıllar) 225
Şekil 6.112. 1978 Yılında Eurovision Elemelerine Katılan Gölcüklü Ayça Oktay 227
Şekil 6.113. Ayça ve Künyesi 227
Şekil 6.114. Küçük Kız Şarkısı 228
Şekil 6.115. Yücel Paşmakçı ile Görüşme 252
Şekil 6.116. Kocaeli Türküleri Künyesi 252
Şekil 6.117.a. Karadeniz Gümbür Gümbür Türküsü Notaları 253
Şekil 6.117.b. Karadeniz Gümbür Gümbür Türküsü Notaları 254
Şekil 6.118.a. Üç Güzel Oturmuş Gergerfin İşler Türküsü Notaları 256
Şekil 6.118.b. Üç Güzel Oturmuş Gergerfin İşler Türküsü Notaları 257
Şekil 6.119. Bizim Evin Yanına Türküsü Notaları 258
Şekil 6.120. Darbuka Çala Çala Türküsü Notaları 259
Şekil 6.121. Evlerinin Önü de Aralık Türküsü Notaları 260
Şekil 6.122. Kura Kaşıtları Türküsü Notaları 261
Şekil 6.123. Anne Desem Annem Yok Türküsü Notaları 264
Şekil 6.124. Ekim Kızlar Ekim Türküsü Notaları 266
Şekil 6.125. Cezayirli Mehmet'in Türküsü Notaları 268

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Gülşen ERDAL

Anabilim Dalı : Sosyal Bilimler

Programı : Türk Musıkisi

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Kamile PERÇİN AKGÜL

Tez Türü ve Tarihi : Sanatta Yeterlik Tezi - Mayıs 2017

Anahtar Kelimeler : Kocaeli, Meşrutiyet, Cumhuriyet, Müzik, Müzik Etkinlikleri

İKİNCİ MEŞRUTİYET'TEN CUMHURİYET'E KOCAELİ KENTİNDE MÜZİK (1908-1998)

ÖZET

Kocaeli Kenti müzik yaşantılarının II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e (1908-1998) kadar geçen süreçte dönemsel gelişmeler çerçevesinde araştırıldığı bu çalışma sonucunda, müzik etkinliklerinin, beş başlıkta yapılandığını söylemek olanaklıdır. 1908'den Milli Mücadele dönemine kadar olan süreçte, İzmit Sancağı'nda yaşayan azınlıkların gündelik yaşantılarına ve inançsal müzik yaşantılarına ilişkin müzikleri tespit edilmiştir. Araştırma sürecinde, bu dönemde özellikle azınlıklar içinde Ermeniler, müzik yaşantıları hakkında en çok bilgiye ulaşılan topluluk olmuştur.

Yine bu dönemde Türkler tarafından kurulan ilk müzik topluluğu olan Heveskâran Musikî Cemiyeti'nin kurulması dönemin en önemli gelişmesi olarak öne çıkmaktadır.

Milli Mücadele dönemine gelindiğinde ise (1914-1921) kentte milli mücadele ruhunu yansıtan marşları çalan, karşılama törenlerine katılan askerî ve sivil bandolar müzik yaşantıları açısından öne çıkmıştır.

Özellikle Mustafa Kemal Paşa'nın kenti ziyareti esnasında törenlere iştirak eden bando, dönemin mücadele ruhunu pekiştiren marşlara repertuvarında yer vermiştir.

Cumhuriyet dönemiyle beraber Kocaeli kentinde müzik yaşamı çeşitlilik göstererek gelişmeye başlamıştır.

Atatürk ve İnönü dönemlerinden oluşan (1923-1950) tek parti dönemi kentte müzik adına, ulus devlet ideolojisinin yön çizdiği müzik devrimi doğrultusunda yapılanmalar görülmüştür.

Özellikle İzmit Halkevi ve Arifiye Köy Enstitüsü ses getiren müzik etkinlikleri düzenlemişlerdir. İzmit Halkevi bünyesinde açılan müzik kurslarında batı kökenli çalgıların eğitimi ücretsiz kurslarla gerçekleştirilmiş ve kurslara katılanlarla konserler düzenlenmiştir. Yine İzmit Halkevi bünyesinde oluşturulan "Koro" ve "Orkestra" topluluklarının da verdikleri konserlerle kent müzik yaşamına katkı sağladıkları görülmüştür. Kocaeli'nin diğer ilçelerinde açılan Halkevlerinde de çeşitli müzik etkinlikleri düzenlendiği görülmüştür. Kocaeli Arifiye Köy Enstitüsü ise köy enstitülerinin müzik derslerinin genel amaçları doğrultusunda müzik etkinliklerine yer verdiği ve kentte konserler düzenlediği ve köy ile kent arasında kültürel bir bağ oluşmasına katkıda bulunduğu görülmüştür.

1950 sonrası çok partili yaşama geçilmesi ile müzik yaşantılarının da çeşitli kurumlar ve yapılar bünyesinde düzenlenip kent yaşamında yerini aldığı görülmüştür. Türkiye'nin değişken sosyolojik yapısı ile köyden kente göçü en çok yaşayan kentlerden biri olan Kocaeli'de, ülke genelindeki müzik akımlarından etkilenmiş, popüler müzik alanında dönem ruhunu yansıtan grup müziği geleneğini kentte sergileyen pop müzik gruplarının konserlerine tanık olmuştur.

Bu dönemlere ilişkin genel bir sınıflamayla etkinlikler şöyle gruplanabilir:

1. Dernekler ve dernekler yoluyla yapılan müzik etkinlikleri;
2. Düzenlenen Festivaller ve festival içeriği inde yer verilen müzik etkinlikleri;
3. Yerel yönetimlerin düzenlediği toplu etkinliklerde (düğün, sünnet, açılış vs.) yer verilen müzik etkinlikleri,
4. Sanayi kuruluşlarının sosyal yaşama katkıları doğrultusunda bünyelerinde gerçekleştirdikleri müzik etkinlikleri;
5. Kocaeli Fuarı'nda düzenlenen Halk Konserleri; olarak gruplandırılabilir.

Dernekler içerisinde İzmit Türk Musikisi Derneği ve Yarımca Sinema ve Sanat Severler Derneği ve Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği düzenledikleri müzik etkinlikleri ve konserlerle kent müzik yaşamına yön vermişlerdir. Müzik türleri klasik batı müziği ve Türk Müziği ağırlıktadır.

Festivaller ve yerel yönetimlerin düzenlediği diğer etkinlikler içerisinde yine müzik yaşantılarına geniş yer verildiği görülmüştür.

Bir sanayi kenti olarak Türkiye'nin en önemli kentlerinden olan Kocaeli'deki sanayi kuruluşlarının da kentin sosyal yaşamını ve müzik yaşantılarını desteklediklerı ve konserler ve müzik etkinlikleri düzenledikleri görülmektedir.

Önce bir sanayi fuarı olarak açılan Kocaeli Fuarı, daha sonra bünyesine kültür ve eğlence fuarı kimliğini de alınca, fuar süresince fuar içerisinde düzenlenen halk konserlerinde popüler müzik adına her müzik türünde ünlülerin konserlerine yer verilmiştir.

Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Halkevleri, Köy Enstitüsü; müzik yaşamında etkili olmuştur. Çok Partili dönemle beraber; dernekler, festivaller, yerel yönetimler, sanayi kuruluşları ve Fuar alanındaki halk konserleri Kocaeli Kenti Cumhuriyet Dönemi Müzik Yaşantılarını oluşturduğu söylenebilir.

Ayrıca TRT repertuvarında yer alan Kocaeli türkülerine de çalışmada yer verilmiştir. TRT repertuvarında henüz yer almayan Karamürsel ilçesine ait üç türkü de çalışmada yer almıştır.

Sonuç olarak, imparatorluktan ulus devlete Kocaeli Kenti'nin müzik yaşantılarını tespit etmeye yönelik bu çalışmada, Kocaeli'de kentle birlikte yaşayan ve evrilen bir müzik yaşamı olduğu ve kentte müzik adına bir kültür oluştuğu tespit edilmiştir.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Gülken Erdal

Department : Social Science

Program : Turkish Music

Thesis Advisor : Prof. Dr. Kamile Perçin Akgül

Thesis Type and Date: Proficiency art-May, 2017

Key Words : Kocaeli, Contitutionalism, Republic, Music, Music Activities

MUSIC IN KOCAELI PROVINCE FROM THE SECOND CONSTITUTIONAL PERIOD TO THE REPUBLIC (1908-1998)

ABSTRACT

It is possible to say that music activities were organized in five titles as a result of this study, where Kocaeli city musical experiences were searched in the light of periodical developments from the 2nd Constitutional Period (1908-1998) to the Republic.

During the period from 1908 until the National Struggle, musicals related to daily life and faith-based music experiences of minorities living in Izmit Sanjak were determined. During the research process, among the minorities in this period, especially Armenians were the community about whose musical experiences the most information was reached.

The establishment of the Heveskâran Musikî Society, the first music society founded by the Turks during this period, is the most important development of the era.

In the period of National Struggle (1914-1921), the military and civil bands that attended the welcoming ceremonies and played anthems reflecting the spirit of national struggle in the city came to the fore in terms of musical experiences.

Particularly, the band that participated in the ceremonies during Mustafa Kemal Pasha's visit to the city included anthems strengthening the fighting spirit of the period in their repertoire.

With the Republican period, the music life in Kocaeli started to develop with diversity. In the single-party period consisting of Atatürk and İnönü periods (1923-1950), structuring in line with music revolution which nation-state ideology directed was seen in the name of music.

Especially İzmit Community Center and Arifiye Village Institute organized music events that created an impact. In the music courses opened in İzmit Community Center, trainings for western musical instruments were realized by free courses and concerts were held with the participants. It was also seen that concerts given by the "Choir" and "Orchestra" ensembles created in İzmit Community Center contributed to urban music life. It was observed that in the Community Centers opened in the other districts of Kocaeli, various music events were organized. In Kocaeli Arifiye Village Institute, it was seen that the village institute gave place to musical activities in the direction of general aims of the music courses, organized concerts in the city and contributed to the formation of a cultural bond between the village and the city.

With the transition to multi-party life after 1950, it was seen that music experiences were also organized in various institutions and structures and took place in urban life. Kocaeli, one of the cities with the most migrants to the city with the changing sociological structure of Turkey, witnessed the concerts of pop music groups that were influenced by the music trends throughout the country and exhibited the group music tradition which reflects the period spirit in popular music field.

With a general classification of these periods, the activities can be grouped as follows:

1. Associations and music events organized through associations,
2. Festivals organized and music events included in the festivals,
3. Music events in collective events organized by local governments (wedding, circumcision, opening etc.),
4.Musical activities performed by industrial organizations in their structures with the purpose of contribution to social life,
5. Public Concerts organized in Kocaeli Fair.

Within the associations, Izmit Turkish Music Association, Yarımca Cinema and Arts Association and Kocaeli Higher Education Association shaped the city's music life with the music events and concerts they organized. The types of music were mainly classical western music and Turkish music.

It was observed that musical experiences were given a wide coverage in the festivals and other activities organized by local governments.

It was seen that the industrial establishments in Kocaeli, which is one of the most important cities of Turkey as an industrial city, also supported the social life of the city and the musical activities and organized concerts and music events.

When Kocaeli Fair, which was first opened as an industry fair, also gained the identity of a culture and entertainment fair, concerts of famous musicians in every kind of music in the name of popular music were held in the public concerts organized during the fair.

During the Early Republican Period, People's Houses, Village Institute; Has been influential in music life. Along with multi-party periods, Associations, festivals, local administrations, industrial establishments and public concerts in the exhibition area can be said to constitute Kocaeli City Republican Music Experience.

Kocaeli folk songs that are also in TRT repertuar were given place in the study. Three folks songs, which are not in TRT repertuar, origin from Karamürsel provience are also in the study.

In conclusion, in this study performed to determine the musical experiences of Kocaeli province from empire period to nation-state, it has been determined that there is a music life living and evolving with the city and a culture in the name of music has been formed.

I. GİRİŞ

Kocaeli, İstanbul ve Ankara'yı birbirine bağlayan ve coğrafi konumuyla önem kazanan, İzmit Körfezi'ni çevreleyen ildir. Tarihsel süreçte Kocaeli yöresi, İzmit adıyla tanınır. Yüzölçümünde dönemsel değişikliklikler geçirerek günümüzdeki sınırlarla tanımlanır. Kocaeli ilinde müzik yaşantılarının araştırıldığı bu çalışma yüzyıllık tarihsel süreci kapsar. Başlangıcı II. Meşrutiyet (1908) dönemi olan bu süreç Cumhuriyet sonrası 1998 yılına dek olan zaman dilimini kapsar. Bu yüzyıllık süreç özellikle Kocaeli'nin demografik yapısının yeniden biçimlendiği çok önemli bir dönemdir. Bu dönemde müzik de bu değişimden etkilenir. Başlangıç noktası Osmanlının yeni yönetsel biçimlenme çalışmalarının ele alındığı ve etnik yapının o dönem için tam şekillendiği ve her farklı kültürün/topluluğun kendi değerlerini -*müzik de dâhil*- başkat hale getirdiği bir dönemdir. 1998 yılı veya 1999 yılı yüzyılın depremini yaşayan bir ilin kültürel değerlerini tamamen değiştiren/sonlandıran bir tarihsel olgunun doğal bir son noktasıdır. Bu çalışmada, belirlenen yüzyıl diliminde kentte öne çıkan müzik yaşantılarını doküman tasyon ve görüşme teknikleri ile saptanmaya çalışıldı. Bu başlamda, II. Meşrutiyet (1908) dönemi, Milli Mücadele Dönemi, Cumhuriyet Dönemi'nde Erken Cumhuriyet ve Tek Parti dönemlerinde kent müzik kültürüne yön veren müzik yaşantılarına araştırmada yer verildi. Dönemlere ilişkin basılı materyallere (belgelere, seyahatnamelere, notalara, şarkı sözlerine, kitaplara) ulaşılmaya ve tespit edilebilen kaynak kişilerle görüşülmeye çalışıldı. Buralardan elde edilen veriler derlenerek, sistematik bir biçimde yorumlandı. Kocaeli İli'ne bağlı tüm ilçelerde araştırmanın zamansal sınırlılıklarını çerçevesinde -*yani yüzyıllık süreç kapsamında*- gerçekleşen konser, festival gibi müzik etkinliklerine ilişkin veriler üzerinde çalışıldı. İdari bölümlenmenin gereği tüm kaymakamlıklar ve belediyelere bu döneme yönelik ellerinde yazılı materyale sahip olup olmadıklarını soruldu. Her bir ilçeden -*daha önce belde olanlar dâhil*- kendi idari sınırları içinde gerçekleşen festivaller ve bu festivallerdeki müzik etkinliklerine ilişkin basılı materyal arşivi talebimiz, arşivlerin bulunmadığı yönünde olumsuz yanıtlandı. Bu verilerin ellerinde bulunmamasının nedeni olarak 1999 Gölcük/Marmara Depremi'nin etkili olduğu sözlü olarak aktarıldı.

Başta Gölcük civarı ve Değirmendere'de ki *1999 Gölcük Depremi* nedeniyle oluşan yıkımlardan ötürü materyallerin yok olduğu görüşüne varıldı. Özellikle

gazete/basın arşivine yönelik olarak Kocaeli Dokümantasyon Merkezi Arşivi ve İstanbul kütüphanelerinde yapılan yoğun taramalar sonucunda ulaşılabilen müzik etkinlikleri ve festival haberleri çalışmaya dâhil edildi. Yine Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne devredilen Seka Arşivi yani yapılan etkinliklerin sıkça yer aldığı "*Seka Postası*" ve "*Gazetesi*" ile Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği'nin basılı süreli ve süresiz yayınlarında yer alan müzik etkinlik haberleri çalışmayı zenginleştirdi. Ayrıca görüşülen kişilerden elde edilen fotoğraf ve anlatılar araştırma açısından büyük katkı sağladı.

Ermenice olan ve İzmit'te yaşayan Ermenilerle ilgili kaleme alınan Kasapyan'ın (1913) "*İstatistiksel çizelgeler ve haritalarla Nikomedya Çevresinde Ermeniler*" adıyla çevrilen ve Fenerciyan'ın (1971) "*Aslanbeg Tarihi*" adı ile çevrilen kitaplarından yararlanıldı. Ermenice olan kitapların müzikle ilgili bölümleri, Hagop Minasyan tarafından bu çalışmaya yönelik olarak Türkçeye çevrildi. Bahçecik, Aslanbey ve Yalova köylerinden derlenen düğün şarkıları ve ağıtlarına bu kaynaklar sayesinde ulaşıldı. Bu yayınlarda yer alan şarkıların bir kısmının notasyonu bulunurken, diğerlerinin yalnızca sözlerine ulaşılabildi.

Dokümantasyon tekniği ile belge taramalar yapılarak toplanan veriler, betimsel nitelikteki bu araştırmada, tarama modeli çerçevesinde biçimlendirildi. Geçmişte ya da halen var olan bir durumu, mevcut biçimiyle betimlemek amaçlandı. Bu nedenle, önceden tutulan çeşitli kayıtlar (yazılı belge, resim, ses kaydı, alandaki kaynak kişilere başvurularak elde edilen dağınık veriler), bir sistem içinde bütünleştirilerek yorumlandı. Bu çalışmada, tarama modelinin tüm basamakları uygulandı ve müzikoloji verileriyle de birleştirilerek geçmişteki duruma yönelik çeşitli sonuçlara varılmaya çalışıldı. Böylece Kocaeli kentinin 1908-1998 yılları arasına ilişkin süreçteki müzik yaşantıları, 2000'li yıllara geçişte kentin müzik yaşantılarına ışık tutacak şekilde tespit edilmeye çalışıldı.

2. KOCAELİ (İZMİT) TARİHÇESİ

Kocaeli yöresi, Astakos'dan Nikomedya'ya, Roma'dan Bizans'a, Selçuklu'dan Osmanlı'ya ve Cumhuriyet dönemine kadar pek çok medeniyete ev sahipliği yapar ve bu nedenle oldukça değerli mirasları barındırır. M.Ö. VIII. yüzyılda Hellas'tan (Yunanistan) Megara kentinden yola çıkan ve kendilerine bir kehir kurmayı planlayan Megalılar İzmit Körfezi'nin ucuna yerleşirler. "Astakos" olarak adlandırdıkları bir kent kurarlar. Balkanlardan gelen Traklar ise farklı tarihlerde bu bölgeye yerleşirler. M.Ö. III. asırda Trakya Kralı Lysimacos "Astakos" kentini tahrip eder. Traklardan sonra bu bölge Perslerin istilasına uğrar ve M.Ö. IV. yüzyılda Makedonya Kralı İskender bu bölgeyi Perslerden alıp Makedonya'ya dâhil eder. Makedonya Kralı İskender'in ölümünden sonra bu bölge Bitinya Krallığının eline geçer[1]. İzmit şehrinin kurucusu Bitinya Kralı Nikomedes'tir. M.Ö. 264-262 yılında kurduğu[2] kente kendi adını vererek Bitinya Krallığının bakkenti yapar. M.Ö. 91-74 yılında ise kral IV. Nikomedes ölürken krallığını Romalılara bağışlar (Boyana, 2015) ile Bitinya Krallığı Roma İmparatorluğuna bağlanır. M.S. 284 yılında Roma İmparatoru Diocletianus döneminde İzmit Roma'nın doğu bölgesinin bakkenti konumuna getirilir ve dünyanın önemli kentleri arasına girer. Bu dönemde kent imarına önem verilir adeta ikinci bir Roma olarak imar faaliyetleri kenti biçimlendirir. Diocletianus'tan itibaren imparatorluğun doğu bakkenti olan Nikomedya, M.S.324 yılında Roma İmparatoru Konstantin'in Roma İmparatorluğunun bakkentini Byzantion'a (Konastantinoplis'e) taşımasıyle[3] Nikomedya eski önemini yitirir (İçenel, 2012: 38).

Bizans Dönemi; Roma İmparatorluğu M.S. 395 senesinde ikiye ayrılınca İzmit, Bizans yönetimine girer. Bizans imparatorluğu, Roma'nın geçirdiği değişim ve dönüşüm evresiyle varlık gösterir (Dalış; 2016). Bu dönemde kent ardı ardına gelen depremlerle tahrip olur. Yöneticileri tarafından onarılsa da kent gelişen Nikaia (İznik)'nin yanında sönük kalır. Nikomedia, Anadolu'ya geçişte ve Anadolu'dan gelecek saldırılarda Konstantinopolis için önemli bir konumdadır. İşgalcilerin ve Arapların düzenledikleri seferlerden oldukça etkilenir. İslâm fetihlerinin İstanbul'u hedeflemesi, İzmit'i de etkiler. Emeviler VII. yüzyıl, Abbasiler ise VIII. yüzyıllarda İstanbul'u fethetmek için İzmit'ten

[1] http://www.cografya.gen.tr/kocaeli/tarihce.html-erişim:10.12.2016

[2] İzmit'in kuruluşu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Avni Öztüre, Nikomedia Yöresindeki Yeni Bulgularla İzmit Tarihi, İstanbul, 1981, s.16.

[3] Bkz. Ayrıntılı bilgi için F..Yavuz Ulugün; Muhittin Bakan,Taner Aksoy:Roma Dönemi Bithynia.Kocaeli ve Çevresi Tarihi II.KYOD tarih yayınları no 5. 2007

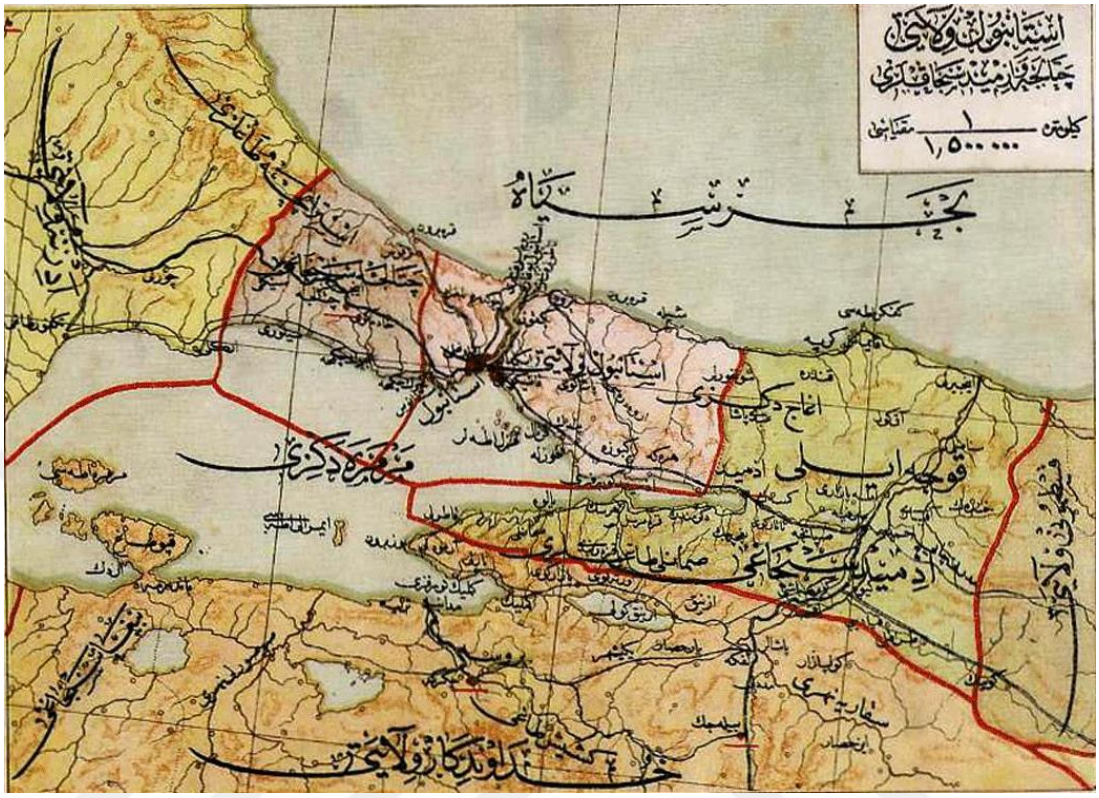
geçerler bu bölgeyi feth ederler, İslâm ordularê karadan Khalkedonâa (Kadêköy) kadar olan bölgeyi alêrlar, ancak Bizans İmparatorluğ uânun vergi ödemesi koşuluyla barêş gerçekleşir. Bundan yaklaşık yarêm yüzyêl kadar sonra Anadoluây fethe başlayan Türkler, İzmitâe ulaşêrlar. 1071 Malazgirt Zaferiânden sonra Türklerin Anadoluây a gelmelerine dek İzmit ve çevresi Bizans egemenliğ inde kalêr. 1081âde Süleyman şahân idaresinde bulunan İzmit, 1085âte yeniden Bizansân egemenliğ ine geçer. Kêsa süre sonra Haçlê Seferleriânin başlamasê ile Haçlêlar 1096âda İzmitâe ulaşarak kente yerleşirler.[4]

Selçuklu Dönemi; İznik merkezli Türkiye Selçuklu Devletiânin kurulmasêndan ardêndan, İstanbul ve Çanakkale Boğ azêâna kadar olan bölgenin Selçuklular tarafêndan fethedilmesiyle Marmara bölgesinin bu alanê Anadoluâdan gelen Türkmenler için yerleşim alanê olur. Böylece Kocaeli ve yöresi XI. yüzyêlda Anadolu Selçuklularêndan egemenliğ ine girse de, I. Haçlê Seferi sêrasênda tekrar ele geçirilir ve Bizansâa başlanêr. IV. Haçlê Seferi sêrasênda (1204-1207) Lâtinler kenti ele geçirirler (Şenel, 2012: 38). Bizans ve Latinler arasênda uzun zaman el değ iştiren kentin hâkimiyeti 1228âde yeniden Bizansâa geçmiştir (Aktaş, 2016: 38). Bizans hâkimiyetindeki Kocaeli ve çevresi, Anadolu Selçuklu Devletiânin sênêrlarêdâşêna gitmelerine izin verdiğ i Anadoluâdan gelen Türkmenler sayesinde fetihe ve iskâna uygun hale gelir ve bu durum Osmanlêndan kuruluş aşamasêndan hazêrlayêcê unsuru olarak anlam kazanêr (Yaşa, 2015).

Osmanlê Dönemi; Osmanlê Beyliğ i'nin Anadoluânun kuzeybatêsêndaki ilerlemesiyle, Türk akênlarê İzmitâi de kapsamaya başlar. 1329âda Pelekanon zaferinden sonra Boğ azên Anadolu yakasê, Üsküdarâdan Anadolu Kavağ âna kadar olan bölge Osmanlêlarên hükmü altêna girer. Pelekanon Savaşê, Osmanlêlara Kocaeliây i kazandêran hayati önem taşêyan bir savaştêr (Pelekanon Kalesi, Gebzeây e yakên, Eskihisar geçidinde sahilde bir kaledir). Osmanlêlarên hedefi bölgenin merkezi Nikomedyaây ê (İzmit) almaktêr. Doğ rusu İzmitâin fethi o sêrada Arnavutlukâta seferde olan imparatorun yerine bakan prensesin teslim olmasê ile 1337âde yapêlan kuşatma ile daha fazla dayanamayan Bizanslêlar İzmitâi Osmanlêlara teslim ederler (İnalcık, 2015). Evliya Çelebiânin Seyahatnamesiânde Nikomedia, Osmanlê egemenliğ ine geçtikten sonra İznikmid ya da İznikümid ve nihayetinde İzmid olarak adlandêrêlêrken bölge ise sancak olduktan sonra,

[4] Bkz.ayrêntêlê bilgi için İzmit. İdris Bostani. http://www.islamansiklopedisi.info/dia/pdf/c23/c230259.pdf s.536-541 Erişim:8.4.2017

Kocaili diye tanımlanır. Sonuç olarak Kocaili sancak olarak bölgeye ad olurken, İzmid sancak merkezinin adlandırılmasında kullanılır (Polatel; 2012: 279-295).



Şekil 2. 1 İzmit Sancağı Haritası
(Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Arşivi)

Osmanlı devrinde bir sancak (il) merkezi olan İzmit, 1867'de Abdülaziz döneminde yeni vilayet teşkilatına göre, önce Hüdâvendigar Vilayetine, ardından Kaptan Paşa eyaletine ve İstanbul'a, Tanzimattan sonra ise bağımsız bir sancak olarak Dâhiliye nezaretine bağlanır. 1877 Devlet Salnamesi'nde İzmit Mutasarrıflığı adıyla Kocaeli bölgesi yeniden düzenlenerek İstanbul'daki Zaptiye Müşirliği'ne bağlanır. İzmit Mutasarrıflığı 1887 yılında Dâhiliye Nezareti'ne bağlı bağımsız sancak olur (Kaya, 2009: 19). İzmit'de ilgili en hayati durum, XIX. yüzyıldan XX. yüzyıl ortalarına dek bölgeye devam eden göçmen akınlarıdır olarak görülür. Bu süreçte Balkanlar, Kafkasya ve Doğu Karadeniz bölgesinden Tatarlar, Çerkezler, Arnavutlar, Boşnaklar, Abazalar, Gürcüler vb. pek çok topluluk İzmit ve civarına yerleşmiştir (Şenel, 2012: 42). Bölgede Müslüman nüfusun kökenini yerli Türkler olan Manavlar oluşturur. Kocaeli yöresine XVI. yüzyıl civarında Doğu Anadolu'dan ve İran'dan Ermeni göçleri de gerçekleşmiştir.

XIX. yüzyılda Kafkaslardan ve Balkanlardan gerçekleşen göçler ile yeni yerleşim yerleri oluşur, demografik durum değişim gösterir, nüfus artar. İzmit, Karamürsel ve Kandıra'da Müslüman nüfusta artış, gayrimüslim nüfusta azalış görülür. Bir diğer göç hareketi ise, 1916-1918 arasında Birinci Dünya Savaşı sürecinde Rusların işgal ettiği Anadolu topraklarından doğu mültecilerinin (yaklaşık 800 bin) İzmit'e gelmeleridir. Kocaeli Sancağına gelenler geçici olarak özellikle İzmit'te barındırılmaya çalışılır. Nisan 1918'de doğu mültecilerinin geri dönüşüne izin verilir. Aynı günlerde İzmit'teki Batum, Kars ve Ardahan mültecilerinin de Trabzon mültecileri ile birlikte gönderilmesine bakılır.[5]

İzmit Sancağı idari bakımdan, mülki makamların merkezi olarak 1 merkez sancak 4 kaza ve 12 nahiyeye bölünür. Toplam 606 köyü vardır (Cuinet, 2012: 2).

Şekil 2.2.İzmit Sancağı Kazalarının Nüfusu[6]

İdari Bölge	Müslüman	Rum	Ermeni	Yahudi	Rum Katolik	Ermeni Katolik	Protestan	Süryani	Latin
İzmit	40.403	5226	23.873	307		448	1078	3	
Adapazarı	76.864	7957	16.461	113		1	655		
Karamürsel	14.850	6047	2635				7		
Kandıra	40.495	1804	641	4					
Geyve	32.508	7108	8363	4			204		
Yalova	7.954	10.274	3304						
İznik	13.875	1632	126						
Toplam	226.859	40.048	55.403	428		449	1937	3	10

Türkiye Cumhuriyeti Dönemi; Millî Mücadele sırasında Kuvayi Milliye birliklerinin büyük taarruzu ile 1920'de önce İngilizler ve sonra Yunanlılar tarafından işgal edilen kent, 27 Haziran 1921'de Türk birliklerince ele geçirilir, 28 Haziran 1921'de ise kurtarılır. 13 Eylül 1921'de Kocaeli Grup Kumandanlığı kurulur ve kurtarılan İzmit Sancağında yeni bir dönem başlar (Sarıoğlu ve diğ., 2003: 16). Cumhuriyet'in ilânından sonra müstakil mutasarrıflıkların vilâyet haline getirilmesi üzerine İzmit de bir il merkezi olur. Merkez ilçesi İzmit'in olan Kocaeli ili, Cumhuriyet'in başlarında 8.436 km² yüz ölçümüne sahiptir. Ancak, 1954 yılında Adapazarı, Geyve, Hendek, Karasu, Akyazı ve

[5] Ayrıntılı bilgi için Bkz. Nedim İpek. "*Kocaeli'de Göç ve İskân*". Uluslar arası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri cilt:3 s.1255-1267.. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları Yayın no:30 Kocaeli 2015

[6] Ayrıntılı bilgi için Bkz Kemal Karpat, Osmanlı Nüfusu (1830'dan 1914), Demografik ve Sosyal Özellikleri. Çeviren: Bahar Tırnakçı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2003, s. 222

Sapanca Kocaeliôden ayrêlarak, Sakarya adêyla yeni bir il kurulur ve Kocaeli 3.612 km²ôlik küçük bir il halini alêr. Yalova Vilayeti kurulduʃunda ise Karamürselôe baʃlê Altênova ve Hersek Kocaeliôden alênêr. Merkez ilçe Kşmit, uzun bir süre Saraybahçe, Bekirdere biçiminde yerel yönetimlere bölünür ancak yapêlan yeni düzenleme ile adê iade edilir ve günümüzde Kşmit olarak kullanêlmaktadêr. Günümüzde Kşmit bakta olmak üzere Kocaeli ilinin diʃer ilçeleri; Kandêra, Kartepe, Bakiskele, Gölcük, Karamürsel, Derince, Körfez, Dilovasê, Gebze, Çayêrova ve Darêcaôdêr. Kocaeliônde 2013 yêlênda 1.676.202 kiki yakamaktadêr (Aktak, 2016: 54).

3. İKİNCİ MEŞRUTİYET DÖNEMİ İZMİT SANCAĞI'NDA MÜZİK (1908-1918)

23 Temmuz 1908 tarihinde Sultan II. Abdülhamid yapılan baskılar sonucu 1876 Anayasasının (Kanun-ı Esasi) yeniden yürürlüğe konacağını ilan eder. Bu durum, zaten yürürlükte olan, ancak ıslerlik kazanamayan anayasanın uygulamada da hayata geçirileceği anlamına gelir. İstanbul'da büyük sevinç yaratan bu oluşum, İzmit'e de telgrafla duyurulur. İzmit halkı ve memurlar olayı mutasarrıf Musa Kazım Bey'in telgrafı hükümet önünde yapılan bir törenle okumasıyle öğrenilir. İstanbul basınının ve Ermeni cemaatinin de öncülüğü ile yurt genelindeki coşkuya İzmit'te katılır. Meşrutiyet ve özgürlük içerikli törenler ve gösteriler yapılır. İzmit'te yoğun olarak yaşayan Ermeniler, meşrutiyete coşkulu tezahüratlarla tepki verirler. Meşrutiyetin ilanının ardında, İttihat ve Terakki Derneği'nin yoğun baskısı olduğunu anlayan İzmitli aydınlar, Kadıoğlu Kahve ve Oteli'ni kiralarlar ve derneğin İzmit şubesini 31 Temmuz 1908'de açarlar (Öztüre, 1981: 137). Ancak bazı kimselerin makam ve çıkar amaçlı çabaları ve halkı kışkırtma girişimleri, yok bahanelerle ayaklanmalar düzenlemeleri gibi konulardan kentte huzursuzluğa neden olurlar. İttihat ve Terakki Derneği halkı ayrıştırdığını düşündüğü için önce kapatılır, ardından bir süre sonra dernek merkezi tarafından derneğin İzmit şubesi tekrar açılır. Portakal Hafız Rüştü, Hacı Salih Efendi, Hasan Fehmi, Cemal Efendi, Eczacı Behçet, Ermeni cemaatinden Anastas Efendi gibi sayılarını altmışa geçen İzmitli aydınların yönettiği derneğin yeniden açılan şubesi bu aydınların çabalarıyla ıslerlik kazanır (Öztüre, 1981: 133). Bu arada meclis için seçim hazırlıklarına bakılır. İzmit Sancağından meclise üç vekil seçilmesi gündeme gelir. Ancak Ermeniler, Avrupa kültürüne, ekonomik bilgi ve yetisine hâkim olduklarını düşüncesiyle, üç mebus sayısının ikisini almaya çalışırlar. Ancak Rumlarla girilen ortak çabanın sonucunda, Türkler, üç vekil sayısının ikisini alırlar (Çam, 2014: 33). Seçimlerin sonucunda Müfit Bey, Hafız Rüştü Bey ve Anastas Efendi milletvekili seçilir.

Yapılan seçim sonucunda belirlenen üyelerden oluşan Meclis-i Mebusan (Heyet-i Mebusan) padişahın konuşmasıyla 17 Ağustos 1908'de açılır.[7] İkinci Meşrutiyet adı verilen bu dönem, Anayasada yer alan özgürlüklerin yaşama geçirilmesi, bu özgürlükleri düzenleyen yasa ve yönetmeliklerin çıkarılmasının gerekliliğini ortaya koyar (Çam, 2014:

[7] http://www.kvdb.gov.tr/kocaeli/tanitim/tarihce).erişim tarihi 15.5.2016

33). Hükümetin talimatı ile memur ve subayların siyasetten ayrılmasını için bir takım kararlar alınır, bu kararların gereği ni yerine getirmeye çalışkan İzmit Mutasarrıfı Muhittin Paşaönün girişimleri sonuçsuz kalır. 13 Ocak 1913ôte gerçekleşen Babıali Baskınıönden sonra İzmit Mutasarrıflığıönına getirilen Mazhar Müfit (Kansu) Bey ve ondan sonraki Mutasarrıf İbrahim Süreyya (Yiğit) Beyönin yönetimi dönemlerinde İttihat ve Terakki Fırkasıönın tek parti yönetimi, yoğun yaşanan savaşlar (Balkan Savaşı 1912-1913 ve I. Dünya Savaşı 1914-1918), İzmitôte siyasi yaşamın aktivitesini kaybetmesiyle sonuçlanır. 1908-1918 döneminde İzmit Mutasarrıflığıönında görev alan yöneticilerin çabaları ve halkın da katkısıyla sağlık, ulaşım, eğitim, tarım ve hayvancılık alanlarında İzmit Sancağında bir takım gelişmeler olduğu görülür.[8]

İzmit Sancağıönda görülen gelişmelere ek olarak, imparatorluğun çoğu yerinden kültürel olarak daha ileri düzeyde olan İzmit Sancağı eğitim alanında farkını belli eder. Sancakta, Rüştiye ve İptidai olmak üzere 500ôden fazla okul yer alıyordu. Azınlık okullarına bakıldığında ise, Ermeni ve Rum okullarıgörülür. Bu okullarda kurulan bandolar, rekabet söz konusudur. Yaptıklarıtörenlerde yer verdikleri bandolar kentte bir müzik yaşamının kolu olarak görülebilir. Mutasarrıflıkça 1918 yılından itibaren haftada bir yayınlanan Kocaeli Gazetesiönde İzmit Sancağının siyasi, resmi, kültürel ve ticari haberleri yer alır. Kocaeli Gazetesiönin 10 Teşrin-i Sani1335 (10.09.1919) tarihli sayısındaki şu ilandan kentte gündelik yaşamda kültürel etkinliklere yer verildiği ve bu etkinlikler içinde müzik yaşantılarının da olduğu anlaşılmaktadır:

> ñGeçen hafta gündüz hanımlara geceleyin erkeklere, Hacı Ali Bey zade Halid Eyüp hayrına müsamere tertip edildi. Hanımlar daha fazla ilgi göstermiştir. Ermeni Ali Bey, Anadolu ve Türkler konferansı verdi.Tütün zirati filmi gösterildi. Yavuz Sultan Selim piyesi oynandı. Darülmuallimôden Feridun Efendi, Halukôun ñVedaò şiirini okudu. Doktor Zihni Bey Musikî Heyeti Uşşak taksimi yaptı. Milli Piyesler Heyet-i Temsiliyesi tarafından ñEy Türk Genci Ümidini Kesmeò isimli üç perdelik piyes oynandı. Acemilikleri gençliklerine başlanabilir. Türk dostu Türk muhibbi bir ailenin hediyesi olan buket müzayedede eski mebus Hafız Rüştü Efendide 10.000 kuruşa kaldıò (Çam, 2014: 28).

Bu ilandan anlaşıldığı gibi müzik etkinliklerine düzenlenen temalı müsamerelerde yer verilmekte, bu da kentin müzik yaşamına örnek teşkil etmektedir.

[8] http://www.kvdb.gov.tr/kocaeli/tanitim/tarihce erişim:15.05.2016

3.1. Kocaeli Sancağında Yaşayan Topluluklar

Yerli-Yerleşik Türkler: Manavlar: Günümüzde yerli-yerleşik halk için kullanılan Manav sözcüğünün "*Yerleşik Türk/Türkmen Topluluğu*" ya da "*Yerli olan, muhacir olmayan*" anlamlarıyla tanımlandığı görülmektedir.[9] Manavlar denilince, Batı Anadolu'da özellikle Kocaeli, Sakarya, Bilecik, Bursa ve Eskişehir illerinin yerli halkı akla gelir (Aktaş, 2016: 65). Genelde, Türkiye'deki Manavların coğrafi olarak Doğu Marmara ve Ege'de yaşadıkları bilinmektedir. Manavların Kocaeli Sancağına gelişi, yöre üzerine yapılan çalışmalara göre, Manavların Batı Anadolu'ya özellikle Kocaeli Taşköprü yöresine 1300'lü yıllarda, Sakarya Taraklı ve Hendek gibi yerleşim birimlerine manavların ilk yerleşiminin 1291 tarihinin hemen ardından gerçekleştiği, Osmanlı Devleti'nin, fethettiği yerleri, kendi yurdu yapmak amacıyla yerleşik kültür özellikleri taşıyan Manavları bu bölgelere yerleştirdiği sanılmaktadır.[10] Kocaeli Sancağının yerli ahalisi olan eski Türk boy ve oymaklarına mensup Türk göçebeleri zamanla göçebeliği terk edip, iskân edilince Manav adını alırlar. XX. yüzyıldan itibaren bölgede göçer yaşayan Türk kalmaz, Manavlarla birlikte bölgenin tarım ve hayvancılık ikleyişine adaptasyon sağladıkları görülür (Çam, 2014: 21).

Müslüman Göçmenler/Muhacirler: Osmanlı İmparatorluğu topraklarını kaybetmeye başlayınca, Osmanlı tebası olan Türk ve Müslümanlar, Hristiyan devlet yönetimlerinde kalmak istemezler, Osmanlı Devleti'nin varlığını sürdürdüğü topraklara doğru göç etmeye başlarlar. 1851-55 yılları arasında Tatar Türkleri, 1855-1864 yılları arasında Çerkez Türkleri, Avrupa ve Asya yolu ile Kocaeli Sancağı'nın yerli halkına dâhil olurlar (Öztüre, 1981: 126). Kocaeli Sancağı nüfusunun önemli bir kısmını geçici tarihlerde göç ederek bölgeye gelen Muhacirler oluşturur.

1877-78 Osmanlı-Rus savaşı ile gelen Muhacir kitlesine ise "93 Muhacir" adı verilir. Kurulan Muhacir Komisyonlarınca Muhacirler, uygun olan yörelere yerleştirilirler. Kocaeli Sancağı'nda iskân edilen bu muhacir kitlesinin yerleştirildiği köylere padişaha duyulan teşekkürün belirteci olarak "Hamidiye, Lütfiye, Kışanlı, Şükraniye" gibi adlar verilir (Çam, 2014: 22). Esasen Kocaeli bölgesinin aldığı büyük

[9] Mehmet Doğan, Büyük Türkçe sözlük, Rehber Yayınları, İstanbul, 1990, s.300

[10] Daha geniş bilgi için bkz.Ali Aktaş. Kocaeli Sancağı'nda Yaşayan Manavların Etnik ve Kültürel Yapısı, Cinius Yayınları. İstanbul. 2016

göç, 1912-1913 Balkan Savaşları sırasında bütün Balkan ülkelerinden Kocaeli'ye yapılan göçtür. Muhacirler, mal ve mülklerini sadece özgürlük ve can güvenliği endişesi ile karşılık beklemeksizin terk edip göç ederler. İzmit Sancağına yerleştirilen muhacirler, devlet arazisine, orman kenarlarına, büyük çiftliklerde iskân edilirler. Diğer bir Muhacir grup ise, Karadeniz'den herhangi bir zorunluluk olmadan göçle gelenlerin oluşturduğu topluluktur. Doğu Karadeniz'deki gibi dağınık yerleşim gösterirlerken, Kafkas ve Kırım muhacirleri toplu yerleşim özelliği gösterirler (Çam, 2014: 23).

Azınlıklar/Gayri Müslimler: Türkler, Kocaeli yöresini fethettiği zaman, İzmit Sancağı yöresinde Ermeniler yoktu. Ermenilerin gelişleri Kilikya Ermeni Krallığının yıkılmasığ, Timur'un Anadolu seferi, Çaldıran Savaşı ve Celali İsyanları sonrasında dört farklı zaman dilimine yayılır.[11] İzmit Sancağında yaşayan Ermenilerin şah Abbas (1588-1629) ve Nadir şah (1736-1747) dönemlerinde Ermenistan ve Batı Hanlıklarından Anadolu'ya geldikleri bilinir. Ermeniler, topraklarının tarıma ve konumunun ticarete uygun olmasığ nedeniyle İzmit ve çevresini yerleşim alanı olarak seçerler (Çam, 2014: 24). Kocaeli-Yarımadasındaki Ermeni yerleşim yerleri 1590 ve 1608 yılları arasında Acır, Arapkir, Sivas, Kemah ve Erzurum kökenli çok sayıda köylünün buraya gelmesiyle kurulur. Savaş öncesi İzmit Mutassarıflığında 42 yerleşim yerinde yaşayan 61.675 Ermeni vardı (Kevorkian, 2015: 15). Celali isyanlarından ve Osmanlı-İran savaşlarından dolayı XVI. yüzyıl sonlarından XVII. yüzyıl ortalarına kadar, Ermeni topluluklar Anadolu'nun doğu ve güney bölgelerinden batısına göç ederler, bu göçlerle birlikte, İzmit Sancağında Ermeni nüfusu artar ve yeni yerleşim alanlarına gereksinim duyulur.[12]

İzmit Sancağında Ermenilerin 1608'den sonra koloni biçimde yerleşim gösterdikleri görülür. İlk önce İzmit şehir içi ile Armaş (Akmeşe), Bardizag (Bahçecik), Aslanbeg (Aslanbey)'e ve Adapazarı'na yerleşirler, sonra sancak içinde koloniler oluştururlar (Öztüre, 1981: 126). En önemli yerleşim yeri İzmit'in 30 kilometre

[11] Ayrıntılı bilgi için bkz. Nedim İpek. Kocaeli'de Göç ve İskân. Uluslararası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri cilt: 3, s.1255-1267. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları, Yayın no:30 Kocaeli 2015

[12] Oğuz Polatel. Osmanlı Dönemi İzmit'in Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Hayatında Ermeniler. Uluslararası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri cilt:2 s.891-923. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları, Yayın no:30 Kocaeli 2015

doğusundaki Akmekçe (Armaküdür. Bir diğer önemli yerleşim yeri Bahçecik (Bardizag)dır (Şimşek, 2007: 7).

İzmit Merkez, XV. ve XVIII. yüzyıla ait tahrir defterlerinde yer alan İzmitün şeyhler ve Çarşı mahallelerinin, 1807 yılına ilişkin şeriye sicillerinde Ermeniler ve Müslümanlar için iki farklı adla yer aldığı görülür. Çarşı Mahallesi de Çarşı Müslümanları ve Çarşı Ermenileri olarak iki ayrı kısımdır. Yine 1905 yılına ait şeriye Sicillerinde İzmitte ayrı bir Ermeni Mahallesi olduğunu ve bu mahallenin de bugünkü Kozluk Mahallesi semtinde bulunduğu belirtilir. 1915 yılındaki tehcir sonrası Talat Bey ve Mazhar Bey adlarıyla iki Ermeni Mahallesi oluşturulur ve sonrasında bu kısım Kozluk adıyla anılır (Polatel, 2014: 34).



Şekil 3.1. İzmit Ermeni Mahallesi/Arkada Saat Kulesi ve Hünkâr Kasrı
(Orlando Carlo Calumeno Arşivi, Zamanın Aynasında Kocaeli, 2009: 72).

Bahçecik /Bardizag, XIX. ve XX. yüzyıl başlarında İzmitte Ermeni nüfusunun en yoğun olduğu yerleşim yeridir. Sağlıklı ve temiz havasıyla İstanbul Ermenilerinin de yazlık yerleşim yeri haline gelir. Bardizag, ilk ve yüksek dereceli okullarıyla XIX. ve XX. yüzyıl İzmit Sancağında kültürel bir merkez halini alır. İlk yerleşen Ermenilerin, Bahçecikte gelişi tarihleri net değildir ancak, Sivas'ın Bardizag köyünden gelen Ermenilerce yeniden bir yerleşim yeri oluşturulduğu ve geldikleri yere ithafen buraya

ñ*Bardizag* (*Küçük Bahçe*)ò adını verdikleri ve konuştukları dilin Sivas civarındaki Ermeni halkıyla gramer ve fonetik açıdan benzerlik gösterdiği Mkhalyan tarafından belirtilir (Polatel, 2014: 35). Bir kasaba büyüklüğündeki Bardizag'da, 1890 yıllarında 9.620 Gregoryen, 300ü Protestan, 80 kadarı Katolik, olarak 10.000 dolaylarında Ermeni nüfus bulunur (Cuinet, 2012: 44).

Akmeşe/Armaş, topraklarında ilk Ermeni yerleşimlerini Maraş'tan göç eden Ermeniler oluşturur (Aygil ve Özkan, 2012: 70). Tamamı Ermenilerden oluşan 1.500 nüfuslu kasabada, Çarpahan Surp Asdvadzadzin (Kötülüksavar Meryem Ana) Kilisesi ile Batı Anadolu'nun tek ruhban okulu olan manastırın etrafında döngülenen bir yaşam bulunur. Bir değirmeni ve fırını olan manastırın geniş arazilerinde Ermenilerin, ipekböcekçiliği yaptıkları bilinir (Köker, 2005: 102).

Kışmit ve çevresine yerleşen Ermeniler kentteki basın-yayın etkinliklerini ilk başlatan azınlıktır. Kışmit'teki ilk matbaacı Armaş doğumlu Abraham Muradyan'dır. Kısaca Kışmit'teki yayıncılığı Ermeniler başlatır (Şimşek, 2007: 57).

Armaş'taki, manastırın bir hac yeri olmasın; Gregoryen Ermeniler, Ortodoks Rumlar, Katolikler ve hatta Müslümanların Armaş'a ziyarette bulunmalarını sağlar. Bu hac ziyaretleri Armaş ekonomisinin canlandığı büyük bir ekonomik döngüyü oluşturur. Yaklaşık 50-60 bin kişinin ziyaret ettiği hac dönemlerinde büyük bir canlılık yaşanır (Aygil ve Özkan, 2012: 93).

Aslanbey, Askeri Çuha fabrikasının 10 kilometre güneydoğusunda, imparatorluk fes fabrikasının 4 kilometre güneyinde, Anadolu Büyükderbent İstasyonu'nun 4 kilometre batısında yer alan, Ermenilerin yerleştiği bir kasabadır. Gregoryen-Ermeni olan buradaki Ermenilerin tamamı (2.800 kişilik sakin grubu), Askeri Çuha ve fes fabrikasında çalışır. Kasaba halkının refah seviyesi ise orta düzeydedir (Cuinet, 2012: 42).

Adapazarı, Ermenilerin yoğun nüfusa sahip oldukları yerlerden olup, Adapazarı merkezde 10.256 Ermeni vardır. Kazadaki toplam ermeni nüfusu ise 14.220'dir. Yine kaza dâhilinde Geyve, Akhisar, Hendekçe, Karasu İğneli, Sapanca ve Akyazı'da Ermenilere rastlanır (Konukçu, 2014: 78). 1888'de Adapazarı ve çevresinin de dâhil olduğu bağımsız Kışmit Sancağı kurulduğunda Kışmit Mutassarıflığı genel nüfusu 222.760'dır. Nüfusun 48.635'ini Ermeniler oluşturur (Narin, 2014: 53).

Rumlar (Ortodoks Grekler), Bitinyaönün otantik halkı oldukları savını taşıyan çoğunluğu büyük şehirlerde ayrı mahallelerde ve ayrı köylerde bütünlük içinde yaşamlarını sürdüren topluluklardır (Öztüre, 1981: 126).

Yahudiler, 1490 yılında İspanyaödan kaçan Yahudilere ait İspanyaödan gelen bir kol, yalnızca İzmit şehir içinde bir mahalle kurar ve bu bölgeye yerleşirler (Günümüzde bu mahallenin yeri, İstiklal Caddesi adıyla bilinen mevkidir). Çingeneler, Fransız, İspanyol, İtalyan kökenli olup, büyük çoğunlukla Adapazarı ilçesi civarında yaşadılar. Mısır kökenli bir grupta Geyve bölgesinde göçebe olarak yaşarlar. Sancakta etnik ağırlıkları olmayan bu gruplar, 1876 yılı Osmanlı yenilgisi sonucu gelen mülteciler dışında sancak yerlileri ile uyumlu oldukları söylenebilen topluluklardır (Öztüre, 1981: 126). Adapazarı ve Geyve kazalarında Çingeneler Hıristiyan Mısırlılara verilen ad olarak Kıpti adını alırlar (Cuinet, 2012: 7).

3.2. İzmit Sancağında Müzik

XIX. yüzyıl İzmit Sancağının genel yapısına bakıldığında farklı etnik kimliklerin ve göçlerle şekillenen yerleşim yerlerinin oluşturduğu çoklu kültürel bir yapı ile karşılaşılır. Bu durum kentin her anlamda kimliğinin oluşmasında etkili bir rol oynar. Maddi kültür ögelerini yaşamsal varlıkları içinde göç ettikleri yerlere kimlik öğesi olarak taşıyan Muhacirler, aynı zamanda manevi kültür öğelerinin de yaşamsal unsurları olarak günlük yaşam çizgileri içinde yer almasını sağlarlar. Müzik bu öğelerin birlikte yer aldığı bir ortam olarak karşımıza çıkar.

3.2.1. XIX. Yüzyıl Seyyahlarının Gözlemlerinde İzmit Sancağında Müzik

XIX. yüzyıldan başından itibaren Kocaeli yöresinden dolayısıyla İzmit Sancağından yolu geçen seyyahların kente ilişkin izlenimlerinde gerek etnik kimliklerin, gerekse kültürel farklılıkların izlerine açıkça rastlanmaktadır. Bu kimi zaman azınlıkların sergilediği bir dans, kimi zaman Karadeniz kültürünü yansıtan tulum, bazen de Rumeliöyi anlatan davul zurna olabilmektedir. Bu izlenimlerden bazılarına aşağıda yer verilir.

1804 Thomas Freiherr Von Hammer Prustgall: Thomas Freiherr von Hammer Prustgall, İzmit-Gebze arasındaki İstanbulâ dönüş seyahatinde Tavşancılıâ anlatırken karşılaştığı köylerin en güzeli, en resimseli olarak bilgi vermektedir.

Tavırcandöğün bu durumu sağlayan ortamda ise deniz kenarındaki maden sularına yakınlığı rol oynamaktadır. (bunların bulunduğu bölgeye o dönem içme adı verilmektedir).

> "Bu sular 1-15 Ağustos arasında içiliyor. Başkent İstanbuldan her sınıf ve cinsten insan buraya akın ediyor. Ağustosun bu 15 günü boyunca burası çok neşeli oluyor; canbazlar, hokkabazlar, müzisyenler, öykücüler gece halk meydanında toplanan çok sayıdaki seyirciye yeteneklerini sergiliyorlar" demektedir Hammer. Kendisi "Osmanlı Tarihi" adlı eseriyle tanınan doğu uzmanıdır (Ulugün, 2008: 96).

1830 Eli Smith & H.G.O. Divide: Amerikan Board tarafından görevlendirilen Eli Smith ve G.O. Divide, 21 Mayıs 1830 günü Üsküdardan Bostancı-Maltepe-Kartal-Pendik üzerinden Gebzeye varırlar (Ulugün, 2008: 161). Gebze, İzmit ve Sapancayı anlatırken, Sapancayı büyülü bir yer olarak tarif ederler. "Yaklaşmakta oldukları köye gelin getirmekte olan bir alaydan söz ederler. Bu sahne ile büyülü ortamdan çıktıklarından söz ederler.

> "Gelin ve ona eşlik eden her yaştan peçeli kadınlar üstü kapalı altı öküz arabasına sıkışık bir şekilde binmişlerdir. Öküzler, her renk mendillerle süslenmiş her iki yanında silahlı adamlar ve çalgıcılar yürümekteydi. Zurna ve Davul gürültüleri inanılmaz bir eğlence yaratmaktaydı."

şeklinde anlatmaktadırlar(Ulugün, 2008: 161). Düğün alayına eşlik eden çalgıcıların davul ve zurna çalmasıtopluluğun Türklerden oluştuğunu bize göstermektedir.

1838 Eugene Bore: Bilimsel bir görev için doğuya gönderilen Bore, 2 Mayıs 1838 günü İstanbuldan çıktığı gezisinde Kadıköy, Dudullu, Ömerli yönünden gelip, Kocaeli yöresinde İzmit, Kerpe ve Kandıra çevresini gezerek Uskubi (Düzce-Konuralp) ye geçmiştir. Kandıra ve çevresine ait anlatımlarında bir düğünü:

> "… Öküzlerin çektiği kapalı bir gelin arabası, peşinde beyaz örtülü bayanlar ile Damat önde Tulum Ezgileri eşliğinde sıçrayarak dans eden ve silahlarını ateşleyen bir kalabalık arasında yürüyorduo"

biçiminde tasvir etmektedir (Ulugün, 2008 : 171).

1885 Thomas Stevens: Bisikletle dünya turunu ilk gerçekleştiren kişi, olan Thomas Stevens, İzmit-İstanbul arasında düzenli sefer yapan Türk buharlı gemisini (vapur) anlattığı notlarında geminin her çeşit insanla dolu olduğunu belirtir.

> "Müslüman hanımların dedikodularığ kahveleri, güzel kokulu sigaralarından oluşan küçük dünyalarığ için ayrılmış bölmelerde yolculuk ettiklerini anlatırken, Rum ve Ermeni kadınların renkli giyimleri ile İzmit Körfeziğinin mavi sularının üzerinde yükselen yeşil çerçeveyi süslemek üzere sanki bir sanatçı eliyle dağıtılmış olduklarınığ, köşedaki beyaz boyalı kasabalar boyunca uzanan üzüm bağlarının ortasında bir Rum kasabasına düğüne gidildiğinden söz eder. Saatler boyu dans eden ve müzik yapan bu neşeli insanları sürekli seyretmekte olan kalabalık bisikletin etrafında toplandı."

Yine Stevens, İzmit postası güvertesinin karakter çalışması için müthiş fırsatlar verdiğini ve yukarıda sözü edilen

> "az önceki canlı ve neşeli sahnelere tepkisiz kalan... güzel görünümlü beyaz sakallı Müslüman hacıların görünümlerini muhteşem olarak tanımlarken, neşeli müziğe ve dans eden Rumlara aldırmadan sessiz bir meditasyon hali içinde sigara üstüne sigara içtiklerini..."

anlatmaktadır (Ulugün, 2008 : 226).

3.2.2. Müslüman Halkın Müzik Yaşantısı

Müslüman halkın müzik yaşantılarının cami ve tekke müziği bakış açısı altında ele almak doğru bir yaklaşımdır. Dini müzik yaşantılarının gerçekleştiği mekânlar olarak camii ve mevlevihaneden söz edilebilir.

3.2.2.1. Kısmen Bağlı Müzik Yaşantıları

İzmit Mevlevihanesi: Mevlevihanelerde düzenlenen Mevlevi ayini tekkelerde yapılan bir tür toplu ibâdettir. Ayinlerde her hareket, tasavvuf düşüncesini simgeler. Mevlevîliğin öne çıkan çalgısı ney ve kudüm iken daha sonra keman, ud, rebap gibi çalgılar da ayinlere eşlik eder. Mevlevîlerin ayin günlerinde çalıp okudukları bestelere (mevlevî âyini) denir.[13] 1912 yılında Veled Çelebi (İzbudak)'nin Mevlevihaneler ve şeyhleri listesinde İzmit Mevlevihanesi'de yer alır. Mevlevihanenin kurucusu olarak "şahalı" bilgisine yer verilir, 1912 yılındaki şeyhinin de Abdülfettah Efendi olduğu belirtilir. 1883 ve 1886 tarihli Konya Vilayet Salnamesi'nde yer alan listede İzmit

[13] http://www.guzelsanatlar.gov.tr/TR,3706/mevlevi-ayini.html erişim: 19.12.2016

Mevlevihanesi yer almamakla beraber, 1888 tarihli salnamede Konya Mevlana Dergâhına mensup Mevlevihaneler listesinin sonuna Kızmit Mevlevihanesi'nin de eklendiği görülür. Yine Sultan Mehmet Reşat'ın çıktığı tüm yurt gezilerinde olduğu gibi, Kızmit Mevlevihanesi hakkında bilgi aldığı ve kendisine mevlevihanenin yerinin bildirildiği ini Ösen'in Tanin gazetesinde aktarır. Yine I. Dünya Savaşı sırasında kurulan Mücahidin Mevleviye Alaylarıtören ve dualarla Konya'ya uğurlanır. Yol boyu diğer tekke ve zaviyelerden alaya katılımlar olur, Kızmit İstasyonu'nda da bir karşılama töreni yapılır, ancak Kızmit'ten katılan şeyh ve derviş adlarıtören listesinde yer almaz. Sonuç olarak Kızmit'te kurulan mevlevihanenin kurucu şeyhi Abdülfettah Dede'nin vefatından sonra faaliyetini devam ettiremediği anlaşılmaktadır (Ösen, 2017).

***Temcid Geleneği*:** Temcid geleneği yörede çok az kişi tarafından hatırlanan bir gelenektir. Recep, Şaban, Ramazan aylarıboyunca sabah ezanının ardından minarelerden icra edilen Allah'ın yüceliği ile ilgili dua şeklinde icra edilen bir musikî formudur. Sakarya-Taraklı İçesinde Temcid Geleneği, 2000'li yıllara kadar devam eder. Ramazan ayında halkı sahur için kaldırmada önemli rol oynar. Müezzinlerin güzel sesiyle icrâ ettiği Temcid minareden okunmaya başladığında, evin beyini sahur sofrasına bekleyen evin hanımının pilavı yanmasın diye ocaktan almaşı, daha sonra ısıtmaşı için tekrar ocağa koymasına "*Temcid Pilavı*" deyiminin de ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Aktaş, 2016: 266). Daha önce değinildiği gibi Sakarya ili, 1954 yılına kadar Kocaeli ili sınırları içinde yer almaktaydı. Bu nedenle Temcid'in Kocaeli inançsal müzik kültürü tarihi açısından inanca dayalımüzik örneği olarak bu bölümde ele alınmasıuygun görülür.

3.2.2.2. Günlük Yaşamda Müzik

Meşrutiyet döneminde ortak mekânlarda halkın yaşamına katılan müzik etkinliklerinin başında Kızmit'te çeşitli çevrelerin "bando-mızıka" takımı kurmalarıgelmektedir (Kışal, 2010: 55). Halkın duygularına müzikle birlikte ifade edeceği ilk topluluklar olan bandolar, kent yaşamında sembol olarak varlık göstermeye başlamıştır.

3.2.3. Azınlıkların Müzik Yaşantıları

Kızmit Sancağındaki Ermeni tebaanın yaşadığı yerleşimlerde Ermenilerin inanca ve günlük yaşama dayalıbazımüzik örneklerine çalışma sırasında ulaşılmıştır. Buradan hareketle Kızmitli Ermenilere ait müzik yaşantılarıeğitim kurumlarında, inanca dayalı

dini ritüellerin yer aldığı kurumlarda ve Ermenilerin gündelik yaşamlarında yer verdikleri müziklere ilişkin yaşantılar ele alınmıştır. İzmit Sancağı'nda yer alan diğer azınlıklara ilişkin bulgulara ise İzmit Körfezi'nin kıyılarında yer alan diğer azınlıklardan olan bazı Rum köylerinin gündelik yaşamına ilişkin bilgilerin yer aldığı seyahatnamelerinde yaşamda müziğin yer aldığı bazı etkinliklere rastlamak mümkündür. İzmit'te Ermenilerin ait oldukları meslek grupları arasında tersanede ve çuha fabrikasında çalışanlar dikkat çekmektedir. Boyacılık, marangozluk, kantarcılık, demircilik, kerestecilik, kuyumculuk (Köpek, 2004: 10) gibi meslek gruplarının yanında Polatel çalışmasında, "Kemençeci" Ermenilerin olduğunu da belirtmiştir XIX. yüzyılın başlarında, sinir ve bağırsaktan yapılan ok ve çalgıların bir kısmında kullanılan tellerin imal edildiği kirişhanenin Mardiros oğlu Gürciyan adındaki bir Ermeni tarafından işletildiği, Ermenilere ait meslek gruplarında "çalgıcılık" olarak bir meslek icrasının bulunduğu belirtmektedir (Polatel, 2015: 905).



Şekil 3.2. Fanfare /College Saint Barbe Kartpostalı
(Oral, 2010: 112)

Adapazarı'nın nüfusunda da önemli yeri olan Ermeniler, kentin sosyal ve kültürel yaşamının canlanmasında etkili olmuşlardır. Adapazarı Ermenileri tarafından kurulan Interasirats (okumaseverler), Gırtasirats (eğitimseverler), Azkayin Joğovadeği

(milli buluşma yeri) cemiyetlerinin yanında tiyatro faaliyetleri yapan gruplar, müzik etkinlikleri yapan korolar ve kadın yardımsever gruplarıçehrin sosyo-kültürel yaşamına canlılık katmaktaydı(Narin, 2014: 55)

3.2.3.1. Ermenilerin Eğitim Kurumlarında Müzik

Kışmit Kışladisi'nin 1900 yılına ilişkin ders programında müzik dersine yer verilmemesine karşın, Kışmit'te eğitim yapan misyoner mektepleri ve ekaliyetlerin okullarında hem müzik dersine yer verilir hem de bu okullarda birer bando da kurulduğu görülür. Misyoner kolejlerinde okul marşlarının yanında, batı kültürünün öne çıkan marşlarıve ilahilerde öğrencilerin ezberlediği müzikler arasındadır (Oral, 2009).
1891 yılında Kışmit'e yerleşen Fransız misyonerler "L'Ecole Saint Pierre" ve "College Francis Saint Barbe" adlı misyoner okullarını açarlar. Kışmit'te ilk bando azınlık okullarında okuyan öğrencilerle oluşturulur. Kışmit'te eğitim ve öğretim hayatında bilinen ilk müzik topluluğu, kolej öğrencileriyle kurulan bu bandodur. Bandolarda çeşitli müzik aletlerinin yer aldığı kolej tarafından bastırılan kartpostallarda görülmektedir. Bu okullarda, öğrenciler konserler verir. Kışmit'te bulunan diğer azınlık okullarının da aynı şekilde birer bandosu bulunur. Rumların Okulu "Aya Vassilios" ve Ermeni Protestan ve Katoliklerine ait okullarında da bandolar vardır. Esasen aynı yaş gruplarına eğitim veren misyoner okullarıile Kışmit'teki azınlıkların okullarında hem müzik dersi hem de bando bulunmaktadır. Kışmit'teki Fransız misyoner okulları "L'Ecole Saint Pierre" ve "College Francis Saint Barbe"de eğitim, "L'e Assomption Kilisesi" misyoner rahiplerince yürütülür. Fransızlar Kışmit'in çarşı merkezinde o güne dek benzeri görülmeyen bir okul inşa ederler. Saraydan ruhsat alınmadan inşa edilen bu okulun yanında bir de küçük kilise inşa edilir. Fransız misyoner kolejinin bandosu da vardı. Kolej tarafından bastırılan kartpostallardan iki tanesi bando takımına aittir ve Fransız misyoner okulunun bando flamasında "Kışmidtò yazısı görülür. Bu okulun kendine ait "Augustins de L'Assomption Marşı" vardır. (Oral, 2009).



Şekil 3.3. College Francais Saint-Barbe Şşmidt Okulu Öğrencileri
(Oral, 2010: 110)



Şekil 3.4. College Saint-Barbe Kartpostalē2
(Oral, 2010: 111)



Şekil 3.5. İzmit Çarşı Merkezindeki College Saint Barbe Binası
(Oral, 2010: 109)



Şekil 3.6. Kolej Binasının Günümüzdeki Görünümü
(30.10.2016 Gülşen Erdal Arşivi)

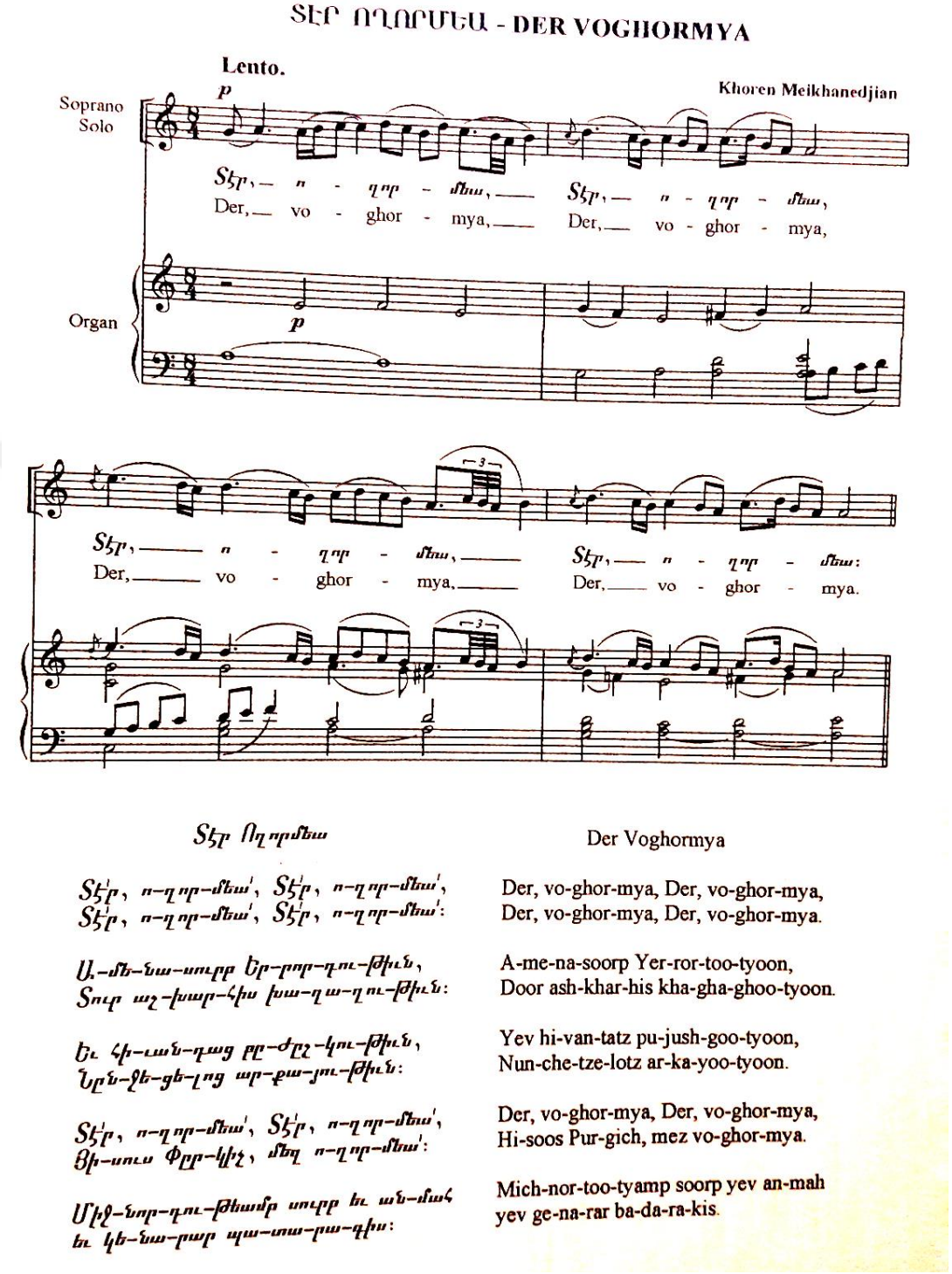
3.2.3.2. Ermenilerin Kuşanca Başlığı Yakantılarında Müzik

Ermeni Kilisesi, tarihsel süreçte büyük bir coğrafyaya yayılır. Ermeni topluluklarıarasında güçlü bağlar kuran kilise, ayinlerin müzikli dua repertuvarına bir standart getirir. Böylece değişik coğrafyalardaki Ermeni kiliselerinde aynı dualar aynı ezgi kalıplarıyla seslendirilebilir (Kerovpyan ve Yılmaz, 2010: 55-59). Ermeni manastırlarındaki müzik hayatı, kehirlerdeki kiliselerde uygulanan ritüel sistem ile aynıdır (Kerovpyan ve Yılmaz; 2010: 69). XX. yüzyıla bakılarına değin, Anadoluda çok sayıda Ermeni kilisesi vardır ve bu kiliselerin repertuvarı, Ermenilerin toplumsal belleğinin ürünleridir. Bu bağlamda, din adamlarıve Muganniler arasında bağlıolduklarıdini müzik geleneği yönünden ayrılık görülmemektedir (Kerovpyan ve Yılmaz; 2010: 71). Ermeni kiliselerinde ayinler müzik alanında uzmanlaşmış din adamlarıve kilise hiyerarkisi içinde tıbir rütbesi olan Mugannilerden oluşan heyetler tarafından okunmaktadır (Kerovpyan ve Yılmaz, 2010: 61-62). Ermeni kilise müziğinde ezgi kalıplarınıöğrenmek makamlarıöğrenmekle özdeştir. Makamlar ise, ayinlerde yer verilen, 1300'den fazla eserden oluşan ñKaragan Repertuvarıò aracılığıyla öğretilir. Magardici Bodurianın ñ*Ermeni Ayò* adlı kitabında, ñ*Ünlü müzikolog Gomidasın şarkıları, özellikle de ödür voğ ormianın Bardizag halkıtarafından iyi bilindiği ve bunun aslında hangi Ermeni topluluklarının 1915 öncesi, kiliselerinde Karaganlara yer verdiklerini gösterdiğinin*ò bilgisine AGOS gazetesinin haberinden ulaşır. [14]

Armaş manastırı ve Bardizag gibi Ermeni yerleşimlerinde ruhban okulu müfredatlarında müzik temel dersler arasındadır. Öğrencilerin nota ve makam bilgisi edinmelerini amaçlayan bu müzik dersleri, müzik eğitiminin temelini dini ritüellerin gereklerine göre düzenlemektedir. Örneğin; Armaş Ruhban Okuluğunun eğitim ve öğrencilerle ilgili tüzüğünde öğretim programıiçinde nota bilgisi ilkeleri ve alıştırmalarıkonusuna yer verildiği görülmektedir (Aygil ve Özkan, 2012: 108).

1889 yılında Armaşta açılan ruhban okulunun 1892 yılına gelindiğinde 35 öğrencisi bulunmakta ve bu tarihte okutulan dersler arasında Musikî dersi de bulunmaktadır. Musikî derslerini ünlü bir muskîşinas olan Hampartzum Çerçiyan yürütmektedir. 1884-1894 yıllarıarasında bu okulda görev yapan Çerçiyan pek çok dini beste yapar (Küçek, 2004: 35).

[14] http://www.Agos.Com.Tr/Tr/Yazi/13061/Bardizagdan-Transilvanyaya-Bir-Ermeni-Rahibin-Hikayesi Erişim 10.4.2017



ķekil 3.7. Der Voghormia Notalarē
(Yegmalēan, 2007: 94)

3.2.3.3. Armaık (Akmeık) Manastırı Müzik El Yazmaları

Araıtırmacı Topçiyan'a göre manastırın el yazmalarını içeren bir külliyat, 1773-1782 yılları arasında görev yapan Patrik Zakarya Papazyan dönemine rastlar. El yazmaların sayıları 223 adet olup, çoğunluğu XIX. yüzyıldan kalmadır (Aygil ve Özkan, 2012: 127). Armaık Manastırı, Batı Ermenilerinin büyük eğitim kurumlarından biri olur. Kuruluıundan kısa bir süre sonra ziyaret ve hac yeri olarak ün kazanır. Kendi çok yönlü etkinlikleriyle Ermeni Kilise müziğine de ün kazandırır. Öğretilen konuların başında müzik önemli yer tutmaktaydı. Öğrenciler kilise korosuna katılıyor, nota bilgisi ve Avrupa müzik kültürü öğreniyorlardı. Manastır öncesi ve manastır sürecine ilikin müzikle ilgili bilgiler sınırlıdır. Bununla beraber, 1830'lu yıllarda manastırın başöğretmeni, Ermenilog ve kilise müzikçisi Murat Boyacıyantz bilgileri bize ulaımaktadır (Muratyan ve Mukeğyan, 1998: 157). Ancak Armaık Manastırı öğrencilerinin müzik yaıamı, öne çıkan müzik yetenekleri ve daha sonraki dönemlerde manastırda müzik dersi verenler kimlerdir sorularına yanıt verecek bilgiler bulunmamaktadır. Kısıtlı da olsa öğrencilerin müzik yaıamına ilikin bazı bilgiler döneme ilikin gazetelerde yer almaktadır. 29 Eylül 1848 günü düzenlenen yıllık armağan dağıtım töreniyle ilgili İstanbul'da yayımlanan "Hayasdanı" gazetesinde öğrencilerin çeıitli dualardan sonra ezgiler seslendirdikleri belirtilir. 18 Eylül 1889'da Manastırın açılıı törenine tanıklık eden Asadur Navaryan "*Armaık 1889 Dinsel Okulunun Açılıı*" haberinde:

> "… Baba Hampartzumun kendisi, Kız Minas (*Bu kimi İskençe Manastır, kendini kiliseye adayan, üstün bir müzik yeteneği olup, ezgileri çok iyi bilen, güzel ve gür bir sesi olan, ezgi seslendirdiğinde tüm davetlilerin dikkatini çeken bir kimsedir*), *Armaklılar, Chaçgallılar büyük bir kalabalık ve coıkuyla yeni gelen öğrencilerin yanındaydılar* …"

biçiminde aktarımda bulunmaktadır (Muratyan ve Mukeğyan, 1998: 158). 1884 yılında din adamı adaylarının eğitiminin müzik kısmında, yeni ve göze çarpan bir durum bakılar. İstanbul'un tanınan müzik ıefi, nota uzmanı Hampartzum Çerçiyan koro ıefi olarak atanır. Çerçiyan, Armaık Manastırı için yeni türde müziksel gelenekler kurmak ve dinsel müziğin öğretiminin dıında, müziği profesyonel temeller üzerine oturtmak için özel giriimlerde de bulunur. Günümüzde din adamı adaylarının oluıturduklarını ruhani ezgileri toplar. Yayınları Erivan'daki Mesrob Maıtots adına olan kitaplıkta yer almaktadır ve bunlar el yazması kitaplardır. Bunların müzikle ilgili olanları Ermeni

notalarıyla XIX. ve XX. yüzyıla ait ezgiler kitabı, "*Kurban Töreni*" ve zaman duaları ezgileri yanında makam ve ilahi kitaplarıdır. Armaküan günümüze ulaşan el yazmaları sayı olarak on beş adet olup, No 5, 6, 95-105 ve 109 olarak sayılanır (Muratyan ve Muşeğyan, 1998: 160). No 5 ve 6 el yazmalarını bir araya getiren Hagopos Ayvazyanüdır. Armaküan o dönemde en önde gelen müzisyeni olduğu İstanbulüdaki "Musikî Denetim Komisyonu"nun kendisine hediye ettiği diplomadan anlaşılmaktadır. Ortalama 1400 sayfadan oluşan bu el yazmaları ezgi kitabı, zaman duaları kitabı ve Kurban Törenleri kitaplarına uygun olarak profesyonel müzisyenlerce oluşturulur. No 29 el yazması, ezgi kitabı, zaman duaları kitabı, ezgi ile ilgili kilise notaları kitabı olarak okulun öğrencilerinin kullanımı için çoğaltılır. D.Yeğike Episkopos Turyanüun izinleriyle ve Müzik Şefi Hampartsum Çerçyan notalarıyla Armaş 1901 ibaresi mevcuttur. El yazmalarının dış kapak verileri oldukça yetersizdir. Alt başlıklardan el yazmalarının öğrencilerin kullanımı için çoğaltıldığı anlaşılmaktadır. El yazmaları içinde melodileri kopya edenlerin bazılarının adları vardır: Anuşavan Der Chorenyan, Antepli Hamyaag, Püzant Çıldıkyan, Chacik Kavalcıyan, Hagopos Der Zakaryan, Bu kişiler manastırın öğrencileridir (Muratyan ve Muşeğyan, 1998: 161). El yazmalarında farklı kopyalamaların, Ermeni müziği genel kurallarını dışına çıkılmadan yapıldığı görülmektedir (Muratyan ve Muşeğyan, 1998: 164). Armaküan Kötülüksavar Meryem Ana Manastırüındaki ruhani korolar, esasen İstanbulüdaki ruhani koroların bir koludur. Ancak, Armaş Ermeni ruhani müzik ekolünün çok önemli bir koludur (Muratyan ve Muşeğyan, 1998: 171). Geleneksel seslendirilen melodiler dışında Armaş Manastırüındaki el yazmalarında tanınan müzisyenlerin yaratıcılıklarına da rastlanmaktadır (Muratyan ve Muşeğyan, 1998: 166-185) Armaş elyazmaları, melodileri açısından biçim ve ses ezgileriyle kendine özgü yapıdadırlar.

Armaş el yazmaları hakkında şunları söylemek olanaklıdır:

1. Armaş "Kötülüksavar Meryem Ana" manastırında uygulanan tinsel (ruhani) müzik, Ermeni müzik kültürünün ilerlemesinde çok önemli olup, Ermeni ruhani müziğinin temel taşı niteliğindedir ve İstanbul müzik okulundan daha değerli bir dal olarak Armaküta öne çıkmaktadır.
2. Gerek din adamı adayı eğitimi bölümünde, gerekse ünlü teoloji bölümü içinde müzik öne çıkan bir eğitim olmuştur. Müzik şefleri Hampartzum Çerçyan ve Hagopos

Ayvazyan'ın öğrencilerine bu ruhani ezgileri derin ve ayrıntılı öğretileri özel bir çalışma konusu olur (Muratyan ve Mukeğyan, 1998: 214).

3.2.3.4. Armaş'ın Müzik Şefleri

XIX. yüzyılın ikinci yarısında Batı Ermenileri içinde türlü müzisyenler geniş etkinlikler sergilerler. Onların her biri Ermeni kültür tarihi içinde belirgindir. Bu müzisyenler içinde Hampartzum Çerçiyan[15] özel bir yere sahiptir. Çerçiyan, tüm hayatını ruhani müzik değerlerinin notaya alınmasına ve korunmasına adar.

Hampartzum Çerçiyan: Kendine has bir yaşamı Belki kendisinin hayatta olduğu zamanda Hampartzum Çerçiyan'a çok yüceltici bir ünvan olan "*Baba*" ünvanı verilir. Bu ünvanı o zamana dek yalnızca Hampartzum Limonciyan[16] alır. Ermeni Müziğinin tarihi içinde Hampartzum Çerçiyan "*Küçük Baba Hampartzum*" olarak anılmaktadır. Hampartzum Çerçiyan, 19 Eylül 1928'de İstanbul Kumkapı'da doğar, müziksel bilgileri ve Ermenilere özgü yeni notalandırmaları, tanınan müzisyen ve eğitimci Arisdages Hovhannesyan'dan öğrenir. Küçük yaşlarda başka uluslara mensup şarkıcı ve müzisyenleri dinleyerek ney çalmayı öğrenir. 1843-1848 yılları içinde Hampartzum Çerçiyan Pera'daki Kutsal Üçleme Kilisesi "*Koro Şefi*" olarak görevlendirilmiştir. Daha sonraları aynı görevle Rodosto'ya (Tekirdağ'a) gider. Kısa bir süre sonra 1878 yılında İstanbul Kumkapı'daki ana kilisenin "*Koro Şefi*" olarak kendi öğretmeni Hovannesyan'ın yerine geçer. K.Yeranyan ve N.Takıcıyan arasındaki bazı tartışmalı ortamlar nedeniyle İstanbul'u bırakarak kalıcı bir biçimde Armaş'a gelip, teoloji okulunun "*Koro Şefi*" olur. Bu görevi 1890 yılına dek sürdürerek, daha sonra danışman olarak Armaş'ta kalmaya devam eder. Baba Hampartzum'un çalışmaları 40 yıl gibi uzun bir süreyi kapsamaktadır. İstanbul, Kastamonu, Sivrihisar, Afyon, Bandırma, Adapazarı ve Armaş'ta dersler vererek pek çok yardımsever müzisyenler yetiştirir. 1884 yılında Armaş'a geldiğinde Kötülüksavar Meryem Ana Kilisesi'nin eğitim bölümü zaten çok ünlüdür. Derin düşünen bir müzisyen olarak, müzik eğitimini tümüyle yeniden temellendirmiştir. Armaş Manastırı'ndaki el yazmaları Hampartzum Çerçiyan'ın koro şefliğine başladığı dönemden günümüze ulaşır. Tanınmış müzisyen ve

---

[15] Ayrıntılı bilgi için bkz. H.Çerçiyana ilişkin öz yaşam bilgileri üst rahip Hisarlıyan'ın yaptığında bir araya getirilmiştir. Müzisyenlerinin öz yaşamı"Ermeni notalandırmaları ve Anı Kitabı" (Ermeni tanınmış kişilerin öz yaşamları, resimleri, el yazmaları, düz yazılar v.b.) 1512-1912.Bir araya getiren: V.Zartaryan, H.I.-İstanbul 1910.

[16] Ermeni Müzik tarihi içinde H.Çerçiyan "Küçük baba Hampartzum" olarak anılmaktadır.

nota yazıcısı Nikoğos Takıcıyan[17] 1885'te Armaka gelerek kilisede yapılan zaman duasını dinledikten sonra kabul salonunda manastır üyelerine ñ*Kıstenlikle ve açıkça söylüyorum ki Hampartzum Çerçiyan toplumumuz içinde en yüce görünümlü müzisyendir*ò. Daha sonra Manastır ğın lideri Choren Akıkyan'a ñ*Nota yazımcısı ve müzisyen olarak öğrencilerin ezgileri düzenli seslendirmeleri konusunda ben bu kadar başarılı olamamıştım, oysa Çerçiyan Efendi yetkin olarak başarılı olmuştur*ò der (Muratyan ve Mukiğyan, 1998: 218).

XIX. yüzyılın ikinci yarısında Kıstanbul'un kültürel ve özellikle müzikle ilgili olan yakamı çok güçlü ve çekitlidir.1861 yılının Eylül ayında Kıstanbul'da Kapriyel Yeranyan ve N.Taççıyan (daha sonraları Dikran Çuhacıyan'da onlara katıldı), Avrupa notalarıyla yazılan Ermeni toplumunun ezgileri ve dans karkılarını kaleme aldıklarını ñKınar Haygagan*ò* (Ermeni Liri-Santuru) adlı müzik dergisini çıkarmaya başladılar. 1862'de Kıstanbul'da Kınar Haygagan (Ermeni Santuru)[18] Müzik Birliği kurulur. Bu birliğin temelleri K.Krikor, Ağaton, Yervant Odyan, H. (Hovhannes) Mühendisyan, N. (Nahabet), Rusinyan vb. tarafından atılır. Bu birliğin amacı ñ*Kimizdeki müziğin zevkini yaygınlaştırmak, müzik aletleri çalanları öne çıkarmak, aynı zamanda ñKınar*ò *dergisini*

[17] Nikoğos Takıçıyan 1836 yılında Kıstanbul'da Hasköy'de doğdu. Kçk musiki derslerini kilisede, bir din adamı olan Kapriyel Ebeyan'dan alır. Türk Musikisi hocası Dellal-zade Kısmail Efendi'dir. Kısmail Efendi'nin aracılığı ile Dede Efendi ile tanıştırılır. Nikoğos'u dinleyen bu büyük musiki ustamızın "Önce Türkçe öğren sonra benden ders almaya gel" anlamında tavsiyede bulunduğu söylenir. Bu ikazı unutmayan Nikoğos Ağa, Türkçe öğrenmeye, dilindeki yabancı aksanı düzeltmeye gayret eder. Bunun için o dönemin büyük devlet adamlarından ve edebiyatçı Ahmed Vefik Paka'dan edebiyat dersleri aldığı da söylentiler arasındadır. Zamanla musiki alanında ilerledikten sonra Dellal-zade'nin tavsiyesi ile öğretmen olarak Enderun'a tayin edilir. Sadrazam Ali Paka'nın hizmetinde bulunur. Hoksada'da Abdurrahman Şeref Bey'e atfen verilen bilgiye göre Ali Paka'nın dairesinde iken bir nedenle küserek buradan ayrılır ve bir daha dönmez. Bunun farkına varan paka, bir musiki toplantısı için Nikogos'un bulunmasını emreder. Samatya'da perikan bir durumda bulunur; kâhyadan para alarak talişini düzeltirler. Durumu öğrenen Ali Paka aylığının kesilmemesini sağlar. O dönemin sanatsever bakka devlet adamlarından da yardım görür. Örneğin Müşir Edhem Paka bildiği eserleri notaya almasına için maddi yardımda bulunur. Türk Musikisi repertuvarını Dellal-zade'den öğrendiği için hem repertuvarı geniştir, hem de bildiği eserlerin en doğrusunu bilir. Kıyi Hamparsum notası bildiğinden 1873 yılında Ermenistan'a davet edilerek pek çok Ermeni dini musiki eserini notaya alır. Bunlar daha sonra Ermenice olarak yayınlanır. Kardeşi Agop Takıçıyan ve Nivark Osmanlıyan'la 1861 yılında on beş günde bir çıkan bir musiki dergisi yayınlar. Kumkapı Meryemana Kilisesi'ne 1879 yılında papaz olur. Kardeşi Agop, Kapriyel Nisan da musikişinastır. O yılların ünlü musiki ustalarıyle yakın arkadaklık yaptığı Hıristiyan olmasına rağmen mevlevihanelere giderek ayin okur. Bu nedenle Ahmed Celaleddin Dede'yi tanır ve ondan da yararlanır. Sultan Abdülmecid ve Sultan Abdülaziz dönemlerinde saray mekkhanesinde hocalık yapar. Bazı kaynaklarda tanburi olduğu ileri sürülür. Bu konuda bakka belge yoktur. Onun iyi bir hanende olduğunu bilinir. Nota bilmesine ve eserlerini kolayca notaya alabilmesine rağmen iki yüz eser besteleğiği halde bunlardan ancak altmış beş tanesi günümüze gelebilmiştir. Türk Musiki sanatı içinde ebedileşen Nikoğos Ağa 1885 yılında ölür ve Topkapı Ermeni mezarlığına gömülür. (http://eksd.org.tr/bestecilerimiz/nikagos_aga.php erişim: 3.6.2017).

[18] Geniş bilgi için bkz. Kevork Pamukciyan. Zamanlar, Mekânlar, Kişsanlar.(Ermeni Kaynaklarının Tarihe Katkıları III.) Aras Yayıncılık. Kıstanbul. 2003

düzenli olarak ve sayfa kümelerini zamanında yayınlamaktır.[19] Bu amaçlara temel sorunlar olarak görüldüğünden halk için Ermeni müziğine ilişkin parasız seminerler sunmak, eklenebilir. Bu birlikte ders veren müzisyenler arasında K.Yerenyan, Y.Dündesyan, N.Takçıyan, H.Çerçiyan vs. yer alırlar. 1861-62 yıllarında "Kınar Haygaganö dergisinin birkaç sayısında, sürekli olarak H.Çerçiyan'ın "*Ermeni Özetsel Musikîsinin İlkeleri*ö serisini yayınlanır. Yazar burada ayrıntılı olarak ve aynı zamanda herkesçe anlaşılır biçimde Ermeni notalandırmalarının simgelerin düzenini onların doğu ses derecelerinin karşılıklarının sunduğu gibi ölçü ve ritimlerin devam edişleri simgeleri hakkında bilgiler verir. Teorik bölüm toplayıcı pratik deneylere yönlendirme kapsar. (Muratyan ve Mukeğyan, 1998: 219). Bu yazı dizileri, Çerçiyan'ın mevcut olan tek çalışmasıdır. Çerçiyan pek çok öğrenci yetiştirir. Levon Chancıyan (Üsküdar Kutsal Çarmıh Kilisesi Koro şefi), Nazaret (Rahip Serovpe), Burmayan (Adapazarı Kutsal Bakımelekler Semt Kilisesi Koro şefi) ve Hagapos Ayvazyan (Armaş Manastırı Koro şefi) bunlardan bazılarıdır (Muratyan ve Mukeğyan, 1998: 220). Ayvazyan, Baba Hampartzum'un en tanınan öğrencisi olup, Ermeni Müzik Tarihi içinde büyük bir yer tutar. Müziksever Çerçiyan'ın müzik hayatının en verimli yılları Armaş'ta geçer. Hisarlıyan'ın onayladığı gibi "Noel Bayramıö, "*Dallı Pazar*ı, "*Göğe Yükseliş*ö ve başka bayramların "Halleluyahlarıö[20], Sekiz Makamlı Uyarılar, "Rab Bize Acıö, su kutsamasındaki "Ov Zarmanaliö/(Ey şaşkınlık Veren)[21] ezgileri Çerçiyan'ın yapıtlarıdır. Armaş Manastırı'nda uygulanan zaman dualarına için Çerçiyan'ın özel olarak bestelediği müzikler tümüyle diğer zaman dualarından farklılık göstermektedir. Buna neden olarak "Çarmıh'ın Yüceltilmesiö bayramının Armaş'ta kutlanması için hazırlanır. O dönemde Kötülüksavar Meryem Ana Manastırı gözde bir Hac yeri olur ve İstanbul ile yakın çevresindeki Ermenilerin buradaki kutlamalara katılmak için birkaç gün öncesinden yola çıktıkları bilinmektedir. Manastırın meydanı o zaman oldukça renkli görüntülere sahne olur. Bu sahneleri bir tanık, "*Tahmin edilenden daha sık ve çok sayıdaki çalgı ve dans, şarkı ve sevinç bağırışları çağırışlarla Armaş yükseliyordu. Keman, ud, kaval, tulum, borazan ve davul her yerde ve yan yana görülmekteydi*ö şeklinde anlatır[22].

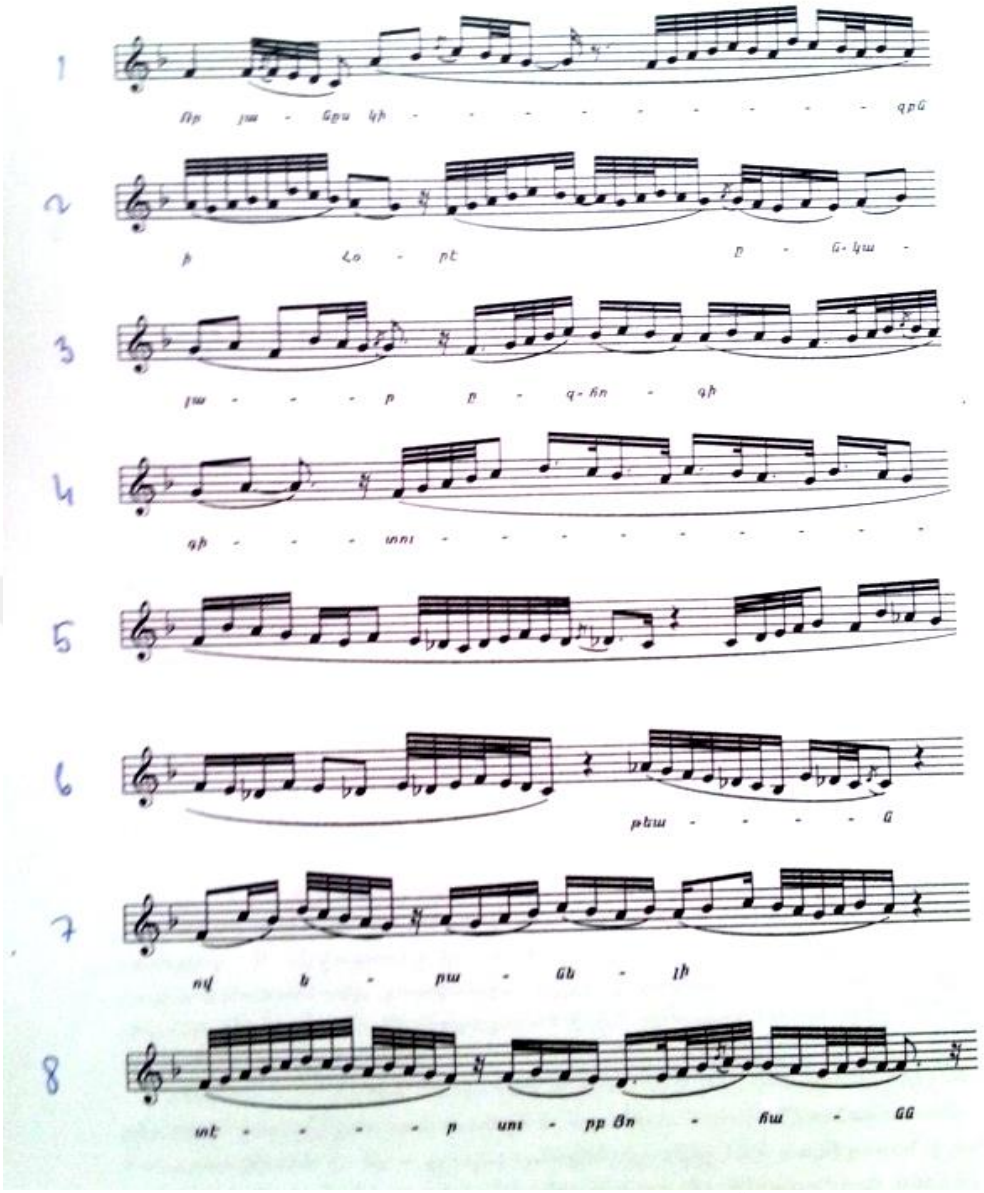
[19] Bkz. Hişadagaran. Anı Kitabı. S.79
[20] Tanrıyı yüceltmek için söylenen parçalar.
[21] A. Hisarlıyan.s.166
[22] Stephan Mihitaryan. Armaş'a Hac Yolculuğu. Arevelkö İstanbul- N 4847.



Şekil 3.8. Kötülüksavar Meryem Ana Resmi
(Resmi Çekenler: M. ve A.Gēdavēcyan, Aygil ve Özkan, 2012: 306)
(Kaynak: Kardeşler, Nikomedia-Mēgērdiç Baĵdasaryan Arşivi)

Manastērdaki ritüellerin bakēnda Kötülüksavar Meryem Ana resminin önünde dua etmek gelmekteydi. O resmin pek fazla sanatsal deĵeri yoktu ve yapanē da belli deĵildir. Ancak resmin sanatsal karakterden yoksun oluşu tesadüfi deĵildir. Resimde ustalēksēz bir fērçanēn sonucu olup, bilinçli bir biçimde Meryemôe bahşedilen annelik vasfē süslü ve yakēşēklē çiçek örneĵinden uzaklaştērēlēr.[23] Kötülüksavar Meryem Anaônēn resminin gücü ve saĵlēk veren kuvveti ortalama birbuçuk yüzyēl (XVIII. yüzyēldan başlayarak) Armaşôa gelen hacē adaylarēnē şaşērtēr, tanēklar kendi gözleriyle mucizeleri gözlemlerler.[24]

[23] Levon Paşalyan. Armaş Hac Yolculuĵu. ñHayrenikò Kştanbul-1892, N 249
[24] Ayrēntēlē bilgi için bkz.Armaş Dinsel Okulu. Baruyr Muratyan, Asdĵik Muşeĵyan .Çeviren: Hagop Minasyan. Basēm yeri ve yēlē: Kantzasar (Ermenistan) 1998.



Şekil 3.9.Armak Dinsel Okulu Müziklerinden Örnekler
(Yegmalēyan, 2007: 171)



Şekil 3.10. Armaş Manastırı'ndan Akmeşe Camii'sine
(Aygil, Özkan,2012: kapak fotoğrafı)

Yüzyıllar boyu yangınlara, talanlara karşı ayakta kalan manastırın bir kısmı 1922-1924 yılları arasında yıktırılır, üç ana duvarı korunarak 1924 sonrası üzerine bir camii inşa edilir. 1994'te manastırın son kalıntıları da yıkılır (Aygil ve Özkan, 2012: 130).

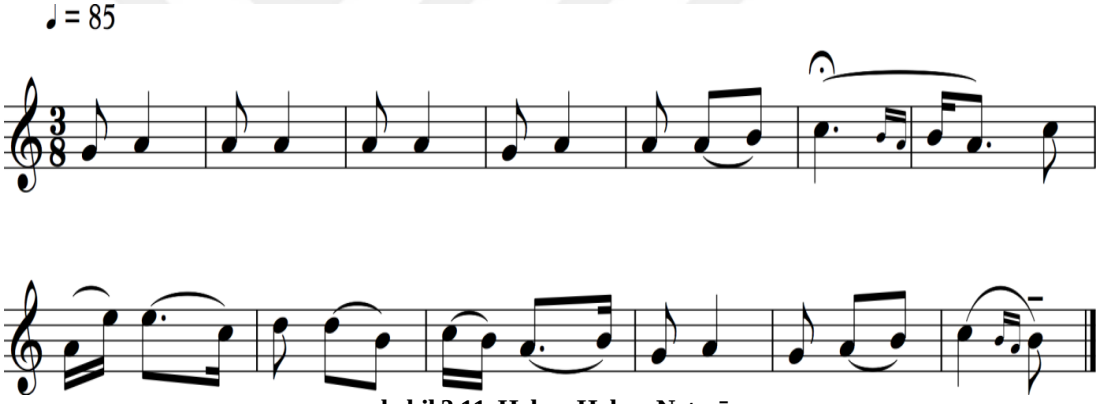
3.2.3.5. Ermenilerin Günlük Yaşamında Müzik

Kışmit Sancağı'nda yaşayan Ermenilerin müzik yaşantılarına ilişkin en güçlü bilgiler Armaş (Akmeşe), Bardizag (Bahçecik) ile ilgili çeşitli kaynaklarda yer alır. Bu bilgiler ışığında Ermenilerin yoğun olarak yaşadıkları Armaş ve Bardizag'ın Ermenilerin inançsal (dini) ve gündelik müzik yaşantıları hakkında fikir edinmek olanaklıdır. Kamış (2011) tarafından hazırlanan "*Tören ve Ağıtlar: Kışmit Çevresi Ağıt Analizi*" adlı tez çalışmasında, Kışmitli Ermenilerin ulaşılan kaynaklardaki ağıtları incelenir ve yapılan notasyonları verilir.

Bardizag'ta yerel ezgilerin çeşitliliği, köyün doğal ve sosyal görünümünde yatan çeşitlilikle eşgüdüm içindedir. Bu ortamda yakılan ağıtlar çok çeşitli ezgilerden oluşur.

Her acēonu yaĸayan kiĸiyle beraber onun ürettiĵi özel bir ezgiyle var olur. Her acēsahibi kesin bir aĵıt yakıcıdır. Köyün müziĵine olan ilgisi dikkat çekicidir. Halk, üzüntü ve sevinçlerini kēsētlama olmadan ezgilerle anlatabilir. Bu nedenle Aĵıt, Bardizagôda doĵal bir müzik kaynaĵıdır. Ķmitôte özellikle Bardizag (Bahçecik) köyünde Ermenilerin bu konularda çok yetenekli olduĵu kaynaklarda belirtilir. Bardizagôda hayatē genel olarak tanēmlamak gerekirse, ñBardizagôda yaĸam bir düete gibidir, yaĸam ezgilerinden biri acēyē, diĵeri sevinci seslendirirò[25] Dolayēsēyla Bardizagôda yaĸam tüm duygularēn bütünlük içerdiĵi ve sergilendiĵi bir performanstērò ĸeklindedir. Kaynaklarda Bardizaglē genç kēzlarēn aĸk ĸarkılarēndan da söz edilir. Genç kēzlar sevdikleriyle rahat konuĸup gezemediklerinden, duygularēnē ezgiyle anlatırlar. Sevgi dolu sesleriyle aĸk ezgileri söylerler[26] (Kamēĸ, 2011: 34). Kamēĸóēn (2010) çalēĸmasēnda yer alan ve Tumacan (1972)ôēn ñ*Vatanla Ķgili ķarkē ve Sözò* kitabēnda yer alan aĵıtlardan bazılarēaĸaĵıdadır:

Halem Halem[27]



ķekil 3.11. Halem Halem Notasē
(Tumacan, 1972:71-72)

Bu ĸarkēya iliĸkin farklē sözler köyle sēralanabilir:

Erkek Kardeĸim Bahçede (Erusyaĵ Chaĸmanyan)
Erkek kardeĸim bahçede oturmuĸ, çiĵ düĸmüĸ yorgan ēslanmēĸ
Halem Halem

Halem, halem, halem ah halem (Mama Panosyan)
Erkek kardeĸim Ķstanbul kentinde, ĸukēden, ĸeker satēyor

[25] Bedigyan A. A. (1950). Bardizag Köyünün YazılēResmi, Çeviren: Hagop Minasyan, 17 Rue Danense, Paris s.355-357
[26] Bedigyan A. A. (1950). Bardizag Köyünün YazılēResmi, Çeviren: Hagop Minasyan, 17 Rue Danense, Paris s.358
[27] Tumacan Mihran, (1972), ñVatanla ilgili ķarkē ve Söz 1ò, Çeviren: Hagop Minasyan, Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, KA Matbuatē Yerevan, s. 71-72.

Erkek Kardeşim Đstanbul Kentinde (Mama Panosyan)

Erkek kardeşim Đstanbul kentinde, şekerden ve şeker satıyor (Tumacan,1972: 71).

Erkek kardeşim bahçede oturmuş
Çift dükmüş yorgan üslanmış
Halem halem halem
Erkek kardeşim Đstanbul kentinde
şekerden şeker satıyor

Horoz sahipsiz kaldı
Bu gece erken öttü
Erkek kardeşim Đstanbul'a gitmiş,
Đşyeri açmış

(Bardizag, Arusyag Chakmanyan, No: 23, Mariam Minasyan, No: 24, Mama Panosyan, No: 25, Azniv Bodosyan, No: 26).

Halem sözcüğü, değirmen taşı üstünde un öğütme ile ilgili eski ve gelenek kokan bir ünlem, ya da bu ezgiyi belirlemeye yönelik bir anlatım olabilir. Uzak bir bağlantıyla "Agna halali" adlı karnaval ezgisi, bu Arapça'da "Halel", "Hayal" "Ha Leyli" seslendirmelerini anımsamak olanaklıdır. Ayrıca doğuda yaygın olan ve "Yaylı" denen bir dans türünü de çağrıştırmaktadır (Tumacan,1972: 71-72).

şukulen, bazı yörelerde olan görünümlerde "*uğur getir*e"/"*tatlı yap*"; "*uğur getir*e"/"*gölge yap*" ve benzeri sözcükler zamanla değişime uğrayarak anlamsızlaşmışlardır. "şukulen sözcüğü, anlatılanlara "şokolo" ile örtüştürülmekle beraber bu anlamsızdır.

Otalar/Odalar Yapmacım[28]

Đkinci ağıt, olan "Otalar yapmacım" ağıtı ise Hovhannes Torigyan tarafından seslendirilir (Kamış, 2011: 41).

[28] Tumacan a.g.e., s.73



Şekil 3.12. Odalar Yapmācām Notasē
(Tumacan, 1972: 73)

Otalar yapmēkēm
Dört yanēcamlarla
Derdim bana yeter
As a eveloktur (Büyük Yeniköy, Hovannes Torigyan)

Ota : Oda
Cam : cam, kārkēda pencere anlamēnda
As a : bu da anlamēnda
Evelok : fazlasēyla anlamēnda (Tumacan, 1972: 73).

Ne kadar Aĵlasam[29]

Üçüncü aĵēt, ñNe kadar aĵlasamò ise Mama Kemiryan tarafēndan seslendirilir.



Şekil 3.13. Ne Kadar Aĵlasam Notasē
(Tumacan, 1972:74)

Ne kadar aĵlasam desem, gözlerim aĵlēyor, gözlerim aĵlamazsa, yürekciĵim aĵlēyor

[29] Tumacan a.g.e., s.74

Ne kadar aĵlasam desem,

Gözlerim aĵlamzsa

Yürekciĵim aĵlēyor (Büyük Yeniköy, Mama Kemiryan) (Tumacan, 1972: 74).

Es Rüzgârcēk Es

Dördüncü aĵēt, ñEs Rüzgârcēk Esò kaynak kiki Vahram Deĵirmenciyan, derleyen Mihran Tumacan (Kamēk, 2011:43).[30]



ķekil 3.14. Es Rüzgârcēk Es Notasē-1



ķekil 3.15. Es Rüzgarcēk Es Notasē-2
(Kamēk,2011: 42) (Tumacan, 1972:75)

Es rüzgârcēk es, havalar soĵusun,

Erkek kardeķim gurbettedir, yüreĵi soĵuyor

Ķstanbulôu sökseydiler, yine yapsaydēlar

Beni de Ķstanbulôa usta yapsaydēlar

Tek bir erkek kardeķim hadcēzinein

Genç yakēn sahiplerini eve gönderselerdi

[30] Balancar, 2015. s.60

Ķstanbulôun üstü dumandē, duman
Aĵ alarēn üstünde din iman yoktur.
Bir kâĵ ēt kalem olsaydę, bir yazē yazsaydēm
Ķstanbulôdaki yakēnēma mektup yazsaydēm.
Hadcētzēnein

Nakarat
Aç bak oku içinde ne yazēlē
Hodi parasē bitmez, kalk eve gel
Hodi parasēnē açę̄ a bērak, kalk eve gel (Kēncēlar, Vahram Deĵ irmenciyan).

Hadcētzēnein: Sevindirmek, inandērmak, tatmin etmek anlamēnda (Tumacan, 1972: 75).
Hodi Parasē Bitmez: ñcimri olmaò anlamēnda
Hodi Parasēnē Aĸaĵ ē Bērak: ñunutò , ñdeĵ eri yokò anlamēnda (Tumacan, 1972: 76).

Grung [31]

Beĸinci aĵ ēt, ñ*Grung*ò (Turna Kuĸu) ise Mama Kemiryan ve Mariam Minasyan tarafēndan seslendirilir.

Grung (Bardizag, Mama Minasyan)
Grung nereden geliyorsun
Sesine kul olayēm
Grung bizim dünyadan bir haberin var mē?
Koĸma kümene çabuk yetiĸirsin
ķöyle ki ah çekiyorum, yüreĵ im kazēnēyor.

Grung (Büyük Yeniköy, Mariam Kemiryan)
Grung nereden geliyorsun
Sesine kul olayēm
Grung bizim dünyadan
Bir haberin var mē?

[31] Tumacan, a.g.e. 77

Grung (Bahçecik Mariam Minasyan)

Koкma kümene çabuk yetiкirsin,

ķöyle ki ah çekiyorum

Yüreĵ im kazāēyor



ķekil 3.16. Grung Notasē
(Tumacan, 1972:77-78)

Kamāк (2010: 40-44)ôēn çalēкmasēnda notasyon, Agop Minasyan ve kēz kardeкi müzisyen Hilda Minasyan Lostarôa aittir. Yine çevirisine Hagop Minasyanôēn sayesinde ulaкtĵ ēmēz Mihran Tumacanôēn(1972) ñVatanla ilgili ķarkē ve Sözò kitabēnēn 1. cildinde de bu кarkđlar yer almaktadē.

Ermenilerin Ķżmit Sancaĵ ēndaki yaкantđlarēna iliкkin yapđlan baкka bir çalēкma olan, Balancer (2015) tarafēndan derlenen ñĶżmitđli Ermeniler Konuкuyorò adlēkitapta da Ķżmitli Ermenilerin кarkđlarē verilir. Balancar (2015)ôēn çalēкmasēnda yer verilen bu кarkđlardan bazđlarēnē Ermenice ve Türkçe sözleriyle кöyle sē ralamak olanaklđdē;

Mi Lar, Marig	**Aĵlama Anne**
Mi Lar, marig mi lar	Aĵ lama anne aĵ lama
Yes gene bi kam	Ben yine geleceĵ im
Asge dasānhink oren, marig	Bundan on beĸ gün sonra anne
Pesayov bi kam	Damatla geleceĵ im
Kezi gēsēm aĵ çi Maryam	Kēzēm Meryem sana diyorum
Khelok bi genas	Uslu duracaksān
Mormet u babayet aĵ çi	Annenin babanān kēzēm
Garod bi Minas	Hasretine dayanacaksān
Tēkalēs goyratsek marig	Kaĸēĵ ēmēkārān anne
Bakhcan nedetsek	Bahçeye atān
Ķm unetsadz latens marig	Elbiselerimin hepsini anne
Aĵ kadin divek	Fakirlere daĵ ētān

Kaynak kiĸi: Maryam Minasyan Derleyen: Mihran Tumacan[32]

Aĵçigan Potin Galoĸ	**Kēzāna Potin Galoĸ**
Aĵ çigan Potin Galoĸ	Kēzāna potin galoĸ
Mayrigan ēsgarpin	Annesine iskarpin
Hayrigan a ĸarukh mē	Babasāna da bir çarēk
Sārēm çunena	Baĵ cēklarē olmasān
Aĵ çiganĵ umaĸ fisdan	Kēzāna güzel kumaĸtan fistan
Mayrigan basma	Annesine basmada
Hayrigan a jarĵ od fes mē	Babasāna da pis bir fes
Püsgül çunena	Püskülü olmasān

Kaynak: Saĵ ome Patinyan (Adapazarē): Mihran Tumacan (Balancar, 2015: 50-51)

Pēçe Hovig Pēçe	**Es Rüzgâr Es**
Pēçe hovig pēçe or havan baĵ i	Es rüzgâr es ki hava serinlesin
Aĵ parēs ĵ urbet e sārdēgē baĵ i	Aĵ abeyim gurbette gönlü ferahlasān
Istanbol kageyin noren ĸineyin	Ķstanbulâu sökseler baĸtan yapsalar
Ķdzi al Istanbolin varbed ĸineyin	Beni de Ķstanbulâun ustasē yapsalar

[32] Ferda Balancar.ñĶzmitli Ermeniler konuĸuyorò Hrant Dink Vakfē Yayānlarēs. 28-28. Ķstanbul . 2015

Meg hadig aʃ paris hadcātsāneyin	Bir tanecik aʃ abeyimin gönlünü hoĸ etseler
Genc yar unetsoʃ nen dun khārgeyin	Genç yâri olanlarēeve gönderseler
Istanbolān vāra duman e duman	Ķstanbulûun üstü dumandēr duman
Aʃ anerun vāra çi ga din iman	Aʃ alarda yoktur din iman
Madiy mētuʃ t ālar, kir mēkārеyi	Bir kaʃ ā bir kalem olaydēda yazaydēm
Istanboli yaris namag khārgeyi	Ķstanbulûdaki yârime mektup göndereydim
Pats neye garta meçn inç kāradz e	Aç bak oku içinde ne yazēē
Hodi paran var tzke elir dun egur	Oradaki parayēbērak kalk evine dön

Kaynak:Vahram Deʃ irmenciyan (Kānclar) Derleyen: Mihran Tumacan[33] (Balancar, 2015: 60-61).

1898 yēlēnda Nikomedia (Ķzmit)-Aygestanûda doʃ an Azganuĸ Abikyanûn 1986ûda ñ*Ah! Keĸke Doʃ mayaydēn, Yavrumun Anasē Olmayaydēm*ò adlēpaylaĸtēʃ ēaʃ ā; Merdiven altēndaki taĸ olaydēm,
Yavrum gelip gittiʃ inde, ayaʃ ēnēöpeydim,
Ah! Keĸke doʃ masaydēm,
Yavrumun anasēolmayaydēm.

Yine bir baĸka aʃ ā ifadesi ise 1908 Adapazarē -Sari Taʃ doʃ umlu Anitsa Tokatlyanûn 1988 yēlēnda paylaĸtēʃ ēñ*Ben Yavrumu Özlerim*ò
Kalkayēm ayaʃ a, belimdeki kemeri çēkarmayayēm
Yavrumun sözleri göʃ sümden dökülmesin,
Yavrumun sözleri zehirden acē,
Aʃ lama anneciʃ im! Ben yine gelirim,
On beĸ gün içinde rüyana girerim.[34]

Harigi Marigi Zis Garke	**Baba, Anne Beni Evlendirin**
Harigi Marigi Zis Garke	Baba, anne, beni evlendirin
Harigi Marigi Zis Garke	Baba, anne, beni evlendirin
Kömurciyi mi dar is	Kömürcüye vermeyin

[33] Mihran Tumacan. Vatanla ilgili ĸarkēve söz 1.Ermenistan KA Matbuatē Yerevan-Hayreni Yerk u Pan s.75-76
[34] http://www.ermenihaber.am/tr/news/2015/05/11/Ermeni- Eriĸim 25.08.2016

Kömurciyi mi dar is	Kömürcüye vermeyin
Vēran mērod dun gu ka	Üstü bakētoz içinde eve gelir
Vđaln indzi zor gu ka	Banada yđkamasēzor gelir
Okha mēsabon gerta	Bir okka sabun gider
Harigi Marigi Zis Garke	Baba, anne, beni evlendirin
Harigi Marigi Zis Garke	Baba, anne, beni evlendirin
Mis Mortoĵ i mi dar is	Kasaba vermeyin
Mis Mortoĵ i mi dar is	Kasaba vermeyin
Vēran cenci hod gu ka	Üstünde yaĵ kokusuyla gelir
Vđaln indzi zor gu ka	Banada yđkamasēzor gelir
Okha mēsabon gerta	Bir okka sabun gider

Kaynak kiki: Maryam Minasyan Derleyen: Mihran Tumacan, (Balancar, 2015 : 112-113).

Harigi Marigi Zis Garke



ķekil 3.17.Harigi Marigi Zis Garke Notasē

Bu kargēnēn ezgisine; Ķzmit Bahçecikđen Amerikaĵya göç eden Ermenilerin sosyal medyadaki paylakēmlarē içinde yer alan bir video kaydē Feyzullah Yavuz Ulugün tarafēndan ulakētērđldē Tarafēmdan parçanēn ezgisi notaya alēndē

Yine Pekin ve Bayram (2011) tarafēndan yazđlan ñ*Bahçecik Tarihi*ò kitabēnda Bahçecikđin kültürel yakam açēsēndan zenginliĵ inden söz edilir. Gelen tiyatro topluluklarē ile Ermeni çoksesli müzik korosu olan ñVartanantsò korosunun konserleri anlatđlđr (Pekin ve Bayram, 2011: 72). Feriköy Surp Vartanants Kilise Korosu, 1909đda kurulur. 1932đde erkeklerden olukan, daha sonra ise karma koro halini alan topluluk,

Kutsal Sunu (S. Badarak) Ķahilerini Gomidasyan ve Yegmalyan tarafēndan düzenlenen ĸekliyle seslendirir.[35]

Balancar (2015: 129) derlediĵi ñĶmitli *Ermeniler Konuĸuyor*ò kitabēnda mülakatlarda katēlēmcēlardan biri tarafēndan ñLuys Aĵpürò adlē bir ĸarkēdan da söz edilmektedir. Bu sözcüklerin Türkçe anlamē ñēkēdk kaynaĵēòdēr. ñLuys Aĵpürò, Bardizagēn doĵusunda kalan, halk tarafēndan dinlenme ve piknik alanē olarak tercih edilen mesire yerine verilen addēr. Luys Aĵpürün gençler tarafēndan bilinen ĸarkēsēnēn sözleri ise ĸöyledir:

Lusy Aĵpür dzaren/Luys Aĵpürün aĵaçlarē
Hon top gēlan mançerē/ Orada toplanēr delikanlēlarē
Dzur gētēnen feserē/Yana yatērērlar feslerini
Silaton, silaton, silatoné

Ķmitēte yaĸayan Ermenilerle ilgili kaleme alēnan Kasapyanēn (1913) ñ*Nikomedya Çevresinde Ermeniler*ò ve Fenerciyanēn (1971) ñ*Aslanbeg Tarihi*ò adlē kitaplarēndan yararlanēldē. Ermenice olan kitaplarēn müzikle ilgili bölümleri, Hagop Minasyan tarafēndan bu çalēĸmaya yönelik olarak Türkçeye çevrildi. Bahçecik, Aslanbey ve Yalova köylerinden derlenen düĵün ĸarkēlarē ve aĵētlarēna bu kaynaklar sayesinde ulaĸēldē. Bu yayēnlarda ulaĸēlan ĸarkēlarēn bir kēsmēnēn notasyonu bulunurken, diĵerlerinin yalnēzca sözlerine yer verilmektedir.

Düĵün Ezgisi (Bahçecik)

Yâr, yâr gel dertlerime çare bul
Senin koyduĵun acēlara sen merhem koy
Siyah gözlerin siyah kulaklarēn ruhuma karĸēgeliyor
Siyah siyah gözlerin bērak benim olsun
Koynuna yatēp tatlē tatlē uyuyayēm
Ben yatmam tatlē uykum götürmüĸ
Yârün sevgilisi gelip kapēdan almēĸ
Suya koyduĵum karanfilimi götürmüĸ
Yâr ne kadara yar senin derdin kaçtēr kaç?

[35] http://www.turkiyeermenileripatrikligi.org/site/vartanants-korosu-kilise-korolari/ Erişim:15.08.2016.

Seni aldığım süre içinde çalışamıyorum
Her ikimiz de karşı karşıya durmuşuz
Seni gören gözlerim sonucu aklım gitti
Şu karşıdaki bahçe bizimkine benziyor
Kulağımın küpeleri benimkine benziyor
Yâr, arkadaşım ne yitirdi ki gidip geliyorsun?
Yâr, seni yitirdiğim için bulamıyorum (Kasapyan,1913: 288).

Düğün Ezgisi (Bahçecik)

Arpa için bir tarla var
Bu ne güzel bir yıldız
Şen kızlar gülün
Gelin olma yıldızı
    Yeşil bir çadırım var
    İçi erkek dopdoludur
    Bu yılın cahillerinin
    Aklı fikri yarıdır
Gel kız bizim eve
Bardakla bir şarap ver
Akıldan kötü şey geçirme
Ruhunun dününü seviyorsun
    Dağ dan bir su akıyor
    İçi ahlakı çekerek
    Benim yârimin kaşları
    Altın kalemle çekilmiş
Değirmenin taşı çalışıyor
Benim uykum nasıl gelmiyor
Yârimin ses ve iniltisinden
Uykum tatlı gidiyor
    Şu ağacın dalı çarkçılar
    Tümünün bahçeleri

Pek çok hovarda oluyor

Nikanlanmāk kēzlar

Sanēyorum ova bir çift tak

Kēz gel, birini al

Babanēn sözüne gitme

Gel kēz beni al

Odamēzda pullu halē

Yüreĵ imin sevdiĵ ini aldēn

Anneme haber götürün

Onun istemediĵ ini aldēn

Ha, ben gördüm, ben gördüm

Rüyamē böyle gördüm

Geçen gece uykumda

Ben gelin, sen damattēn (Kasapyan,1913: 289).

Ey kēz saçlarēnē örseydin

Yanaĵ ēnē yüzüme süreydin

Yastĵ ēmēn üstünde durup

Bülbül gibi ötseydin

Dēkarēdan gelip, köye gireydin

Düzenlediĵ im odaya gireydin

Benden bakka yar seversen,

Be Murat, topraĵ a giresin

Deĵ irmenin takē küçücük

Un öĵ ütüyor çok küçük

Sarkis aĵ a sevgili istiyor

Küçücük Varsenikō

Evimiz iki katlēdēr

Kşinin üstü tavandēr

Abin büyümük yar istiyor

Annem ise kendi havasēndadēr

Kara çalēnēn mekesi

Sevgilimin tütününün kesesi

Çoktandır görmüyorum

Gelin Duduğunun damadını

Anne bük yününü

Git ektiğ ini topla

Bu yıl düğ ünümüz var

Nikanlımıtanımıyorum

Büyük balıklar denizdedir

Küçük geyikler dağ lardadır

Yârime selam götürün

Özleminden ölüyorum

Çamaşırlarım dağ da kaldı

Gözlerim yolda kaldı

Herkesin yardımına geldi

Benim yârim nerde kaldı

Dağ lar keklik keklik

Varsenik kürk giydi

Nişanlısının verdiğ i altın

Gerdanının üstüne yapıştı

Denizin üstü dumandır

Yârim bana benziyor

Çıkan bıyığ ına öleyim

Altın tele benziyor

Bu ne yüksekçe dağ dır

Suyu hasta için ilaçtır

Sevgiliyi sevdiğ ine vermiyorlar

Bu ne yasasız köydür?

Siyah tavuğ un tepesi var

Kulağ ında küpe var

Bu yıl düğ ünümüz var

Köpeğ in oğ lu kuşkuludur

Su içmeye çeşmeye gittim

Gördüm yârimin ağ lamasını

Sordum neden aĵ lēyorsun?

Dedi senin için

Yeкil mor damatlāk

Kārmēzēinek süt için

Sen benim annemin gelini

Ben senin annene damat

Kuvvetli yaĵ mur yaĵ ēyor

Ulu daĵ titriyor

Yârim dün geldi

Karān üstünde oynayarak

Bahçeye kabak ektik

Gel, evine gidelim

Bir saçāndan vazgeçmem

Her zaman sen benimsin

Daĵ larān tepelerine yetiкip

Damat кarap doldursun

Damat кarap doldursun

Geline içirsin

Kēz, kēz Ermeni kēz

Yüzün çil çil kēz

Sen evimize gelin olacaksān

Kēz kardeкim de sana dal olacak, ey kēz

Bulutlarām, bulutlarānān ardānda

Dizim dizinin altānda

Ben seni gizlice sevdim

Elma aĵ acānān altānda (Kasapyan, 1913: 291).

Ninni (Bahçecik)

Ninni ninni salāncaĵ ān altāndār

Salāncaĵ ān altāndār, kemerin gümüк

Gidip gelen esintileri götür ve getir

Yavrumun uykusunu al ve getir

E, yavrum e, e.

Uykun var oğ ul uykun var

Saray köşklerle evin var

Gümüşten güllabān var

Altından kakmakān va

Yalova köyleri ve çengilerden derlenen düğ ün ezgisi:

Gelini Giydirdikleri Zaman

Bir kat bez getirmişiz, ey köz sārtına geçir

Seni götürmeye geldik, anneciğ ini ağ lat (Gelin)

Ağ lama anneciğ im ağ lama, ben yine gelirim

On beş gün sonra senin evine gelirim (Dünür)

Çekep havaya bakayım, ayaza benziyor

Şeker ve hurmayla saklanmışa benziyor (Gelin)

Kapı önünde bahçeye atın

Yediğ im çorbayı yoksula verin (Dünür)

Abin gelip geçti yukarıya baktı

Marmancığ gözüne koyup ağ ladıkça ağ ladı (Gelin)

Leğ en ve ibrik getirin, ellerimi yıkayayım

Beyaz atı getirin çeyizimi yükleyeyim (Gelinin Annesi)

Çok muradın vardı babanın evinde

Büyük çiviler çakalım yüreğ inin evine (Gelin)

Gel anne gel yüreğ imi açayım

Dizinin üstüne yastık yapayım

Bir an uyuyayım

Anneciğ im ben gitmiyorum

Zorla götürüyorlar.

Ya da

Bir ñarachcintò ver ki yıkayayım

Kuru dizini yastık yapayım

Yatıp uyuyayım

Yengeler gelmişler bana bakıyorlar (Erkek Tarafı)

Asmanın dallarıdünür, yerleri süpürüyor
Sakladığın kızın bize bakıyor
Bir asma diktik yerinde yetiştirdik
Senin güzel kızınıavucundan uçurduk (Gelin)
Dönüp arkama bakayım annem ağlıyor
Ağlama annem, ağlama benden sana hayır gelmez (Erkek Tarafı)
Kuyumcu yapmış parmaklarının yüzüğünü
Sen kumaşınıçalkar, müştterin bitsin
Kirlenmiş kolların, eskimiş ellerin
Koynunda yatan zor ölür
Kapının üstünde durmuşsun
Giydiğin kaldır, kalın üstü yeşildir
Takın üstünde gizlice oturmuş, abisi gelip
Geçmiş kardeşini görmemiş
Annen seni beş hurma ile büyüttü
Elin çocuğu dövüyor beş tane yarma ile (Gelin)
Çeşmeye kadar gideyim, anne arkama bak
Çeşmeyi geçince umudunu kes erkek tarafı
Bakına koymuşlar Tokat hinasi, saçların benziyor
Acem sırmasına, dünür, pişirdiğin büyük tavuk aşdır
Dünür sandığınıcafcaflıisterim, çok çeyiz istemem, muhabbet isterim
Senin güzel kızın evimizin harcıdır (Gelin)
Hoşça kal anne, getir elini öpeyim, ben çok cahilim, senden geçmem.

Gelin giydirme bittiği zaman, gelinin tarafıçevreleyerek raks durumuna geçerler ve derler: Kavaklıktan su akar, gelin ise damadın yanına koşar (Kasapyan, 1913: 294).

Düğün Ezgisi (Yalova Köyleri ve Çengilerden Derlenmiş)

Yetişmiş bir elmam var, dört yanıolgundur
Işkimiz bir fidanız, gel odamıza gidelim
Ben senin odana gelmem, sen bizim odamıza gel
Yağmur yağıyor çiğ gibi, saçlarım ibrişim gibi

Ben istediĵ imi aldēm, sen köpek gibi havlama
Üstümüze yaĵ mur geliyor, yârime haber gönderin
Körfez çevresine göndersin, üstümüze gerelim

Örtüyü örüyor, örüyor, tatlēuykum gidiyor
Yârimin evine gittiĵ imde, uykum geliyor
Ben kēzēm, erkek istiyorum, sārtēma ince ĸal istiyorum
Ben küçük bir kēzēm, boyuma uygun istiyorum
Oradaki dereden su geliyor, hamur gibi su geliyor
O kēzēbana ver, âlemin hoĸuna gider.
Deĵ irmenin taĸēyontulumuĸ ki ñachlachòtan çekilmiĸ
Sārma kaĸlarēnēn üstüne altēn kalem çekmiĸler.

Yalova Köylerinden
Aklēma düĸtüĵ ü anlarda
Dizlerim titriyordu
Yüreĵ ime ateĸ düĸüyordu
Gözlerim doluyordu

Bugün çok güzeller gördüm
Baĸlarēaçēĸ saçlarla
Tüm dünyayēdolaĸtēm, senin gibi nazlēsēyoktu

Aĵ lamayayēn dediĵ im halde
Yüreĵ im aĵ lēyor
Yüreĵ im aĵ lamazsa,
Gözlerim aĵ lēyor

Gökte kuĸ olsaydēm
Bu kötülüklere dayanamēyorum
Bunun çaresini bulsaydēm

Güneĸ parlak doĵ du

Dünya bana karanlıktır
Gözlerimden yaşlar akıyor
Yüreğim sürekli yaslıdır

Bahçede bir gül vardı
Gören kokluyordu
Bakışma gelen tatlı, yüksek dağlarda yoktur

Yalova Köylerinden Damadı Giydirdikleri Zaman Söylenen Ezgi

Köyün yukarısında erik ağacı
Erik düştü yuvarlanmasın
Seni kucaklayan düşmesin

Tarlalardan bitki fışkırmak
Işık yukarıçıkıyor
Arisdages kullandığınızı
Yanında on iki öğrenciyle

Kutsa sağdıç, kutsa damadı
Tümümüzü birlikte kutsa
Erzincanlı Savuğ dedesi
Bu yeni kralı kutsa

Bunun anne babası nerede?
Gelip boyunu, bosunu görsünler
Bunun abisi, kızkardeşi nerede?
Gelip kardeşinin kayrasını görsünler (Kasapyan, 1913: 297).

E, Yavrum e, e.

Oğlum uykun gelmiş, gözünü almış
Sevgili adamı gelmiş kapıyı çalmış
Salıncağın erik ağacına bırakmış,
Gelip yavrumun halini sormuyorlar

E, yavrum e, e.

Sen bir gonca gülsün, iki deş ilsin
Olur, olmazlar gibi deş ilsin
Gülün kokusu tatlıdır oş ul, çiçeş i dikendir
Her bir annenin yavrusu kendine tatlıdır.
E, yavrum e, e.

Güneşin aydınlattığ ı ve de dumanlıdaş var
Siyah daş var ama sarıçiçek açmış
Menekşenin kokusu daş larıtutmuş
Tam da aş ılmış yavrumun kokusu
E, yavrum e, e.

Yavrumu güllerin kokusunda uyandırayım
Yavrumu bülbülün sesinde uyandırayım
Salıncaş ın daş lara burakayım
Daş esintileri seni sallasın
E, yavrum e, e.

Parayla ninni diyorum
Yüreş im yarayla delinmiş
Ben artık yavruma ninni demeyeceş im
Ninni dendiş inde yüreş imin yarısı aş lıyor
E, yavrum e, e. (Kasapyan, 1913: 299).

Takuhi R.Kabasakalyan ki Sırpet Tavityanöün yayınladığ ı ñ*Püragn Dergisi*ò [36] içinde bir takım alanlara ilişkin toplumsal araştırmalar yayınlar ki derlenen konular içinde ñ*toplumsal güzel sözler, düğ ün şarkıları, dualar, aşık ezgileri, atasözleri, yazarı belli olamayan halk ve yazınsal (edebi) ezgiler (ki bunların yazarları eski ve yabancılar) bulunmaktadır*ò (Fenerciyan, 1971: 89). Aslanbegöün basit aşık ezgileri ve Bardizagöün hayranlık bırakan düğ ün şarkılarına yazık ki yazar aynı çalışması içinde, sözü edilen

[36] Püragn,1899, s.361, Istanbul

ezgileri yayınlamaz. M.Kasapyan başka örnekler yanında Nikomedya çevresine armağan edilen kendi araştırmasında Aslanbeğin üç ezgisine yer verir (Fenerciyan, 1971: 90).

Övgü Ezgisi

Gel gitme çocuğum bizi ağlatma
Hiç güldürmedin, hiç ağlatma
Bizim iyi günümüzü karayla geçirme
Vah çocuğum
Ben çocuğumu bin nazla korudum
Korudum, korudum yalnız kaldım
Kirin çocuğumu özler oldum
Vah çocuğum
Keşke o koyakların taşlarıolaydım
Ben çocuğuma anne olmayaydım
Vah çocuğum
Çocuğumun bezleri evde asılıkaldı
Ne muradıvardıysa karnında kaldı
Vah çocuğum
Pencereye çıkmayıp akağıya bakmayayım
Çocuğum geliyor diyerek yola bakmayayım
Vah çocuğum
Işte geldi çıktıpaskalya günleri
Çocuğu olan harman yerine çıkar
Olmayanıysa iç evlerine girer
Vah çocuğum (Fenerciyan, 1971: 92)

Mezarın Üstünde

Yukarıçık çocuğum, mezarın kapısınıaç
Sevgili annen geliyor, yalınayak, bakıaçık
Vah yavrum
Mezarın ortasında bir gül açılmış
Evin içinden güzel çocuğum eksilmiş

Vah oğul

Vartavar(Bayramê) pazarında gül açılmak

Çocuğum gönlünün muradına yetişemedi

Vah oğul

Gülün kokusu tatlıdır

Işsan yalanmış, gelir ve geçer

Vahé

Zalim rüzgâr esme, dal sallanmasın

Kırmızı gül açılmak, dalı kırılmasın

Çocuğum körpedir, bir süre ölmesin

Mezarımı kazdılar, boyumu ölçtüler

Koynumdan, ceplerimden şeker döktüler

Güzel annemi onunla aldattılar

Vah oğulé

Ne denli gençten yardılar topraklara girdiler

Kiminin yârği ağlıyordu, kiminin anası

Güzel yardılar ne denli zavallı ağlarlar

Vah yârğim

Yar, yar gel, yar dertlerime çare bul

Senin koyduğun yaralarına sen merhem koy

Vah yârğim (Fenerciyan, 1971: 92).

Aslanbeg içinde, Bahçecik kuşaklarından alınan:

Aslanbeg Düğün Ezgisi

Yeşil bir fidanım var

Ne kızdır ne de erkek

Biz ikimiz birbirimizi alalım

Bu, dayanılacak şey değil

Süt kaymak içindir

Kız da erkek için

Anneler kız getiriyorlar

Yabancıların erkeği için

Ceviz aÎ acēna çēkaydēm
Bülbül gibi konuĸsaydēm
Önceki yârimden vaz geçeydim
Gönlümün sevdiÎ ini alaydēm
Tarladan ĸu köye gelir
YattēÎ ēm odayēbul
Benden baĸka yar seversen
Gençken topraklara giresin
Bizim ĸa.. eskimiĸtir
KēĞ boyun uzamēĸtēĞ
Boyunun üstüne bakarak
Sevgin ve sevdan yok olmuĸ
Evimiz iki kattēĞ
KĢinin üstü tavandēĞ
OÎ lan dertlidir, yar istiyor
Anne kendi havasēndadēĞ
AsmalēÎ ēn kamburu var
Hepsinin yapraÎ ēyok
KĢimizin aldēÎ ēndan
ĶĢu köyde birisinde yok
OdamēĞda tüylü halē
Gönlümün sevdiÎ ini aldēm
Anneme selam götürün
Kendi istemediÎ ini aldēm. (Fenerciyan, 1971: 94).

Hraçya Acaryan, Türkçe yazēlmēĸ bir dörtlükten söz ediyor kendi yazdēÎ ē ñAslanbeg aÎ zēaraĸtēĞrmalarēkitabēiçinde;

ñAslanbey UĸaÎ ē
SēkēbaÎ lar kuĸaÎ ē
Ķaĸaĸmaĸa dinlemez
Çeker vurur bēçaÎ ēò

Bartev KĢtepyan ise, anēmsadēÎ ēbir kaç kēta söylüyor:

Sabah doğ an günek dağ lardan çıkar
Yârimin selamları postadan çıkar
Bakma ne bela getirdin
Korkarım bir çare olmaz
Şimdi bakka kime gideyim
Böyle kötü bir ağ rı olmaz
Seni alırım alırım diyerek
Sende beni aldatıyordun
Kıyi beni aldatma yerine
Bıçakla öldürseydin
Kızlık, hatunluk
Gelinlik, halaylık
Geldiler, geldiler atlarla yarlar
Aslanbeg dağ larına bahar açıldı
Bin nazla kızların akları
O yarların yürekleri ateş aldı
Yaman bakışlarla belini ilikliyor
Aslanbeg kızları kurban olsun
Binlerin içinden ben yar ayırdım
Baharın gülü gibi ben seni sevdim (Fenerciyan, 1971: 94).

Aslanbey yangınından sonra yazılmış bir şarkı

Aslanbeg yandı hiçbir ev kalmadı
Nişanlı kızların evliliğ i kaldı
Aman tanrı, aman bize acı
Yardımın ızın ateşini çabuk söndürdün
Gülün üstündeki bülbül gözyaşı döküyor
Kızların yürekleri üstünde ateş yakıyor
Ocaklarının ateşi sönmüş kaldılar
Nişanlı kızlar evde kaldılar (Fenerciyan, 1971: 95).

Aslanbeg (Aslanbey) Köyüünden

Gel gitme çocuğ um bizi ağ latma

Hiç güldürmedin hiç aş latma
Kötü günümüzü siyahlarla geçirme
Vah çocuğum
Ben çocuğumu bin nazla sakladım
Sakladım, sakladım, bokta kaldım.
Şirin çocuğuma özlemli kaldım
Vah çocuğum
Keşke o koyaklama takılarıolsaydım
Bende çocuğuma annecik olmayaydım
Vah çocuğum
Çocuğumun çamaşırlarıevde asılıkaldı
Ne muradıvardıkarnında kaldı
Vah çocuğum
Çıkmayayım pencereye açılıp oya bakmayayım
Çocuğum geliyor diyerek yola bakmayayım
Vah çocuğum
İşte geldi çıktıpaskalya günleri
Çocuğu olan harman yerlerine çıkar
Olmayanıda evlerine girer.
Ah çocuğum (Kasapyan, 1913: 302).

Aslanbegôden Ağıt (Mezarın Üstünde)

Yukarıçık çocuğum mezarın kapısınıaç
Güzel annen çıplak ayak, bakıaçık geliyor
Vah yavrum
Mezarın ortasında bir gül açmış
Evimden güzel çocuğum eksilmiş
Vah çocuğum
Vartevar pazarında gül açmış
Çocuğum, gönlünün muradına eremedi
Vah çocuğum
Gülün kokusu tatlıdır, zamanında açar

Kısan yalan imiş, gelir ve geçer

Vahé ..

Acımasız rüzgâr esme

Kırmızı gülü açmış, dalında bırakmasın

Çocuğum tazedir bir an ölmesin

Mezarı açtılar, boyumu ölçtüler

Omzumdan, ceplerimden keker döktüler

Güzel annemi onunla aldattılar

Vah oğulé

Ne genç yarlar toprağa girdiler

Bazısının yâri ağlıyordu, bazısının anası

Güzel yarlar ne denli zavallıca ağlarlar

Vah yârimé

Yar, yar gel, yar dertlerime çare bul,

Senin koymuş olduğun okların için merhem yap

Vah yârim (Kasapyan, 1913: 303)

Kasapyan'ın 1913'te ve Fenerciyan'ın 1971'de yayınladıkları kitaplarında yer verdikleri Kızmitli Ermenilere ait Aslanbey (Aslanbeg), Yalova ve Bahçecik'e (Bardizag'a) ait karkıların kaynaklarda yer alan sözlerine ulaşıldığı, ancak karkıların ezgilerine ilişkin bir veriye rastlanılmadığı.

Mikhalian (2014)'ın'ın Bardêzag and its people'ı adlı kitabında Bardizag'ın sosyal ve kültürel hayatından bahsederken, ünlü müzikolog Gomidas Vartabed'in de Bardizag'ı ziyaret ederek derleme çalışması yaptığını belirtmektedir.[37]

[37] Ayrıntılı bilgi için bkz.Krikor Mkhalian. Bardêzag And Its People (.translated with an introduction and annotations by Ara Stepan Melkonian.) London: Gomidas Institute 2014, , s. 323.



Şekil 3.18. Gomidas Vartabed ve Kusan Korosu, İstanbul 1913
(Hergel ve Yıldız, 2014: 14)

3.2.3.6. Müzikolog Gomidas Vartabed'in Bardizag'a Ziyareti

Gomidas Vartabed, 1869'da Kütahya'da doğar. İlköğrenimine Kütahya ve annesinin memleketi Bursa'da devam eder. Anne ve babasında müzisyen olan Gomidas 1910'da İstanbul'a yerleşir. Yaz boyunca Kütahya, Bursa, Eskişehir ve İzmir'de konserler verir. İstanbul'daki konseri Kusan Korosu ile verir. Ermeniler arasında halk müziği ve kilise müziği alanlarında en önemli temsilcilerden biri kuşkusuz Gomidas Vartabed (1869-1935)'dir (Kerovpyan ve Yılmaz, 2010: 121). Kütahya doğumlu Ermeni müzikolog Gomidas Vartabed'de 1913 yılında Bardizag'a gelir ve burada derleme çalışmalarını yapar. Gomidas'ın müzisyen ve müzikolog kimliği XIX yüzyılın sonlarında Osmanlı'da anlam ve ivme kazanan Batılılaşma kavramı içinde öne çıkar. Gomidas, Ermeniler arasında XIX yüzyıl ortalarında başlayan halkoyunları hareketini yaptığı derleme çalışmalarıyla geliştirerek, tatil amaçlı memleketlerine giden öğrencileri derlemeler yapmaya yönlendirir. Bu sayede derlediği ezgi sayısının 3.000 civarı olduğu tahmin edilmektedir (Kerovpyan ve Yılmaz, 2010: 140).



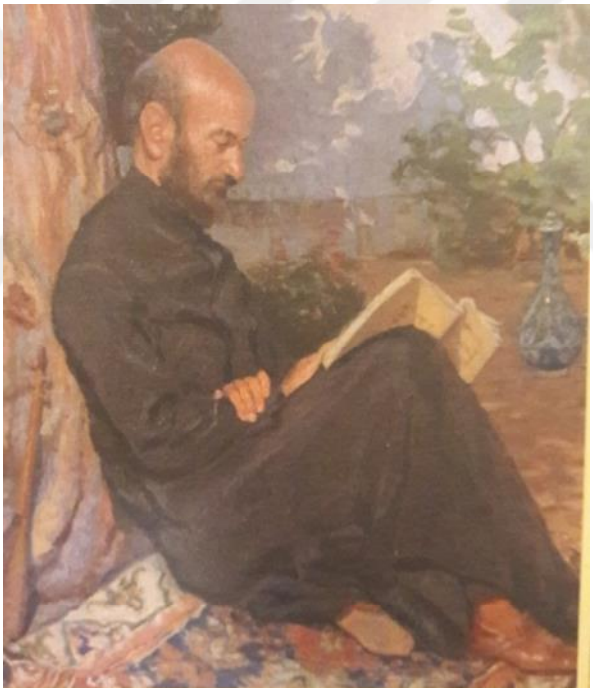
Şekil 3.19. Gomidas Vartabed 1910 İstanbul'da
(Hergel ve Yıldız, 2014: 11)

Gomidas'ın Bardizag ziyareti ile ilişkin bilgiler açısından, Aghavni Mesrobian'ın hatıraları büyük önem taşır. Onun Bardizag günlerine ilişkin hatıralarında, Gomidas'ın eski arkadaşı olan ve Bardizag'da oturan Ghazigian Vartabed ve Roupen Zartarian, akan bir şelalenin kolları gibi görünen Kousan Korosu üyeleri, aileleri ve öğrencileri hassas ve birazda zorlayıcı bir biçimde Gomidas'ın etrafını özenli bir şekilde toplanmalarını anlatır. (Akt. Kasbarian, 2009: 350-353)

Hatıralarda:

> "Eşsiz müzisyen ve sanatçı Gomidas bizi ziyaret etti. Şarkı söylerken (türkü yakarken) ki insan içgüdüsü, çevresel ve ruhsal faktörlerin etkisi hakkında bizim fikirlerimizi aldı. Öncelikle aşıkların yapraklarının hışırtısını, dağların asil ve gururlu seslerini, mağaralarda duyulan yankıları, gök gürültüsü ve şimşeklerin hepsinin seslerini sanki yeni bir dil öğrenir gibi vahşi doğanın şarkısını insanların ürettiği Bardizag'ın şarkıları hakkında bizimle konuştu. Gomidas, aynı zamanda köylünün dokunulmamış hislerini, düşün vurumunu şarkıya resmetmiş, Bardizag'lıların dilinden günlük çalışmaları boyunca hayatlarında üzgün ya da mutlu anlarında olsun ister evlilik şarkısı ister doğumla ilgili şarkılar, danslar, üzüntüler, övgüler, ninniler olsun bunları ifade için yeni bir dil sağlamıştır. Gomidas'ın çoğu öğrencileri onu Bardizag'a kadar yalnız bırakmamışlar,

yerli halktan oluşan koro kurmuşlar, Bardizag'ın popüler Ermeni şarkılarının yer aldığı konserler hazırlamışlardır. Bu konserlerde halk ozanı olan minstrellerin ve Gomidas'ın yerli halkından derlediği şarkılar yer almıştır. Daha sonra çocuklukta ve gençlikte duyduğumuz bu şarkılar Gomidas tarafından Avrupai formlarda yazılmış vatan sevgisiyle ilgili şarkılarla yer değiştirmiştir. Bardizag'taki özgürlük günlerindeki haz alınan manevi zevklerden biride İncil'in Ermenice'ye çevrilmesinin ı1500. Yıldönümü Kutlaması'dır ve Ermenice basılmasının 400. yıldönümü kutlamalarıdır. Bu iki olay ülke çapında anıldı ve bu anmalarda büyük kutlamalar yapıldı. Bardizag'taki koro, Amerkan Koleji öğrencisi Ermeni vatandaşı Vahram Kondaiyan yönetimi altında, cemaat okulunun ve Ermeni lisesinin öğrencilerinden kurulmuştu. Koro üyeleri, Gomidas tarafından büyük bir başarıyla derlenmiş şarkıları seslendirdiler. Gomidas'ın Ünlü ressam Panos Terlemezian tarafından yapılan ve ağaçların arasında ve bir tente altında otururken remedildiği tablo,1913'te muhtemelen Bardizag'ta yapılmıştır'ı ifadeleri yer alır (Mkhalian, 2014: 323-324).



Şekil 3.20 .Panos Terlemezyan Tarafından Çizilen ı"Gomidas Vartabed'ı Resmi (1913-Bardizag)
(Hergel, Yıldız, 2014: 27)

3.2.3.7. Armak Panayırlarında Müzisyenler

Ermeniler arasında rağbet gören ve ünlü olan Armaküç'ta Kötülüksavar Meryem Ana kültünü görmek ve çeşitli dileklerde bulunmak için çeşitli yerlerden hac yolculuğu yılda iki kez gerçekleştirilir. Eylül ayı içinde beşbinden fazla kişi Armaküç'a gelir. Hac için gelen kişilerin Armaküç'ta bulunduğu günler Osmanlı Hükkümeti'nce "*Yevm-i Mahsus Günleri*" olarak belirlenir (Küpek, 2006: 36). Bu günlerde panayırlar düzenlenir. Hac yolculuğu için her türlü günlük ihtiyaç malzemelerini iyi Ermenice konuşan Türk arabacıların arabalarına yükleyip yola koyulan hacı adaylarına Çingene çalgıcıların davul ve zurnayla eşlik ettikleri mola Armak Panayırı'nın ilk etabıdır (Küpek, 2006: 34). Armaküç'a gelen hacı adaylarının bulunduğu dönemde düzenlenen panayırlarda Osmanlı tebaasından Müslüman, Rum, Musevi, Ortodoks, Katolik pek çok insan köyde panayır meydanında yerini alır. Pek çoğunun temel amacı doğal olarak yöreye gelen bu kalabalıktan ekonomik olarak faydalanmaktır. Küçilen içkiler eşliğinde çalınan davul ve zurnalar ile yapılan danslarla yöreye gelenleri eğlendirmek de bu amaçların arasındadır. İstanbullu Rum tebaasına mensup, çalgıcı İkya bu amaçla gelenlere örneklerden biridir. İkya'nın lotaryacıların (ad ve numara çekilerek oynanan kans oyunlarının tümüne verilen genel adı) yanında görülmesi tutuklanmasına neden olur, lotaryacılar kaçınca yalnızca İkya tutuklanır ve İstanbul'dan annesi oğlunun bırakılmasını için girişimlerde bulunur (Küpek, 2006: 38). Armak Manastırı Panayırı'nda oluşan kalabalık katılımının beldedeki asayiş açısından sıkıntı oluşturduğu arşiv belgelerinden anlaşılmaktadır. Ancak bu panayırın kasabanın toplumsal yaşamına canlılık ve hareket kattığı; Armak Hac yolunda uzun süren yolculuğun durakları boyunca her tür etkinliğe rastlandığı da görülmektedir. Bu etkinlikler arasında panayırı bir bayram havasına sokan çalgıcıların ve her tür çalgının icrasının varlığı ve dinsel müzik örneklerini sunan kilise korosu, Armaküç'ta Ermenilerin dinsel ve dünyevi müzik yaşantılarının sergilenmesi adına örnek oluşturmaktadır.

3.2.3.8. Tehcir ve Ermenilerin İzmit Sancağından Ayrılışları

1774 Küçük Kaynarca Antlaşması ile Ermeniler de Osmanlı bütünlüğünün bozulmasıyle önce fikren, sonra fiili olarak Osmanlı'dan koparlar (Özalp, 1996: 49). 1915 yılında Ermenilere tehcir (zorunlu göç) uygulanır (İmşek, 2007: 7). 1915'te zararlı faaliyetlerde bulunan birtakım Ermeniler, tehcire tabi tutulur. Dönemin İzmit mutasarrıfı Mazhar Müfit (Kansu) Bey, sancak dâhilinde bir olaya sebebiyet vermeden,

herkesi emredilen yerlere yollar ve mallarına emniyet altına alır (Çam, 2014: 25). İzmit'ten gönderilen Ermeniler, Geyve, Bilecik, Eskişehir, Afyon, Konya e Adana tren yolunu takiben, Zor Mutasarrıflığı'na gönderilirler (Çakıcı, 1998: 36).

3.2.3.9. Rumların İzmit Sancağı'ndan Ayrılmaları

Rum nüfusun azalmasında Balkan Savaşı sonrası bölge Rumlarından bazılarının Selanik ve çevresine yönelik göçleri etkili olur. İşkehirdeki Rumlar, Rumca ve Ermenice, Kızderbent'teki Rum köylüleri Arnavutça, Filacık'taki Rum köylüleri ise Türkçe konuşmaktaydı. Osmanlı Devleti'nin XIX. yüzyılda aldığı savaş önlemlerinden biri, sınırdaki gayrimüslimlerin iç noktalara çekilmesi ve sınırlara Müslüman köylü nüfusun getirilmesiydi. Balkan Savaşı öncesi Trakya'daki bazı Bulgar köylülerin İzmit'teki Cevher Ağa çiftliğine yerleştirilmesi planlanır. Trakya Rumlarının bir kısmı sancak içlerine sevk edilir. Trakya'dan getirilen Rumlar Mutasarrıf Mazhar Müfit Bey tarafından sancak dâhilinde iskân edilir[38]. Rumlar, Yalova civarında Mihaliç, Ortaköy, Yeniköy, Fındıklı gibi mahalle ve kasabalarda yaşamaktaydılar. Ermeniler kadar varlıklı olmayan Rumlar, tarım ve ticaretle meşguldüler. I. Dünya Savaşı esnasında İzmit'e Çanakkale ve Trakya bölgesinden Rumlar yerleştirilirler (Çam, 2014: 25). I. Dünya Savaşı'ndan İzmit'e İşgal döneminde dışarıdan gelen pek çok tekneci ve küfeci Rum şehre yerleştirilir. İşgal kuvvetleri ile işbirliği yapan Rumlar, Yunan işgal kuvvetlerinin 1921 Haziran'ından itibaren İzmit ve çevresindeki işgal sahasını boşaltmaya başlamasıyla, panikler ve İzmit'i terk etmeye başlarlar. Bunun dışındaki Rumlar ise mübadele ile şehri terk eder.[39]

[38] Ayrıntılı bilgi için bkz. Nedim İpek, a.g.e. s.1261
[39] Ayrıntılı bilgi için bkz. Nedim İpek, a.g.e. s.1262

4. MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİNDE İZMİT SANCAĞI'NDA MÜZİK (1914-1921)

4.1.Milli Mücadele'de ve Kurtuluş Savaşı'nda İzmit Sancağı

Milli Mücadele dönemine gelindiğinde İzmit Sancağı Karamürsel, Geyve, Adapazarı, Kandıra, İznik, Yalova, ve merkez olmak üzere 7 kazadan oluşmaktaydı (Torun ve diğ., 2006: 18). I. Dünya Savaşı'nın Mondros Ateşkes Antlaşması'yla sonuçlanmasının ardından, İstanbul'a İngiliz donanması gelir, bu donanmanın 48 parçalık savaş gemisi de bu süreçte Aralık 1918 tarihinde İzmit Körfezi'ne demirler. İngilizler kente asker çıkarırlar, kentteki ulaşımı, haberleşmeye ve donanmaya el koyarlar (Torun ve diğ., 2006: 19-20). Bu esnada Osmanlı Devletinin İzmit'te 20. Kolorduya bağlı I.Tümeni ve donanmaya bağlı bir üssü bulunmaktadır (Sarıoğlu ve diğ., 2003: 15).

Vatanın işgal altındaki diğer bölgelerindeki gibi Kocaeli Bölgesi'nde de Milli Mücadele için Kuvayi Milliye teşkilatı kurulur. Diğer bölgelerde düzenli bir orduya dönüşen Kuvayi Milliye teşkilatları Kocaeli Bölgesi'nde milis kuvvetleri şeklinde savunmayı devam ettirir (Torun ve diğ., 2006: 22) ve ulusal hareket önceleri Karakol Cemiyeti etrafında şekillenir. Kuvayi Milliye teşkilatları, Kocaeli Bölgesi'nde hem işgalci İngiliz ve Yunan ordularına karşı, hem İstanbul'dan gönderilen Kuvayi İnzibatiye'ye karşı, hem de İngilizlerin işgaliyle faaliyetlerini iyice arttıran Ermeni ve Rum çetelerine karşı mücadele yürütürler. Tüm bu savaşan grupların yanında bölgede işgal güçleriyle işbirliği yapan kesimlerde mücadele yürütülür (Torun ve diğ., 2006: 22). Bu silahlı örgütlerin başta gelenleri Yahya Kaptan, Kıpsız Recep, Bulgar Sadık, Dayko, Yüzbaşı Nail, Yalovalı Kıbo, Gebzeli Refat Kaptan gruplarıdır ki, bu gruplar silahlı mücadeleyle beraber Anadolu'ya silah, cephane ve adam kaçırma girişimlerini de sürdüren topluluklardır (Sarıoğlu ve diğ., 2003 : 16).

İzmit'in itilaf devletlerince işgalinin ardından, bölgedeki azınlıklar eylemlerini daha da arttırırlar. İngilizler bölgeyi Yunanlılara bırakmadan önce baskılarını iyice artar, tersane bahçesinde yüzlerce masum insanı sırf gözdağı vermek adına nedensiz yere kurşuna dizerler, Karamürsel'deki dokuma, İzmit'teki fes ve çuha fabrikalarını bombalayarak yok ederler ki o günlerde Anadolu'daki Türk Ordusu'na elbiselik kumaş üretecek kapasitesi olan tek fabrikadır (Torun ve diğ., 2006 : 17). İtilaf devletlerinin planları çerçevesinde Yunanlılar 22 Haziran 1920'de saldırıya geçerler. İngilizler iki

yıldan fazla işgal altında tuttukları İzmit'i 27 Ekim 1920'de Yunanlılara bırakırlar. Yunanlılar İzmit'te ulusal direnişi kırmak için saldırılarını arttırırlar ve bu saldırılar üzerine Yunan mevzilerini ele geçirmek için Kazım Paşa görevlendirilir. 20-21 Haziran gecesi Kandıra-Karasu bölgesi direnişçilerinden İpsiz Recep Yunanlılara direnişi arttırır, milli kuvvetler salla Sakarya Irmağı'nı geçerler, durum işgal kuvvetlerinin aleyhine döner. Adapazarı bu harekâtın ardından işgalden kurtulur, Yunan birlikleri İzmit ve Seymen iskeleleri üzerinden geri çekilmeye başlarlar. 24 Haziran 1921'de İzmit'e giren Kazım Paşa'ya bağlı tüm birlikler 26-27 Haziran gecesi karşı saldırıya geçerler, 28 Haziran 1921'de İzmit milli güçlerin eline geçer (Torun ve diğ., 2006 : 26). 4 Temmuz'da Karamürsel kurtulur. Değirmendere ve Kandıra da Kuvayi Milliyecilerin denetimine geçer. İngiliz ve Yunanlılar çekilirken pek çok yeri yağmalar, yakıp yıkarlar (Saroğlu ve diğ., 2003 : 15-16).



Şekil 4.1. İzmit Valisi Sadettin Bey Yusuf Kemal Bey'i Karşılama Töreninde Adapazarı'nda, İlkokul Çocuklarıve KalpaklıKuvay-i Milliye Mensupları(15 Şubat 1922)
(Oral, 19 Ocak 2003, Özgür Kocaeli Pazar Eki)

İzmit'in işgalden kurtulmasıyla Ankara Hükümetine ait güçler İstanbul yakınına temas ederler. İzmit Anadolu'daki pek çok yerden önce bağımsızlığına kavuşur. Bu bağımsızlıkta halkın, milli güçlerle verdiği mücbirlikte özveri içinde verdiği mücadele ile kazanılır (Torun ve diğ., 2006: 26). Yunanlıların bölgeyi terk etmesinin ardından

bölge halkı bir araya gelir, kısa sürede yangınlara müdahale edilir. İzmit Sancağı milletvekilliği yapan Portakal Hafız Rüştü Bey mutasarrıflığa, Hakkı Selçuk Beyde polis memurluğuna atanır. Gönüllü bir inzibat ekibi kurulur ve güvenlik geçici hükümetle birlikte nöbetleşe sağlanmaya çalışılır (Ulugün, 2002: 73).

4.2. Milli Mücadele Dönemiinde Müzik Etkinliği Olarak Bando

Ulusça bir mücadele yaşanan topraklar Osmanlının ardında bıraktığı çok uluslu kimliklerle ve vatan mücadelesiyle karşı karşıya kalır. Toplumsal açıdan Kocaeli bölgesinin durumu incelendiğinde, bölgede yerli (otokton) halk, 1830 yılında yerleştirilen Balkanlar ve Kafkasyadan gelen muhacirler ile Karadeniz Bölgesiinden iç göçle gelen muhacirlerden oluşan bir demografik yapıdan söz etmek olanaklıdır. Bölgede azınlıklar içerisinde Ermeniler, Rumlar ve Yahudiler de bulunmaktadır. Kültürel açıdan ise İzmit Sancağı ileri bir düzeydedir. Sancakta 500ün üstünde okul bulunmakta ve ayrıca azınlıkların kurduklarımisyonerlik faaliyetlerinde bulunan okullar da yer almaktadır. Bu okullarda kurulan bandolar müzik adına kentteki topluluklar olarak görülebilir. Bu bandoların kurulmasıkonusunda okullar arasında adeta bir rekabet söz konusudur (Çam, 2014: 27). Azınlık okullarıkendi törenlerini ñkendi bandolarıö ile yapmakta, bir anlamda kendilerini bando yoluyla ifade ederek varlıklarınıpekiştirirler.
Milli Mücadele dönemi Türk Ulusunun tarih sayfasında varoluş mücadelesidir. Bu dönemde eğlence kültürüne ilişkin verilerden çok milli mücadeleyi destekleyen millî ruhu ortaya koyan marşlar, savaş ortamına ait ağıtlar ve türkülerle müzik, hayata eşlik eder. Buradan hareketle İzmit kentinde ilk olarak bu dönemde faaliyet gösteren bando etkinliklerinden söz etmek gerekir.

4.2.1. İlk Türk Müzik Topluluğu Heveskâran-ı Musikî Cemiyeti

1908 yılında bando Osmanlı Devletiinin hemen her yerinde yaygın bir hale gelir. Sancak merkezlerinde, ordu merkezlerinde hatta bazı belediyelerce dahi bandolar kurulur (Oral, 2003). Osmanlı Devletiinin genel portresi böyle iken, İzmitte Fransız misyoner okulunun mutasarrıflıktan izin almadan Fransız bayrağını göndere çekmesi ve bando eşliğinde tören yapılmasıİzmitte yaşayan Türk halkını rencide eder, bu hareket sonucunda olaylar meydana gelir. İzmitte yaşayan Türk gençlerinin ilk kez bir müzik topluluğu kurabilmesi Mazhar Müfit Beyin mutasarrıflığı zamanında olur. İlk bando

kuruluşuna ilişkin bilgileri bandonun ilk kurucusu İsmail Hakkı Beyoğlu Hayrettin Ekmel Dinçer'in Kocaeli Dökümantasyon Merkezinin yayınlanan röportajından ve kızı Semra Dinçer Tandoğan ile yapılan röportajdan elde edilir. Dinçer kardeşlerin aktardığına göre, babaları askerlik terhisi için İzmit'e geldiğinde, Mızıka-yı Hümayun mezunu olduğu ve tam da o esnada bandonun oluşumu için bir müzisyene duyulan ihtiyaçtan ötürü terhisin ertelendiği ve böyle bir kişinin varlığından belediye başkanının haberdar edilmesi ile İsmail Hakkı Dinçer belediye başkanı ile görüştürülür. Bandonun kurulması için gerekenler hakkında İsmail Hakkı Bey, Belediye Başkanına "*Çalgılar ve Hevesli Gençler*" yanıtıyla karşılık verir. Belediye başkanı gerekli maddi alt yapıyı kentin ileri gelenlerini bir araya getirdiği toplantıda ilk katkıyı maddi ve (oğlunu bando elemanı olarak topluluğa katarak) manevi olarak kendisi yapar ve diğer kişilerin de aynı girişimiyle gerekli para toplanır[40] (KDM; 2001).



Şekil 4.2. Semra Dinçer Tandoğan-Gülşen Erdal Söyleşi 29.10.2016

İlk bando çalışmaları için Başçekme semtinde bir başı evi verilir ve gizliden çalışmalara başlanır. Yine Oğultekin (2003) Mazhar Müfit zamanında Portakal Hafız ve

[40] Semra Dinçer Tandoğan ile Görüşme:29.10.2016 İzmit

arkadaklarēnēn katkēlarēnēn da bando kurulukunda yer aldēē ēnē belirtir. Çalgēlarēn Kştanbul Uzunçarkēodaki Rükütü ve Ömer kardeklerin Maî azasēndan (onlarda Fransaodan) temin edildiî ini belirtmektedir (Oî ultekin, 2003).[41]


شهباز

عدد — ۹۳ — تحیفه — ٤٠٥

اولامشلر ؛ سی وغیرلرینه خلال ویر . معشلرندی . مستر غاردنك تجربه لرنی کال وقوف و دقتله تتبع ایدمن ارباب جهد و اختصاصك باشنده ، اختراع ایتدیکی سریع آتشلی طوپلردن طولایی لایموت بر عنوان قازاندی اولان مستر نوردنفلد بولونیوردی. دنیانك بومسلك اوغورنده صرف ایتدیکی مساعیی بویوك بر دقتله تدقیق ایلهمش اولان بو ذات ، غاردنك تجاربندن مهم درسلر آلمشدی. اولکی، مع التأسف، قضازده اولان سوك سفینه‌سنك تفصیلاتنی تحری و کشف ایدرك کندیسی‌ده بر تحت‌البحر انشا ایتمك فکرینه دوشمشدی .

نوردنفلدك برنجی تحت البحری ستوقهولمده یاپیلدی و ۱۸۸۵ ده تجربه لری اجرا ایدیلدی. بوسفینه‌نك خواص وابعادی شو ایدی : طول ٦٤ قدم، عرض ۹ ، چکدیکی صو ۱۱ ، حجمی ٦۰ طون ، میل ممسوح توزه‌نده بر . لوکان سرعت سطحیه‌سی ۹ نوط ، کومور تازه‌له‌مکسزین متزل سیری ۱۵۰ میل، عمق سالمی ۵۰ قدم (۱)، قاباوند وجفت سیلندرلی ماکنه‌سی ۱۰۰ لیقره تضییقه متحمل و ۱۰۰ اشعاری پارکیر فوتنده (ا. ب. ق) قازان و صوبر - نجلرینك آلاجغی صو ۸ طون ، ۱٤

(۱) یعنی سالم . بر تحت البحرك تهلکه‌سز طلایه‌یه‌یکی معنی اعطا ایدر. (Sûfe decurrit)

قدم طوتنده بر بایق طوربیدوسیله مجهز .

نوردنفلدك ۱ نومرولی بوطی ، سیار طوربیدو اتداخت ایدمن ایلك تحت‌البحر ایدی . اوزمانه قدر پایلان تحت‌البحرلر ، دشمن گیسنك قاربه‌سنه سیاه باروت مملو بر « مین » الصاق ایتمك اساسنه مستنداً دیزاین ایدیلکده ایدی. بوتحت‌البحرلرك قمربحره سوقی، عمودی ایکی پروانه واسطه‌سیله تأمین ایدیلیوردی؛ ایکی حرکتی ایسه قیچده بولونان ٥ قدم قطرنده ، دورت قاتلی بر دیکر اسقرو ایله اجرا ایدیبوردی . مرتباًی، یالکز اوچ کشیدن عبارتدی . کندیسندن اول اتشا و تجربه ایدیلن بو جنس سفائنده اولدیغی کبی مرتباًك حیاتی هوای مضغط ایله تحت تأمینه آلنمشدی ؛ چونکه صالوننده بولونان هوا ۳ کشی‌یی ٦ ساعت یاشاتمغه کافی ایدی . (۲)

کرك صویك فوقنده ، کرك تحتنده قوهٔ محرکه‌سی ستیم تضییق ایدی . (٤) بناءًعلیه، سطح بحرده ایکن ۱۰۰ لیره ستیم طوتاجق وبیده اوچاقلری چکدرك ویو ستیمی صیجاق صو ایله ممکن مرتبه محافظه آلتنه آلارق دهنزه طالاجق و تحت‌البحر .. بالطبع کیندیکه نزوله

(۲) بو نقطه اصلا تام تجربه ایله اثبات ایدیلمه‌مشدی .

(٤) گلکتریق اکومولاتورلری ایو تقریشده اختراع ایدیلمه‌مشدی .

ایزمیتده « رقابت » فوت بول نمی

ایزمیت مکتب سلطانی طلبه‌سندن توپ ای اوینکلی ایکی اولان یو یم اوغلر از مدت طرفنده ایزمیتك دیکر قیرغی مغلوب ایدرك برکچیلیکی قازانمشلردر. رسمده کوروانلر شوانلردر. ۱ فتحی، ۲ حلمی، ۳ عدلی، ٤ فاروق، ٥ دلاور، ٦ عالی، ۷ کامی، ۸ رازی، ۹ صالح، ۱۰ توفیق، ۱۱ حمدی یکلر.

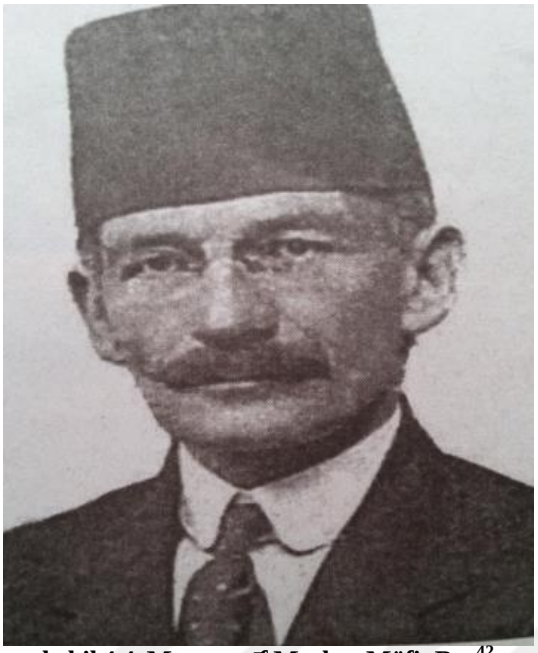
ایزمیت جمعیت خیریه‌سنك موسیقه هیئتی

تأسسندن بری هنوز توپ درت ای گچمدی اولان ایزمیت جمعیت خیریه‌سنك بو موسیقه هیئتی سرف تورك گنجلرندن مرکبدر. هرطرفده بارز ومستثنا اثری کوروبنکه بالطبع یوقوه تجدد والتیامعاری یه اعتیاد وعلوتوبت ایله قارشیلاریز .

موجات مدنیه‌نك اقسام وطنمزده‌کی مأثرندن

ekil 4.3. ehbâl Dergisinde Kmit Musikî Heveskâran-ē Musikî Cemiyeti Fotoî rafē
(Turgay, 2007: 142)

[41] Gülken Erdal. Kmit Tarihiônin Sesli Taneē Kmit Kent Müzik Kültüründe tarihi bir imge olarak ñBandoò. Uluslararasē Gazi Süleyman Paka ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu, cilt III. Kocaeli Büyükkehir Belediyesi Kültür. s.2733-2741.ve Sosyal Kşler iaresi Bakkanlēē Yayēnlarē No: 38.

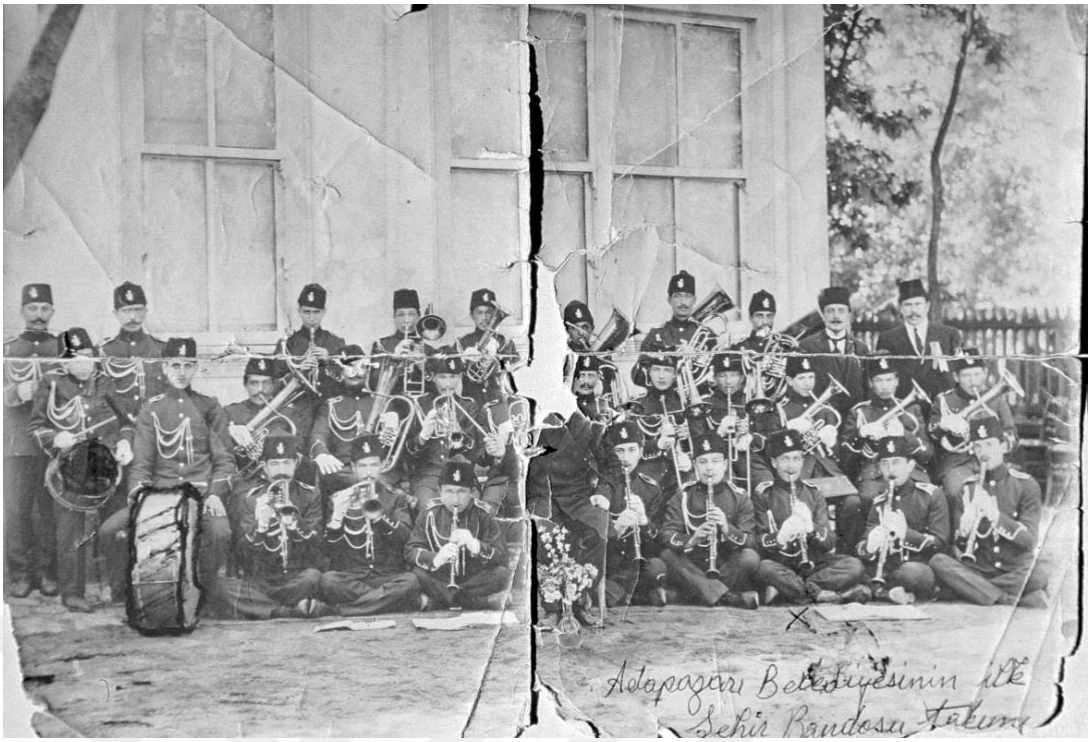


Şekil 4.4. Mutasarrıf Mazhar Müfit Bey[42]

4.2.2. Mutasarrıf Mazhar Müfit Bey ve Heveskâran-ı Musikî Cemiyetine Katkıları

Mutasarrıf Mazhar Müfit Bey zamanında, İzmit İctihat ve Terakki Cemiyetinin Yukarıpazar Kulübü gençlerinden bir grup "*İzmit Musikî Heveskâran Cemiyeti*" adı altında bir cemiyet kurarlar. Bu cemiyetin kurduğu bando-mızıka takımının gelişmesi için Mazhar Müfit Bey, bu teşkilatı himayesine alarak gelişmelerine yardım eder. Kulüp binası Dere Cami karşısında Yukarıpazar Hamamı civarındadır (Şinal, 2010: 55). Bandonun kuruluş öyküsü, Yenituran (Numune) Okulu'nun temel atma töreni için bando-mızıkaya ihtiyaç duyulmasına dayanır. Son Osmanlı Padişahlarından Vahdettin zamanında İzmitli Ermenilerden kurulan bir bando bulunmaktadır. Her türlü etkinlik ve temel atma törenlerinde bu bandodan faydalanılır. 1914 yılında Yeni Turan İlkokulu'nun (2017 itibariyle Yeni Turan Anaokulu) temel atma töreninde Ermenilerin Bandosunu talep etmemek için o zamanın Belediye Müfettişi İsmail Hakkı Bey'in yönetiminde 60 kişilik (Heveskâran Musikî Cemiyeti) adı altında bir bando kurulur ve yukarıda adı geçen okulun merasimine bir marş ile katılımda bulunurlar (1973 İ.Y.İ.Ş.: 131).

[42] Atilla Oral, 2 Ağustos 2009 Özgür Kocaeli -Çınar Pazar eki.



Şekil 4.5. Kocaeli Sancağı Sınırlarında Yer Alan Adapazarı'nın Şehir Bandosu (1916)
(Tuna, 2007: 200-Sevim Türkoğlu Arşivi)

Yine Kocaeli Sancağı içerisinde önemli bir yerleşim yeri olan Adapazarı'nda 1916 yılına ait müzik topluluğu olarak bandon fotoğrafı, sancak genelinde bando topluluklarının öne çıktığını göstermektedir.



Şekil 4.6. 1909 Adapazarı Milli Bandosu
(F.Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 4.7. Eski Vali Konağı Önünde Bir Tören Sırasında İzmit Heveskâran Musikî Cemiyeti Bandosu-1927
(Turgay, 2007: 90-İlker Kumral Arşivi)

24 Aralık 1949 tarihli "Türk Yolu Gazetesi"nde Refat Yüceün anlatımıyla Heveskâran-i Musikî Cemiyetinin kuruluşu şöyle aktarılır:

> **"Şehir Bandosu Nasıl Kuruldu?"**
>
> İ Meşrutiyet Devriminden sonra İzmitte Ermeniler tarafından tesis edilen bando mızıka ile Firerier Mektebinin mızıkaları vardı. O zamanlar biz Türklerin de müsamere ve milli günlerimizde bu bizden olmayan ve bizim gibi gaye takip etmeyen kimselere müracaat etmemizi uygun görmeyerek, İzmit Gençliğinden bir bando mızıka teşkil etmemizi arkadaşlarla görüşerek mutabık kaldık. O zaman mızıka grubunu teşkil ettik. Yukarıpazarda büyük bir ev klüp binası olarak tahsis edildi. Ve bu evin adı uzun süre klüp evi olarak kaldı. Merhum Mazhar Müfit İzmitte tayinin de her akşam bu klübe devam ederdi. Mızkanın da adı ***İzmit Musikî Heveskâran Cemiyeti*** idi. İlk öğrencilerinden bazılarının adları: Ferit Aral, Hüsan Akköseoğlu, Kemal Selçuk, Sabri Akçam ve daha birçok genç bu kulübün müdavimlerindendi. Kulübün ilk açıldığında belediye çalışanlarından Mehmet Çavuş öğretmenlik yapmakta idi. Hayatı süresince klübe devam etmiştir. İzmitin sinesinden doğmuş ve sanayi nefiseye içten meraklı olan bu gençler türlü yerlerde görev almış ve bugün askeri bandolardan emekli ve halen vazifede olanları vardır. Halkevi bakanlığında bulunduğum zamanlar Halkevine alarak yardımda bulunmuş ve sonra İzmit Belediyesi idaresine alarak halen yaşatılmaktadır.
>
> İ İzmitin hayırlı bir müessesinin yaşatılmasına üzerine almış olan İzmit Belediyesinin de bu hususta hizmetleri takdire şayandır. Çünkü mızıka Heveskâran Cemiyetini

yeniden kurmak güç olurdu. Nitekim diğer ilçelerde kurulmuş olanlarda yaşatamadıklarını görüyoruz…

Bando Milli Mücadele'nin her evresine tanıklık yapan bir müzik topluluğudur. Heveskâran-i Musikî Cemiyeti'nin kuruluş amacı, Milli Mücadele sürecinde söylenen başı sözlü, içerikli seslendirdiği marşlar ile günün ve yaşanılanların bir anlamda tanığı olması ve bu tanıklık müessesesini müzik yoluyla yapması dönemin ruhunu anlamak açısından önem taşımaktadır.



Şekil 4.8. Heveskâran-i Bandosu Kurucularından Arap Hasan (Hasan Karakuzu)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi'nden)

4.2.3. Milli Mücadele Dönemi ve Sonrası Mustafa Kemal Paşa'nın İzmit Sancağı'na Ziyareti Sırasında Müzik Etkinliği Olarak Bando

16 Mart 1920 günü İstanbul'un işgalinin ardından, İzmit'in de işgal altındaki bölgeleri genişletilir. İşgal kuvvetlerinin askerlerin İzmit caddelerindeki "bandolu" yürüyüşlerinin arttığı görülür (Çam, 2014: 37). Bu bando mızıka gösterilerinin esasen, halka bir nevi gözdağı vermek için bando topluluklarının işitsel ve görsel kimliğinden yararlanıldığı, bir anlamda halka psikolojik baskı yapıldığı söylenebilir.

Ķtilaf Devletleri zaman zaman bakılarında dini önderleri olan rahiplerle birlikte yürüyükler düzenlerler, bu yürüyüklerde bandoya da yer verirler. Bu durum Milli Mücadele sürecinde ikgal güçlerinin için yanında yer alan azānlāklara cesaret kaynaĵē olur (Çam, 2014: 37).

Ķzmitôte savaktan sonra ilk bando konseri kurtuluk zaferinin ardından Kocaeli Grup Kumandanlēĵē Bandosu ve daha sonra 1. Ordu Kumandanlēĵē ônān Bando-Mēzēkasē tarafından düzenlenir. Yine Ķzmitôin önemli günlerinde bu müzik topluluklarē görevlerini yerine getirirler. Mustafa Kemal Paôān Ķzmitôe gelik, C.Farrereônin Ķzmitôe gelik ve uĵurlanēkē gibi önemli günlerde merkez ordusunun bando ve mēzēka ekibi tarafından törenler düzenlenir. Mustafa Kemal Paôān Ķzmitôte karkālanmasē sērasında hazēr bulunan bando-mēzēka takımlarē unlardē:

- 1. Ordu Fērka Bando ve Mēzēkasē
- Halk Mēzēka Takımē(Oral, 2003).

Mustafa Kemal Paôān 16 Haziran 1922ôde bakılayan Kocaeli Seyahati esnasında Beypazarē, Nallēhan, Göynük yoluyla Geyveôye gelir. Geceyi Geyveôde geçirir, ardından Adapazarēônda Binbakē Baha Beyôin evinde Ķstanbulôdan gelen annesi Zübeyde Hanım ile görükür. 17 Haziran 1922 günü Mustafa Kemal Paôa, kendisiyle görükmek isteyen yazar Claude Farrare Ķzmitôe gelir. Farrere, 18 Haziran 1922 günü Tuareg adlē bir Fransēz torpidosuyla Ķzmitôe varēr (Narin ve Ķnan, 2012: 11). Torpido Ķzmit Limanēna demirledikten sonra halkın Türkçe ve Fransēzca ñYaôasān Fransaò sesleri arasında karaya ayak basar, Farrere istirahat için Hafēz Rükütü Beyôin konaĵēna gider, beraberindekiler ise Mustafa Kemal Paôānın bulunduĵu Ķzmit Kasrēôna doĵru ilerlerler.

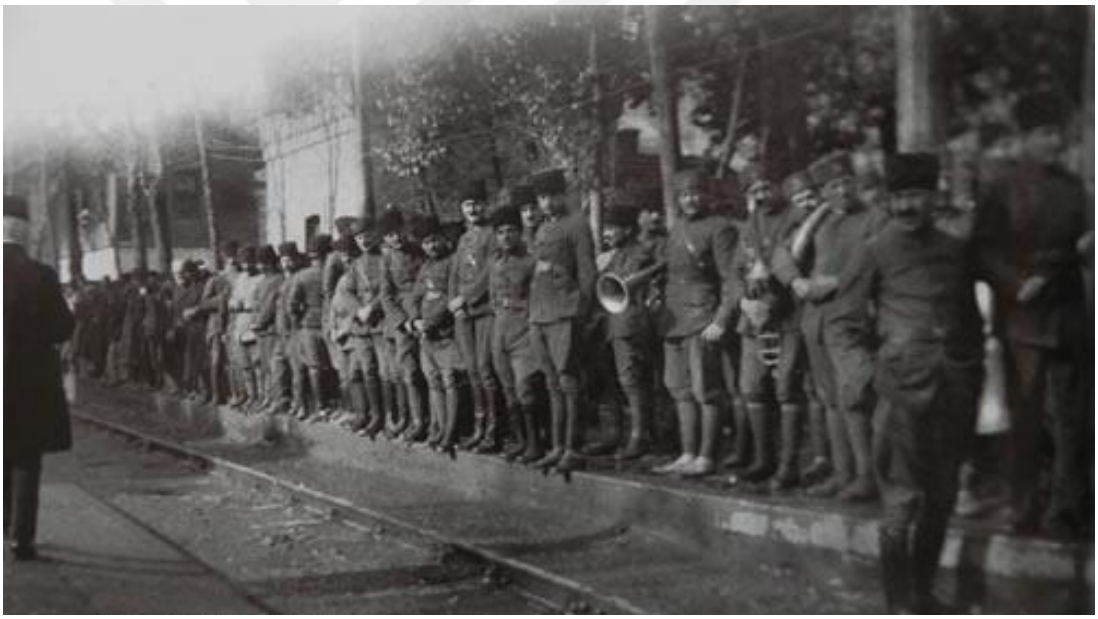
ñAskeri bandonun Fransēz Milli Markēnē çaldēĵē sērada ise Ķzmit Tütün ķirketi Müdürü Yusuf Osman Bey Fransēzca tekekkür konukmasē yapar.

Mustafa Kemal Paôa Adapazarēônda iken, kendisiyle görükme talep eden Türk dostu Farrereôden önce Ķzmitôe gelir. Farrere akam üzeri Ķzmit Kasrēôna gelerek kendisi için düzenlenen çay ziyafetine katēlēr. Bu çay toplantēsından önce ise Kocaeli grubunun düzenlediĵi eĵlence vardēr. Eĵlencede düzenlenen müzik dinletisi dikkat çekicidir. Bu eĵlence basında ku kekilde yer alēr:

> ñAkam, saat bekte Kocaeli grubunun düzenlediĵi askeri eĵlencelerle bakladē Evvela mösika (mēzēka) tarafından ñMarkeyiyezò çalındē Sonra ñEy Ulu Tanrēò milli duasē hep bir aĵēzdan okundu. Mösika tarafından bir vals havasē tanzim edildi. Asker çadēr kurdu,

çuval koşusu müsabakaları yapıldı. Laz oyunları oynandı. Mösika (mızıka) tarafından milli bir marş çalındı. Asılı limonlara askerler kolları bağlı olarak yediler. Nihayet yumurta koşusu icra edildi. Mösika «İzmir nerede, Edirne Nerede?» marşını çaldıktan sonra «Ey Ulu Tanrı» duası bir daha okundu ve mösika tarafından milli bir marş çalınırken eğlencelere son verildi. » Eğlencelerden sonra İzmit Kasrı Bahçesinde Mustafa Kemal Paşa hazretleri tarafından C.Farrere şerefine muhteşem bir çay ziyafeti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyarette C.Farrere, Hamid ve Mecid beylerden başka mülki memurlar ve bölge ileri gelenleri hazır bulunmuşlardır (Narin ve Kaan, 2012: 12-13).

Kocaeli Bölgesinin kurtuluşla yaşadığı heyecan Başkomutan Mustafa Kemal Paşanın İzmit'i ziyareti ile doruk noktasına ulaşır. Doğal olarak, Mustafa Kemal Paşa ile özdeşleşen Ulusal Kurtuluş Savaşı esnasında Türk bestecilerce bestelenen pek çok marş sivil ve asker, genç ve ihtiyar toplumun her kesimi içindeki kitlelerce ezberlenir. Özellikle «*Yaşa Mustafa Kemal Paşa Yaşa*» (*İzmir Marşı*) sözleriyle devam eden Mustafa Kemal Paşa Marşı en çok sevileni ve dinlenilen marş olur (Oral, 2009).



Şekil 4.9. Hereket İstasyonunda M.Kemal Paşa'yı Karşılamak İçin Bekleyen Askeri Bando Mızıka Ekibi ve Herekeliler (17 Ocak 1923)
(Oral, 2003)

Başkomutan Mustafa Kemal Paşanın 2.kez İzmit'e gelişi esnasında yine bando takımı törenlere eşlik etmektedir.

«16 Ocak 1923 günü 2. kez Başkomutan Mustafa Kemal, Genel Kurmay Başkanı Fevzi (Çakmak), doğu ordusu komutanı Kazım Karabekir Paşa ve beraberindekiler trenden inmişler, o gün İstanbul'dan gelen Büyük Millet Meclisi temsilcisi Adnan Bey ve Eski

> Halide Edip, 1.Ordu Komutanı Nurettin Paşa ve Mutasarrıf Sadettin Beyle selamlaştıktan sonra istasyondaki askeri birliği denetlemişlerdir.» Bu sırada askeri bando çalıyor ve minik öğrenciler şiirler okuyorduı (Yüce, 1998: s.94).

4.2.4. İzmit'te Zafer Şenlikleri ve Kutlamalar

İzmit'in coğrafyasına gereği Müdafa-i Hukuk Derneği, cephelerden aldığı haberleri dakikasına dakikasına halka ilan edilir, düşman işgalinde bulunmasına rağmen İstanbul'a ulaştırırdı. Böylece İzmit halkı, harekâtın ilk gününden başlayarak şenlikler düzenlemeye başlar. İzmit gece gündüz şenlikler içindedir. Ordunun başarıları müjdelendikçe, halk birbirini kutlar ve sokakları doldurur.

> Öğleden önce başta kentin ileri gelenleri, tekke dervişi ve dedeleri, sancaklar altında davullar çalarak tekbirler alarak yürürken, bu coşkulu alayı ulusal marşlar söyleyen öğrenciler, kırmızı bayraklarını açmış esnaf ve tüccarlar ve her sınıf halktan kadın ve erkek izliyordu. Topluluk hükümet önüne yaklaşırken, hükümet ileri gelenleri, memurlar ve askerler mutasarrıfın etrafında toplanmış, alayın geçmesini bekliyorlardı (Yüce, 1998: 91).
>
> ñé Büyük Millet Meclisi'nin kararları üzerine Avrupa'da geziye çıkan Dışişleri Bakanı Yusuf Kemal Bey, é 9 şubat 1922 tarihinde İzmit'e gelmiştir. Büyük Millet Meclisi'ni temsilen, gelen Yusuf Kemal Bey'i görmek üzere köylü ve kentli halk istasyonun çevresini doldurmuştur. Mutasarrıf Sadettin Bey, kendisini şehir ileri gelenlerine tanıttıktan sonra şeyhler kudumleri eşliğinde yürümüş, sonradan Atatürk Anıtı olacak yerde kurbanlar kesilir, saraya konuk edilirı (Yüce, 1998: 80).

5. ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİNDEN TEK PARTİLİ DÖNEME KOCAELİ'DE MÜZİK (1923-1950)

Milli Mücadele'nin ardından kurulan devlet ve yönetim biçimi olan Cumhuriyet, ulusal nitelikte bir Türk Devleti, Türk kimliği ve benliği üzerine yapılanır (Karpat, 2015: 139). Cumhuriyet rejimi ve "Türk Ulus Devleti" düşüncesi esasen Mustafa Kemal'in bu süreçteki en başta gelen devrimi olarak kabul edilir (Karpat, 2015: 140). Yine Ortaylı'da (2015: 105), Atatürk'ün yaptığı en büyük devrim olarak Cumhuriyet rejimini getirmesini gösterir. 1923-1950 arası dönemi tek parti dönemi olarak ülke yönetiminin tarihinde anılır. 1950 sonrası çok partili yaşama geçen Türkiye Cumhuriyeti, siyasal düzenlemelerin toplumsal yaşama olan yansımalarının kültürel yapılanma üzerindeki etkileri ile yeni ve hızlı bir toplumsal yapılanma ile karşılaşır. Gelişen sanayi ve şehirleşme, göç olgusunu ortaya çıkar, köyden kentlere gelen kırsal kesim kültürü ile kent kültürünün entegrasyonun kaynaşmasından melez kültür yapılanmaları oluşur. Bu durum araştırma konusu olan kent yaşamında müzik etkinlikleri alanında da hissettirir, dönemsel incelemelerde müzik yaşantılarının seyrinde niteliksel ve tercihsel olarak değişmeler yaşanması olarak kendini gösterir. Türkiye'de toplumsal yaşam, sivil yönetimlere karşı uygulanan askeri müdahalelerle dönem dönem kesintiye uğrar. Bu durum doğal olarak toplumun sosyal-kültürel yaşam dinamiklerini de dönemsel siyasi konjonktür bağlamında etkilenmesine yol açar. Tüm bu ortam içerisinde durumdan etkilenmemesi olanaksız olan müzik yaşantılarında da siyasal erkin tercihleri yönünde yeni yapılanmalar içerisine bir anlamda arz-talep mekanizmasının işlerlik kazanması ile gündelik yaşamda yerini alır.

5.1. Cumhuriyet Dönemi ve İzmit Sancağından Kocaeli Vilayetine Geçiş

Cumhuriyet döneminde bölgeye yönelik yapılan en önemli değişiklik adının değiştirilmesidir. İ.T.C. Genel Meclisi'nin Hendekli üyesi Akyazılı İbrahim Bey, 11 Şubat 1922 tarihli İ.T.C. Genel Meclisi toplantısında İzmit Sancağının adının Kocaeli'ye çevrilmesine yönelik bir öneri getirir ve kabul edilir (Torun ve diğ., 2006: 34). Bağımsız İzmit Sancağının il olmasının ardından adı Vali Vehbi Demirel'in İzmit İ.T.C. Meclisi'ne yaptığı teklif üzerine, Akçakoca Bey'in anısına ithafen 28 Ocak 1923 tarihinde "Kocaeli" olarak değiştirilir (Öztüre, 1981: 149). İşleri Bakanlığının onayıyla bağımsız İzmit Sancağı, 20 Nisan 1924'te "Kocaeli" adını alır. 491 sayılı Teşkilat-ı

Esasiye Kanunu ile sancaklar kaldırılır ve Kocaeli'nin de yapısı değiştirilir. Bu yeni yapılanmada İzmit, Kocaeli ilinin merkezi olur; Gebze, Karamürsel, Kandıra, Karasu, Adapazarı, Akyazı, Hendek ve Geyve ilçeleri buraya bağlanır. Daha sonra 1954'te yapılan değişiklikle 6419 sayılı kanun ile Sakarya il yapılır, Karasu, Akyazı, Hendek ve Geyve ilçeleri buraya bağlanır (Torun ve diğ , 2006: 34).



Şekil 5.1. Kocaeli İl Genel Meclisi
Oturanlar (Soldan Sağa) 1-Sapanca Üyesi Müderris Mehmet Hilmi Efendi, 2-Adapazarı Üyesi Şakir Kâzım, 3-Adapazarı Üyesi Kerim Bey, 4-İzmit Üyesi Osman Nuri, 5-Kocaeli'nin İlk Valisi Vehbi (Demirel) Bey, 6-İzmit Üyesi Hüseyin Bedrettin, 7-Geyve Üyesi Hoca Bekir, 8-Kandıra Temsilcisi Edip Pakazade Ruhi (Saner) Bey, 9-Geyve Üyesi Hafız Fuat Efendi, 10-Karamürsel Üyesi Hafız Sebahattin Efendi. **Ayaktakiler (Soldan Sağa)** 1-Memur, 2-İzmit Belediye Bakkanı Abidin (Aral) Bey, 3-Encümen Bakkâtibi Demiroğlu Haydar.[43]
(Turgay, 2007: 34-Ruhi Saner Arkivi-1922)

Kocaeli il sınırları, önceleri Hendek, Adapazarı, Akyazı, Geyve, Karasu, Kandıra, Gebze, Tuzla, Karamürsel, Gölcük, Değirmendere, Bahçecik ve merkez ilçe İzmit'ten oluşur. 1954 yılına gelindiğinde ise Adapazarı Kocaeli il sınırlarından ayrılır ve Sakarya ili oluşturulur. Kocaeli, bugün en küçük yüz ölçümlü illerimizden biridir (1973 İl Yıllığı, s.187).

5.2. Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1938)

Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1938), yeni kurulan Cumhuriyetin devrimlerinin ve atılımlarının ulus devlet ideolojisi doğrultusunda yapılandırılmaya çalışıldığı dönemdir.

[43] http://www.kocaelimuftulugu.gov.tr/Sayfa_Modul.asp?nedir=sayfa&id=99 Erişim 26 Ocak 2016.)

Bu dönemde müzik devrimi kültürel alanda öne çıkan atılımlardandır. Müzik devrimi kurumsal ve toplumsal birtakım düzenlemelerle ulus devlet ideolojisini yerleştirmeyi amaçlamıştır. Yapılan yeni düzenlemeler ile ulusal bir kültür elemanı olarak halk müziğinin, batı normlarıyla işlenerek birincil malzeme haline getirilmesi amaçlanmıştır. Atatürk'ün ölümüyle bir anlamda sonlandığı öngörülen bu dönem, ardından gelen İnönü devrinde de kurumsal yapılanmalarla sürmüş, İkinci Dünya Savaşı'yla dengelerin değişmesine dek aynı minvalde devamlılık arz etmiştir. Cumhuriyetin temel amacının "Muasır Medeniyet" seviyesine ulaşmak olduğu göz önüne alındığında, müzik alanında batının temel alınmasının bu durumu açıklayıcı bir etken olduğu söylenebilir.



Şekil 5.2. 1932 İzmit Mızıka Takımı
(Oral, 22 Haziran 2003 Özgür Kocaeli Gazetesi)

5. 3. İnönü Dönemi (1938-1950)

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk siyasi partisi 9 Eylül 1923'te Atatürk öncülüğünde kurulan "*Halk Fırkası*"nın adı önce "*Cumhuriyet Halk Fırkası*", 1931'de ise, "*Cumhuriyet Halk Partisi*" olarak değiştirilir (Uslubaş, 2013: 11). Çok partili bir yapıya geçmek için kurulan "*Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası*" ve "*Serbest Cumhuriyet Fırkası*" muhalefet deneyimleri ise, demokrasiye daha hazır olmadığına ve Atatürk'ün endişelerini haklı çıkarır ve olumsuz süreçlerle sonlanır (Ekinci 1997: 72).

Cumhuriyet dönemi içerisinde, 1938-1950 yılları arası "*İnönü Dönemi*" veya "*Demokrasiye Geçiş Dönemi*" olarak da ifade edilebilir. Atatürk'ün ölümüyle Cumhuriyetin kuruluş devri olan 1923-1938 (Erken Cumhuriyet Dönemi) tamamlanır.

Sonraki dönem, Cumhuriyeti ve devrimlerini toplumla uyumlu hale getirme dönemi olarak devam eder (Karpat, 2015: 161).

İsmet İnönü, yapılan yeniliklerin henüz oluşturduğu, her şeyin giderek yoluna girdiği ancak, bütünüyle yeniden inşa edilmesi gereken dönemde ülkeyi devralır (Roux, 2010: 453). İnönü, Cumhurbaşkanlığının ilk yıllarına denk gelen zaman aralığında açılımlar ve yapaylıklara yönetiminde yer vermekle beraber, toplumdaki Osmanlı-İslam kimliğini inkılaplarla örtüştürerek ulus devleti ve yönetim şekli olan Cumhuriyeti güçlendirme adına çabalar da sarf eder (Karpat, 2015: 162). İnönü dönemi, toplumun ulus devlet ideolojisinin ve yapılanmasının Erken Cumhuriyet Dönemi'nden daha ılımlı ve doğal bir yaşam ortamına geçişi ifade ederken, laiklik ve kültür politikalarında aynı ılımlı durumu gözlemlemek zordur. İnönü döneminin 1945'e dek olan ilk kısmı II. Dünya Savaşı ortamı dönemden oluşur. İnönü, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin yaptığı devrimleri korumak ve dünyadaki siyasi bunalım karşısında karar merciini tek elde toplamak için parti ve devlet birliğini önemser, sağlam tutmaya çalışır. Tüm bunları gerçekleştirebilmek için de kendisini devlet ve parti başkanı olarak "Milli şef" ilan ettirir (Karpat, 2015: 162). İsmet İnönü'nün Milli şef ve Cumhurbaşkanı olarak Atatürk'ün dahi sahip olmadığı geniş yetkilerle donatılmasının hemen sonrası, II. Dünya Savaşı çıkar, dolayısıyla Milli şef dönemi aslında bu savaş yıllarına denk gelir. Bu dönemde Türkiye siyaseti her koşulda II. Dünya Savaşı'nın dışında kalabilmek amaçlı yapılanır (Ekinci, 1997: 134). Savaş sonrası İnönü, Türkiye'de siyasi yaşamın koşullarının normalleşmesi için çaba harcar (Akkaş, 2015: 158).

Türkiye 1946'da çok partili hayata 1950'de ise siyasal anlamda demokrasiye geçer. Atatürk, sağlığında Türkiye'nin o dönemdeki koşullarından dolayı çok partili bir demokrasi kuramaz ama oluşturduğu alt yapıyla kısa bir süre sonra Türkiye'nin çok partili sisteme geçmesini sağlar (Meydan, 2012: 310).

5.4. Erken Cumhuriyet'ten Tek Parti Dönemi'ne Kocaeli Kenti (1923-1950)

Erken Cumhuriyet Dönemi(1923-1938) Türkiye Cumhuriyeti'nin toplumsal, siyasi yaşantılarının Cumhuriyet kazanımları olarak halka ve ülkeye mal edilmesine yönelik olarak ulus devlet bilinci ve yapılanması doğrultusunda yeni bir ulus yaratılmasıdır. Erken Cumhuriyet Dönemi'nde inkılâpların ilk hayata geçirildiği yıllarda tüm atılımlar ve uygulamalar ulusal ve toplumsal yönleriyle ele alınır (Kili, 1981: 29). Ulus

devlet yapılanmasının temeli, yeni bir yaşam biçimi oluşturmaya kapsar. Türk devrimleri, ulusal ve toplumsal düzen için kültürel değişiminde gerekliliği ön görür ve buna göre kurgulanır. Kültürel alanda Atatürk, çağdaş Türk Devletiôni kurmak için halkın kültür ve eğitim seviyesinin yükseltilmesi gerektiğini belirtir (Erbay ve Erbay, 2006: 59). Milli Mücadele döneminden büyük acılar ve savaşlarla çıkan ve Cumhuriyet ile ñ*Kocaeli*ò adını alan Kocaeli yöresi de bu yeni süreçten önemli ölçüde etkilenir. Coğrafi konumu nedeniyle geçiş yollarının üzerinde olması, deniz ve kara yollarıyla ulaşılabilirliği, Kocaeliônin Cumhuriyet Dönemiônde de önemini korumasını sağlar.

1935 yılında Türk Yolu Gazetesiônde yer alan ñCumhuriyet Devrinde Yapılan Işlerò adlı yazı, esasen 1923-1935 yılları arasında kentin çeşitli alanlardaki genel durumu hakkında bilgi vermesi açısından önem taşır. Eğitim, sağlık, ulaşım, kamu binaları, şehircilik, tarım, ekonomik durum, kültürel ve sosyal hayat alanları hakkında yapılan durum tespitine ilişkin bilgiler şöyledir:

> Eğitim ile ilgili durum tespitinde Cumhuriyet öncesi ilde çoğu öğretmensiz, bakımsız ve vasıtasız 100 okul olduğu, cumhuriyetle birlikte bu okulların düzenlendiği ve ıslah edildiği, 1923-1934 yılları arasındaki okul yapılanması olan yerleşimler sıralanır. Buna göre;
>
> 1923 Bahçecik, Sabanca (Sapanca), Geyve, Hisareyn, Kandıraôda
>
> 1924 Kırkpınar, Değirmendereôde
>
> 1925 Yeniköy, Merdigöz, Eşme, Ortaburunôda
>
> 1926 Muradiye, Yuvacık, Ereğliôde
>
> 1927 Kurtköy, Serdivan, Hicriyeôde
>
> 1928 Kandıra, Akmeşeôde
>
> 1929 Işıkmit, Adapazarı, Kullarôda
>
> 1930 Balaban, Kazımpaşaôda
>
> 1931 Hendek, Tavşancıl, Arslanbey, Derince, Gölcükôde
>
> 1932 Işıkmit, Derbentôde
>
> 1933 Geyve, Mudurnuôda
>
> 1934 Akviranôda ve başlıköylerde kâgir, kerpiç, ahşap okullar açıldığı ve düzene konulduğu belirtilmektedir.
>
> Sağlık alanında ise, Osmanlı döneminde ilde hastane olmadığı, 1915ôte il merkezinde yapımına başlanan hastanenin Cumhuriyet Devrinde tamamlandığı, 1924 yılında ise yatak sayısının arttırıldığı, yine Adapazarı, Geyve, Hendek, Karamürsel ve Gebzeôde birer dispanser kurulduğu, ilin müzmin sorunlarından olan sıtma ile mücadelede

Cumhuriyetle beraber bakarē saŝlandığē ve ilin bataklıklarēnēn kurutulmasēna yönelik çalēşmalar yapēldığēbildirilmektedir.

Ulaşēm alanēnda yol yapēmēnēn arttığē, Đzmit-Adapazarē-Hendek; Đzmit-Kefken-Kandēra; Ormanköy-Akyazē-Bolu; Derbent-Kalaycē-Geyve-Taraklē-Bolu; Đzmit-Karamürsel; Karamürsel-Yalova; Đzmit-Karayakuplu-Đstanbul yollarēnēn yapēmēna ilişkin bilgiler verilmektedir.

Şehircilik ve mimari alanēnda ise kentin çehresinin cumhuriyetle beraber yeni kazanēmlarē olduŝundan söz edilmektedir. Parklar ve bahçeler konusuna değinilir, düzenlemeler yapēlēr, kamu binalarē tamir edilerek yenilenir, 1934 yēlēnda şehircilik alanēnda Prof. Yansenôe tetkik ettirilen şehir imar planē uygulamaya konulur. Evlerdeki kafeslerin kaldērēldığē ve pencerelerin arttığē, kentteki evlerin daha modern ve kentli bir görünüm kazandığē, şosa, asfalt ve parke yol yapēmlarēna bakēlandığē, kentin susuzluk sorununa ilişkin Pakasuyu kaynaŝēnēn demir borularla şehre indirildiŝi belirtilir. Sanayileşme alanēnēn Cumhuriyetle beraber ataŝa kalktığē, mevcut fabrikalar ve üretim kapasitelerindeki iyileşmeden söz edilir.

Kentin ekonomisine ilişkin yapēlan durum değerlendirmesinde ise, ekonomik durumun yok hükmünde olduŝu ve olan faaliyetlerin yabancē ekaliyetlerin elinde olduŝu belirtilir. Uzun süren savaş yēllarēnēn verdiği yēkēmdan sonra Cumhuriyetle beraber, fabrikalar ve atölyeler açēldığē sanayi odalarēnēn faaliyete geçtiği, Adapazarē Türk Ticaret Bankasē ve Kocaeli Halk Bankasēile kooperatiflerin kurulduŝu anlatēlēr.

Tarēm alanēnda kentin milli servetini oluşturan meyvecilik, baŝcēlēk ve böcekçiliŝin yeniden ihyasēna yönelik projeler geliştirilir, tarēm alanlarēnēn arttērēlmasē yönünde çalēşmalar bakēlatēlēr.

Sportif faaliyetlere ilişkin, Adapazarē, Geyve, Hendek, Kandēra, Karamürsel, Gölcük ve Sapancaôda spor kulüpleri olduŝu, Đzmit ve Adapazarēônda muntazam spor sahasē yapēldığē ve kapalē bir güreş salonu olduŝu belirtilir (Türk Yolu, 28 Đkteşrin/Ekim 1935).

1954ôe kadar Kocaeli il sēnērlarē içinde bulunan Adapazarē ve diğer ilçelerdeki devlet iktisadi kuruluşlarēnēn sayēsē epeyce düşüktür. Kocaeli ve çevresindeki sosyal gelişme 1940ôlardan sonra dikkat çeken bir düzeye ulaşēr (1973 Đ. Yēlığē: 189). Bu artēşēn Kocaeliônin göç alan bir sanayi kenti olarak kaydettiği gelişmeye baŝlē olduŝunu söylemek yanlēş olmaz.

5. 5. Erken Cumhuriyet Dönemi Kocaeliôde Müzik (1923-1938)

5. 5. 1. Gündelik Yaşamda Müzik

Sosyal ve kültürel duruma ilişkin ise Cumhuriyetle beraber, ilde tam anlamēyla bir canlēlēk yaşandığē görülür. Kente ilişkin genel durum;

ñBayram günlerindeki topluca ve canlı bir şekilde yapılan gösterilerin ulusal duygular konusunda bilincin gelişmesi ve olgunlaşmasının güçlü bir göstergesi olduğu, Harf Devriminin ardından kentte yeni harflerle okuma-yazma öğrenemeyen az bir kesimin bulunduğu, Halkevleri açıldığından beri ilde balolar düzenlendiği, il merkezinde danslı çaylar düzenlendiği ve ñmüzik konserleri verildiğiò

şeklinde belirtilmektedir. Halkevi gençleri tarafından verilen temsiller ve müsamereler ile halkın güzel sanatlara olan ilgisinin ve bağlılığının artığından söz edilmektedir (Türk Yolu, 28 Ş.kteşrin/Ekim 1935, Sayı: 449).

Erken Cumhuriyet Döneminde Ş.mitâdeki gündelik müzik yaşantılarına ilişkin o günlere tanıklık eden yazar Şakir Balkı ile yapılan söyleşi de ñKentte müzik adına çeşitli etkinliklerin olduğu oò aktarılır. Balkı;

ñO dönemlerin Ş.mitâsinde, genç kızlar ve kadınlar cumbalı evlerin cam kenarlarında şarkılar mırıldanırdı. Necati Bey Okulunda konserler verilirdi ve okulun tarihi bir piyanosu vardı. Orada konserler oluyordu. Kozluk mahallesinin üst tarafında zenginler oturuyordu, evlerin bahçe duvarlarının ardında lüks yaşamlar vardı. Buralardan müzik sesleri gelirdi. Kozluk mahallesindeki Necati Bey okulunun bahçesi genişti. Bu okulun tarihi bir piyanosu vardı. Burada piyano resitalleri veriyordu. Kozluk mahallesindeki Muhabere meydanında iki katlı bir bina vardı. Burada ordunun tümen bando takımı vardıò.[44]



Şekil 5.3.Gülşen Erdal-Şakir Balkı Söyleşi
(Kocaeli Dökümantasyon Merkezi-11 Kasım 2015)

[44] Gülşen Erdal-Şakir Balkı 11.11.2015 Söyleşi-Kocaeli Dökümantasyon Merkezi

> "İzmit'in ilk sinemasıHalk sinemasıydı. Bu 350 kişilik ahşap balkonlu odun sobalı sinemayıKazım beyin dediğine göre Fransızlar yapmış. Sinema İzmit'in kurtuluşundan sonra faaliyete geçmiş. (Dizel motoruyla elektiriği kendi üreten sinema yıllarına dek Nazmi Oğuzun olur ve kendisi tarafından işletilir). Kazım Ertekin'in anlattığına göre İstanbul'dan gelen şermin-Nermin tiyatrosu her Pazar piyesler sergilemekteydi. Halk sinemasında sessiz filmler gösterildiği zaman heyecanlı sahnelerde film oynarken eksper Zeki Bey, piyanosu ile filmlere canlı müzik yapmaktaydı" (Balkı, 1999: 120).

Cengiz Oray (2013)'ın anlatımıyla İzmit'te tartı aletleri ayar memurluğu yapan Ali Koçun arkadaşlarıyla oluşturduğu İzmit Musikî Derneği konserleri, belediye zabıta memuru Ahmet Otuzbiroğlu'nun akerdeonla çaldığı melodiler, İzmit sokaklarında dinlenilen kente dair ilk müzik sesleridir. Aynı dönemde Celalettin Hoca'nın bütün İzmit'i dolaşarak mandolin dersleri verdiği, yine Oray (2013) tarafından aktarılmaktadır. Bu derslere ilişkin performanslar yılsonu etkinlikleri olarak da kentte sergilenmekteydi. Yine aynı yıllar içinde Halkevi önüne kurulan Çadır Tiyatrolarıve burada fasıllar ve şarkılarla beraber skeçlerin de sergilendiği, izleyenlerden gelen şarkı, türkü söyleme talepleri de burada gerçekleştirilmektedir (Oray, 2013: 13).



Şekil 5.4. Kertil Tekke Sokağı Sakinleri Müzik Yapıp Eğlenirlerken (1937)
(Turgay, 2007: 272)

Günlük yaşamda kentin müzikle olan bağlarına örnek olarak, İzmit'in merkez mahallelerinden olan Kertil Tekke sokağının 1937 yılına ait görüntüsü açıklayıcıdır. gün içerisinde sokakta müzik eşliğinde eğlenen mahalle sakinleri görülmektedir. Mahalle sakinleri çoluk çocuk bu müzikli etkinliğe eşlik etmektedir.

5.5.2. Cumhuriyet Döneminde Bir Müzik Topluluğu Olarak Bando ve Kent Yaşamı

Cumhuriyet döneminde bando toplulukları, Kocaeli Kentinin müzik yaşantılarının önem kazanmasında etkin rol oynarlar. Cumhuriyet döneminde Kocaeli'de sivil bando kentin müzik yaşamında özellikle Erken Cumhuriyet Döneminde ulusal günler ve bayramlarda gerek ulusal ideolojiyi destekleyen marşlardan oluşan repertuvarıyla gerek günün moda olan şarkılarıyla tüm kutlamalarda kentin müzikal kimlik kazanmasında önemli bir varlık gösterir. Cumhuriyetin ilanıyla bandonun, ulus devletin ideolojisini destekleyerek, halka sunduğu tüm ulusal günlere ilişkin kutlama programlarında etkinlikleriyle müzik vasıtasıyla halkta ulusal bilincin pekiştirilmesini sağladığı, bir anlamda ulusal müziğe giden yolda Kocaeli kenti için misyonunu yerine getirdiği söylenebilir.

İzmit'in bir müzik topluluğu olarak "Bando" kavramıyla kendi icrası ve müzisyenleri yoluyla tanışması, 1914'de "*İzmit Heveskâran Musikî Cemiyeti*"nin kurulmasıyla başlar. Kent tarihine tanıklık eden bando fotoğraflarına ve yazılı basında yer alan haberler, kentteki müzik faaliyetlerinde bandonun yeri ve önemi işaret etmektedir.

Bugün Büyükşehir Belediye Bandosu olarak görev yapan bando, 1969 yılına gelindiğinde "şehir Bandosu olarak yapılandırılır. Bando Abidin Aralığın Belediye Başkanlığı döneminde "*İzmit Bandosu*" adıyla faaliyet gösterir. Daha sonra ise Leyla Atakan (merhum Belediye Başkanın) zamanında konum ve ad değiştirerek "*Belediye Bandosu*" olur. İzmit Belediyesinin Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sıfatını almasıyla adı "*Kocaeli Büyükşehir Belediye Bandosu*" olarak tanımlanır. Bando günümüzde büyükşehir belediyesi organizasyonlarında, resmi açılış ve karşılama törenlerinde görev almaktadır. Program olmayan günlerde repertuvar hazırlayıp, solfej çalışması yaparlar. Bando, periyodik olarak her hafta kent içinde düzenli halk konserleri vermeye devam ederek kent kültürüne katkısağlamaya ve tanıklık etmeye devam etmektedir.

Kocaeli vilayeti, Cumhuriyetin ilk yıllarında milli birlik ve duygularını ifade eden bando topluluklarının öne çıktığı bir müzik yakamına sahiptir. Toplum olarak bir arada bulunulan mekânlarda bando, Kocaeli halkına eşlik eder. Örneğin halkın topluca katılım gösterdiği spor etkinliklerinde ya da Cumhuriyet Bayramı gibi milli birliktelik günlerinde yapılan coşkulu kutlamalara bando ilk sırada katılır. Bu kutlamalarda bando ve mızıka geceleri düzenlenen fener alayına katılarak törenlerin görkem kazanmasına katkıda bulunmuştur. Fener alayına katılan bando, genelde milli marşları seslendirerek günün önemine vurgu yapmıştır (Oral, 2003).

İzmit Kenti esasen büyük zaferden sonra da bandosunu her etkinlikte ve önemli günde yanında görmüştür. "Atatürk'ün büyük zaferden sonra 1923 Ocak ayında İzmit'e ikinci gelişlerinde İzmit istasyonunda kendilerini selamlayan Kıta-i Askeriye'ye iltifat buyurmuşlardır. "Merhaba Asker/Merhaba Paşa" Bu sırada muzika terennüm saz duyar ve mini mini mektepliler de neşideler okuyorlardı (KDM, 2001: 53).



Şekil 5.5. Zafer Takı Önünde Cumhuriyet Bayramında İzmit Belediye Bandosu ve Belediye Başkanı Abidin Bey (1928)
(Oral, 22 Haziran 2003, Özgür Kocaeli Gazetesi)

Kocaeli'nin çevre ilçelerinde de bando topluluklarının kurulduğu görülmektedir. 1924 yılında Hereke'de Sümerbank Fabrikası fabrika müdürü Ağâh Ataç Bey tarafından bir bando topluluğu kurulur.



Şekil 5.6.Herekeôde Agâh AtakBey Tarafēndan Kurulan Bando Mēzēka Takēmēve Elemanlarē
(Halil Vardar Arkivi)
1-Şef Askeri Subay, 2-(El armonikasē) Mehmet Ali Vardar Kadēn Berberi, 3-Şefik Bey (Fabrikada Veznedarēn Oğlu) Futbolcu, 4-Şefik Beyin Kardeki, 5-Faik é. (Çukulata) Lakabē (Roman) Kşçi Futbolcu, 6-Fikri Kâhya Kşçi, 7-Mehmet Ali Ar (Makinist) Tavkancēlē, 8-Eyüp Yēlmaz (Dokuma Ustasē) Kşçi, 9-Sarē Mehmet (Futbolcu) Kşçi Diğer Oturan Kiki Fabrika Müdürü Agâh Atak ve kefler



Şekil 5.7. Hereke Bandosu Şefi Olan Alman Subay ve Ailesi
(Nazēm Demirtak Arkivi)

Bandodaki icracılar fabrikada çalışan işçiler ve akrabalarından oluşur. Ağâh Ataç Bey yerini 1925 yılında Reşat Benerliğe bırakmış, Reşat Benerli ise 1935 yılına kadar bando şefliğini sürdürür. Reşat Benerli iki gereği Ankaraʼya sık giden ve Herekeʼye dönüşünde Bando takımı tarafından marşlar çalınarak karşılanmasını kuralına uygulatan bir müdürdür. 1925 yılından sonra bu günkü adı Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası olan Riyaset-i Cumhur Musikî Heyetiʼni fabrikada işçi yemekhanesi olarak kullanılan salonda şef Osman Zeki Üngör yönetiminde konser vermeye Herekeʼye getirtir. Bu girişim Reşat Benerliʼnin o yıllarda müzik anlayışını ve müziğe verdiği değeri ve önemi yansıtması bakımından hayli anlamlıdır. Hereke beldesinde halk Riyaset-i Cumhur Musikî Heyetiʼni izleme fırsatını elde ederek, bu yeni müzik türüyle ve topluluğuyla tanışır.[45]



Şekil 5.8. Sümerbank Fabrikası İşçi Yemekhanesinde Konser Veren Riyaset-i Cumhur Musikî Heyeti
(Halil Vardar Arşivi)

1933 yılındaki Cumhuriyetin 10. Yıl törenlerinde Atatürk Heykeli önünde bandonun yine görev aldığı görülmektedir. Bu kutlamada İzmitʼin iki spor kulubü Akyeşil ve İzmanyurdu Kulüplerinin de törenlere katılımının olduğu gazete arşivlerinden elde edilen bir bilgidir.

[45] http://herekeli.com/Tr/Hereke3.asp?m1=1&m2=6&m3=4 Erişim: 20 Eylül 2016



Şekil 5.9. Belediye Bandosu Akyeni-Kışlamanyurdu Karargâhı Önü Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları Öncesinde Bando Topluluğu-Şef Ahmet Özdemir, Trompette Ahmet Oğultekin (1933)
(Yılmaz Gün-Kemal Yüksel, KYÖD, 55. Yıl dergisi 2002: 111)



Şekil 5.10. Atatürk Heykeli Önü Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1933)
(KYÖD, 55. Yıl Dergisi 2002: 111)



Şekil 5.11. Şimdiki Belediye Kütüphanesinin Yerinde Olan Hal Binası Avlusunda, İzmit Belediye Bandosunun Yeniden Düzenlenmesi Nedeniyle Çekilen Fotoğrafta Belediye Meclisi Üyesi Ferit Aral, Bando Elemanları (1934)
(Turgay, 2007: 143)



Şekil 5.12. İzmit Şehir Bandosu (1934)
Fotoğrafında Yer Alan Bando Üyeleri: Tevfik Seven, Fethi Omay, Ahmet Bey, Yusuf Şenergün, Ali Buğatur, Vedat Güzel, Azmi Kökten, Ahmet Oğultekin, İlyas Uygun, Hasan Karakuzu, Mehmet Ali Alp, Ali Cin, Zabıta Memuru Ahmet, Nedim Tekelcioğlu, Ayakkabıcı İsmail, Terzi Kemal Karaceve, Tahsin Andıç, Bakkan Kara Kemal, Ferit Akal
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi).



Şekil 5.13. Refat Yüce ve Izmit Halkevi Bandosu
(Türk Yolu Gazetesi-20 Mart 1936)



Şekil 5.14. Bayram Kutlamasında Izmit Şehir Bandosu (1936)
(Belediye Zabıtası İle Askerler Arasında Bando Tören Hazırlığı Esnasında)
(Turgay, 2007: 79)

1936 yılı bayram kutlaması tören hazırlığı içinde olan bando-mızıka, Belediye Dairesi önünde belediye zabıtası ve askerler arasında görülmektedir. Oral (2003) Izmit'te müzik eğitimi almak için en uygun mekânın açık havada ve kavak ağaçlarının gölgesinde olukan ortam olduğunu belirtmektedir. Izmit

bandosunun bu açık hava antrenmanlarına katılan halk da bir anlamda bu fırsatı yakalamış olur.

26 Kasım 1982 tarihli ve isim kısmı kopmuş olan, Kocaeli Büyükşehir Bandosu çalışma alanında görüntülediğimiz yerel gazete küpüründe, İzmit Heveskârân Musikî Cemiyeti kurucu üyelerinden Hasan Karakuzu ile yapılan röportaja yer verilir.



Şekil 5.15. İzmit Şehir Bandosu (1961)
(F. Yavuz Ulugün Arşivi)

Kentte birlik duygusunun oluşturuşu ve bütünleşmenin sağlandığı her etkinlikte, kent bandosunun halkı yalnız bırakmadığı ve katıldığı tüm ortamlarda yaptığı müzikle motivasyonu destekleyici bir rol oynadığı söylenebilir. İzmit Heveskârân Musikî Cemiyeti, Cumhuriyet döneminde Halkevi'nin desteğiyle çalışmalara devam eden ve Halkevi himayesindeki bando, 1969 yılında şehir bandosu olarak revize edildi. Bando Abidin Aralıoğlu belediye başkanlığı döneminde Şehir Bandosu adıyla faaliyet gösterdi. Daha sonra ise Leyla Atakan (merhum belediye başkanı) zamanında konum ve ad değiştirerek Belediye Bandosu oldu. İzmit Belediyesi'nin Büyükşehir Belediyesi statüsüne almasıyla Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak adlandırıldı.

Bugün Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bandosu, sportif ve kültürel etkinliklerinde, temel atma törenlerinde, ulusal bayramlarda, valilik ve kamu kurumlarının düzenlediği programlarda, her hafta cuma günü yapılan bayrak töreninde, okul, dernek ve sivil toplum kuruluşlarının düzenlediği sosyal etkinliklerde görev

almaktadır. Bando şefi Emre Şirin ile yapılan söyleşide gösteri hazırlıklarının dışında kalan zamanlarda solfej çalışmaları yaptıklarını anlatmaktadır. Ancak yazılı bir arşivi bulunmayan bandonun duvarındaki panoda yalnızca gazete küpürünü yer almaktadır. (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Bandosu Şefi, Emre Şirin ile görüşme, 22 Kasım 2016).


28 KASIM 1982 CUMA

87 yaşındaki Hasan Karakuzu (Arap Hasan) Heveskârani Musiki Cemiyeti İzmit Şehir Bandosu'nu anlattı:

"Abidin Aral'ın Belediye Başkanlığı sırasında kurulan Şehir Bandosu, Leyla Atakan zamanında Belediye Bandosu oldu"

"Yukarıpazar Camii karşısındaki Hacı Rıfat Oğlu Cekal Efendi'nin konağında faaliyet gösteren bandonun ... Hocalığına Belediye Müfettişi İsmail Bey ... getirilmişti"

HASAN KARAKUZU (Arap Hasan) — Heveskârani Musiki Cemiyeti İzmit Şehir Bandosu'nun hayatta kalan tek üyesi Hasan Karakuzu yaşın 87 yaşında.

Saman Sezeralp

Şekil 5.16. Hasan Karakuzu Haberi



Şekil 5.17. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Bandosu Elemanları ve Bando Şefi Emre Şirin
(Gülşen Erdal - 22 Kasım 2015)



Şekil 5.18. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Bandosu[46]

5.5.3. Kocaeli'de Balolar

Cumhuriyetle beraber modern yaşamın belirteci olarak görülen kentli eğlencelerinden olan baloların Kocaeli sınırları dâhilinde ilçelere kadar etkin bir şekilde düzenlendiği görülmektedir. Bu balolarda müzik yaşamını öne çıkaran danslı eğlenceler, dönemin popüler müziklerinin de İzmit halkına ulaşmasına aracılık eder. Düzenlenen balolara ilişkin dönemin gazetelerindeki haberler bu durumu ortaya koymaktadır;

> **"Gebze'de Cumhuriyet Bayramı Balo**
>
> Akşama kadar halkevi bandosunun çaldığı milli havalarla halk coşkuyla eğlendi. İlk defa halkevinde verilen balo, 150 çiftin sabaha kadar muhtelif eğlencelerle çok neşeli geçtiği. (Türk Yolu Gazetesi-21 Teşrinisani 1937).
>
> **"Senenin En Muhteşem Balosu**
>
> Valimiz Rüknettin Nasuhioğlu ve eşlerinin yüksek himayelerinde memleketimizin yoksul ve kimsesiz yavrularına bir yardım olmak üzere çocuk esirgeme kurumumuz tarafından selüloz sanayi müessesesinin kalorifer, bol ışık ve mutena dekorlu muhteşem salonunda bir yılbaşı balosu tertip edilmiştir. (Türk Yolu Gazetesi-28 Aralık 1946)



Şekil 5.19. Halkevi'nin Düzenlediği Balolardan Birinin Bileti
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)

[46] http://www.kocaeli.bel.tr/icerik/kocaeli%E2%80%99nin-rengi-buyuksehir-bandosu/36/26355 Erişim: 27.4.2017

Selamoğlu[47] tarafından yapılan sözlü tarih çalışmasında Kocaeli'ye başlı Hereke'deki balolara ilişkin şu bilgilere ulaşmak olanaklıdır: Müjgan Pekgirçek, mehtapta dans ederek, şarkılar türkülerle Hereke'yi müziğe doyurduklarını günlerden söz ederken balolarla ilgili; şöyle *Biz çok özen duyardık özellikle Cumhuriyet Balosuna... Ankara'dan emir gelirdi Atatürkçülüğü daha insanın içine sokmak istiyorlardı herhalde. Sonra bu Demokrat Parti çıkınca o balolar, malolar tavsadı. Yine yapılıyor ama mecburiyet yok. Ama o zaman mecburiydi yani Halk Parti zamanında Cumhuriyet Balosu mecburiydi. Ama Demokrat Parti zamanında bir alâkanlıktı* ö biçiminde bir ifade kullanarak çok partili dönem ve tek parti dönemine ilişkin tespitte bulunmaktadır. Baloların yaygın dans müziklerinden olan tangonun Kocaeli'de de yankı bulduğunu söylemek yerinde olur. Sonuç olarak o yıllarda Kocaeli'nin şirin bir beldesi olan Hereke'de tango müzikli eğlence ve baloların önde gelen danslarındandır. Tangonun yayılmasında Fehmi Ege, Necip Celal Andel, Necdet Koyutürk, Şecaattin Tanyerli öne çıkan isimlerdir.



Şekil 5.20. Hereke'de Tango
(24 Temmuz 2005 Pazar Özgür Kocaeli Gazetesi Pazar Eki)

[47] http://www.herekeli.com/Tr/Hereke3.asp?m1=1&m2=3&m3=13 Erişim:2.Eylül 2016.

Cumhuriyetõin belli bir döneminde en çok dinlenilen ve söylenen tangolarõ besteleyen ve seslendiren ķecaattin Tanyerli ile Hereke Fabrikasõ lokalindeki konserinden önce Herekelilerle birlikte çektirdiĝi anõ fotoĝrafõ geçiki yansõtõr (Oral, 24 Temmuz 2005: 7).

Yine kentteki müzik yaķantõsõna dair Gebze -Ķstanbul otoyolu inķaatõ mühendislerinden olan ve o dönem Ķzmitõe yaķayan Vahe Lusararõn aktarõmõndan Kocaeliõde balo geleneĝinin sonraki yõllarda da devam ettiĝini görülmektedir. Ķzmitõe düzenlenen tüm eĝlencelerin baķsolisti olan ve bir inķaat mühendisi olarak görev yapan, Lassa, Seka, Petkim gibi ķirketlerde çalõķan, kilise korosundaki görevinden dolayõ eĝitimli hale gelen sesiyle bir gün banyoda ķarkõ söylerken, keķfedilen Vahe Lusarar; ñ*Artõk balolarõn gözdesi bendim. Henüz Pavarotti ortada yokken, Ķzmitliler ilk kez benden ó*O Sole Mioô*yu*ô *dinlediler*ò der.[48] Lusarar bu ifadeyle kentin günlük yaķamõnda müzik pratiklerinde yer aldõĝõnõ belirtir.

1930õlu yõllara ait ulaķtõĝõmõz günlük yaķama iliķkin bize bilgi veren bu fotoĝrafta Ķzmitõin eski esnaflarõndan merhum Sabahattin Öztanõn annesi ud hocasõ Fazilet Öztan (elinde keman bulunan) ve öĝrencileri bir arada görülmektedir. Fazilet Öztanõn torunu Yrd.Doç.Dr.Yõldõz Öztan Ulusoy ile yapõlan söyleķide, Fazilet Hanõmõn ud derslerine özellikle önem verdiĝini ve müzik çalõķmalarõnõ ev toplantõlarõnda da sürdürdüĝü aktarõldõ (26.10.2016 Yõldõz Öztan Ulusoy ile Söyleķi, Ķzmit).



Ķekil 5.21. Ud Hocasõ Fazilet Öztan (Elinde Keman Tutan) Öĝrencileriyle (1930õlar)
(Hüseyin Erol Arķivi)

[48] http://www.birgun.net/haber-detay/sus-kizim-sus-onlar-kilic-artigidir-9960.html (Erişim:26.08.2016).

5.5.4. Atatürk ve İnönü Dönemi'nde Müzik Yaklaşımları (1923-1938 / 1938-1950)

Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1938), Atatürk'ün kültür-sanat politikalarının ulus devlet ideolojisi ile şekillendiği bir dönemdir. Bu dönemde müzik devriminin ön plana çıkan temel bakış açısı ulusal bilinçtir. Ulusal müziğin batı normları ile modernizasyonu ve müzik kurumlarının bu bağlamda yapılanması amaçlanır. Yurdun her köşesinde müzik devriminin yansımaları görülür. Türkiye Cumhuriyeti, müzik alanında gerçekleştirdiği devrimle, Türk Devrimine ideolojik, felsefi ve düşünsel, yapısıyla koşut ulusal bir müzik yaşamı oluşturmayı amaçlar. Gerek kurumsal gerekse sosyal ortamlarda müzik yaşantılarının düzenlenmesinde ulus devlet ideolojisinin öne çıktığını görmek olanaklıdır.

Atatürk'ün ölümüyle başlayan ve çok partili döneme kadar süren *1938-1950 İnönü Dönemi*'ni Atatürk döneminden birtakım farklılıklar gösterir. Ülkenin yapılanmasının devamının gerekleri yanında, başlayan II. Dünya Savaşı, genç Türkiye Cumhuriyetinin farklı ve günün gereklerine göre şekillendirilmiş yapılanmalar doğrultusunda yönetilir. Bu bakış açısı ve politikalar, müzik alanındaki yaşantılarda da kendini gösterir. İnönü dönemi tek parti yaşamından çok partili hayata geçiş sürecinde, Türkiye Cumhuriyetinin bağlantı dönemi olur. Bu dönemde toplumun tek parti yönetimine karşı sergilediği tavır, yönetimdeki CHP'nin kendi içinde yeni bir yapılanma gereksinimini zorunlu kılar. CHP, kendini eğitim ve kültürel alanlarda destekleyen yapılanmalara yönelir

Atatürk dönemi uygulamaları ulusal kültür temelli yaklaşımlara yer verirken, İnönü döneminde temelini hümanist kültür temelli uygulamaların oluşturduğu yaklaşımlara bırakır. Ulusal müzik kaynaklarının Batı Müziği formu uygulamalarıyla işlenmesinin yanında İnönü dönemi, Batı Müzik kültürünü temsil eden tanınan ve öncü bestecilerin eserlerinin icrası ve Batı Müziği uygulamalarının sergilenmesine yönelik faaliyetlere yer verilir (Gök, 2011:163).

5.5.5. Atatürk ve İnönü Dönemi'nde Müzik Yaşantılarının Kültürel Bir Yapılanma Kurumu Olarak Halkevleri

Cumhuriyetin ardından, inkılâpların bir kısmı kültürel alanda gerçekleşir, ancak, yapılan inkılâpların halk tarafından tam olarak kavranıp benimsenememesi, inkılâbın halka mal edilememesi gibi nedenlerle halkın eğitilmesi için herkesin rahatlıkla

çalışmalarına katılabileceği bir kurum gereklilişi ortaya çıkar. "*Sanatı geliştirmek, sanatçıyı koruma altına almak, sağlıklı ve gürbüz nesiller yetiştirmek, köyle kent arasındaki kültürel-ekonomik ayrılıkları gidermek, halkı modern bir düşünce yapısıyla yetiştirmek*" gibi konular da halkevlerinin kuruluş nedenleri arasında öne çıkan başlıklardır.[49]

Resmi kuruluş tarihi 19 şubat 1932 olan, Cumhuriyet Halk Fırkasının, devrimlerin halka benimsetilmesi ve yaygınlaşması amaçlı kurduğu ve halk hizmetine sunduğu Halkevleri, halk müziğinden, halk şiirine, halk oyunlarına ve her türlü halk topluluğu oluşumlarına geniş yer verir. Bu doğrultuda incelemeler yapan ve yayınları teşvik eden bir Milli Rönesans Hareketini ortaya çıkarır (15. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları, 1947: 3-4).

Halkevleri, inkılâp değerlerinin korunması, inkılâp fikirlerinin yaygınlaşması ve halk tarafından benimsenmesini hedeflenir, Türkiye'nin tüm coğrafi bölgelerinde varlık gösteren ve etkili olan, önemli kültürel kurumlar olan Halkevleri; halk tabakalarından herkesin kendi kabiliyet, yetki, merak ve uzmanlığına göre çalışabileceği bir alan bulabilmesi amacıyla; dil-edebiyat, güzel sanatlar, temsil, spor, sosyal yardım, halk dershaneleri ve kurslar, kitaplık-yayın, köycülük, tarih ve müze gibi çeşitli şubelerden oluşturulur. Şubelerin her birinin açılabilmesi için en az 25 kişinin kaydolması koşulu uygulanır (Halkevleri ve Halkodaları, 1947: 4-5). Cumhuriyet Halk Fırkasının milli kültür ocakları olarak kurulan halkevleri, tüm imkân ve varlıklarıyla ve hatta olanaksızlıklarıyla mahalli kurumlar olarak görevlerini yerine getirirler. Halkevi Güzel Sanatlar Şubesinin görevleri arasında; güzel sanatları yaymak, gizli kabiliyetleri ortaya çıkarıp yetişmelerine yardımcı olmak yolunda verimli çalışmalar yapmaktır (Halkevleri ve Halkodaları, 1947: 9).

Halkevleri Teşkilat, Işlare ve Mesai Talimatnamesi (1932-1934)'nde "Halkevi şubeleri"nin kısmında Güzel Sanatlar şubesi amaçları arasında:

> - *Müzik alanında güdülecek istikamet için,*
>
> Musikî mesai ve müsamerelerinde beynelmilel modern musikî ve milli türkülerimizi esas tutmak ve beynelmilel musikî teknik ve aletleri kullanmak ve bu minvalde musikîdeki amacın beynelmilel musikîyi ve teganni tarzını esas almak ve bunu tatbik ve temin etmek"

[49] http://www.isteataturk.com/haber/5320/etibank-eti-maden-isletmeleri (Erişim: 7.12.2015)

- ✓ Halkın musikî zevkini arttırmak ve yükseltmek için radyo, gramafon gibi araçlardan yararlanmak gerektiği,

- *Bedii duyuş ve anlayış seviyesini yükseltmek için;*

- ✓ "Bütün halkın milli marşlarış ve şarkılarış öğrenmesine yardım etmek ve bunların milli tezahür günleriyle halkevleri umumi müsamerelerinde milletçe bir ağızdan söylenmelerini temine çalışmaktır." güzel sanatlar musikî kısmının en başa vazifelerinden olduğu belirtilmektedir.

- *Milli türkülerin notalarını ve sözlerini toplamak (derleme çalışmaları) için;*

- ✓ "Halk arasında özellikle köylerde ve akşamlarda söylenen milli türkülerin notalarış ve sözleriyle milli oyunlar tarzış ve ahengini tesbit etmek"

gereğinden söz edilmektedir (CHP Halkevleri Talimatnamesi, 1934/.35-36-38-39. Maddeler).

> Halkevlerinde Müzik Çalışmalarış ise;
> "Koro, orkestra, bando şeklinde görülen müzik çalışmalarış, güzel sanatlar alanında gösterilen faaliyetlerin başında gelir. "Memur, öğretmen, öğrenci, tüccar, esnaf, çırak, işçi her sınıf halk bir araya gelerek bir koro orkestra veya bando topluluğu kurmalarış, kedilerinin ve çevrelerinin musikî duygularını ve ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmalarış halkevi bünyesinde oluşan kaynaşmaların en güzel örneklerindendir."

şeklinde belirtilmektedir (15.Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodalarış 1947: 9).

5.6. İzmit Halkevinin Açılmasış ve İzmit Halkevi Güzel Sanatlar Şubesi Müzik Kolunun Faaliyetleri

İzmit'te Halkevinin temeli Temmuz 1937'de atılış ve 19 şubat 1941 günü açılışış yapılarak Halk eğitim hizmetlerinin kurumsallaşmasış sağlanış. On bölüm ve bir salondan ibaret yapılan bu binada sürdürülen eğitim, kültür ve sanat faaliyetleri, genel olarak okuma-yazma, müzik, konferans, analık, ev yönetimi, beslenme, biçki-dikiş, sağlık, film gösterimi, tiyatro ve toplantılar düzenlendiği bilinmektedir (Ulugün, 2002: 201).

İzmit Halkevi Güzel Sanatlar şubesi müzik alanında her türlü etkinliği düzenlenerek kurumsal bir varlık gösterir. Açıldığı günden kapatıldıklarış zaman dek tüm halkevlerinde olduğu gibi, Kocaeli il sınırlarış içindeki halkevleri de görevlerini azimle yerine getirir. Güzel Sanatlar şubesi müzik kolları tüm kentlerin sesi olmaya ve sesini duyurmaya çalışır.

1950'li yıllara gelindiğinde iç ve dış politikadaki farklılaşan eğilimler ve çok partili hayata geçiş ile oluşan koşullar sonucunda Halkevlerinin kapanma süreci başlar. Diğer Halkevleri gibi İzmit Halkevi de TBMM'de 8 Ağustos 1951 tarihinde, 5830 nolu kanun kabul edilir ve 11 Ağustos 1951 tarihinde 7882 sayılı Resmi Gazete ile ilan edilerek yürürlüğe girer. Halkevlerini kanunla kapatılarak mallarına el konulur (Kaya, 2008: 225).

5.6.1. Kocaeli Basınında İzmit Halkevi Müzik Etkinlikleri

Kocaeli basınında İzmit Halkevi başta olmak üzere müzik etkinliklerine yönelik yapılan taramalar tarih sırasına göre aşağıdadır.

Türkyolu Gazetesi, 1 Nisan 1935

Gazete haber küpüründen, çalgı derslerinin Halkevi salonunda Üssü Bahri Orkestrası sanatkârlarından Çelist Remzi, Viyolonist Naci, Yahya, Bayan Destine Hanım ve Piyanist Bayan Adalet Habip tarafından çello, keman ve piyano dersleri verildiği bildirilmektedir. "Dersler Pazar ve Çarşamba günü 16.00-20.30 arası yapılmaktadır" denilmektedir. Yine aynı tarihli haberde, Güzel Sanatlar Şubesi'nin Yeni Turan Mektebi'nde açtığı koro kursunda orta mektep musiki öğretmeni Bayan Destine ve Bayan Adalet Habip tarafından Cuma ve Cumartesi günleri 20.00-21.00 arasında bir saat çalışılacağı, isteklilerin Halkevi Başkanlığı'na gelip kayıt olmaları gerektiği belirtilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-15 İkinci Kanun 1936, Sayı 459

Gazetede İzmit Halkevi bir yıllık çalışmasına ilişkin 1936 yılı yıllık raporunda Güzel Sanatlar Şubesi Müzik Kolu'nun faaliyetlerine ilişkin şu bilgiler yer almaktadır. Şube verdiği konferanslarla, yeni öğrenenlerle, amatörleri bir araya getirerek verdiği konserlerle ulusal ve modern musikînin yaygınlaşmasına ve öğrenilmesine çalışmaktadır. Bir koro ve bir müzik kursu açan şubede, bu kurslarda beş öğretmen tarafından keman, çello, piyano ve şan dersleri verilmektedir. Yıl içinde üç konserli gösteri ve ayrıca iki de konser düzenlenir. Derslere devam edenlerle ayrıca bir orkestra kurma çabası olduğundan da söz edilir. Halkevi'ne bağlı bir bandonun varlığından da söz edilen haberde bandonun ulusal bayram günlerindeki törenlere ve gezilere katıldığı belirtilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-4 Mart 1936

1936 yılı Halkevi yıldönümü müsameresinde Halkevi Bandosunun güzel havalar çalmaya başladığı, daha sonra ise Halkevi Korosu tarafından Erkinlik Marşının seslendirildiği, Halkevi bandosu saat sekizde gelerek güzel havalar çalmaya başlamıştır. Saat tam 9.00'da evimiz korosu tarafından erkinlik marşı okunur ve sürekli alkışlanır. İlçe Mektepli iki kız tarafından milli şarkılar söylendiği öğrencilik törenlerinde müzik etkinliklerinden söz edilmiş ve 4 Mart 1936 gün ve 466 sayılı Türk Yolu Gazetesi haberinde müzik etkinlikleri yer almıştır. Haberde, "Yeni öğrenenlerle amatörleri bir araya toplayarak verdiği konserlerle uluslararası ve modern musikinin yayılmasına ve öğrenilmesine çalışılmıştır. Bir koro ve müzik kursu açılmıştır. Bu kurslarda keman, çello, piyano ve şan dersleri verilmiştir. Bu yıl üç konserli gösteri iki de konser vermiştir. Halkevinde verilmekte olan bu derslere devam edenler tarafından bir küçük orkestra kurmaya çalışılmaktadır. Halkevine bağlı bando ulusal bayram günlerinde yapılan törenlere ve bütün gezilere katılmaktadır" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-15 İkinci Kanun 1936

"Halkevimiz Bir Yıl İçinde Neler Yaptı?

İzmit Halkevi Ar kolu, yeni öğrenenlerle amatörleri bir araya toplayarak verdiği konserlerle ulusal ve modern musikinin yayılmasına ve öğrenilmesine çalışmıştır. Bir koro ve müzik kursu açılmıştır. Bu kurslarda beş öğretmen tarafından keman, çello, piyano ve şan dersleri verilmiştir. 3 konserli gösteri, iki de konser verilmiştir. Bu şube halkevinde verilmekte olan derslere devam edenlerden bir orkestra kurmaya çalışmaktadır. Halkevine bağlı bandosu ulusal bayram günlerinde yapılan törenlere ve bütün gezilere katılmaktadır" denilmektedir. İzmit Halkevinin müzik etkinlikleri yoluyla ulusal ve modern müziğin yayılmasına ve öğrenilmesi için çaba gösterdiği bildirilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-20 Mayıs 1936

"İzmit Halkevi Bandosu

İşehrimiz Halkevi Bandosu memleket işlerinin görülmesinde milli ve ulusal günlerimizde canlı bir varlık göstermektedir. Bandoyu teşkil eden İzmit'in çok değerli gençlerinin yukarıya bir resmini koyuyoruz. Bu gençleri Türk Yolu takdirle karşılar" denmektedir. İzmit Halkevi Bandosunun misyonundan söz edilmekte ve kente olan katkıları sıralanmaktadır.

Türkyolu, 29 Ekim 1936

Türk Yolu 29 Ekim 1936 tarihli gazetede ñHalkevimiz 4 yıl içinde varlığıyla kısa zamanda önemli kültür boşluklarını doldurmuştur.ò şeklinde haber yer almaktadır.

Türkyolu Gazetesi-11 Mart 1937

Gazeteden ise halkevi konserlerinin 15 günlük periyotlarla yapıldığını ve hem kentli, hem de köy kökenli vatandaşların aynı ortamda buluşmalarını sağladığı şöylenilmektedir: Haberde ñİzmit Halkevi konserlerinin 5.si Cuma günü akşamı verildi. Halkevi Arı şubesi tarafından düzenlenen konserde kısa zamanda şehrimizin güzide aileleriyle beraber köylülerimiz de bulunmuştur.ò denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-21 Teşrinisani 1937

Haberde Gebze Halkevi'nin düzenlediği Cumhuriyet Balosu'nun coşkulu geçtiği inden ve bandonun etkin olduğundan söz edilmektedir:

ñGebze'de Cumhuriyet Bayramı Balo

Akşama kadar halkevi bandosunun çaldığı milli havalarla halk coşkuyla eğlendi. İlk defa halkevinde verilen balo, 150 çiftin sabaha kadar muhtelif eğlencelerle çok neşeli geçtiò şeklindedir.

Türkyolu Gazetesi, 30 Eylül 1937

Gazetede, ñ*İzmit Halkevi 1937 yılında bayan ve baylardan oluşmuş, (80) kişilik bir koro topluluğu teşkil etmiş olup, Bu topluluk, şimdilik milli marşlar üzerinde çalışmaktadır*.ò denilmektedir. Yine aynı gazetede 26 Eylül Pazar günü İzmit Necatibey Okulu'nda dil bayramı nedeniyle düzenlenen törende 16 kişiden mürekkep halkevi orkestrasının ilk konserini verdiği haberi de yer almaktadır. Çalınan parçalar içinde çok kıymetli eserler olduğu, deniz orkestrası şefi Bay Hüsan Halkevi Orkestrası'na takdirlerini sunduò denilmektedir. Yine gazeteden İzmit Halkevi'nin organize ettiği 80 kişilik bir koro topluluğu ve koronun çalışmaya planladığı repertuvardan söz edilmektedir. Bu haberden koronun, cumhuriyetle gerçekleştirilen müzik devriminin amaçları ve prensiplerine uygun olarak bir repertuvar teşkil ettiği anlaşılmakta, şimdilik koronun milli marşlar üzerinde çalıştığı ve çok yakında muhtelif seslerle klasiklere bakılayacakları

belirtilmektedirò denilmektedir. Görüldüğü gibi, Kızmit Halkevi, müzik devriminin çizdiği yön doğrultusunda eğitimlerine devam etmektedir.

Türkyolu Gazetesi, 18 Ekim 1937

Koro ve orkestra heyeti Ekim ayõ içerisinde öğretmen Şeref Bey ve Habib Bey tarafõndan verilecek olan konserlere hazõrlõk için haftada üç gece çalõştõrõlacağõ bilgisi ve ñKızmit Halkevi Koro ve orkestrasõ, Ekim ayõ içerisinde öğretmenler Şeref Bey ve Habib Bey tarafõndan konserler için haftada üç kez çalõştõrõlmaklardõrò haberi, 18 Ekim 1937 tarihli Türk Yolu Gazetesi haberinden öğrenilmektedir.

Türkyolu-9 Ocak 1943

Kızmit Halkevi müzik etkinlikleri içinde mandolin kurslarõ özel bir ilgi çekmekteydi. O yõllarda gözde bir müzik eğitimi çalgõsõ olan mandolin kurslarõna ilişkin gazetede ñKızmit Halkevi Arşubesi elemanlarõ bu akşam temsil ve mandolinli konser vereceklerdir. Verilecek mandolin konserinin bilhassa güzel olacağõ ümit edilmektedir.ò şeklinde verilen haber mandolin çalgõsõyla gerçekleşecek müzik etkinliğine olan büyük beklentiyi sergilemesi açõsõndan öne çõkmaktadõr. Bu yõllarõn gözde müzik eğitimi çalgõsõ olan mandolin gerçektende uzun süre müzik eğitiminde geçerliliğini ve önemini korumuştur.

Türkyolu Gazetesi-31 Ocak 1943

Müzik Halkevinin en başta gelen faaliyetlerinden biri olmasõna rağmen 1943 yõlõna gelindiğinde müzik etkinlikleri çoğu şehirde olduğu gibi Kızmit Halkevinde de varlõk göstermemiştir. A. Akbulut Türk Yolu Gazetesinde ki yazõsõnda ñBiz Halkevimizin salonlarõnda çalgõlõ bir müzik havasõ esmesini istiyoruzò diye bu isteğini dile getirmiştir.

Türkyolu Gazetesi-9 Kõşinci Kanun 1943

9 Kõşinci kanun 1943 tarihli Türk Yolu gazetesinde Kızmit Halkevi temsil sahnesinde temsil kolu ve arşubesi tarafõndan temsil ve mandolin konseri verileceği özellikle mandolin konserinin güzel olacağõnõn ümit edildiğinden söz edilmektedir. Dönemin gözde çalgõlarõndan olan mandolinin haberden de anlaşõlacağõ gibi ilgi çektiği ve tercih edildiği için daha öne çõkacak bir etkinlik olarak sunulduğu görülmektedir.

Halkevlerinin Güzel Sanatlar şubeleri Müzik Kollarõ, her kurulduğu yerde aktif görev almakta ve yakõn yerlere giderek konserler de vermektedir. Kõştanbul Erenköy Halkevi

Müzik Koluõnun Ķzmit óe gelerek kentin müzik yaĸantēsēna katkē saĵladēĵē bilgisi Türk Yolu Gazetesi haberinde yer almaktadēr. Erenköy Halkevi Müzik Kolu 1946 yēlē Temmuz ayēnda Ķzmitõe gelerek CHP Selüloz Semt ocaĵē salonunda güzel bir konser vermiĸtir denilen haberde, konsere Seka Kâgēt Fabrikasēnēn ileri gelen kiĸileri, memurlar, iĸçiler ile Ķzmitõin gençlerinin katēldēĵē belirtilmiĸtir.

Türkyolu Gazetesi-6 Temmuz 1946

Kadēköy Halkevi Müzik Kolu 6 Temmuz 1946 günü Ķzmitõe gelerek CHP Selüloz Semt Ocaĵēnda bir konser vermiĸtir. Haberde CHP Partililerin büyük gösteriler yapacaklarēna yer verilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-26 Temmuz 1946

Türk Yolu Gazetesi Ķzmit halkēna güzel bir gece yaĸatan Erenköy Halkeviõnin kēymetli elemanlarēndan Ķhan Ökezen, Cemil Muslu, Zamir Koyusoysal, Sabri Baydar, Nihat Tüfekçioĵlu, Kenan Baran, Fecri Üçkaya ve Rēfat Yücelerõi yazēlarē vasētasēyla tebrik etmiĸtir.

Türkyolu Gazetesi -11 Aralēk 1946

ñĶzmit Halkeviõnde Musikî Kursu Açēlēyor

Halkevi Ar Kolu tarafēndan geçen yēl olduĵu gibi bu yēl da keman dersleri verilmeĵe baĸlanacaktēr. Kursun öĵretmenliĵini lise müzik öĵretmeni Bayan Feriha Seben yapacaktēr. Dersler haftada bir gün, 16.30-18.00 arasē yapēlacaktērõ denmektedir.

Türkyolu Gazetesi -15 Temmuz 1947

1947 yēlē içerisinde Ķzmit Halkevi salonunda Pazartesi-Perĸembe günleri saat 19.00-21.00 saatleri arasē mandolin dersleri verilmeye baĸlamēĸtēr. Kurslara bilen ve bilmeyen ve az bilenlerden hevesli gençler katēlmēĸtēr.

Türkyolu Gazetesi, 15 Eylül 1947

Ķzmit Halkevi Ar ĸubesinin ekim ayē içinde çalēĸmalarēna baĸlayacaĵē ve bu çalēĸmalar içinde müzik ve milli oyunlar öĵretimi için kuvvetli elemanlar temin edildiĵi, her geçen gün baĸvurularēn daha çoĵalmasēnēn memnuniyet verici olduĵu Türk Yolu gazetesi haberinden öĵrenilmektedir. Balo etkinliklerinin düzenlenmesi Halkevlerinin önemli etkinliklerindendir.

5.6.2. Kocaeli Basınında Diğer Halkevlerinin Müzik Etkinlikleri

Bu dönemde gerek Kocaeli içinde gerekse yakın çevredeki Halkevlerinin müzik etkinliklerinden de söz etmek gerekir. Bu halkevleri gazete küpürlerinden elde edilen bazı etkinlikler aşağıda verilmeye çalışılmıştır.

Türkyolu Gazetesi-Sayı:985 Yıl:1942

Gazetede yayınlanan Adapazarı Halkevi çalışma raporunda; "Güzel Sanatlar şubesi Türk müzik ve güzel sanatlarının halk arasında yayılma ve yükselmesini amaç edinerek, şubemiz geçen bir sene zarfında muhtelif tarihlerde milli müzik ve garp teknik ve esaslarına dâhilinde olmak üzere 6 konser vermiş bu sene zarfında bütün milli bayram ve törenlere eşlik etmiştir" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-30 Nisan 1943

Haberde, Hereke Halkevi'ndeki müzik etkinliklerinden söz edilmektedir. Haberde; "Hereke Halkevi 23 Nisan münasebetiyle konser verdi. Bülent Baran'ın koro teşkil edip 23 Nisan milli günümüz için konser vermeye hazırlanması, bazı kişileri yersiz bir şüpheye düşürmüş ve onlarda zamanın kifayetsizliğinden bu teşebbüsün neticesiz kalacağı hissine kapılmışlardır. Şimdi yedi erkek ve on kızdan teşekkül ederek yetiştirilen koronun Mustafa Sezai'nin tanburu ve Hüseyin'in kemençesinin iştiraki ile verdiği bu konser cidden güzel olmuştur. Bu muvaffakiyet gelecek için bir müjde telakki edilmelidir. Konserde Dede Efendi, Mustafa Çavuş, Zekai Dede, Itri, İsmail Dede, şakir Ağa'dan beş beste, dört şarkı ve altı halk türküsü okunmuş, müzikseverler gerçekten eksiz bir gece yaşamışlardır. Gerek koroyu, gerekse onu yetiştiren Bülent Baran'ı tebrik ve yakın diğer konserlerine de ihtizar ederiz. Hereke Halkevi, Karasu, İzmit Halkevlerinde de yardımseverler cemiyeti menfaatine bir konser vermek tasavvurundadır" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-5 Temmuz 1946

Gazetede Karamürsel Halkevi çalışmaları, "Karamürsel Halkevi Müzik kolu faaliyetlerine başlamıştır. Bando cazına 600 liraya elbise yaptırılmıştır. Ayrıca öğretmen Cahit Batmaz tarafından mandolin dersleri verilmektedir" şeklinde belirtilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-2 Ocak 1947

Gazetede, Halkevi'nin müzik topluluklarından olan Halkevi Caz'ının kısa yeterli olacak düzeyde ve kaliteli bir müzik yaptığı ve bu nedenle kent içindeki etkinliklere il dışından müzisyen grupları çağırmanın Halkevi Caz'ına haksızlık olacağı düşüncesine yer verilmektedir. Kentin Halkevi'nin müzik etkinliklerine olan ilgisi ve güveni, müzik kolunun amaçlarına ulaştığının göstergesi olarak ifade edilebilir.

İstanbul'dan gelen Caz

İşçi, memurlar veya herhangi bir teşekkülü kâr amacı gütmeyan, halkevinin her ihtiyacına koşan, en son öğretmenler çayında sanat derecelerini ispat eden bir caz'ımız vardır.

Halkevi Cazı

O zaman İstanbul'dan zayıf bir caz getirmek, yerli caz'ımıza bilmem hoş bir muamele midir?' denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-15 Eylül 1947

Haberde, ekim ayı ile çalışmalarına başlayacak olan müzik kolu için kurslarda görev alacak 'kuvvetli elemanlar' temin edildiği, kadronun sağlam bir şekilde hazır olduğundan söz edilmektedir : 'Halkevi Ar kolu çalışmalarına başlıyor. Ekim ayı içinde çalışmalarına başlayacak olan şube ı Müzik ve milli oyunlar öğretimi için halkevine kuvvetli elemanlar temin edilmiştir.'

Türkyolu Gazetesi-12 şubat 1950

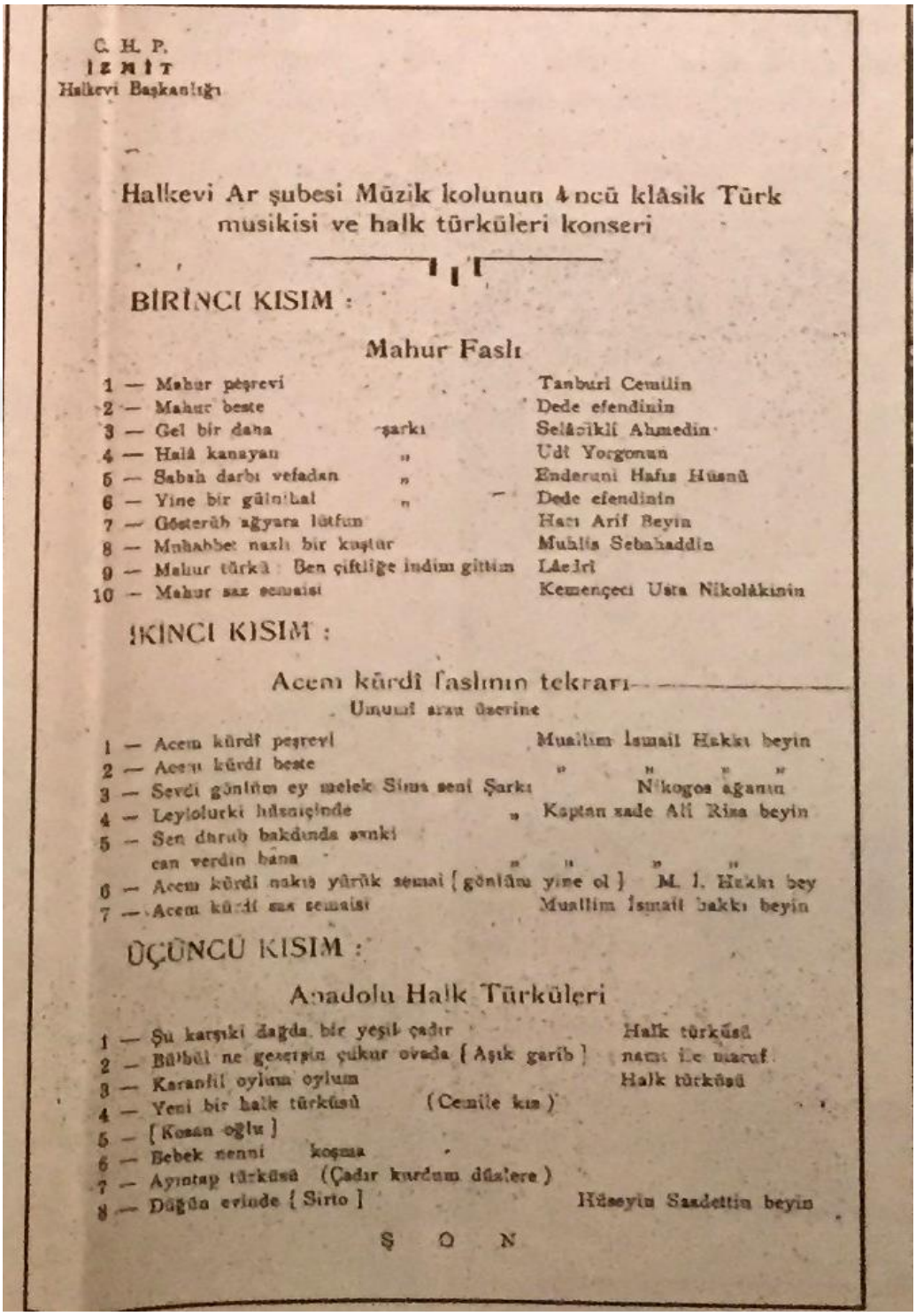
Halkevinin yıldönümü münasebeti ile 19 şubat 1950 Pazar günü mandolin birliği konseri, gecesi de Türk Musikîsi Derneği tarafından bir konser verileceği haberi alınmıştır. 26 Mart 1949 cumartesi gecesi Kandıra Halkevi salonunda fevkalade fasıl yapmış ve genç amatörlerin söylediği seçkin eserler çok alkışlanmış ve şarkılar tekrar tekrar istenmiştir.

Türkyolu Gazetesi-19 şubat 1950

'İzmit Halkevi'nin Açılışının 18. Yıldönümü Töreninde Gecede Türk Musikîsi Kolu 20.30'da Bir Konser Verecektir'

Halkevinin Türk Musikîsi kolunun milli müzikler başlamında çalışmalarına devam ettiği ve sergilediği görülmektedir. İzmit Halkevi'nin düzenlediği müzik etkinlikleriyle

talimatnameyi uygulayarak kentin müzik yaşantısına en büyük katkıyı yapan kurumlardan biri olduğu söylenebilir



C. H. P.
İZMİT
Halkevi Başkanlığı

Halkevi Ar şubesi Müzik kolunun 4 ncü klâsik Türk musikisi ve halk türküleri konseri

BİRİNCİ KISIM :

Mahur Faslı

1 —	Mahur peşrevi		Tanburi Cemilin
2 —	Mahur beste		Dede efendinin
3 —	Gel bir daha	şarkı	Selâniklî Ahmedin
4 —	Halâ kanayan	„	Udi Yorgonun
5 —	Sabah darbı vefadan	„	Enderuni Hafız Hüsnü
6 —	Yine bir gülnihal	„	Dede efendinin
7 —	Gösterüb ağyara lütfun		Hacı Arif Beyin
8 —	Muhabbet nazlı bir kuştur		Muhlis Sebahaddin
9 —	Mahur türkü : Ben çiftliğe indim gittim		Laedi
10 —	Mahur saz semaisi		Kemençeci Usta Nikolâkinin

İKİNCİ KISIM :

Acem kürdî faslının tekrarı

Umumi aranı üzerine

1 —	Acem kürdî peşrevi	Muallim İsmail Hakkı beyin
2 —	Acem kürdî beste	„ „ „ „
3 —	Sevdi gönlüm ey melek Sima seni Şarkı	Nikogos ağanın
4 —	Leylolurki hüsniçinde „	Kaptan zade Ali Rıza beyin
5 —	Sen darub bakdında sanki can verdin bana	„ „ „ „
6 —	Acem kürdî nakış yürük semai { gönlüm yine ol }	M. İ. Hakkı bey
7 —	Acem kürdî saz semaisi	Muallim İsmail hakkı beyin

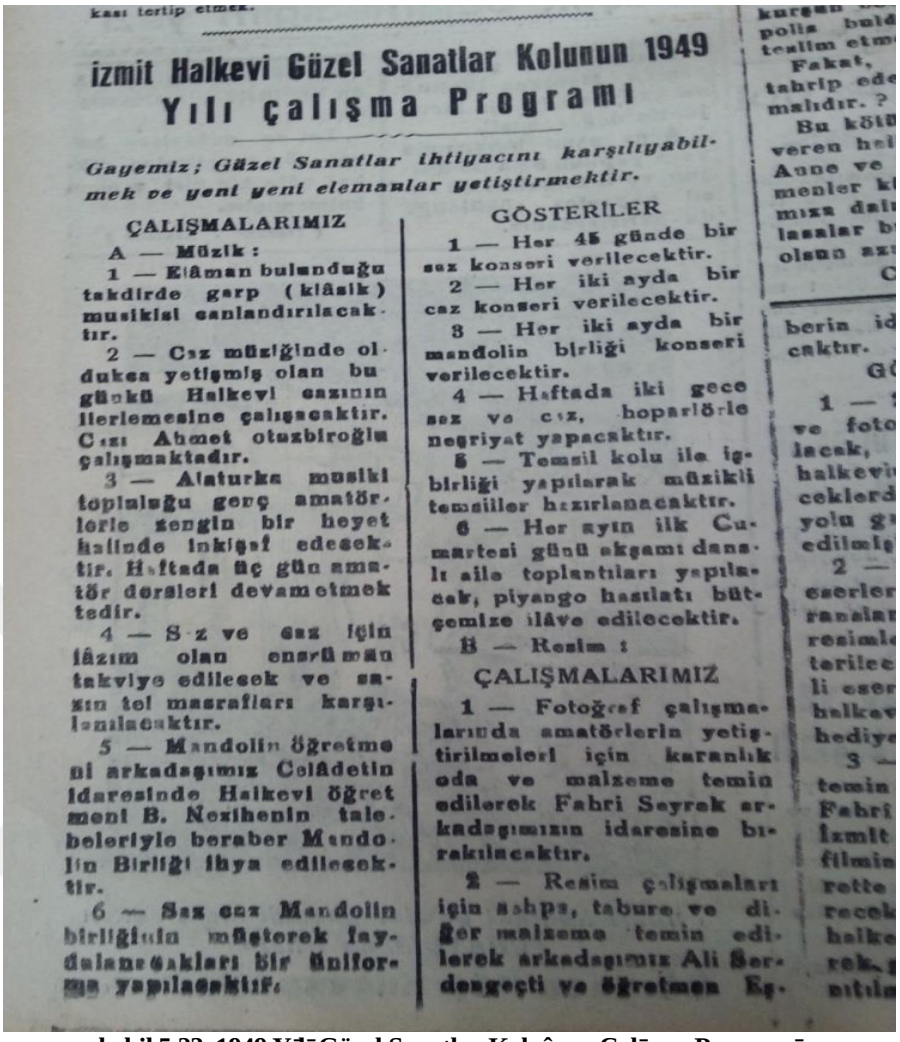
ÜÇÜNCÜ KISIM :

Anadolu Halk Türküleri

1 —	Şu karşıki dağda bir yeşil çadır	Halk türküsü
2 —	Bülbül ne gezersin çukur ovada { Aşık garib }	namı ile maruf
3 —	Karanfil oylum oylum	Halk türküsü
4 —	Yeni bir halk türküsü { Cemile kız }	
5 —	{ Konan oğlu }	
6 —	Bebek nenni koşma	
7 —	Ayıntap türküsü (Çadır kurdum düzlere)	
8 —	Düğün evinde { Sirto }	Hüseyin Saadettin beyin

Ş O N

Şekil 5.2 2.1930'dan Yıllarda Halkevi'nde Verilen Bir Konserin Programı
(24 Temmuz 2005Özgür Pazar Eki-Özgür Kocaeli A.Oral)



İzmit Halkevi Güzel Sanatlar Kolunun 1949 Yılı çalışma Programı

Gayemiz; Güzel Sanatlar ihtiyacını karşılıyabilmek ve yeni yeni elemanlar yetiştirmektir.

ÇALIŞMALARIMIZ

A — Müzik :

1 — Eleman bulunduğu takdirde garp (klâsik) musikisi canlandırılacaktır.

2 — Caz müziğinde oldukca yetişmiş olan bugünkü Halkevi cazının ilerlemesine çalışacaktır. Cazı Ahmet otuzbiroğlu çalışmaktadır.

3 — Alaturka musiki topluluğu genç amatörlerle zengin bir heyet halinde inkişaf edecektir. Haftada üç gün amatör dersleri devam etmektedir.

4 — Saz ve caz için lâzım olan enstrümân takviye edilecek ve sazın tel masrafları karşılanılacaktır.

5 — Mandolin öğretmeni arkadaşımız Celâdetin idaresinde Halkevi öğretmeni B. Nezihenin talebeleriyle beraber Mandolin Birliği ihya edilecektir.

6 — Saz caz Mandolin birliğinin müşterek faydalanacakları bir üniforma yaptılacaktır.

GÖSTERİLER

1 — Her 45 günde bir saz konseri verilecektir.

2 — Her iki ayda bir caz konseri verilecektir.

3 — Her iki ayda bir mandolin birliği konseri verilecektir.

4 — Haftada iki gece saz ve caz, hoparlörle neşriyat yapacaktır.

5 — Temsil kolu ile işbirliği yapılarak müzikli temsiller hazırlanacaktır.

6 — Her ayın ilk Cumartesi günü akşamı dansalı aile toplantıları yapılacak, piyango hasılatı bütçemize ilâve edilecektir.

B — Resim :

ÇALIŞMALARIMIZ

1 — Fotoğraf çalışmalarında amatörlerin yetiştirilmeleri için karanlık oda ve malzeme temin edilerek Fahri Seyrek arkadaşımızın idaresine bırakılacaktır.

2 — Resim çalışmaları için sehpa, tabure ve diğer malzeme temin edilerek arkadaşımız Ali Serdengeçti ve öğretmen Eş-

Şekil 5.23. 1949 Yılı Güzel Sanatlar Kolunun Çalışma Programı
(Türkyolu Gazetesi 11 Şubat 1949)

Türk Yolu Gazetesinde yer alan 1949 yılı Güzel Sanatlar Kolunun çalışma programı içerisinde müzik etkinliklerine oldukça yoğun bir şekilde yer verildiği görülmektedir. Müzik alanıyla ilgili yapılması planlanan etkinlikler şöyle sıralanır:

- Eleman bulunduğu takdirde garp Musikîsinin canlandırılması; nitekim halkevi zaman zaman üssü bahriîde görev yapan bando ve müzisyen subaylardan destek almıştır).
- Caz müziğinde oldukça yetişmiş olan Halkevi Cazının ilerlemesi yönünde çalışılacak, cazı Ahmet Otuzbiroğlu çalıştıracaktır.
- Alaturka müzik topluluğu genç amatörlerle zengin bir heyet haline getirilecek, ve haftada üç gün ders yapılacaktır. Bu maddenin gündeme gelmesi muhtemelen, İzmit Musikî Derneğinin 1947 yılında kurulması ve Halkevi koruyuculuğunda faaliyetlerine devam etmesinin sağlanmasıyla ilişkilidir.

- Saz ve caz için lazım olan çalgıların temin edilmesi amaçlanmaktadır.
- Mandolin öğretmeni Celadettin idaresinde, Halkevi öğretmeni B. Neziheçinin talebeleriyle mandolin birliği kurulması planlanmaktadır.
- Saz, caz ve mandolin birliğinin ortaklaşa kullanacakları bir üniforma yapılması. (Böylece esasen, Halkevi bünyesinde müziğin ve müzisyenlerin görsel olarak kurumsal kimlik edinmeleri sağlanacaktır.)
- Her 45 günde bir saz konseri, 2 ayda bir caz konseri ve haftada iki kez saz ve cazın hoparlör ile dinletilmesi,
- Temsil kolu ile işbirliği yapılması ve müzikli temsiller düzenlenmesi (Yedekçi ve Yalınkılıç operetleri bu temsillere örnektir).
- Her ayın ilk cumartesi akşamı dans li aile toplantıları yapılması planlanmıştır.

Planlanan bu etkinliklerin gerçekleşmesi kentin müzik yaşamının oldukça yoğun ve etkili olduğu konusuna varılmasını sağlayabilir.



Şekil 5.24. Kızılcahamit Halkevinde Sergilenen Yedekçi Opereti
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)

Hafif konulu şarkılı ve konuşmalı eğlenceli veya alaycı bir tiyatro türü olan operet,[50] o günün koşullarında öğretmenler tarafından Halkevinde sergilenir ve müziklerine Güzel Sanatlar Şubesi Müzik Kolu destek olur. Müzik etkinlikleri içinde mandolin grupları da sıklıkla tercih edilen bir çalgı olur.

[50] http://www.nedir.com/operet. Erişim: 23.04.2017



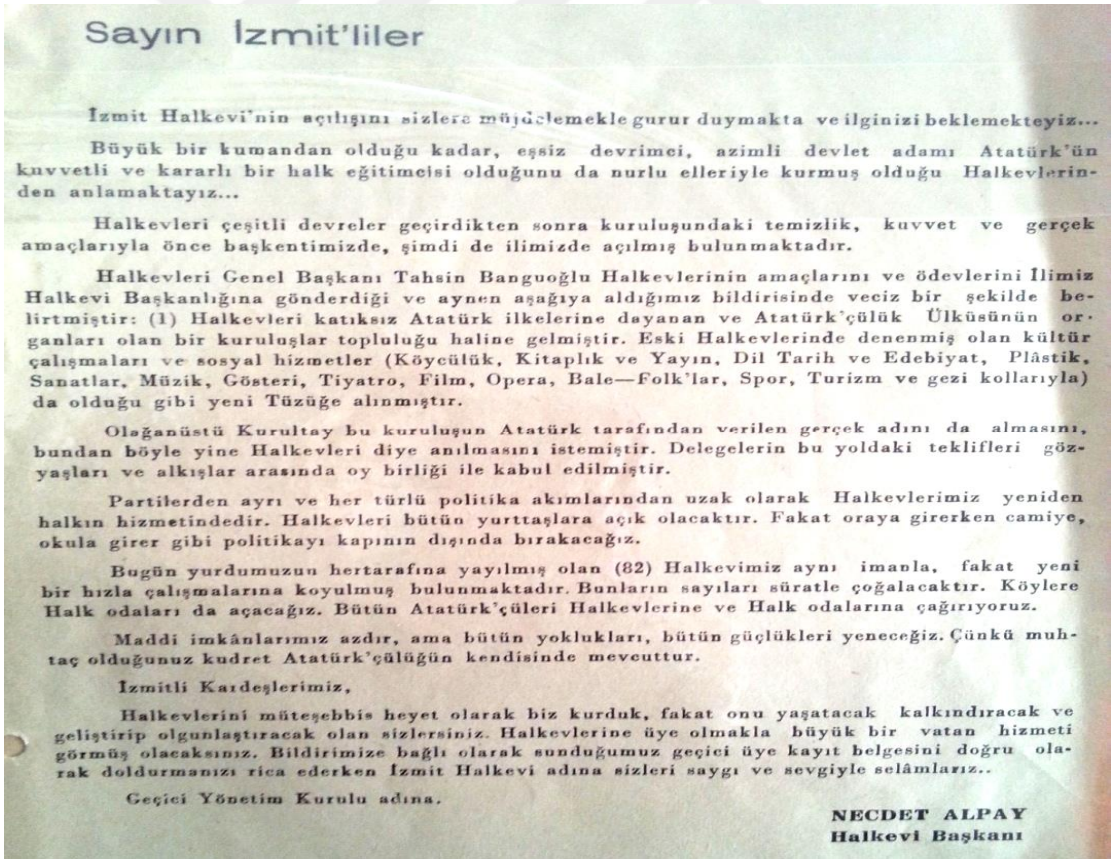
Şekil 5.25. Kızmit Halkevi Mandolin Çalan Öğrenciler Kızmit Halkevi Binasında Önünde Öğretmenleri Jale Hanımla (1953)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 5.26. Yenituran Okulu Müzik Öğretmeni Jale Hanım ve Mandolin Grubu
.(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 5.27. 19 Mayıs Törenlerinde İlkokul Öğrencileri Mandolin Gurubu Geçit Töreninde-19 Mayıs 1954
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Sayın İzmit'liler

İzmit Halkevi'nin açılışını sizlere müjdelemekle gurur duymakta ve ilginizi beklemekteyiz...

Büyük bir kumandan olduğu kadar, eşsiz devrimci, azimli devlet adamı Atatürk'ün kuvvetli ve kararlı bir halk eğitimcisi olduğunu da nurlu elleriyle kurmuş olduğu Halkevlerinden anlamaktayız...

Halkevleri çeşitli devreler geçirdikten sonra kuruluşundaki temizlik, kuvvet ve gerçek amaçlarıyla önce başkentimizde, şimdi de ilimizde açılmış bulunmaktadır.

Halkevleri Genel Başkanı Tahsin Banguoğlu Halkevlerinin amaçlarını ve ödevlerini İlimiz Halkevi Başkanlığına gönderdiği ve aynen aşağıya aldığımız bildirisinde veciz bir şekilde belirtmiştir: (1) Halkevleri katıksız Atatürk ilkelerine dayanan ve Atatürk'çülük Ülküsünün organları olan bir kuruluşlar topluluğu haline gelmiştir. Eski Halkevlerinde denenmiş olan kültür çalışmaları ve sosyal hizmetler (Köycülük, Kitaplık ve Yayın, Dil Tarih ve Edebiyat, Plâstik, Sanatlar, Müzik, Gösteri, Tiyatro, Film, Opera, Bale—Folk'lar, Spor, Turizm ve gezi kollarıyla) da olduğu gibi yeni Tüzüğe alınmıştır.

Olağanüstü Kurultay bu kuruluşun Atatürk tarafından verilen gerçek adını da almasını, bundan böyle yine Halkevleri diye anılmasını istemiştir. Delegelerin bu yoldaki teklifleri gözyaşları ve alkışlar arasında oy birliği ile kabul edilmiştir.

Partilerden ayrı ve her türlü politika akımlarından uzak olarak Halkevlerimiz yeniden halkın hizmetindedir. Halkevleri bütün yurttaşlara açık olacaktır. Fakat oraya girerken camiye, okula girer gibi politikayı kapının dışında bırakacağız.

Bugün yurdumuzun hertarafına yayılmış olan (82) Halkevimiz aynı imanla, fakat yeni bir hızla çalışmalarına koyulmuş bulunmaktadır. Bunların sayıları süratle çoğalacaktır. Köylere Halk odaları da açacağız. Bütün Atatürk'çüleri Halkevlerine ve Halk odalarına çağırıyoruz.

Maddi imkânlarımız azdır, ama bütün yoklukları, bütün güçlükleri yeneceğiz. Çünkü muhtaç olduğunuz kudret Atatürk'çülüğün kendisinde mevcuttur.

İzmitli Kardeşlerimiz,

Halkevlerini müteşebbis heyet olarak biz kurduk, fakat onu yaşatacak kalkındıracak ve geliştirip olgunlaştıracak olan sizlersiniz. Halkevlerine üye olmakla büyük bir vatan hizmeti görmüş olacaksınız. Bildirimize bağlı olarak sunduğumuz geçici üye kayıt belgesini doğru olarak doldurmanızı rica ederken İzmit Halkevi adına sizleri saygı ve sevgiyle selâmlarız..

Geçici Yönetim Kurulu adına.

NECDET ALPAY
Halkevi Başkanı

Şekil 5.28.Halkevi Başkanının İzmitlilere Mektubu
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Türk Yolu

Pazartesi - 1 - NİSAN - 935 Fiatı 5 Kuruş

Sayfa : 2

SAĞLIK

Türk Yolu

Çocuk korumanın Ehemmiyeti

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi asistanlarından Dr. Rıza İhsan Hilmi tarafından.

-Geçen Haftadan Devam-

Harp ve harpten sonraki şeraiti hayatiye ve iktisadiye bunu büyütmüştür. Dünyada ancak ihtiyacın doğurduğu işler payidar olur, diğerleri ise "LaXe" namı altında anılır ve muvakkattirler. Ancak mahdut bir zaman için mevcudiyet gösterebilirler. "Puericulture" de bir ihtiyaç doğurmuştur, ve bu şube günden güne her yerde daha esaslı bir surette kök salmakla ve kültürle beraber yürümektedir.

***

Eskiden halk, çocuk vikaye ve bakımını bilmezdi, çocuk hasta olunca ancak hekim önüne getirilirdi. Çocuğun daha ziyade had bir hastalığı, meselâ ateşi, ishali, sancısı, bağırması, huysuzluğu, nihayet etrafı için bir yük olması onu hekim önüne getirirdi. Şimdi ise, böyle değildir. Kültür ile mütenasip olarak her memlekette sağlam çocuk için açılmış sıhhi müesseseler vardır.

Çocuklar buralara meşvüemasının tetkiki için getirilir, hekimin gözü önünden geçirilir, büyümesinin iyi ve doğru olup olmadığı hakkında malûmat alınır, eğer iyi bir besleme yolu tutulmadı ise onun düzeltilmesi için neler lazım olduğu hakkında tavsiyelerde bulunulur, ve böylece çocuk yaşına ve haline göre bir kaç ayda bir, fakat muayyen zamanlarda hekim önüne getirilir. Avrupada böyle sağlam çocuklar için açılmış müesseseler her vilayette yüzlerce denecek kadar çoktur.

Demek ki çocuk koruma ve bakımı çocuk teşfiyesinden ziyade bir yer tutmuştur. Esasen hayatın ancak çocukluk devresindedir ki bakım hastalık savmasından daha mühimdir ve bu hal çocuk ne kadar küçük ise o nisbette daha

Vilayette :

BİR HA

İzmit Halkevinde

YABANCI DİL VE MUSİKİ DERSLERİ

Fransızca

Halk dersaneleri ve kurslar şubesi Halkevi salonunda bir Fransızca kursu açmıştır.

Bu kursta Ortamektep Fransızca okuturu bayan Naciye Göksel tarafından Pazar ve Salı günleri saat 20 den 21 re kadar Fransızca dersleri verilmektedir.

Ingilizce

Halk dersaneleri ve kurslar şubesinin Halkevi salonunda bilenler ve bilmeyenler olmak üzere açmış olduğu kurslarda haftada üç gün Ortamektep İngilizce okuturu bayan Sabiha tarafından İngilizce dersleri verilmektedir.

Musiki

Güzel sanatlar şubesinin orkestraya hazırlık olmak üzere açtığı musiki kursu için Halkevi salonunda Üsübahri orkestrası sanatkârlarından Çellist Remzi Viyolonist Naci, Yahya, Bayan Destine ve Piyanist Bayan Adalet Habip tarafından; Çello, Keman, Piyano ve şan dersleri verilmeye başlanmıştır.

Dersler Pazar ve Çarşamba günleri saat 16 dan 20,30 za kadardır.

Koro

Güzel sanatlar şubesinin Yeni Turan mektebinde açmış olduğu Koro kursunda Ortamektep musiki okuturu Bayan Destine ve Bayan Habip tarafından Cuma ve Cumartesi akşamları saat 20 den 21 re kadar olmak üzere haftada iki gün dersler verilmektedir.

İstekli olanların ve okumak isteyenlerin Halkevi Başkanlığına gelip yazılmaları bil-

UMUMİ

MECLİSTEKİ

GÖRÜŞMELER

[Birinci yüzden devam]

larına aid muhasebei hususiyenin tesbiresi bütçe encümenine. Erazi vergilerinin taksit zamanlarının tayini dahiliye encümenine, Geyve kazasının Çardak köyünün dilediğine aid masrif müddeiğinin tesbiresi masrif encümenine Akmeşinin Cedit köyünün eskisi gibi idare edilmesi ve Doğançay nahiyesine bağlı ikramiye köyünün Sapancaya ilhaki hakkındaki idare heyetinin kararı.

Adapazarının güzel Ahmet ve Tekeyan köylerinin Birleştirilmesi ve Gebze kazasının Karayakuplu nahiyesine bağlı Koca Ali ve Karaşu Kazasının lahna divanına bağlı Karalar köyünün ayrı bir köy olması ve Adapazarının Beş köprü köyünün serdivanına bağlanması müteallikatı, ve Adapazarı hastanesinin kalmam hakkındaki sıhhat bakanlığının yazısı dahiliye encümenlerine havale edildi.

Yine Akmeşenin Hayrabed Alandüzü köylerile resulbü divanının Adapazarına bağlanması istekleri dahiliye encümenine Gebze İstasyon ve Darıca yollarının yaptırılmasına dair kaymakamlığın tesbiresi Nafıa ve bütçe encümenlerine meclisi umumiden bir üye seçilmesi hakkındaki yazısı ve Sarı hocalar köyünün İzmit bağlanması hakkındaki istekleri ve Gebze dispanserinin tamiri için kaymakamlığın yazısı dahiliye encümenlerine Adapazarının Hanlı köyünde mektep yapılmasına aid dilekçe masarif ve bütçe encümenlerine. İzmit hastanesinin maltese ve eşyasının çoğaltması için sıhhat bakanlığının dileği dahiliye ve bütçe encümenlerine. Kandıranın Şehler nahiyesine bağlı Gosça köyünün ayrı bir köy halinde idare dahiliye encümenine.

Hizmeti 30 senevi geçen muallimler tekaüd ikramiye

şekil 5.29. 1 Nisan 1935 TürkYolu Gazetesi Haberi



Perşembe : 30 Eylül 937

İZMİTDE DİL
★ BAYRAMI ★

26 Eylül pazar günü Necati bey okulunda saat 20 de dil bayramı münasebetile Operatör Bay Nail tarafından dil

serini bu toplantıya gelenlere dinletirdi. çalınan parçalar için- de çok kıymetli eserler vardı

Nafia direktörümüz teftişde.

koro

Halkevinde müze SERGİ ŞUBESİ

Taraklıda su kasabaya getirilmiş.

HALKEVİ

Şekil 5.30. Türk Yolu Gazetesi 30 Eylül 1937 Haberi



TÜRK YOLU
GÜNDELİK GAZETE

SAYI: 1394 — Perşembe 5 kuruş — 30 Nisan 1943 Cuma — Telefon : 96 — Yıl :15

BALIK FIYATLARI UCUZLUYOR

Müttefikler Tunus Ovasına yaklaşıyor

General Rommel Fransadamı?

Alman tebliği yapılan hücümlerin püskürtüldüğünü bildiriyor

Müttefik harp tayyarelerinden

ROMMEL Fransada mı?

Londra 28 (A. A.) — Reuter'in Avrupa muhabiri, Rommel'in halen Fransada olduğunu ve 19 marttan beri Afrikada bulunmadığını bildirmektedir.

Acı bir ölüm

Mahmut Özgener'i kaybettik.

Şehrimizin tanınmış simalarından Sabık Herman İspirer tütün şirketi muhasebecisi ve C. H. P. Vilâyet İdare heyeti azasından Mahmut Özgener tutulduğu tifüs hastalığından kurtulamıyarak maalesef hakkın rahmetine kavuşmuştur.

Müddeiumumimiz mezun

Hayırseven bir Vatandaşımız

Çocuk esirgeme Kurumuna 40 lira yardımda bulundu

Hereke Halkevi Kursunun verdiği konser geniş bir alâka uyandırdı

Faik Gökay

Şekil 5.31.Türk Yolu Gazetesi 30 Nisan 1943 Haberi


Türk Yolu

Atatürk Günü

Adapazarında

Halk partisi haberleri

Açılma töreni

Vergi taksitleri

Bir Hırsız Yakalandı

İzmit Halkevi Bandosu kullar köyünde alınan resmi

İzmit

Halkevi Bandosu

İzmit zabıtasının bu muvaffakıyetini taktirle karşılarız..

İttihaf edilmiş ve çelenkler konularak dönülmüştür.

İzmit Halkevi Bandosu kullar köyünde alınan resmi

İzmit

Halkevi Bandosu

Şehrimiz Halkevi bandosu memleket işlerinin görülmesinde milli ve ulusal günlerimizde canlı bir varlık göstermektedir

Bandoyu teşkil eden İzmitin çok değerli gençlerinin yukarıya bir resmini koyuyoruz.

Bu gençleri Türk Yolu takdirle karşılar.



Şekil 5.32. İzmit Halkevi Bandosu
(20 Mart 1936 Türkyolu Gazetesi)



Türkyolu

Adaylarla propagandacılara
Sıkı Yönetim komutanlığının tebliği

Karamürselde feci bir kaza
Bir bomba infilâk etti

Parlak bir görüş

Demokratların çirkin ve bozguncu Propagandaları yurdun her tarafında nefret topluyor

Karamürsel Halkevi muzik kolu

Karamürselde bir ölüm kazası

İngiliz kabinesi

Cevdet Baykal

İstenilen mürakabe bu mudur ?

Bizden beklen

Baş sensin ama..

Karamürsel Halkevi muzik kolu

Halkevi muzik kolu faaliyetine başlamıştır. Bundo cazma 600 liraya elbise yaptırılmıştır. Ayriyeten Öğ. Cahit batmaz tarafından mandolin dersleri verilmektedir.

Karamürselde bir

şekil 5.33. Türkyolu Gazetesi 5 Temmuz 1946 Haberi



Türkyolu

Sayı - 2390 Kuruş 7 Kuruş Yıl - 21 GÜNLÜK SİYASİ GAZETE 26 Temmuz 1946 Cuma Telefon : İzmit - 1229

Cumhurbaşkanının beyannamesi

« Her şeyden evvel seçim zamanının sinirli sözlerini karşılıklı bağışlıyarak ve unutarak vatanda huzur, çalışma, devrinin açılması ilk vazifedir. »

Çok faydalı yağmurlar

İllerimizin nüfusu tesbit ediliyor

Kocaelinin nüfusu 418318

Erenköy Halkevi muzik kolu

Kâğıt fabrikasında bir konser verdi

Lübnan elçimiz

Kepirtepe köy enstitüsü öğrencileri şehrimizde

Yeni taksi uçakları

Sümerbankın halk kundurası

Okul haberleri

Orta okul ve Liselerde bütünleme imtihanları

Lise payonu yapılacak

Sıkıyönetimin tebliği

KISACA

Yine Lokantalar

Erenköy Halkevi muzik kolu

Kâğıt fabrikasında bir konser verdi

Geçenlerde Erenköy halkevi muzik kolu şehrimize gelmiş C. H. P. selüloz semt ocağı salonunda güzel bir konser vermiştir.

Kâğıt fabrikamızın ileri gelen simaları ile memur ve işçilerinin zevk ve aláka ile dinledikleri bu konserde gençlerimiz çok muvaffak olmuş ve şiddetle alkışlanmışlardır.

Bize çok güzel bir gece yaşatan Erenköy halk evinin kıymetli elemanlarından Ihan Ökezen, Cemil Muslu, Zamir Koyusoysal, Sabri baydar Nihat Tüfekçioğlu, Kenan Baran, Fecri Üçkaya ve Rifat Yüceler'i hararetle tebrik ederiz.

şekil 5.34. Türkyolu Gazetesi 26 Temmuz 1946 Haberi



Şekil 5.35. Üssü Bahri Subayından Keman Dersi Alan Öğrenciler
(Aköz Ailesi Arşivi)



Şekil 5.36. 1936 İzmit Halkevi Müzik Etkinlikleri
(Oral, 24 Temmuz 2005-Özgür Kocaelisi s.6)

5.6.3. Adapazarı Halkevinde Müzik Etkinlikleri

Adapazarı Halkevi, 23 Şubat 1934 tarihinde açılmış, açılışa kalabalık bir halk topluluğu katılır (Olgun, 2008, s.101). Adapazarı Halkevi, Güzel Sanatlar Şubesi tarafından, modern müzik alanında gerekli enstrümanlar alınır, 1928 yılında kurulan ve Halkevine devredilen bando takımı gösterilerde Temsil Şubesine de destek verir (Olgun, 2008: 116). "Güzel Sanatlar Şubesinin müzik kısmı için piyano alınmış, öğretmenler ve diğer malzemelerde tamamlanarak, Adapazarı'nda çağdaş müziğin temeli atılmıştır" (Olgun, 2008: 112).

Genel itibariyle Adapazarı Halkevi, çalışma alanı konusunda sorun yaşamaktadır. Güzel Sanatlar Şubesi Müzik Kolu ve bando takımı için etüd alanları olmadığından çalışmalar düzenli yürütülemez. Güzel Sanatlar Şubesi Müzik Kolu üyeleri, haftada iki kez bir araya gelerek, üzerinde çalıştıkları yeni klasik parçalar ve dans müzikleri türünde performanslarını sergileyip, başkanlık olmuşlar. Halkevinde verilen konferans aralarında orkestra etkinliğine yer verilir, klasik parçalardan oluşan bir repertuvar seslendirilir, bu durum konferanslara halkın ilgisini çekmek için kullanılan bir yöntem olur (Olgun, 2008: 124). Güzel Sanatlar Şubesi müzik çalışmalarında diğer halkevlerinde olduğu gibi, diğer şubelere katkıda bulunur. Temsil Şubesinin "Himmetin Oğluna" adlı oyununun müzikleri, Güzel Sanatlar Şubesi müzik kolu tarafından yapılır. Daha önce Belediyeye bağlı olan bando, 1935 yılında müzik koluna aktarılır, çalgılar İstanbul'da onarımdan geçirilir, 16 kişilik bir bando topluluğunun oluşumu gerçekleşir. Bando Adapazarı'ndaki bayram kutlamalarına katılır. Orkestra ve bandonun yıl içinde, repertuvarındaki yeni parça sayısının ise 82 olduğu görülmektedir. Bu yıl içinde Adapazarı Halkevi bandosu, Adana, Diyarbakır, İzmir ve Düzce gibi diğer illerdeki halkevlerinde sık denebilecek bir periyotla konserler verir. Müzik kolu, etkinliklerinde kendi müzisyenlerinin eserlerinin de seslendirilmesini de yapar. Örneğin "Bekârlar Kulübü" adlı operetin söz ve müziği Berkuk Noyan'a adlı üyeye aittir. Güzel Sanatlar Şubesi en çok müzik alanında varlık gösterir. Ancak bu faaliyetler, M. Kemalpaşa okulu öğretmeni A. Necati Doğansivrioğlu'nun da belirttiği gibi "Eski musikî aletlerinin (ud, tambur, kanun ve emsali) yeni nesle öğretilmeyeceği teminatı ile devam ettirilir (Olgun, 2008: 123-124). Bu durum müzik devriminin içeriğinin getirdiği taleplerin Halkevlerince karşılanmadığı durumunu ortaya koymaktadır. Adapazarı Halkevi'nin 1942 yılına ilişkin çalışma raporunda;

ñTürk müzik ve güzel sanatlarının halk arasında yaygınlaşma ve yükselmesini amaç edinen bu kurumumuz geçen sene zarfında muhtelif tarihlerde milli müzik ve garp teknik ve esaslarına dâhilinde olmak üzere altı konser vermiş, bir sene zarfında bütün milli bayram ve törenlere iştirak etmiştirò denilmektedir (Türk Yolu 1942, sayı:985).

Güzel Sanatlar Şubesi, belirli günlerde yapılan törenlerde Dil ve Edebiyat Şubesiôyle işbirliği yapmış, törenlerde yer almasına istenilen müzik etkinliklerinin düzenlenmesini üstlenmiştir. Şube, 1945 yılında haftanın belirli günlerinde Saz Kolu aracılığıyla Halkevi hoparlöründen halka müzik dinletmiş, Halkevi salonunda milli oyunlar oynanmasını sağlamıştır (Olgun, 2008, s.167).

5.7. Atatürk ve Şükönü Dönemiônde Müzik Yaklaşımlarının Kültürel Bir Yapılanma Kurumu Olarak Köy Enstitüleri

Köy Enstitülerinin kuruluş amacı, köylerin ekonomik ve sosyal yapısında eğitim sayesinde düzenlemeler yaparak, Cumhuriyet rejimiyle birlikte ülkenin modernleşme çabasına kırsal kesime aktarma isteğidir. Atatürkôün ñCumhuriyet Köyüò projesinin yansıması olarak tanımlanabilecek Köy Enstitüleri Türk Devletiône ait ñTabandan Kalkınmaò projesidir (Meydan, 2012: 90-91). Köy Enstitüleri Türk Müzik Eğitimi açısından, Cumhuriyet tarihinin en önemli kültür ve eğitim atılımlarının yer aldığı kurumlar olarak tanımlanabilir. Köy çocuklarının müzik eğitiminde, müzik kültürü açısından evrensel ve ulusal değerler ile tanışmalarını sağlanır. Batı müziği ve çalgılarıyla köy enstitüsünde tanışan köy çocukları, Âşık Veysel gibi yerel değerlerin usta öğretici kimliğiyle, enstitülerde verdiği derslerle de kendi kültürüne ait ulusal kültür öğelerini de müzikal açıdan tanıma fırsatı kazanırlar. Demokrat Partiônin iktidara geldiği 1950 sonrası siyasi dengeler ve hükümet politikalarının değişikliğe uğramasının sonucu 27 Ocak 1954ôde çıkarılan 6234 sayılı yasayla Köy Enstitüleri kapatılıp altı yıllık İlköğretmen Okullarına dönüştürülür.[51]

5.7.1. Kocaeli Arifiye Köy Enstitüsüônde Müzik

Köy Enstitüsüônün açıldığı illerden biri de Kocaeliôdir. Kocaeliôdeki Arifiye Köy Enstitüsüôde 17 Nisan 1940 tarihinde 3803 sayılı kanunla kurulur. Eğitime bakıldığı yıl

[51] (https://toplumsaltarih.wordpress.com/2012/09/07/koy-enstituleri-neden-kuruldu-neden-kapatildi/ erişim:26.08.2015).

öğretim kadrosu oldukça eksik olan Arifiye Köy Enstitüsünde 1940 yılından 1943 yılına kadar 41 öğretmen atanır.[52]

Köy Enstitülerinde müzik eğitimi, enstitünün genel eğitimi ile senkronize çalışmalardan oluşmaktadır. Müzik biliminin teorik konuları; öğrencilere çaldırılarak, söyletilerek, şarkılar yolu ile yaparak-yaşayarak öğretilmektedir. Böylece, bilgi ve becerilerin, kalıcı olması ve davranışa dönüşmesi amaçlanmaktadır.

> "Köy Enstitülerinde, müzik hayatın içinde yer almaktadır. Eylül 1941'de Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsüne bina yapımı amaçlı imeceye katılacak olan Arifiye Köy Enstitüsü öğrencilerine, bu imece için gerekli araç gereç dışında; klarinet, akordeon ve davul da teslim edilmiştir. Enstitülerde; orkestralar, korolar kurulmuştur. Çeşitli çalgılar enstitülerde kullanılmakta, öğrencilerin ise en az bir çalgıyı çalmaları zorunlu bir uygulamadır. Mandolin en başta gelen çalgı olmakla beraber; bağlama, zurna, davul, flüt, klarinet, keman, gitar, piyano da sıklıkla kullanılan çalgılardandır. Her sabah yarım saat; halk oyunları oynanmakta, türküler ve marşlarla güne başlanmaktadır. Müzik eğitiminde radyodan yararlanılmasıyla birlikte, gramafon ile plaklardan yerli ve yabancı eserler dinletilerek, derslerde kullanılmıştır. Mandolin orkestrasına zamanla diğer sazlar da katılmaya başlar. Koro; tek sesli türkülerle beraber repertuvarına, armonize edilmiş iki, üç ve dört sesli türküleri ve batı klasiklerinden koralleri de alarak seslendirmiştir. En önemlisi de pek çok kişinin Arifiye Köy Enstitüsüne gitmesine neden olan "dört sesli İstiklal Marşı"dır.[53]

Yine basından yansıyan haberlerden Arifiye Köy Enstitüsünün düzenlediği konserlerle kent müzik yaşamına katkıda bulunduğu anlaşılmaktadır.

> "Arifiye Köy Enstitüsü talebeleri, İzmit Halkevinde kız ve erkek 80 kişilik bir grupla gelerek konser vermiştir. Arifiyeli talebelerin koro halinde söyledikleri halk şarkılarını şiddetle alkışlanmış, tekrar ettirilmiştir. İki kişili üçlü dörtlü söyledikleri türküler ve çaldıkları sazlar da seyircilerin takdir ve alkışını toplamıştır (TürkYolu, 4 Temmuz 1944)."

> "Toptan güzel şarkılar söylediler. Zeki köy çocuklarının her birinin gözlerinden zekâ fışkılarını açıkça okunmakta..." (Türk Yolu 3Mart 1938)

> "Cumartesi günü akşamı halkevi salonunda büyük bir alaka ve sempati uyandıran ve daimi bir alkış tufanı ile karşılanan konser vermişlerdir. Salonda oturacak yer kalmamış, yüzlerce insan daha evvel davetiye aldığı halde geri dönmüştür. Arifiyeli talebelerin koro halinde söyledikleri halk şarkılarını şiddetle alkışlanmış, tekrar ettirilmiştir. Milli

[52] Gülşah Eser. Arifiye Köy Enstitüsünün "Sapanca Gölü ve İzmit Körfezindeki Balıkçılık Çalışmaları" Uluslararası Gazi Akçakoca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu.Bildirileri.cilt 3. s.1235. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları no: 30

[53] Karabey Aydoğan. KöyEnstitülerinde Müzik (http://www.yenidenatilim.com/?&Bid=344276 'i Erişim: 22.4. 2017

> oyunlarını çeşitli birçoğunu muvaffakiyetle oynayan talebeler Aydın Zeybeği önünde emsalsiz bir başarı göstermişlerdir. İkili, üçlü, dörtlü söyledikleri türküler ve çaldıkları sesler de seyircilerde takdir ve sempati toplamıştır. Aynı konser Pazar günü de tekrar edilmiş, Halkevi hoparlör tertibatı sayesinde halkımızın ekserisi bu güzel ve cidden emsalsiz konseri geniş bir memnunluk ve hazla dinlenmiştir» (4 Temmuz 1944 Türk Yolu).
>
> «Arifiye Köy Enstitüsü öğrencileri gösterisi çok güzel oldu. Bayrama aslı neşeyi Arifiye Köy Enstitüsü öğrencilerinin tertip ettikleri milli oyunlar vermiştir. Milli kıyafetleri ile zeybek oynayan öğrenciler uzun süre alkışlanmışlardır» (Türk Yolu-25 şubat 1947).

Köy Enstitülerinde yerel değerlerin «Usta Öğretici» vasfıyla ders veren yerel sanatçılar tarafından öğretilmesi, enstitülerin ulusal kültürel değerlerin aktarımında birincil kaynakları kullanmak istemesinin bir göstergesi olarak görülebilir. «Arifiye Köy Enstitüsünde, öğrencilerin müzik eğitimi için yeterli alet olmasa da birkaç yıl içinde alınır. Derslere Âşık Veysel'de gelerek türkü alanındaki eksikliği giderir. Verilen konser ise herkes tarafından beğeni ile izlenir.. »[54] Nitekim ünlü halk ozanı Âşık Veysel Şatıroğlu 1941-1942 döneminde Arifiye Köy Enstitüsünün öğretmen kadrosuna dâhil olmuştur. 1940-46 yılları arasında okul müdürlüğünü yürüten Süleyman Edip Balkır, Veysel'in okula gelişini anılarında şöyle aktarmaktadır:

> «Bir gün Veysel elinde İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'un kendisinden elden geldiği ince yararlanılmasını içerikli mektupla Arifiye'ye geldi. Bakanlığın yazısı ile 25.01.1942 tarihinde göreve başladı. Çocukların mümkün olduğunca çok türkü öğrenmesini istediğimiz için her sınıf için başka başka türküler bulunan ayrı listeler hazırladık. Şimdiye kadar 17 türkü üzerinde çalışıldı. Ayrıca âşık bir çocuğa saz dersi verdi. Musa Yılmaz adlı bu öğrenci kendi yaptığı sazı ile bazı türküleri çalacak hale geldi. Çocuklar Aşık Veysel'i çok sevdiler.» Yine Arifiye Köy Enstitüsü mezunlarından Mehmet Arslan ise «Biz saz çalmayı, zeybeği, harmandalını Aşık Veysel hocamızdan öğrendik. Bazı Fuat Taş olmak üzere bazı meraklı arkadaşlar, zeybek elbisesi giyerek oynarlardı. Hocayı gezdiren bir yardımcısı vardı, derse beraber gelirlerdi.» (Tuna, 2007: 94)

Arifiye Köy Enstitüsünde sadece bir öğretim yılı «halk türküleri söyleme ve saz çalma» derslerini yürüten ünlü Türk ozanı Âşık Veysel, daha sonra 1954, 1957 ve 1965 yıllarında da okulu ziyaret edip saz çalar. 1960'lı yılların ortalarında ise Adapazarı'nda konser vermeye gelir. Arifiye Köy Enstitüsünde yalnızca bir öğretim yılı «Halk

[54] Süleyman Edip Balkır. «Dipten Gelen Ses Arifiye Köy Enstitüsü» http://blog.milliyet.com.tr/dipten-gelen-ses-arifiye-koy-enstitusu/Blog/?BlogNo=364752. Erişim: 22.04.2017

türküleri söyleme ve saz çalmaò dersi veren Âkāk Veyselôi öĵrencileri de çok severler, ĸakacēve sezgi gücü yüksek olarak tanēmlarlar (Tuna, 2007: 95).



Türkyolu

SAYI: 1756 Nüshası 5 kuruş VII 19 GÜNDELİK SİYASİ GAZETE 4 Temmuz 1944 Salı Telefon : 90

Minsk meydan muharebesi

uslar şehrin gerilerini çevirmek in büyük gayret gösteriyorlar

arbin sonuna adar devam edeceği

Muhakkak görülmektedir.

Yazan : Rifat Vâcâ

Moskova 3 (Radyo) — Minsk'in akibetini tayin edecek olan muharebe şehrin şimalinde ve şimali doğusunda başlamıştır.

Londra 3 (AA) — Moskovadan bildirildiğine göre Minsk muharebesi bütün şiddetiyle devam etmektedir. Mareşal Rokossovsky Barasoviçi yakınında Almanları mukavemetini kırmış ve düşmanın etkili ateş emniyetinden istifade etmesi mahsus bulunan Minsktan Varşovaya giden demiryolunu işgal etmek için tank ve otomobil toplarını ileri göndermiştir.

Minsk'in cenubunda Almanlar pusuya uğramışlardır. Esir alınan yüz bin Alman Minsk şehrinin müdafaasına tahsis edilmiştir. Bunlar şimdi imha edilmek tehlikesine maruz bulunmaktadırlar.

Pilotsuz uçak hücumlarından maksat: sulh!

Alman radyosunun sözcüsü böyle dedi

Londra 3 (Radyo) — Alman radyosunun sözcülerinden Hans Friç dün gecekî konuşmasında demiştir ki: «Pilotsuz uçakları kullanmakla Almanyanın görmekte olduğu hedef

ARİFİYE KÖY ENSTİTÜSÜ TALEBELERİ

Halkevimizde alâkayla dinlenen güzel bir konser verdiler

SIRASI GELDİKÇE

Bir mecmua çıkaralım dedik

Körfezli

"Vilâyette güdelik Türk yolu gibi güzel bir gazetemiz var; bir de mecmuamız olsun, dediler. Çoktandanberi umumî bir arzu mahiyetini alan bu fikirle son günlerde yakından ilgilendim.

İzmirde bir kültür ve edebî hareket yaratılmak, bu işe gönüllü ve havesli gençleri toplamak hoş bir şey olacaktı.

Kâğıt, kilişe, yazı, hattâ sermaye vardı. Gidecek yerleri, abone olacak kimseleri de tespit ettik; Hazırlığa geçtik.

Bu hareketin ilk hamlesi matbaa üzerinde oldu. Bizim Türkyolu gönüllü çıktığı için şimdilik kâfiyet bir dergiyi basamadı.

Halkevi Matbaası da bu işe müsait değildi. Adapazarında bir matbaa var dediler.

Fakat İzmitten tertip edilecek bir mecmuanın Adapazarında basılması bir mesele

Pazar günü de tekrar edilen konser emsalsiz bir muvaffakiyet kazandı

Arifiye köy Enstitüsünden kırk ve arkadaş 80 kişilik bir talebe kafilesi cumartesi günü şehrimize gelmişlerdir. Talebelerin başında bir kısım öğretmenleri de bulunmaktaydı. Köy-Enstitüsü talebeleri cumartesi günü akşamı Halkevi salonunda büyük bir alâka ve sempatî uyandıran ve dakikî bir alkış tufanı ile karşılanan konser vermişlerdir. Bu münasebetle Valimiz ile Ümit Bahri Komutanımız ve birçok güzide zevat hazır bulunmuşlardır. Salonda oturacak yer kalmamış, yüzlerce insan daha evvel davetiye alâkiş kalde gezi dönmüştür.

Arifiyeli talebelerin bizzat bizzat söylendikleri halk şarkıları ve şiirlerin alınışlarının tahmin edilmiştir. Millî oyunlarımızın bir çoğunu muvaffakiyetle oynayan talebeler aydın seyircilerde de samimî bir başarı görülmüşlerdir. İkili ölçülü dörtlü köylülerin türküler ve çalgıların sazlarda seçicilerin takdir ve alkışını toplamıştır.

Aynı konser pazar günü de tekrar edilmiş, Halkevinin koparılan tertibi neticesinde bakkuvvam olmuştur. bu güzel ve ciddî manzara karşısında gerçi bir memnuniyet ve hayla diğilmiştir.

Arifiye köy Enstitüsünün kendilerinden bu nevgül vatan için mühim hizmetler beklediğinin öğretmenlerini tebrik eder bize bu güzel gece ve güzel yaşatan Enstitüsünün, Müdürü Rıza Yusuf beyle ilhan Tavat arkadaşımıza candan teşekkür ederiz.

Adapazarında yaman bir hırsız yakalandı

Adapazarında Foto Artam evi ve fotoğrafhanesi bir kaç gün evvel soyulmuş, evin tapusundan tavanı delmek suretile içeri giren Adapazarı Demir ve tahta fabrikasında muhasebecilik eden ve 3,50 lira yevmiye alan Ali Çakal isminde bir adam 4 fotoğraf makinesi ile elbise ve bir çok eşya

Şekil 5.37. Arifiye Köy Enstitüsü Talebeleri Haberi
(Türkyolu Gazetesi 4 Temmuz 1944)

6. ÇOK PARTİLİK DÖNEMİNDEN XX.YÜZYIL SONUNA DEĞİN KOCAELİ'DE MÜZİK (1950-1998)

Atatürk dönemi sonrasının parlak gelişme, II. Dünya Savaşı sonrasında yıllara rastlar (Ortaylı, 2015: 175). 7 Ocak 1946'da eski CHP milletvekillerinin önderliğinde Demokrat Parti adıyla yeni bir siyasi parti kurulmuş, programı ise CHP'nin temel ilkelerine yer verir (Ekinci, 1997: 306). Demokrat Parti 14 Mayıs 1950 seçimlerinde %53 oranında oy alarak, 27 yıl ülkeyi yöneten tek parti iktidarına son verir ve Türk Demokrasisinin sağlam temellere oturmasına katkı sağlar (Karpat, 2015: 168-169).

Demokrat Parti'nin on yıllık iktidarı süresince bir hükümet görev yapan, Demokrat Parti iktidarı 27 Mayıs 1960 tarihinde askeriyenin yönetime el koyması ile sonlanır (Akkaş, 2015: 161). 1961 yılında Demokrat Partilileri yargılayan Yassıada Mahkemesi, Celal Bayar, Adnan Menderes, Fatin Rüştü Zorlu, Hasan Polatkan için idam kararı, pek çok partili için de hapis kararı verir ve kararları uygulanır.

Toplumsal alanda ve Türk siyasal yaşamındaki, değişmeler müzik alanına da yansır. 1950'lerden itibaren NATO üyeliği, Marshall yardımı ve Hollywood filmleri eşliğinde iç göç yaşayan Türkiye'nin şehir hayatı bu yeni popüler kültür ile yeniden şekillenmeye başlar. 1950'li yıllarda başlayan bu yeni ortamda müzikte Osmanlı geleneğinin bir devamı olan müzisyenler daha ticari ve popüler olma çabasıyla müziklerini yaparlar (Durgun, 2005: 92-93).

Demokrat Parti'nin müzik politikalarını ve müzik yaşantılarını oluşturan yapının tek parti döneminde olduğu gibi yeni ve ulusal müzik anlayışının yurt genelinde benimsenmesine dayandığı görülmekle birlikte, tek parti döneminin yaklaşımından uzaklaşan ve müzik alanında bir serbestleşmeden söz etmek olanaklı görünmektedir (Akkaş, 2015:162).

Genel durum olarak karşımıza çıkan bu yapılanma, kısmen Kocaeli'de de gözlenir. Gazinolarda dönemin gelişmelerini yansıtan müzik örnekleri sergilenir. 1950-

1998 arası dönemde Kocaeli müzik yaşantılarının beş başlıkta yapılandığını söylemek olanaklıdır. Tespit ettiğimiz bu başlıklar;

1. Dernekler ve dernekler yoluyla yapılan müzik etkinlikleri;
2. Düzenlenen Festivaller ve festival içeriğinde yer verilen müzik etkinlikleri;
3. Yerel yönetimlerin düzenlediği toplu etkinliklerde(düğün, sünnet, açılış v.s.) yer verilen müzik etkinlikleri,

4. Sanayi kuruluşlarının sosyal yaşama katkıları doğrultusunda bünyelerinde gerçekleştirdikleri müzik etkinlikleri;
5. Kocaeli Fuarında düzenlenen Halk Konserleri

6.1. Kocaeli'de Müzik Yaşantısında Dernekler ve Müzik Etkinlikleri

6.1.1. İzmit Türk Musikîsi Derneği

Cumhuriyetin ilanından sonra, 1923-1933 yıllarında Türk Müziği açısından İzmit kentinde olan en önemli olay Vali Vehbi Bey döneminde üç ünlü Türk Müziği bestecisinin İzmit'te aynı dönemde bulunmaları ve evlerde düzenlenen aile toplantılarında müzik icra etmeleridir.

> "Evlere telefonun girmediği, radyonun lüks, elektriğin 24 saati kapsamadığı, konser ve eğlencenin gramafon, toplumsal etkinliğin sinema ile tanımlandığı dönemlerde, İzmit kenti müzikten anlayan küçük grupların evlerde kendi aralarında müzikli toplantılar yaptıklarıbir ortama sahiptir" (Atılgan, 1997: 38).

Lemi Atlığ, Yesari Asım Ersoy ve Fethi Tokay, bu toplantıları düzenlerler. Başta müzik olmakla beraber, şiir, küçük şakalar ve derin sohbetler evlerde gerçekleştirilir. Sosyal hayat İzmit'te bu biçimde devam ederken bu toplantılara olan talebin artması, bu kültürel etkinlik anlamındaki toplantıların daha düzenli ve yaygın şekilde yapılmasını gerektirdi doğurur. Bu aşamada Necati Bey İşkokulunda daha geniş bir toplulukla bu çalışmalar yapılmaya başlanır.

1934 ve daha sonraki yıllarda Türk Ocağında Sıtkı Hamit Bey tarafından Türk Musikîsi ve enstrüman dersleri verilir. Bu ortam 1938 yılına kadar devam eder. Yine 1938 yılında Seyhun Hoca İzmit'e gelir ve Halkevinde derslere başlar ve Türk Musikîsi İzmit'te canlanmaya başlar. Aynı yıl Necati Bey Okul Salonunda Acemkürdî ve Mahur olmak üzere iki konser verilir. Bu konserlerde Vecdi Seyhun Piyano, Veznedar Ethem Bey Kemençe, Üstaşmen Remzi Bey Çello, Muallim Şeref Bey Keman, Kimyager Cemal Ateşmenin Kanun çaldığı ve Ali Koç Demirörenin de solistlik yaptığı bilinmektedir. Bu çalışma ve konserler, o dönemde yeni yapılan, şimdiki Halkevinde devam eder (Ulugün, 2002: 136). Dönemin valisi Rüknettin Nasuhioğlu ve 6. Kolordu Komutanı Nurettin Baranın teşvik ve himayeleriyle bugünkü İzmit Türk Musikîsi Derneği resmen kurulur. 1973'te, 26 yıllık geçmişi ile dernek 1000'in üzerinde konser

verir. Yetiştirdiği yirmi elemanını radyo ve televizyona gönderir (1973 Kocaeli il yıllığı, s.131).

5 Mayıs 1947 günü Ali Koç Demirören başkanlığında bir heyet tarafından İzmit Valisi Rükneddin Nasuhioğlu'na sunulan dilekçeyle bu gelişmeler ve müzik çalışmaları resmi bir dernek çatısı altında toplanır. Ali Koç Demirören, Kazım Kamay, Süreyya Biyenç, Ahmet Sakızlı, Osman Çakar, Fahir Birim, Salih Yaşmuroğlu, İsmet Durmuş, İbrahim Baysal ve Nedim Tekercioğlu dilekçedeki kurucu üyelerdir. Görüldüğü gibi dernek kurucuları arasında İzmit'in daha o yıllarda yoğun bir sanayi kenti olduğunun kanıtı olan işletmelerde görev alan kahveslerin yer alması, Türk Müziği çalışmalarının artık dernekleşerek daha düzenli ve programlı yürütülmesinin her kesimden İzmit halkının talebi olduğunun göstergesidir. Derneğin ilk başkanı beş buçuk ay süre işle Ahmet Sakız (Kırbaş Ahmet lakaplı)'dır. İkinci başkan Zeki Arif Ataergin (Kanuni Hacı Arif Beyin oğlu)'dur ve görevi altı ay sürer. Daha sonra görevi devralan Osman Çakar ise, 6 Eylül 1961 tarihinde bir dernek çalışması sırasında kalp krizi geçirip yaşamını yitirir. (Atılgan, 2015: 38-39). 10 Eylül 1961 tarihinde Ali Koç Demirören (1961-1979) başkanlığa seçilir[55], 18 Aralık 1979'a dek bu görevi sürdürür. 1979 sonunda görevi Hüseyin Çağlayan devralır. Dernek Türkiye'nin nitelikli üstadlarının görev yaptığı parlak bir çalışma dönemi geçirir. Sadun Aksüt, Mustafa Sağyakar ve Erdinç Çelikkol İzmit Musikî Derneği'ne çok emek verir ve katkı sağlar. Derneğin adı 14 Mayıs 1994'te İzmit Büyükşehir Musikî Derneği olarak değiştirilir. Belediyenin katkılarıyla daha etkin hale gelen dernek, 2004 Mayısında Hüseyin Çağlayan'ın 23 yıllık görev süresi ardından başkan olan Dr. Cemallettin Palazoğlu'nun görev almasıyla faaliyetlerine devam eder. 2004 yılından bu yana görevi Vehbi Hopalı başkanlığı yürütmektedir (Atılgan, 1997: 38).

Derneğin amacı, dernek tüzüğünün 3.maddesinde "Türk Musikîsini, Türk toplumuna sevdirmek ve yaymak olarak belirtilir; bu amaçla ses ve Türk müziği enstrümanları yönünden yetenekli kişileri dernek çalışmalarına alıp, yeteneklerinin gelişmesine katkıda bulunma; koro, solo ve enstrüman çalışmalarını yürütecek şeflerin yetişmesine çalışmak ve şeflik yeteneği olan öğretmenler temin ederek çalışmaları yürütmek ve çalışmaları toplu sunmak ve duyurmak için konserler vermek temel amaçlar olarak sayılabilir (KYÖD, 50. Yıl Özel Sayısı, 1997: 92).

55 Mustafa Enül. " Ali Koç Demirören İzmit Türk Musikisi Derneği Kurucusu" Özgür Kocaeli Gazetesi 20.04.2008

Kentte Türk Müziği'ne olan ilginin artmasıyla 5 Mayıs 1947'de İzmit Türk Musikî Cemiyeti kurulur. Kanuni Osman Çakan ve çalışmalarını eski balık pazarı semtinde ve sonra Yardım Sevenler Derneği'nin salonlarında yapan İzmit Türk Musikîsi Derneği, ilk konserlerini 18 Ekim 1947 yılında Halkevi salonunda verir. Bu konser düzenlendiği esnada, Dernek Başkanı Ahmet Sakızlı'dır. 27 Aralık 1947'de verilen konserde ise Dernek Başkanı Hacı Arif Beyoğlu'nun oğlu Kocaeli Barosu eski başkanlarından bestekâr Zeki Arif Ataergin'dir. Derneğe, Nurettin Portakal, Cemalettin Palaz ve 25 yılı aşkın bir süre Hüseyin Çağlayan başkanlık yapar. İzmit Türk Musikîsi Derneği Başkanlarından Hüseyin Çağlayan ile yapılan söyleşide İzmit Musikî Derneği ile ilgili amaçladığı herşeyi gerçekleştirdiğini ve koroda ağırı disiplin uygulayarak devamlılığı sağladığını, ayrıca kendi korosunun elemanlarının yalnızca burada icracı olmalarına kartının çok önemsediğini katı bir kural olarak uyguladığını anlatır. Böylece derneğe müzikal aidiyetin önem kazandığını belirtir.



Şekil 6.1. İzmit Türk Musikîsi Derneği Başkanlarından Hüseyin Çağlayan ile Gülşen Erdal
(3 Mart.2017 Kocaeli Dokümantasyon Merkezi)

şimdiki başkan (2016 yılı) olan Vehbi Hopalı ise 14 yıldır görevini sürdürmektedir. Vehbi Hopalı ile 03 Mart 2017 tarihinde gerçekleştirdiğimiz söyleşide, derneğin isim değişiklikleri hakkında bilgi verdi. 5 Mart 1947 tarihinde "***İzmit Musikî Cemiyeti***" adıyla kurulan dernek, 14 Mart 1994 tarihinde dönemin İzmit Büyükşehir Belediye Başkanı Sefa Sirmen'in önerisiyle "***İzmit Büyükşehir Musikî Derneği***" adını alarak, bir anlamda belediyenin bünyesine de katılır. 2008 yılında ise, 5747 sayılı yasayla Büyükşehir kapsamı ve statüsünün değişmesi ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde, Başkan İbrahim Karaosmanoğlu ile görüşülerek ilk kongrede derneğin adı "***Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Musiki Derneği***" olarak değiştirilir. Hopalı, derneğin 2008 yılında yapılan tüzük değişikliği ile yolunun açıldığını, 2010-2012 yılları arasında AB projesi kapsamında Türk Müziğini ve Kültürünü Avrupa'ya tanıtmak amaçlı bir projede yer aldıklarını, altı Avrupa ülkesini gezerek (İtalya, İspanya, İngiltere, Fransa, Danimarka, Romanya) derneğin bu misyonunu proje kapsamında kırk kişilik ekibi ile gerçekleştirdiğini gidilen ülkelerdeki paydaşlarının ise, dernekler ve konservatuvarlar olduğunu belirtti.

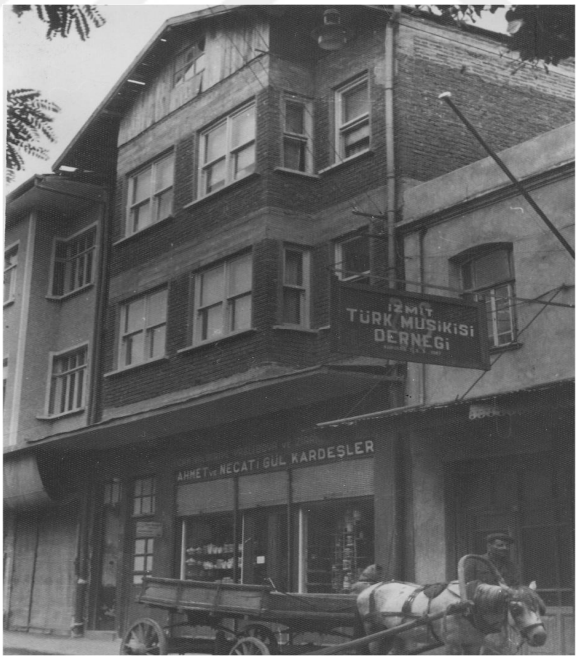


Şekil 6.2. Kocaeli Büyükşehir Musikî Derneği Başkanı Vehbi Hopalı İle Gülşen Erdal
(3 Mart.2017 Kocaeli Dokümantasyon Merkezi)

Derneğin 24 yıldır görev yapan Şefi Erdinç Çelikkolçdan önce ise Ali Koçdemirören, Sadun Aksüt, Mithat Özyıldmazer ve Murat Büyükkaya şeflik yapmıştır.[56] Güz ve bahar konserleri düzenleyen dernek pek çok sanatçıyı konserlerine konuk etmiştir. Avni Anıl, Müzeyyen Senar, Serap Kuzey, Melihat Gürses, Elif Gürekçi, Ayşe Tan, Serap Mutlu Akbulut, Alaaddin Yavaşça, Melda Kuyucuer, Ahmet Özhan bu konuklardandır.



Şekil 6.3.Vehbi Hopalı ve Hüseyin Çağlayan ile Söyleşi Öncesi
. (3 Mart.2017 Kocaeli Dokümantasyon Merkezi-Gülşen Erdal Arşivi)



Şekil 6.4.İzmit Türk Musikîsi Derneğinin İstiklal Caddesindeki Çalışma Yeri 1945-1950
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)

[56] Büşra Şefkatli. ‘Bahar Konserine Hazırlık Başladı’. Bizim Kocaeli Gazetesi Yazam eki. 9 Ocak 2016 Sayfa 2.

2012 yılında dernek, Avrupa Birliği ünde "Müzik Ruhu Gelişimi" kapsamında ülkemizi temsil eder. Derneğ in verdiğ i önemli konserlerine bakıldığ ında, 1998 yılında Güneydoğ u Anadolu'da Diyarbakır ve çevresinde Mehmetçiğe Moral konserleri ve yöre halkına Türk Müziğ i kültürünü tanıtmak amaçlı konserler yaptığ ı görülmektedir. Dernek üyeleri dönemin Kolordu Komutanı Hurşit Tolon ve eski Genel Kurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın tahsis ettiğ i askeri uçakla bölgeye ulaşırlar. İlk gün Diyarbakır Dicle Üniversitesi'nde üniversite gençliğ ine bir konser veren dernek, aynı gün Diyarbakır Garnizonu mensuplarına İpek Yolu Salonu'nda konser verir. çevresindeki konsere ise eskort korumasıyla gidilir. O günün akşamı jandarma tümeninde Mehmetçiğ e konser verilir. [57]



Şekil 6.5. İzmit Türk Musikîsi Derneğ i Halkevi Konseri (1948)
(Foto Fahri Seyrek)
İzmit Musikî Derneğ i'nin İlk Konserinde Yer Alan İcracı Kadrosu; Süreyya Biyenç/Piyano, Osman Çakan/Keman, İbrahim Boysal/Ud, Halit Gençay/Cümbüş, İsmet Bey/Tambur, Tacettin/Tef, Solistler: Özdemir Küpçü, Suat Gülerman, Nazmi Ergin. (Fotoğ raf: Ali Koç Demirören, F. Y. Ulugün, 2002: 137)

6.1.2. İzmit Türk Musikîsi Derneğ i Konserleri

Dernek ilk konserini 18 Ekim 1947 yılında Halkevi salonunda verir. Bu konserin davetiyesinde dernek başkanı olarak Ahmet Sakızlı, 27 Aralık 1947 yılında verilen ikinci konserin davetiyesinde ise başkan olarak Kanuni Hacı Arif Beyoğ lu Kocaeli Barosu

[57] Şefkatli, a.g.k. s.2.

Bakkanlarından bestekâr Zeki Arif Ertegin'in adı yer almaktadır. Derneğin 16 Nisan 1949 tarihli konserinde Hamiyet Yüceses konuk sanatçı olarak yer alır. 1951 yılı 4.yıl konserinde Necdet Cici vardır. Karamürsel'de verilen bir konserde küçük yaşta solistlik yapan kanuni Coşkun Erdem sonraları derneğin birçok konserine katılıp hem de ülkemizin ünlü sazendesi olarak yetişir.

Yiğit (2002: 86) KYÖD dergisine hazırladığı İzmit Musikî Derneği ile ilgili yazısında, İzmit Lisesi emekli edebiyat öğretmenlerinden merhum Muzaffer İşler'in Ali Koç Demirören ile ilgili anılarından kesitler verir. İşler, gençlik yıllarında Demirören ile aynı mahallede oturduklarını ve dönemin İzmit evlerinin bahçeli açık hava toplanmalarına uygun ortamlar sunduğunu belirtmekte ve Demirören'in evinin bahçesinde gerçekleştirdiği fasılları komşularının zevkle dinlediğini ve o dönemden hatırında kalan şarkıların halen hafızasında aynı tazelikte yer aldığını anlatmaktadır.



Şekil 6.6. İzmit Türk Musikîsi Derneği Gecesi-Solist Özdemir Küpçü (20 Ocak 1949)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.7. İzmit Türk Musikîsi Derneği (20 Şubat 1949)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.8. Seka Kâğıt Fabrikasında İzmit Türk Musikîsi Derneği Konseri (5 Mayıs 1953)
(Solist:Yahya Lüleci, Keman: Osman Çakan)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.9. İzmit Türk Musikîsi Derneği Konserlerinden
(Hüseyin Erol Arşivi)



Şekil 6.10. İzmit Türk Musikîsi Derneği Mevlana Gecesi ve Şef Ali Koç Demiröreni
Foto İsmail Küçük-Eski İzmit Fotoğrafları(F.Y.Ulugün Arşivi)



Şekil 6.11. Ali Koç Demirören
(Yıkı, 2002: 86-KYÖD Dergisi)



Şekil 6.12 .Ş.K.M.T. Musikîsi Derneği Başkanlarından Ali Koç Demirören (Sağdaki) ve Mustafa Küpçü (Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.13. Kızmit Musikî Derneği Provalarından (1950)
(Hüseyin Erol Arşivi)



Şekil 6.14. Kızmit Türk Musikîsi Derneği Konserleri-1959 Seka Lokali Solist:Yahya Lüleci
(Tuncay Tandoğdu Arşivi)



Şekil 6.15. 1961 İzmit Türk Musikîsi Derneği-Atatürk'ün Sevdiği Şarkılar Konseri
Solist: Yahya Lüleci
(Can Vatansever Arşivi)



Şekil 6.16. 1963 İzmit Türk Musikîsi Derneği-Solist: Ali Koç Demirören
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.17. Kızmit Türk Musikîsi Derneği Üyeleri (1967)
(KYÖD Pıkmaniye Dergisi, 2010: 23)



Şekil 6.18. Kızmit Türk Musikîsi Derneği Gecesi-Konuk Hulusi Kentmen (1972)
(F.Y.Ulugün Arkivi)



Şekil 6.19. Kızmit Türk Musikîsi Derneği Şeflerinden Sadun Aksüt ve Kanunda Tuncay Tandoğan
(Tuncay Tandoğan Arşivi)



Şekil 6.20. Kızmit Türk Musikisi Derneği Sadun Aksütde Çalıyorken
(Yılık, 2002: 86-KYÖD)



Şekil. 6.21. İzmit Büyükşehir Belediye Başkanı Sefa Sirmen Hüsyin Çağlayan'ı Kutlarken
(Hüseyin Çağlayan Arşivi)



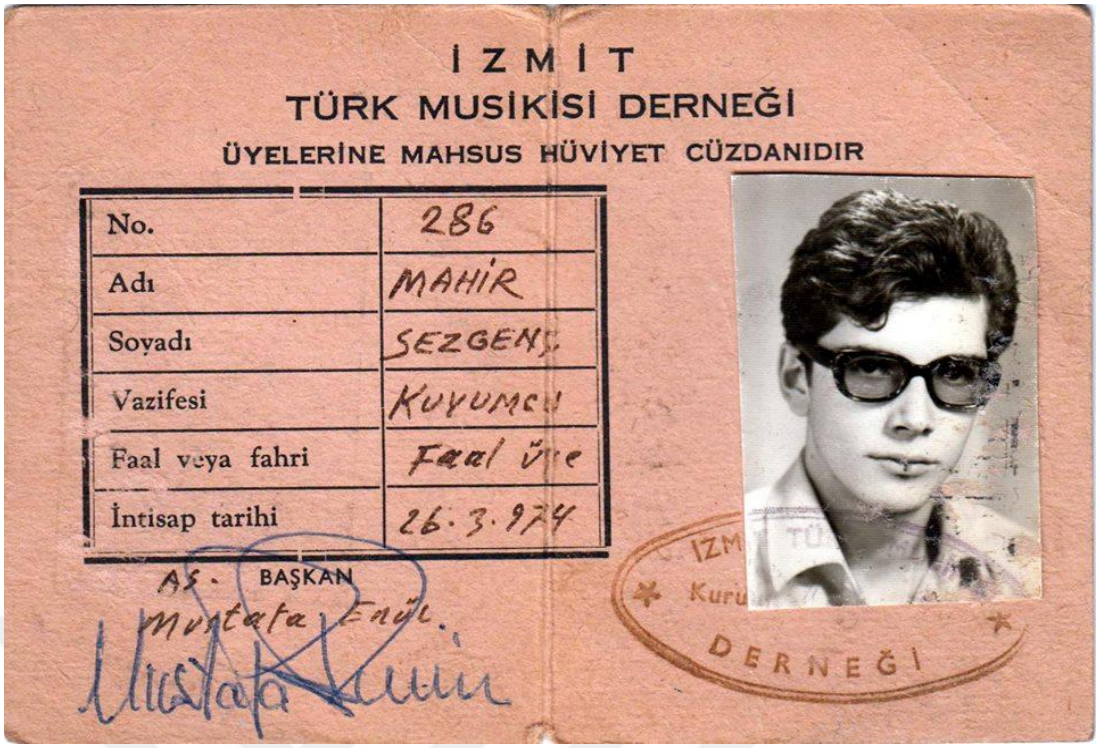
Şekil 6.22. Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı Hikmet Erenkaya Hüseyin Çağlayan'ı Kutlarken
(Hüseyin Çağlayan Arşivi)



Şekil 6.23. Kızmit Türk Musikîsi Derneği Emektar Üyeleri Kanun Sanatçısı Kuaför Tuncay Tandırcı ve Kudüm Sanatçısı Eşi Semra Dinçer Tandırcı Ile Söyleşi
(Gülşen Erdal: 29 Ekim 2016)

1954 yılında Kızmit Türk Musikîsi Derneği'ne bakılayan, 1936 doğumlu Tuncay Tandırcı, halen Kızmit merkezdeki Sanat Sokağı'ndaki işyerinde kuaförlük mesleğini aktif olarak sürdürmektedir. Bakıldığı dönemin dernek bakkanı Osman Çakanoğlu'nun tavsiyesiyle kanun dersleri alır. Kudüm çalan eşi Semra Dinçer Tandırcı ile beraber yaz-kış derneğe devam ederler. Tandırcı, 75 yaşına dek kanun çalmaya devam ettiğini ama artık (2016 yılı itibariyle) bıraktığını belirtti.

Kızmit'in müzik yaşantılarına damgasını vuran Kızmit Türk Musikîsi Derneği'nin emektar müzisyenleri bugün ulaşım ve trafik sorunları nedeniyle yalnızca dernek konserlerini izlemek kaydıyla dernekle irtibatta olduklarını belirtmektedirler. (Tuncay Tandırcı & Semra Dinçer Tandırcı ile sözlü görüşme; 29.10.2016).



Şekil 6.24. İzmit Musikî Derneği Kimlik Kartı
(Hüseyin Erol Arşivi)



Şekil 6.25. İzmit Türk Musikîsi Derneği 50.Yıl Konseri
Şef: Erdinç Çelikkol, Yer: Sabancı Kültür Sitesi
(KYÖD-50. Yıl Sayısı: 92)

6.1.3. Kocaeli Basınında İzmit Türk Musikîsi Derneği Etkinlikleri

Kocaeli'deki yerel gazetelerde İzmit Musikî Derneği'nin basında çıkan haberlerinden derneğin kentin sosyal aktivitelerinde önemli bir yer kapladığı görülmektedir. Yine Türk Müziği alanında çeşitli ilçelerde ve resmi kurumlarda da korolar ve topluluklar kurulduğu gazetede yayınlana haberlerden anlaşılamaktadır. Gazete'de yer alan İzmit Türk Musikîsi Derneği Etkinlikleri haber küpürleri örnekleri:

Türkyolu Gazetesi-18 Ekim 1947

Gazetede Musikî Derneği'nin kuruluşuna ilişkin haber yer almaktadır: "Memleketimizde Alaturka ile ilgili 16 arkadaş bir dernek kurmuşlardır. Bu dernek üyeleri, gece ve gündüz çalışarak kısa zamanda İzmit halkına konser verecek duruma gelmiş ve derhal teşebbüse girişmişlerdir. 18 Ekim Cumartesi akşamı Halkevi salonunda verecekleri konser İzmitliler tarafından hararetle karşılanacaktır. Halkevi'nde bir oda ayırarak daha sıhhatle çalışmalarını sağlayacak bu suretle İzmitliler de bekledikleri bir müzik topluluğuna kavuşacaklardır. Sayın valimizin himayelerinden aldıkları güçle durmadan çalışan gençlerimize başarılar dileriz" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-21 Ekim 1947

"Gençlerimizin Konseri Güzel Oldu

18 Ekim Cumartesi akşamı yeni kurulan Türk Musikîsi Derneği tarafından Halkevi temsil salonunda güzel bir konser verilmiştir.17 kişilik muhtelif sazlarla verilen konser başarılı olmuştur. Bayan Melahat Koçyiğit'in Nihavent faslından okuduğu şarkılar, uzun süre alkışlanmıştır. Çifte Bay Turhanlar tarafından okunan şarkılar ilgi gördü. Piyanoda Bayan Nebahat de çok muvaffak olmuş ve alkışlanmıştır. Valimiz gençlerin gösterdiği başarıyı tebrik etmiştir".

Türkyolu Gazetesi-31 Ekim 1947

Haberde Cumhuriyet Bayramı kutlamaları kapsamında Türk Musikîsi Derneği'nin verdiği konserden söz edilmektedir. "İkinci konserini veren Türk Musikîsi Derneği konserinde, Cumhuriyet Bayramı olmasına rağmen, salon ağzına kadar dolu idi. Kadroda bazı değişiklikler olduğu gözenmiştir. Muhtelif sazların iştiraki ile çalınan ilk parça harika idi. Birinci konserde valimizin takdirlerini sahneye çıkmak sureti ile izharı,

Halkevi reisimizin kendilerine oda temini konusundaki yardım vaadi de dikkate alınırsa, Kızmitlilerin çok yakın bir zamanda hasretle bekledikleri müzik âlemine kavuşacaklarına müjdesi verilebilir. Udu, kemanı, cümbüşü, neyi ve solistleriyle halka güzel bir müzik gecesi yaşatan Türk Musikîsi Derneği'ne Kızmit halkı adına teşekkür eder başarılar dileriz" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-30 Aralık 1947

Gazetede; "Şehrimiz Türk Musikîsi Derneği, Cumartesi akşamı Halkevi salonunda bir konser verdi. Bu konserde merhum Hacı Arif Bey'in Sultaniyegâh makamındaki eserleri çalınmış ve çok beğenilmiştir. Bu faslı müteakip, kürdîlihicazkar faslından nadide şarkılar okunmuş ve çok muvaffak olmuştur. Sololarda Ali Demiröven, Ali Korkut ve Turan'ın söylediği yeni ve güzel eserler çok takdir edilmiştir. Yardım sevenler menfaatine tertip edilen konser, Osman Çakar idaresindeydi. Bizleri çok memnun ettiler" haber yer alır.

Türkyolu Gazetesi-3 Şubat 1948"

"Türk Musikîsi Derneği'nde İhtilaf

Türk Musikîsi Derneği, azalarından 4, faal azadan 2 kişi kaybetmek suretiyle ikiye ayrılmıştır. İhtilafın halledilmesini temenni ederiz" diyen Türk Musikîsi Derneği'nde ortaya çıkan anlaşmazlıkla ilgili haber konu olur".

Türkyolu Gazetesi-2 Aralık 1948

Haberde Türk Musikîsi derneğinin kente olan katkılarından biri olan yardım amaçlı konser hakkında "Memleketimizde yoksul ailelere yardım maksadı ile Türk Musikîsi Derneği tarafından konser verilecektir" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-21 Ocak 1949

"Türk Musikîsi Derneği Halkevi'nde bir musikî gecesi tertip etmiştir. Itri ve Dede Efendi ile diğer Türk Musikîsi üstadlarının eserlerinin çalınıp söylendiği gece çok güzel ve alakalı olmuştur".

Türkyolu Gazetesi-24 Temmuz 1949

"Kızmit Türk Musikîsi Derneği, teşekkülünden dört ay sonra Halkevi'nde başarılı bir konser vererek halkın takdirini kazanmışlardır. Müzik başkanı Osman Çakar ve

arkadaşlarının hummalı çalışmasıyle değişik tarihlerde Adapazarı, Gölcük, Değirmendere, Hereke ve Sapancada dokuz konser vermiş ve ilgi görmüşlerdir.

Türkyolu Gazetesi-27 Temmuz 1949

Gazetede "Türk Musikîsi Derneği günlerdir beklenen yazlık konserlerine geçen Perşembe akşamı halkevi radyosu vasıtasıyla başlamıştır. İyi hazırlanmış program ile musikî sever İzmit halkına müstesna bir gün yaşatmalarına rağmen, halkevi radyosunun sesi ayarlayamamasından neşriyatı sekteye uğratmıştır" denilmektedir.

Hürsöz Gazetesi-0 Kasım 1949

Haberde derneğin Halkevi salonu konserinden söz edilmektedir. "29 Ekim Cumhuriyet Bayramı münasebetiyle İzmit Türk Musikîsi Derneği, başlı başına bulunduğu C.H.P. Halkevi salonunda bir saz konseri vermiş, halk bu konsere yakın alaka göstermiştir. Ancak konserde ciddiyetin ara sıra kaybolmasından elektirilmiş, buna sebep, tam yetişmeyen küçük çocukların konsere çıkarılmasına gösterilmiştir" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-12 Şubat 1950

"Halkevinin yıldönümü münasebeti ile 19.02.1950 Pazar günü mandolin birliği konseri, gecesi de Türk Musikîsi Derneği tarafından bir konser verileceği haberi alınmıştır" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-6 Haziran 1950

Cevdet Baykal yazısında,

> "Türk Müziğinin kıymetli üstadlarından Burhanettin Ökte şehrimize gelerek Türk Musikîsi Derneğinin faaliyetleriyle yakından ilgilendi. Osman Çakar gibi profesyonel bir başkanın idaresinde her türlü alakadan uzak içlerindeki akıla meşk eden İzmit Türk Musikîsi Derneği, bu şehrin sessiz gecelerine Itri, Hafız Post, Şevki Bey, Hacı Arif Beyden ses ve nağme veren büyük bir varlık olarak yer almıştır. Sayın Ökte bu gençlere İstanbul Radyosunda bir konser verdirmek imkânlarını hazırlamalı ve bunu temin etmelidir" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-1 Kasım 1950'

Türk Musikîsi Derneği tarafından Halkevi salonunda verilen konsere Vali Burhanettin Tekerde gelmişlerdir. Genç müzisyenler gerek fasılda, gerekse solo ve milli kıyafetlerle

baş lama ile halk türküleri ve oyun havalarē sunumlarēnān hemen hepsinde coşkun alkēşlara mazhar olmuşlardēr.

Iktisadi Uyanēş-Şubat 1951

Işmitte Cemiyet Hayatē ve Cemiyetler başlēklē yazēda, sanat teşekkülleri başlēğē altēnda iki cemiyetten söz edilmektedir. Bunlardan ilki Işmit Türk Musikîsi Derneğ i ve ikincisi Kocaeli Klasik Türk Musikîsi Yurduğdur.

Hürsöz Gazetesi -5 Haziran 1951

Haberde derneğ in çalēşma mekânē hakkēnda bilgi verilmektedir. ñIşmit Klasik Türk Musikîsi Yurdu, Pazar yerindeki şehir bandosunun bulunduğ u salona nakledilmiştir. Bu suretle salon techiz edilecek ve yurt üyelerine haftada iki gün hariç, tamamen açēk olarak derslere ve meşklere daha esaslē bir şekilde devam edilecektir. Belediye başkanēnān gösterdiğ i yakēn alaka tüm müzikseverler arasēnda memnuniyet uyandērmēş, Sadettin Yalēn Fahri Başkan seçilmiştirò denilmektedir.

Hürsöz Gazetesi -26 Haziran 1951

Haberde Işmit Türk Musikisi Derneğ iğnin çalēşma esaslarē ve içeriğ i hakkēnda bilgi verilmektedir. ñIşmit şehrimizin azimle çalēştığē Klasik Türk Musikisi Yurdu hal üzerindeki yeni yerine taşēnmēş ve derslerine başlamēş olduklarē öğ renilmiştir. Derslerden istifade etmek isteyenler için üye olmak yeterlidir. Pazartesi, çarşamba, perşembe günleri 21.00-23.00 a kadar açēk ve faaliyettedirò denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-5 Mart 1954

Gazetede; ñIşmit Türk Musikîsi Derneğ i, 6 Mart 1954 Cumartesi günü kağ ēt fabrikasē salonunda konser verecektir. Konserin iyi geçmesini umuyoruz temennilerine yer verilmektedirò denilmektedir.

Hürsöz Gazetesi -13 Ekim 1959

Gazetede, dernek kongresinden söz edilmektedir. Haberde, ñIşmit Türk Musikîsi Derneğ inin kongresi alakalē geçti. Dernek lokalinde yapēlan kongre samimi ve heyecanlē

bir havada geçti. Yapılan seçimlerle idare heyetine Osman Çakar, Nedim Tekercioğlu, Alaattin Nemutlu, Cevdet Göktürk, Mümin Akmeşe seçilmişlerdirö denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-17 Ocak 1960

Haberde, İzmit Türk Musikîsi Derneği için çalışma alanına ilişkin yer konusunda yaşadığı durum habere konu olmuştur. Haberde; ñTürk Musikîsi Derneği Binasından Çıkarılıyor mu? İzmit Türk Musikîsine 13 yıl hizmeti geçen derneğe yer temini arzu ediliyor. é Bu kadar yıl hizmet görüp, iftihar vesilesi olan derneğe yer temininde sayın Vali ve Belediye reisinin gayretlerinin olacağına eminizö denilmektedir.

Hürsöz Gazetesi -20 Nisan 1961

Gazetede, Gölcük Deniz Fabrikaları Musiki kolunun faaliyetine ilişkin haber vardır. ñGölcük Deniz Fabrikaları Musiki kolunun faaliyeti: Bu musiki kolu yaz faaliyeti hazırlığı yapmaktadır. Her sene bakarılı konserler vererek büyük takdir toplayan Gölcük Deniz Fabrikaları Musiki Kolunda, İzmitin bir zamanlar Türk Musikisi Derneğinde büyük muvaffakiyet gösteren Ali Koçu da kıymetli bir eleman olarak görev almaktadırö denilmektedir.

Hürsöz Gazetesi -3 Ağustos 1961

Haberden Gölcük ilçesindeki müzik faaliyetlerinden haberdar olmaktayız. Haberde; ñGölcük Deniz Fabrikaları Musiki Kolu, yirmibeş kişilik kadrosu ile ilk konserini Gölcük İşçi Lokalinde verdi. Bilhassa bayan solistler takdir kazanmıştırö denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-22 Eylül 1961

Müzisyen Ali Koç Dernek Başkanlığına Getirilecek

Türk Musikîsi Derneği Canlandırılıyor

é İzmit Türk Musikîsi Derneğinde, son zamanlarda maalesef hiçbir faaliyet gösterilmemiş, bu sebeple en kıymetli elemanlarını da kaybetmiştir. Hele faal başkan Osman Çakarın da ölümüyle, büsbütün sönme beklenirken müzisyen Ali Koçun tekrar bu dernekte görevlendirilmesi ümitleri canlandırmıştır. Müzisyen Ali Koçun dernekteyken dernek en faal yıllarını yaşamıştır. İzmit halkına her hafta verilen

konserlerle müzik ziyafeti verilmiştir" şeklinde dernek çalışmalarına elektirel bir yaklaşım sergilenir.

Türkyolu Gazetesi-28 Kasım 1961

Gazetede, dernek kongresi haber konusudur. Haberde; "İzmit Türk Musikîsi Derneği kongresi yapıldı. Başkanlığa eski müzisyen Ali Koçün seçilmesi çok iyi karşılandı. İdare Heyetine Seçilenler; Ali Koç, Nedim Tekercioğlu, Adnan Koray, Mustafa Bayraktar, Mümin Akmeşe; Yedek Üyeler; Yahya Lüleci, Özkan Aşar, Mustafa Anıl; Mürakipleri: Turan Sertel, İsmecaattin Kaan" bilgisine yer verilir.

Türkyolu Gazetesi-30 Aralık 1961

"İzmit Türk Musikîsi Derneği'nde Büyük İştidat

Bugünkü musikî piyasamızda tek isim olarak memleketimizin yetiştirdiği genç kanunî kıymetli virtüöz Cengiz Karagöz sanatının zirvesine ulaşmış bulunuyor. … Bu başarısında şüphesiz İzmit Türk Musikîsi Derneği'nin ve hocalarının büyük yardımları olmuştur. 1950 yılında cemiyete geldiği vakit kabiliyeti ile dikkat çekmişti. 1955 yılında Ankara radyosu sınavlarını kazanarak iki yılda sazını radyoda duyurmuştur".

Türkyolu Gazetesi-6 Ocak 1962

Gazetede, "İzmit Türk Musikîsi Derneği programını tatbike koydu. Ali Koç başkanlığında haftanın üç gününde çok sıkı çalışma yapılacak. Çalışmalarda yardımcı öğretmen olarak Selami Muharremgil tayin edilmiştir. Bilimum çalışmalar Ali Koç Demiröreen ile Adnan Koray'ın idaresinde yapılacaktır" bilgilerine yer verilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-26 Ocak 1962

Haberde ilin en üst düzey yöneticisi olan valinin derneğe olan ilgisi ve desteği haber konusu edilerek; "Vali Hüsnü Başkar, İzmit Türk Musikîsi Derneği'ne ilgi göstermeye başladı. İzmit Türk Musikîsi Derneği Halk eğitimine yardımcı olacak faaliyetler gösterecek. İzmit'te 15 yıllık bir maziye sahip olan İzmit Türk Musikîsi Derneği son yıllarda radyoda büyük şöhret yapan Neşe Can, Güler Tacer, Olcay Büyükmeriç ve Nezahat Arat gibi kıymetleri yetiştirmiştir. Son zamanlarda faal başkan Osman Çakar'ın vefatı üzerine dernekte uzun yıllar emeği geçmiş olan eski müzisyen Ali Koç başkanlığa getirilmişti. Halkevinin bir odasında çalışmalar gelişirken, maliyeden gelen kira borcu

derneği yükmüş, Ali Koç durumu valiye iletmiş, Vali Bakırköy'de derneğe her türlü yardım ve müzaharetin yapılacağını bildirmiştir" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-27 Ocak 1962

Haberde, dernek bakkanlarından Osman Çakan'a olan vefa duygusunun belirteci olarak haber yapılır.

İşkehrimiz Türk Musikîsi Derneği için Asil Jesti

Eski bakkan Osman Çakır'ın kabrinin onarımı için bir konser verecek olan derneğin bu konserine derneğin yetiştirdiği Neşe Can, Olcay Büyükmeriç ve Nezahat Aratan katılacak. Konser 17 Mart 1962 Cumartesi günü akşamı Seka Sinema salonunda verilecek. Kocaeli Valisi Hüsnü Bakır, geceye katılacağını bildirmiştir" denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-1 şubat 1962

Haberde; "Derneğin solfej öğretmeni bir bildiri yayınladı: Dernek faal azalarının, heveslilerinin, nazariyat, solfej ile cihazlandırılmasında aydın ve dinamik bakkan Ali Koç'un teklifini kabul ettim. Türk Musikîsini ilimsiz bir meyhane Musikîsi telakki eden ve böyle kalmasından fayda umanlara karşı açılan harbin en ön safında bulunmaktan şeref duyuyorum" der.

Türkyolu Gazetesi-2 şubat 1962

Haberde, "İşçimit Türk Musikîsi Derneğinin faaliyetleri günden güne gelişiyor. Dernek Bakkanı Ali Koç, yeni teşebbüsler yapıyor; İşçi hamlede yeni müzisyenler bularak derneği takviye etmiştir ve bu arada eski müzisyenlerden Selami Muharremgil nazariyat ve solfej öğretmeni olarak vazifelendirmekle en büyük isabeti yapmıştır" denilmektedir.

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-11 Kasım 1962

Haberde ortak müzik çalışmalarının yapılacağı haberi verilmektedir. Haberde; "İşçimit ve Gölcük Musikî Dernekleri müşterek çalışmaya karar vermişlerdir. Her iki topluluk karma şekilde konserler verecektir. 13 Kasım günü Gölcük İşçi Lokalinde, 24 Kasım Gölcük Garnizon sinemasında müzik ziyafeti verilecektir. Karma müzik kolu şehrimiz cezaevi mahkûmlarına da konser verecektir" denilmektedir.

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-24 Nisan 1963

Gazetede M.Yüce imzalı yazıda "İki akkam önce İzmit Lisesi fakir öğrencileri koruma derneği yararına verdikleri konserden sonra dernek yöneticileri takdir edilmeme ve ilgisizlikten şikâyetçidirler. İzmitin ileri gelen varlıklılarının derneğe yardıma çağırran Yüce, derneğin himaye görmesi ve yaşamasının gerektiğini anlatmaktadır" denilmektedir.

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-25 Ocak 1964

Gazetede, derneğin Seka tesislerinde yapacağı konserden söz edilmektedir. Haber, "şehrimiz Türk Musikîsi Derneği Kardeşlik Türkler yararına Sekada konser verecektir" şeklindedir.

Yeni Yarınca-3 Haziran 1972

Gazetede "Yarınca Musikî Derneği Başkanlığından" başlıklı duyuruya istinaden "Derneğin yıllık kongresi 9 Haziran 1972 de dernek lokalinde yapılacaktır. Üyelerin teşrifleri rica olunur" denilmektedir.

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-16 Şubat 1981

Gazete Atatürk yılı ilan edilen 1981 yılında derneğin temalı konser yapacağı bilgisini "İzmit Türk Musikîsi Derneği, Atatürkün doğumunun 100. Yılı nedeniyle başarılı bir konser verdi. Seka sinema salonundaki konserde Atatürkün sevdiği şarkılar seslendirildi" şeklinde vermektedir.

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-15 Mayıs 1981

Gazeteden derneğin başarılarının ulusal yayın organına kadar ulaştığını görmekteyiz. Haberde, "İzmit Türk Musikîsi Derneği İzmitin kurtuluş bayramı 28 Haziranda TVde konser verecek. Daha önceki yıllarda da TVde konser verme girişimlerinde bulunulmuş, ancak sonuç alınamamıştır. Derneğin kurucularından Nedim Tekercioğlu ise fahri başkanlığa getirilmiştir" denilmektedir.

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi -5 Kasım 1982

"İzmit Türk Musikîsi Derneği Örnek Hizmetler Vermeye Devam Ediyor

35 yıldır faaliyet gösteren dernek ilk kuruluş yıllarındaki gibi parlak dönemini yaşıyor. İki kez televizyonda başarılı konserler veren dernek başkanlığını başarı ile yürüten

Hüseyin Çaşlayan çalışmalarla ilgili şu açıklamayı yapmıştır: Derneşimiz 5 Mayıs 1947 de kurulmuş ve aynı yıl 7 Temmuzda ilk konserini vermiştir. 1980-81 döneminde derneşini Nevzat Sümer ve Tülin Yakarçelik denetiminde şef olarak Mithat Özyıldmaz yönetmiştir. Aynı yıl içinde iki konser verilmiştir ve yine aynı yıl Ankaraşya giderek TV programı yapmıştır. 1981-82 de de derneşi hoca olarak Mithat Özyıldmaz çalıştırmaktadır. Bu yılda üç konser verilmiş, Ankaraşya gidilerek 2. kez TVşye çıkılmıştır. Amacımız çalışmalarımızı okul disiplini içinde sürdürerek derneşin sesini duyurmak, Türk Musikîşsini yüceltmek ve böylece diğer vilayetlerdeki dernekleri de bu paralelde harekete geçmektir. Gayemiz musikîmize değer kazandırmaktır› denilmektedir.

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-15 Ocak 1986

Haberde dernekteki meslek gruplarından doktorlara ilişkin bir habere yer verilmektedir. Haberde; ñ76 kişilik korodan oluşan İşmit Türk Musikîsi Derneşiğnde 6 doktor ud, kanun, keman çalıp, koroda okuyor. Ünlü şef Sadun Aksüt yönetiminde bulunan dernekteki doktorlar; Dr.Yüksel Ünal (Keman), Dr.Turgut Ateş (Ud) , Dr.Ercan Göllü (Kanun), Dr. Cemallettin Palaz (Koro), Dr. Mustafa Kolaylı (Koro), Dr.Erdoşan Akkanat (Koro)ğ şeklinde belirtilmektedir. Yine aynı gazetede,ğ İşmit Türk Musikîsi Derneşiğnin kongresi yapıldı. Hüseyin Çaşlayan yeni başkan seçildiğ şeklinde ikinci bir müzik haberi yer almaktadır.

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-21 Ocak 1986

Gazetede Karamürselğdeki müzik etkinliklerinde Karamürsel Musikî Derneşiğnden söz edilmektedir. Haberde, ñKaramürsel Musikî Derneşi konsere hazırlanmaktadır. Dernek başkanı emekli astsubay Fethi Tütün, Türk Sanat Müziği bölümünde 25ği sazende olmak üzere 75 kişi bulunduğundan ayrıca Türk Halk Müziği bölümünde de 20 kişinin olduğunu belirterek, amacımız Türk Sanat Musikîmizi en iyi şekilde tanıtmaktır dedi. Türk Sanat Musikîsi bölümü öğretmeni Mehmet Kocaman ise şu bilgiyi verdi: Türk Sanat Müziğini en iyi şekilde icra etmek için çalışıyoruz. Karamürsel Eğitim Merkezi Astsubay Gar Gazinosuğnda bir konser vereceğiz. TRT ekibini de davet edeceğizğ bilgileri verilmektedir.

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-27 Ocak 1986

Gazetede, ñKşmit Türk Musikîsi Derneği, 1 şubatta konser verecektir. Önümüzdeki yıl 40. Yıldönümü kutlayacak olan dernek konserine ise dernekten yetişip meşhur olan sanatçılarda davet edilecektirò denilmektedir.

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-31 Ocak 1986

Gazetede, ñKşmit Türk Musikîsi Derneği 1986 yılının ilk dev konserini verecek. şef Sadun Aksüt yönetiminde 65 kişilik tam kadrosuyla üç saat sürecek olan konserin videoya alınacağı ve ileride TVôde gösterilebileceği söylenmektedirò bilgisi paylaşılmaktadır.

Özgür Kocaeli Gazetesi-23 Nisan 1993

ñMusiki Derneği Konsere Hazır

é Kşmit Türk Musikisi Derneği, 25 Nisan Pazar günü Sabancı Kültür Sitesinde konser verecek. şef Erdinç Çelikkol yönetiminde çalışmalarını tamamlayan topluluk, konserde hüzzam makamında bahar şarkılarını seslendirecek. Pazar akşamı gerçekleşecek konser sırasında derneğe 30 yılını veren Ali Koç Demirörenôe (85) Kşmit Belediye Başkanı ve Kşmit Ticaret Odası başkanlarına Musikî Derneği tarafından birer teşekkür plaketi verilecek. Konsere ilginin büyük olmasıbekleniyorò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-25 Nisan 1993

ñMusiki Cemiyetimizi Bursa HalkıKşleyecek

Kşmit Türk Musikisi Derneği korosunun ünü ili sınırlarını aştı. Hüseyin Çağlayanôın başkanlığında Bursaôya giden ekip, on beş dakika süren çekimler sırasında koro halinde bahar şarkılarını seslendirdi. Konser Flaş TVôde yayınlanacakò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-30 Nisan 1993

ñGebzeôden Haberler

Beksem Türk Sanat Müziği ekibi önceki akşam Gebzeôde mükemmel bir konser verdi. Koronun seslendirdiği 15 şarkının ardından Levent Sualp, Ayfer Atak, Melda Aktay ve Mustafa Yıldız solo olarak hicaz eserleri seslendirdiler. Gebzeli müzikseverler sanatçılarıayakta alkışladılarò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-2 Temmuz 1993

ñKültür+Sanat=Beksem

Beksem, sanat etkinlikleri çalışmalarını hızla sürdürüyor. Gebze Belediyesi Kültür sanat etkinlikleri merkezi Beksem, geçtiğimiz günlerde Gebze'de gösterilerine devam etti. Birçok kez halk müziği, halk oyunları ve sanat müziği ekipleri gösteriler veren Beksem, bu yılda Makedonya, Arnavutluk, Macaristan ve İsveç'ten gelen teklifleri değerlendirme aşamasında.

Özgür Kocaeli Gazetesi-6 Haziran 1994

ñKültür Müdürlüğü Korosu'ndan Konser

İzmit Kültür Müdürlüğü Türk Sanat Müziği korosu, şef Erol Sayan yönetiminde Sabancı Kültür Sitesi'nde nefis bir konser verdi.

Özgür Kocaeli Gazetesi-15 Haziran 1994

ñİzmit Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı Türk Halk Müziği Uygulama topluluğunun verdiği konser dinlemeye değerdi. Şef Şendoğan Karadereli yönetimindeki topluluk, koro ve solo şarkılarla doyumsuz bir müzik ziyafeti verdi.

Özgür Kocaeli Gazetesi-19 Mart 1995

ñİzmit Büyükşehir Musiki Derneği Korosu

Koro 1995 yılının ilk konserini bu akşam verecek. Sabancı Kültür Sitesi'nde saat 20.35'te başlayacak konser, iki bölüm halinde. Şef Erdinç Çelikkol yönetiminde ses ve saz sanatçılarından oluşan 80 kişilik heyetin ilgi görmesi bekleniyor. Bu konsere Serap Mutlu Akbulut misafir sanatçı olarak katılacak.

Özgür Kocaeli Gazetesi-14 Nisan 1995

ñSabancı'da Anadolu Motifi

İzmit Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı Türk Halk Müziği Korosu Sabancı Kültür Sitesinde başarılı bir program sundu. Elli kişilik koro Anadolu'nun çeşitli yörelerinden kesitler sundu. Vali yardımcısı Alaaddin Apaydın ve Konservatuvar Müdürü Şahin Ecevit'in yer aldığı konser ilgiyle izlendi.

Özgür Kocaeli Gazetesi-29 Ekim 1996

ñAtatürkçü Sevdiği Şarkılarla Andılar

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı nedeniyle, İzmit Büyükşehir Musiki Derneği tarafından düzenlenen konserde Atatürkçün sevdiği şarkılardan örnekler sunuldu. Sabancı Kültür Sitesinde düzenlenen ve iki bölümden oluşan konser, büyük beğeni topladı. İ Konseri kalabalık bir izleyici topluluğu keyifle izlerken, koro ayakta alkışlandı.

Özgür Kocaeli Gazetesi-25 Kasım 1996

ñTürk Sanat Müziği Usta Ellerde Öyle Güzel Ki

İzmit Büyükşehir Musiki Derneğinin Avni Anıldın eserlerinden oluşan repertuvarla hazırladığı sezonun ilk konseri, önceki akşam gerçekleşti. Bestekâr Avni Anıldında konuk sanatçı olarak katıldığı muhteşem konser, izleyen herkesi etkiledi.

Özgür Kocaeli Gazetesi-24 Mart 1997

ñMusiki Ziyafeti

İzmit Büyükşehir Musiki Derneğinin kuruluşunun 50. Yılı Anısına düzenlenen konser, kelimenin tam anlamıyla muhteşem geçti. Şef Erdinç Çelikkol yönetimindeki koro, Sabancı Kültür Sitesini dolduran sanatseverlere musiki ziyafeti çekti.

Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Mart 1998

ñMuhteşem Konser

Büyükşehir Musiki Derneğinin yılın ilk konserinde Mustafa Kandıralı ile kızı Kısmet dinleyenleri büyüledi.

Özgür Kocaeli Gazetesi-26 Ekim 1998

ñBakanlı Konser

İzmit Büyükşehir Musiki Derneğinin 75. Yıl Cumhuriyet Konseri son derece coşkulu geçti. İ konserin günün büyük bölümünü İzmit'te geçiren Milli Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbey tarafından izlenmesi herkesi memnun etti.

Özgür Kocaeli Gazetesi-12 Aralık 1998

ñİzmit Adun Aksütçün 50. Sanat Yılını Kutlanıyor

İzmit Büyükşehir Belediyesi Musiki Derneği şef Sadun Aksütçün 50. Sanat Yılını bugün görkemli bir konser ile kutluyor. Sabancı Kültür Sitesinde saat 20:00'de başlayacak

konserde Sadun Aksüt koroyu yönetecek ve sanatçılar ünlü bestekârın eserlerini seslendirecek. Konsere Nazan Sevaç da konuk sanatçı olarak katılacaktır.

Özgür Kocaeli Gazetesi-14 Aralık 1998

"Salon Dondurdu, Karkılar Isıttı"

Büyükşehir Belediyesi Musiki Derneği Şef Sadun Aksüt'ün 50. Sanat yılı anısına düzenlenen konseri izlemeye gelenler Sabancı Kültür Sitesi'nin yanmayan kaloriferleri yüzünden buz kesti. Üşüyenleri ısıtmak, hareketli karkılar, çektikleri musiki ziyafetiyle sanatçılara düştü.

Araştırmamız sırasında tespit ettiğimiz bir diğer Türk Musikisi Derneği de "*Kocaeli Klasik Türk Musikisi Derneği*" / "Kocaeli Klasik Türk Musikisi Yurdu" adıyla kurulan dernektir. Ancak bu dernekle ilgili basında ulaşabildiğimiz bilgi sınırlıdır. 1951 yılına ilişkin İktisadi Uyanış dergisi şubat sayısında bu dernekten söz edilmekte, yine aynı dernekle ilgili Hürsöz gazetesinde 16 Ocak 1954 yılında haber yer almaktadır.


ATATÜRK

ŞEHİR VE MEMLEKET

Seyahat Notları

İzmit Türk Müzüki Derneği çalışmaları

[1. Sayfadan devam]

seoğlu, Muhasip ve vezmedarlığa Nedim Tekirdioğlu, Hukuk işlerine Avukat İnayet Serengil, İdare Memurluğuna Ali Koç, Murakıplığa Mehmet Yüce ve Ömer Karal seçilmişlerdir.

Bilhassa fahri başkanlığa sayın müdür Naci Ortabaşının kabul ediş bütün üyeler arasında sevinçle karşılanmıştır.

Kongreden sonra Gölcüğe gidip Garnizon si-

nemasında bir konser veren Dernek çok muvaffak olmuş Gölcük kaymakamlığı tarafından başarıyı öven bir takdirname verilmiştir.

Ayın 16 cı Cuma akşamı 7. ci yıldönümünü kutlulamak üzere [üyelerine] Kâğıt fabrikası salonunda bir konser daha verilecektir.

Faal üyelere başarılar diler konserlerin sık sık verilmesini dileriz.

Şekil 6.26. İzmit Türk Musikî Derneği Çalışmaları Haberi
(Türkyolu Gazetesi 8 Ekim 1953)



Bizim Şehir

Yıl : 4 ★ GÜNDELİK, SİYASİ, MÜSTAKİL GAZETE ★ Sayı: 811

Kocaeli vilâyetinde kalkınma hamlesi

Her bakımdan ihmal edilmiş Karamürsel kazasında yeni inkişaflar kaydediliyor

K. mürsel'de kurulması kararlaştırılan konserve fabrikası, bu sahadaki hamlelerin ilki olacak

Edirnede 700 ev su altında kaldı

Sakarya Vilâyeti D. P. İl Teşkilâtı kuruldu

D.P. Genel Kurul tarafından selâhiyetle gönderilen Konya Mebusu Tarık Özbek'in riyasetinde yapılan toplantı çok samimî bir hava içinde geçmiştir

Yeni idare heyeti seçimi yapılıp, başkanlığa Avukat Mustafa Tığlı getirildi

Mesken kredisi

Şehrimizde san'at hareketleri günden güne ilerliyor

İzmit Türk Musikisi Derneği 15 Ocakta bir konser verecek

Şehir otobüsleri

Bugün için, hususi sermaye ile idare edilmesi uygun görülüyor

Sabahattin Köksal şehrimizde

BUGÜN



Bizim Şehir

Yıl : 4 ★ GÜNDELİK, SİYASİ, MÜSTAKİL GAZETE ★ Sayı 892

Derince'de 2 büyük fabrika kuruluyor

Fabrikalardan biri demir, diğeri otomobil yedek parçası imâl edecek

D. Parti İl Kongresi yarın yapılıyor

Trabzon Milletvekili Selâhattin Karayavuz, Genel Kurulu temsilen kongrede hazır bulunmak üzere şehrimize geldi

Parti prensiplerine bağlılık...

Edip TERZİOĞLU

İmam - Hatip Okulu

Dernek, teberru zarfları bastırdı. Bu zarflar Mahalle Muhtarları vasıtasiyle dağıtılmağa başlandı

Zarflar, Kocaeli'ndeki bütün köylerde de tevzi edilecek

Sigara ambalajları değişiyor

Türk Musiki Derneği Ceza Evinde bir konser verecek

Yerinde bir karar

Anadolu'da çıkan bâzı gazeteler, hükûmetçe tetkik edilecek

Nüfus sayımı 23 Ekimde

KÖŞEDEN

şekil 6.27. şehirdeki Sanat Hareketleri: Musikî Derneği Konseri Haberi
(Bizim şehir Gazetesi 12 Ocak 1955)

şekil 6.28. Türk Musikî Derneği Cezaevinde Konser Verecek Haberi
(Bizim şehir 16 Nisan 1955)



TÜRKYOLU

YIL : 33 SAYI : 4909 — 19 OCAK 1955 ÇARŞAMBA

Şehrimiz yakında Modern bir PTT binasına kavuşuyor

Yeni PTT binası eski pazaryerinde yapılacak

amamlanan iki yüz otomatik telefon umarasıda bugünlerde tevzi olacak

TT Müdürü Arif onater dün bir muharririmize izahat verdi

Kaybettiğimiz bir kıyme

İsmail Pekaydın...

İzmit Türk Musiki Derneği senenin ilk konserini verdi

Konser çok kalabalık bir kütle tarafından alaka ile takipedildi

lediyece

Nafıa Bakanlığının nazari dikkatine

Balta ile yar

Şekil 6.29. İzmit Türk Musikî Derneği Senenin İlk Konseri Haberi
(Türkyolu 19 Ocak 1955)



2 TÜRKYOLU - BİZİMŞEHİR 15 NİSAN 1971

ŞEHİR VE MEMLEKET HABERLERİ

İzmit Musiki Derneği kuruluşunun 24. yılını kutluyor

Buluşlar ve arayışlar

EBUBEKİR RAZİ

KAN ALMA VE YARAYA FİTİL USULLERİNİN MUCİDİ

Rastgele yere yapan kamyo

Çukurbağ mah yollar bozuk

Şekil 6.30. İzmit Musikî Derneği Kuruluşunun 24. Yılını Kutluyor Haberi
(TürkYolu Bizimşehir 15 Nisan 1971)



Hür SÖZ

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

DEMOKRASİNİNDİR 16 Ocak 1954 Cumartesi

Geçmiş nüshalar (30 Krş.)

DİKKAT: İstenmeyen Gazeteleriniz, gazeteyi getiren postacıya ücreti verilirse alınur. (İZMİT)

ETHEM YETKİ-
ALEYHİNE İMZA
LANDIĞI YALAN

erler Valiye yarenlik yapmak
ti mahsusda çıkarılmaktadır

Cumhurreisimiz İzmit'ten geçtiler

Sayın Cumhurreisimiz Celâl Bayar Amerika seyahatine başlamak üzere Şehrimizden trenle dün sabah geçmişler, ve kendilerini istasyonda Vali, Emniyet Müdürü ile memurin ve partililer uğurlamışlardır.

yeni eserler

Kocaeli Klasik Türk Müsiki derneği yıllık kongresini yaptı

Kocaeli Klasik Türk Müsiki yurdu 14/1/954 Perşembe günü saat 20 de İzmit Hal Binası üzerinde ki Salonlarında yıllık toplantılarını samimi bir hava içersinde yapmışlardır.

Kongre divanına Başkan Selâhattin Telser, Başkan Vekili Mehmet Turgut, Katip Bözkurt Yılmaz olarak getirilmiştir.

Gündemin ikinci maddesine göre çalışma faaliyet raporunu Yurt Başkanı Fethi Bilgeç izah etmiştir.

Bundan sonra hesap komisyonuna üç kişi seçilmiş İbrahim Baysal—Osman Bayraktar—Suat Gülerman seçilmişler ve hesap tetkikine ay-

—Devamı 2. de—

propoganda yapılmaktadır.

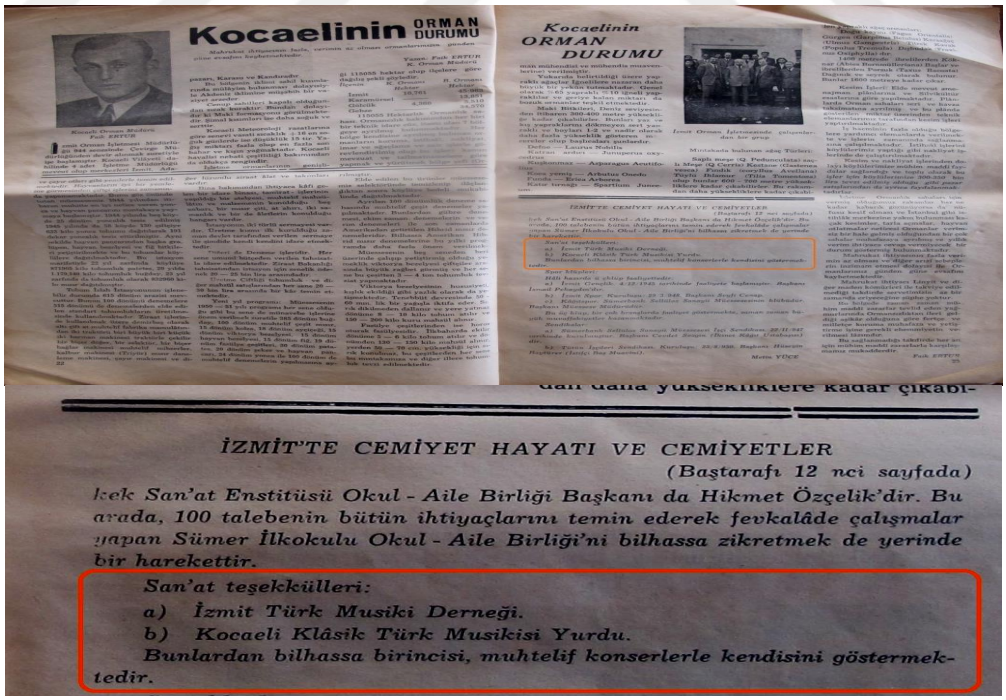
Gazetemiz yaptığı tetkikatta böyle bir şeyin olmadığı ve bunu şehirde müntesir ve günde 25 gazete basarak blof yapan bir gareteden galat olduğu anlaşılmaktadır.

Vilâyetimizde bulunduğu müddetce hizmeti kendine esas vazife yapmış olan Vali Ethem Yetkiner hakkında kasti mahsus ile uçurulan bu balon tamamen bu gazetenin tertibi olduğu kanatindeyiz.

Ara Sıra: Hikâye

Şekil 6.31. Kocaeli Klasik Türk Musikî Derneği Yıllık Kongresini Yaptığına Haberi
(Hürsöz 16 Ocak 1954)

Tespit edilen diğer Türk Musikisi Derneği de "Kocaeli Klasik Türk Musikisi Derneği/Kocaeli Klasik Türk Musikisi Yurdu adıyla kurulan dernektir. Ancak bu dernekle ilgili basında ulaşabildiğimiz bilgi sınırlıdır. 1951 yılına ilişkin İktisadi Uyanış dergisi şubat sayısında bu dernekten söz edilmekte, yine aynı dernekle ilgili Hürsöz gazetesinde 16 Ocak 1954 yılında haber yer alır.



Kocaelinin ORMAN DURUMU

Kocaelinin ORMAN DURUMU

İZMİT'TE CEMİYET HAYATI VE CEMİYETLER

(Baştarafı 12 nci sayfada)

İzmit San'at Enstitüsü Okul - Aile Birliği Başkanı da Hikmet Özçelik'dir. Bu arada, 100 talebenin bütün ihtiyaçlarını temin ederek fevkalâde çalışmalar yapan Sümer İlkokulu Okul - Aile Birliği'ni bilhassa zikretmek de yerinde bir harekettir.

San'at teşekkülleri:

a) İzmit Türk Musiki Derneği.

b) Kocaeli Klâsik Türk Musikisi Yurdu.

Bunlardan bilhassa birincisi, muhtelif konserlerle kendisini göstermektedir.

Şekil 6.32. İzmit Türk Musikî Derneği ve Kocaeli Klasik Türk Musikî Yurdu Haberi
(İktisadi Uyanış Dergisi şubat 1951)

Sonuç olarak gazete haberlerinin içeriklerinden de anlaşıldığı gibi, İzmit Musikî Derneği, gerek yardım amaçlı, gerekse günümüzün deyimiyle sosyal sorumluluk bilinci altında kentin gündelik yaşamının her yerinde Kocaeli halkına destek olduğu görülmektedir. Derneğin, bazen bir okul yararına, bazen cezaevi mahkûmlarına bir moral günü, bazen de belli gün ve zamanları vurgulamak amaçlı konserler verildiği ve kentin böylelikle müzik yaşamına her sosyal olay, ortam ve etkinliklere başlamında katkı sağlamayı amaçladığı ve bunu başardığı söylenebilir.

6.1.4. İzmit Türk Musikîsi Derneği Bünyesinde İzmit'te Türk Halk Müziği Etkinlikleri

İzmit Türk Musikîsi Derneği Türk Halk Müziği sazları korosu, İzmit'te Türk Halk Müziği çalışmalarını önceleri Halkevi bünyesinde yaklar. 1947'de İzmit Musikî Derneği'nin kurulmasıyla dernek çalışmalarında Türk Halk Müziği'ne de yer verilir ve dernek bünyesinde Türk Halk Müziği Saz ekibi ve Türk Halk Müziği Korosu oluşturulmasını sağlanır. Halen saz imalatıyla uğraşan Mümin Akmeşe bu kişilerin başında yer alır. O dönemde saz ekibinde yer alanların bazıları; Mümin Akmeşe, İsmail Yazıcıoğlu, Emin Koçak, Günaydın Yurdakul, Hikay Bayraktar, Yusuf Çolak, Necmettin Turan, Tahsin Yılmaz, Mustafa Vatansever, Arif Akkuş, Necdet Öztoplu, Güven Yapar, Cevdet Nil, Nihat Kılıç, Ahmet Topçu şeklinde sıralamaktadır.

16 Ocak 2016 tarihinde Mümin Akmeşe ile gerçekleştirdiğimiz söyleşide, döneme ilişkin halk müziği etkinlikleri hakkında bilgi aldık. Kırım Tatarı baba ve Selanik Göçmeni bir anneden doğar. Akmeşe,

> "O dönemde halk müziğine karşı halkın büyük bir ilgi ve alakası vardı. Dışarıdan gelenlerle İzmit çok kozmpolit bir yapıya bürünmüştü. Genelde okulların müzik hocaları bizi çağırıyordu, halk müziği icra etmeye gidiyorduk. 82 yaşındayım. 1958-59 sezonunda İzmit Halkevi'nde konser veriyorduk. İzmit Türk Musikîsi Derneği, konser verecğimiz yerleri ayarlıyordu. Bize konser sonrası para teklif edilirse kızıyorduk. Bahçelerde (yazlık sinema tarzında) konser veriyorduk. Son olarak Zeki Müren geldi. Sahne almadan önce biz bir saat program yaptık. Daha çok Ege ve Zeybek çalıyorduk. İzmit'in kendi türküsü yok gibi"

der. Akmeşe çalgı icracılığını evde ortam olmaması nedeniyle bıraktığını artık çalmadığını belirtir. 40 yıldır saz imalatına devam ettiği ini ancak yaprak sazlar yapılmaya

bakılanınca bu imalatı da bıraktığını belirten Akmeşe Akmen Saz Evinde oğluyla beraber ticaret yapmaktadır (Mümin Akmeşe ile söyleşi: 16 Ocak 2016).



Şekil 6.33. Mümin Akmeşe İle Kendi İşyeri Akmen Sazevinde Söyleşi
(16 Ocak 2016)



Şekil 6.34. Mümin Akmeşe gençlik Yıllarında
(Mümin Akmeşe Arşivi)



Şekil 6.35. Mümin Akmeşe Saz Arkadaşları
(Mümin Akmeşe Arşivi)



Şekil 6.36. Aynı Takım Kıyafetlerle Kurumsal Kimlik Sergileyen Mümin Akmeşe ve Saz Arkadaşları
(Mümin Akmeşe Arşivi)



Şekil 6.37. Akmen Sazevi'ni Açtığı Yıllarda Dükkanının Önünde Mümin Akmeşe
(Mümin Akmeşe Arşivi)



Şekil 6.38. Mümin Akmeşe Sazevinde Çalışırken
(Hüseyin Erol Arşivi)

Türk Halk Müziği alanında Kocaeli'de etkinlikleriyle öne çıkan bir diğer belde dünyaca ünlü halıcılarıyla markalaşan Hereke'dir. Hereke'de de bir Türk halk müziği korosu Mahmut Şener tarafından kurulur. Sümerbank yemek salonunda çalışan koro, pek çok başarılı konser verir. Şener, yılbaşı eğlencelerinde arkadaşlarıyla Hereke memur lokalinde çalmaya başlarlar. Oynanan tiyatro oyunlarında fon müziklerini de seslendiren Mahmut Şener ve arkadaşları ilk konserlerini Sümerbank yemek salonu sahnesinde Yalçın Akatay ışıklığında verir.[58]



Şekil 6.39. Mahmut Şener Mahmut Şener'de Hereke'de Söyleşi
(21 Ekim 2016)



Şekil 6.40. Mahmut Şener ve Saz Arkadaşları
(Mahmut Şener Arşivi)

[58] http://www.herekeli.com/Tr/Hereke3.asp?m1=&m2=6&m3=6 (Erişim: 2.Eylül 2016)



Şekil 6.41. Hereke'de Halk Müziği Topluluğu Konserlerinde Mahmut Şener (1970'li Yıllar)
(Mahmut Şener Arşivi)

Mahmut Şener, okul korolarında çalıştırır ve sonralarında Orhan Dağlıdan dersler alır. Arif Sağ'dan da dersler alarak bilgisini ilerleten ve sonraki yıllarda saz imalatına bakılayan Mahmut Şener Hereke'de saz dersleri vererek Hereke'nin müzik yaşantısına katkıda bulunur (Mahmut Şener'de Görüşme; 21.09.2016) .



Şekil 6.42. Mahmut Şener, Arif Sağ ve Musa Eroğlu İle Bir Müzik Çalışmasında (1970'li Yıllar)
(Mahmut Şener Arşivi)



Şekil 6.43. Hereke Türk Halk Müziği Topluluğu
(Mahmut Şener Arşivi)

6.1.5. Adapazarı Musikî Cemiyeti

Adapazarı'nda müzikle ilgili İşkmit Sancağı dönemine baktığımızda, 1915 tehcirinde Adapazarı'ndan ayrılmak zorunda kalan Ermeniler arasında yetişken değerli müzik insanlarının olduğu görülmektedir. Bu müzisyenler, o dönem Karaağaçdibi semtinde canlı bir müzik yaşantısı sürdürür (Tuna, 2007: 195).

1920'li yıllarda Sakarya'da Selahattin Kandemir Şeflik'inde günümüzde Atatürk Bulvarı Meserret Şükhanı'nın biraz ilerisinde musikî topluluğu çalışmalarına başlar. Bu grup 1930'lu yıllarda Kömürpazarı'nda Sakarya Gençlerbirliği Spor Klubü'nün musikî kolu olarak etkinliklerini sürdürür.1949 yılında da Adapazarı Türk Musikîsi Cemiyeti adını alır. Meşklerine ev toplantılarında da devam eden cemiyet, çalışmalarını kesintilerle de olsa devam ettirir (Eroğlu, 2005: 1091)

1924 yılından itibaren Adapazarı'nda enstrüman çalan ve müzikle uğraşan 15-20 kişilik bir grubun varlığından söz edilir (Tuna, 2007: 195). Yine Adapazarı tüccarlarından Hafız Yusuf Efendi'nin konağında 1940 ve 1950'li yıllarda dost meclislerinde, talebeleriyle klasik ve dini müzik icra ettikleri de günümüze ulaşan bilgilerdendir.

Selahattin Kandemir yönetiminde 1930'lu yıllarda çalışmalarını sürdürdüğü bir müzik grubunun varlığı da bilinmektedir. Kömürpazarı'nda bulunan Erman Sinemasın

1943 Adapazarē Depreminde yēkēlēnca burada inşa edilen yeni binanēn üst katē musikî cemiyetinin çalēşmalarē için verilir, Kandemir öncülüğ ündeki musikî grubu, 1949 yēlēnda ñ***Adapazarē Türk Musikîsi Cemiyeti***ò adēyla bir anlamda resmen kurumsallaşēr. 1975 yēlēna dek bu biçimde çalēşmalara devam eden dernek, daha sonra ñ***Sakarya Musikî Derneğ i***ò adēnē alēr (Tuna, 2007: 195).



Şekil 6.44. Adapazarē Türk Musikîsi Cemiyeti (1955)
Cevat Kartal Arşivi (Tuna, 2007: 200)


Cilt No. 10 No. 482

ADAPAZARI
Türk Musikisi Derneği
Aidat ve Teberru Makbuzu

Lira Kr.

Teberru - Aidat olarak ..... Lira ..... Kuruşu
aldım.

Mihasip Veznedar

8-10-951

Şekil 6.45. 1953 Yēlēna Ait Adapazarē Musikî Derneğ i Aidat ve Teberru Makbuzu
(Gülşen Erdal Arşivi)

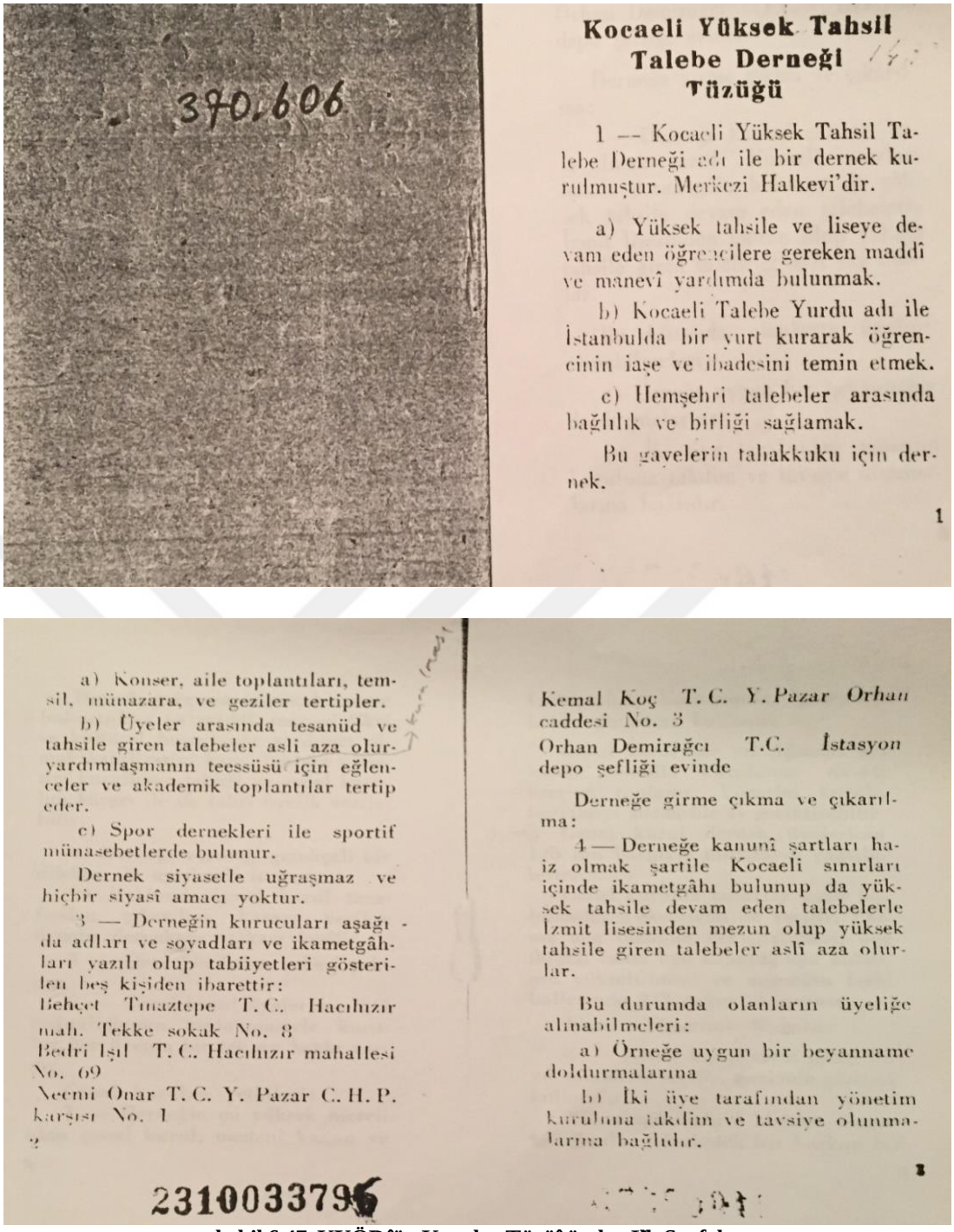


Şekil 6.46. Sakarya Musikî Derneğine Ait Günümüzdeki Bir Tanıtım Broşürü

6.1.6. Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği (KYÖD)

1947 yılında kurulan bir diğer dernek olan Kocaeli Yüksek Tahsil Talebe Derneği ise, kentte önemli sosyokültürel faaliyetlere imza atar. KYÖD'ün amaçları arasında yükseköğrenime özendirmek, gençleri kaynaştırmak ve sorunlarına çözümler üretmek KYÖD'ün başlıca amaçlarındandır. 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 tarihlerinde kısa sürelerle kapanan KYÖD, Kocaeli halkının ve dernek üyelerinin ısrarları ile yeniden açılır. KYÖD, üniversiteye ya da Yüksekokula veya liseye giden öğrenciler için ikinci bir okul niteliği taşımaktadır. Gençlere halk sevgisini, halk için çalışmayı, halk için üretmeyi, aydınlık ve çağdaş bir Türkiye için çalışmayı ve öncelikli olarak ülke yararını gözetmeyi öğreten bir kültür merkezdir (Birok, 1997: 21-KYÖD Dergisi).

KYÖD'ün düzenlediği etkinlikler arasında "Pikmaniye" gecesi geleneksel bir etkinliktir. Düzenlenen gece ile elde edilen gelirin yükseköğrenim gören öğrenciler için kullanılmakta olduğu unu gazete haberlerinde de yer almaktadır.



390.606

Kocaeli Yüksek Tahsil Talebe Derneği Tüzüğü

1 — Kocaeli Yüksek Tahsil Talebe Derneği adı ile bir dernek kurulmuştur. Merkezi Halkevi'dir.

a) Yüksek tahsile ve liseye devam eden öğrencilere gereken maddî ve manevî yardımda bulunmak.

b) Kocaeli Talebe Yurdu adı ile İstanbulda bir yurt kurarak öğrencinin iaşe ve ibadesini temin etmek.

c) Hemşehri talebeler arasında bağlılık ve birliği sağlamak.

Bu gayelerin tahakkuku için dernek.

1

a) Konser, aile toplantıları, temsil, münazara, ve geziler tertipler.

b) Üyeler arasında tesanüd ve tahsile giren talebeler asli aza olur- yardımlaşmanın teessüsü için eğlenceler ve akademik toplantılar tertip eder.

c) Spor dernekleri ile sportif münasebetlerde bulunur.

Dernek siyasetle uğraşmaz ve hiçbir siyasî amacı yoktur.

3 — Derneğin kurucuları aşağıda adları ve soyadları ve ikametgâhları yazılı olup tabiiyetleri gösterilen beş kişiden ibarettir:

Behçet Tınaztepe T. C. Hacıhızır mah. Tekke sokak No. 8

Bedri Işıl T. C. Hacıhızır mahallesi No. 69

Necmi Onar T. C. Y. Pazar C. H. P. karşısı No. 1

2

Kemal Koç T. C. Y. Pazar Orhan caddesi No. 3

Orhan Demirağcı T.C. İstasyon depo şefliği evinde

Derneğe girme çıkma ve çıkarılma:

4 — Derneğe kanunî şartları haiz olmak şartile Kocaeli sınırları içinde ikametgâhı bulunup da yüksek tahsile devam eden talebelerle İzmit lisesinden mezun olup yüksek tahsile giren talebeler aslî aza olurlar.

Bu durumda olanların üyeliğe alınabilmeleri:

a) Örneğe uygun bir beyanname doldurmalarına

b) İki üye tarafından yönetim kuruluna takdim ve tavsiye olunmalarına bağlıdır.

3

2310033796

Şekil 6.47. KYÖDğün Kuruluş Tüzüğ ünden İlk Sayfalar
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)

KYÖDğün tüzüğ ünden de anlaşılacağ ı gibi, dernek genel olarak, yükseköğ renim gören öğ rencilere maddi ve manevi destek olma hedefindedir. Bu amaçla "konserler düzenlemekö te bu hedef için yapılacak etkinler arasında başta gelmektedir. Bu süreçte, KYÖDğün kent müzik etkinliklerinde önemli bir yer edindiğ ini görülmektedir.

6.1.7. KYÖD Korosu ve Kocaeli'de Çoksesli Müzik

1994-95 sezonunda 21 kişiyle KYÖD üyeleri eşleri ve çocuklarıyla kurulan KYÖD korosu, 1996-97 sezonunda 43 kişiye ulaşır. Koro şefi Feridun Aslan'ın anlatımından koronun amatör ruhla çok profesyonel bir iş yaptığı öğrenilmektedir. KYÖD korosu, yılda bir kez dernek lokalinde sahne alan koro, 1998 yılında Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik bölümüne bir piyano kazandırmak amaçlı konser verir, İstanbul ve Amasya'da davet üzerine il dışı konserler de yapar. Ayrıca özel günlerde KYÖD Baloları, Yıldızlar Haftası, Turizm Haftası, çeşitli destek gecelerinde de konser vermektedir. Önceleri "Kilise Korosu"na benzetilen ve yorumlanan koro, Kocaeli kentine çoksesli müziği en doğal enstrüman olan insan sesiyle yapıldığında ortaya çıkan ürünü göstermesi açısından profesyonel anlamda bir ilk oluşturur.



Şekil 6.48. KYÖD Korosu Elemanları
(KYÖD Dergisi, 1998: 17)

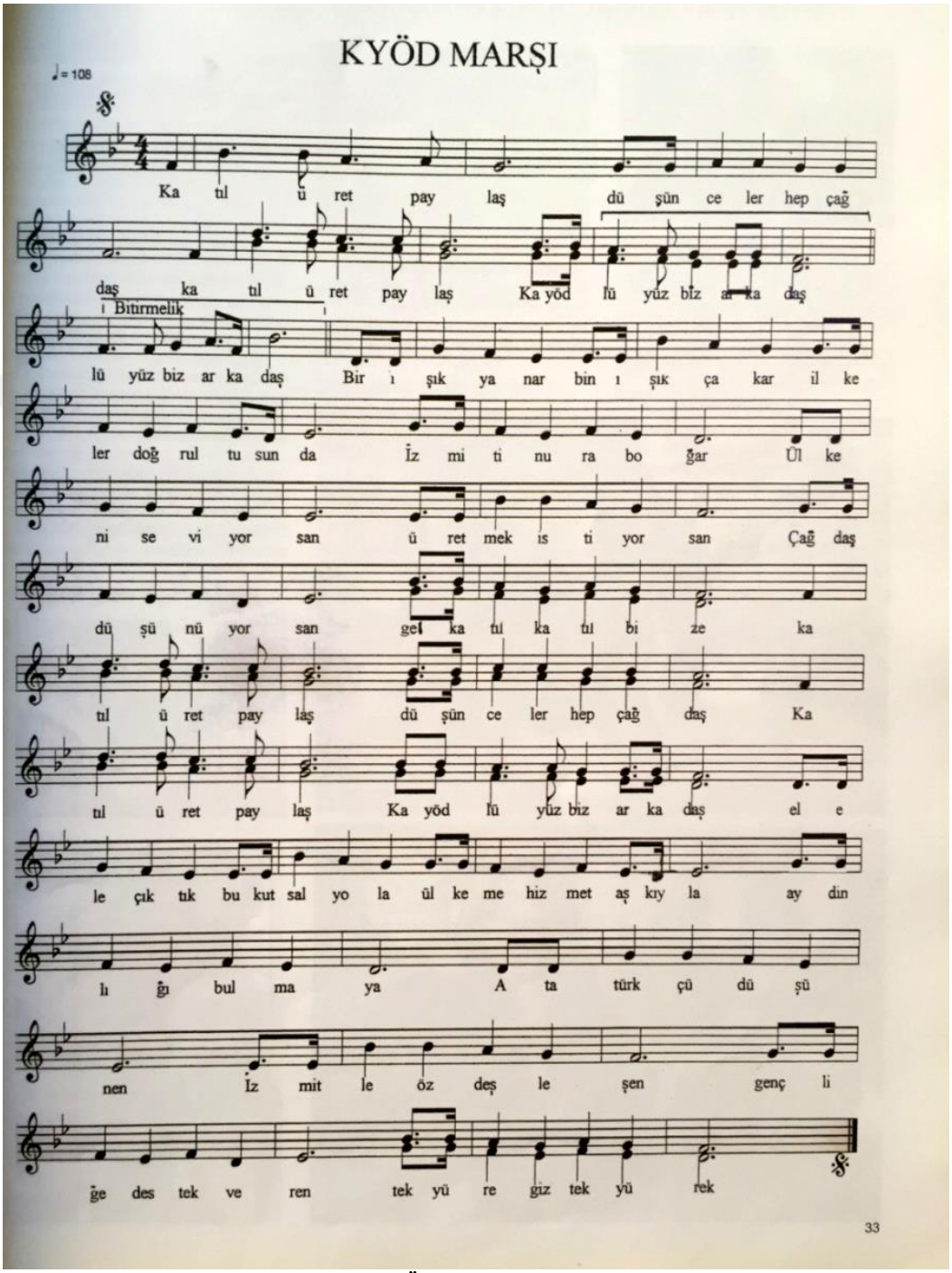


Şekil 6.49. KYÖD Çoksesli Korosu Bir Konser Esnasında
(Feridun Aslan Arşivi)

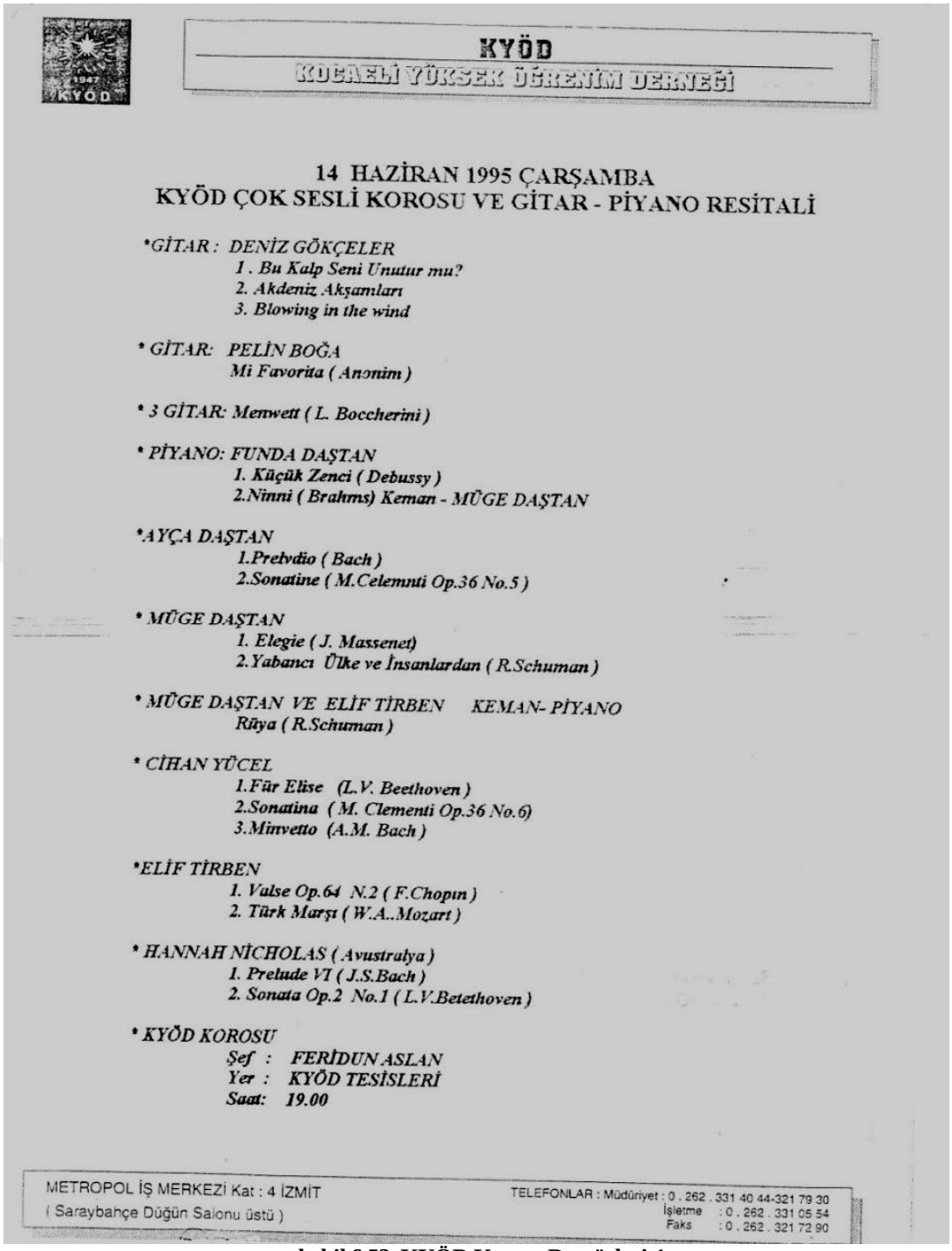


Şekil 6.50. KYÖD Korosu Konser 1997 Şef: Feridun Aslam
(Feridun Aslan Arşivi)

Konserler klasik müzik alanında canlı bir müzik yaşantısı oluşmasını sağlar. O dönemde KYÖD çoksesli müzik korosunun kuruluşunu yapan Feridun Aslan'ın bestelediği KYÖD marşı da mevcuttur.



Şekil 6.51. KYÖD Marşı Beste: Feridun Aslan



KYÖD
KOCAELİ YÜKSEK ÖĞRENİM DERNEĞİ

14 HAZİRAN 1995 ÇARŞAMBA
KYÖD ÇOK SESLİ KOROSU VE GİTAR - PİYANO RESİTALİ

*GİTAR : DENİZ GÖKÇELER
1 . Bu Kalp Seni Unutur mu?
2. Akdeniz Akşamları
3. Blowing in the wind

* GİTAR: PELİN BOĞA
Mi Favorita (Anonim)

* 3 GİTAR: Menwett (L. Boccherini)

* PİYANO: FUNDA DAŞTAN
1. Küçük Zenci (Debussy)
2.Ninni (Brahms) Keman - MÜGE DAŞTAN

*AYÇA DAŞTAN
1.Preludio (Bach)
2.Sonatine (M.Celemnti Op.36 No.5)

* MÜGE DAŞTAN
1. Elegie (J. Massenet)
2.Yabancı Ülke ve İnsanlardan (R.Schuman)

* MÜGE DAŞTAN VE ELİF TİRBEN KEMAN- PİYANO
Rüya (R.Schuman)

* CİHAN YÜCEL
1.Für Elise (L.V. Beethoven)
2.Sonatina (M. Clementi Op.36 No.6)
3.Minvetto (A.M. Bach)

*ELİF TİRBEN
1. Valse Op.64 N.2 (F.Chopın)
2. Türk Marşı (W.A..Mozart)

* HANNAH NİCHOLAS (Avustralya)
1. Prelude VI (J.S.Bach)
2. Sonata Op.2 No.1 (L.V.Betethoven)

* KYÖD KOROSU
Şef : FERİDUN ASLAN
Yer : KYÖD TESİSLERİ
Saat: 19.00

METROPOL İŞ MERKEZİ Kat : 4 İZMİT
(Saraybahçe Düğün Salonu üstü)

TELEFONLAR : Müdüriyet : 0 . 262 . 331 40 44-321 79 30
İşletme : 0 . 262 . 331 05 54
Faks : 0 . 262 . 321 72 90

Şekil 6.52. KYÖD Konser Broşürleri-1



KYÖD ÇOK SESLİ KOROSU

KORO ŞEFİ : Feridun ASLAN

BASS : Mustafa KÜPÇÜ
Hüsnü BALCI
Sadi ÇAKAR
Nazmi TİRBEN
Alper TİRBEN
Süreyya DENERİ

TENOR : Numan GÜLŞAH
Mehmet BÜYÜKAŞIK
Tamer TERİN
Cengiz AKDEMİR
Yavuz YILDIRIM

ALTO : Faika KIRDAR
Funda Çavdar ŞENEL
Fatma ÖZBAY
Aynur SEBÜK
Nermin TİBER
Yüksel TOPÇU
Zeynep TOPÇUGÜRLER
Nesrin TOKER
Fehime ALKAN
Şükran ÜNAN

SOPRANO I : Necla SAVAŞ
Nesrin SONUGELEN
Ümmühan KOCAMAN
Fatma YETİK
Meliha CAN

SOPRANO II : Esin ASLAN
Gülnur SEBUK
İlknur ALHAS
Sevinç AĞDEMİR
Elif GÖNENÇ
Meraike DAŞTAN

1947
KYÖD

KOCAELİ YÜKSEK ÖĞRENİM DERNEĞİ

KYÖD ÇOK SESLİ KORO KONSERİ

İZMİT'Lİ GENÇLERİN PİYANO ve GİTAR RESİTALİ

Tarih : 9 Mart 1996
Saat : 17.30
Yer : KYÖD Tesisleri Metropol İş Merkezi K. 4

KORO

ŞEF : Feridun ASLAN

- ★ Ata'ya Selam (4 Sesli Kanon)
- ★ Gül ve Deve Dikeni
- ★ Niksarın Fidanları (Düz. S. Egüz)
- ★ Müzikçiler (F. Aslan)
- ★ Laçin (Azeri Türkü)
- ★ Bebeğim (E. Cervera - Söz : Y. Elmas)
- ★ Batum (Düz. C. Akın)
- ★ Müziğe Çağrı (F. Aslan)
- ★ Mavi Gök (C. Akın)
- ★ Gaudeamus İgitur (Anonim)
- ★ Güçlükleri Yeneceğiz (C. Akın)

KYÖD ÇOK SESLİ KOROSU

1995 yılında KYÖD üyelerinin katılımıyla Müzik Öğretmeni Feridun Arslan yönetiminde kuruldu. 1995 yılı Nisan ayında ilk konserini KYÖD tesislerinde verdi. Mayıs 1995'te Marmara Üniversitesi Müzik Bölümü ile ikinci kez sesini duyurdu.

1995-96 sezonunda üyelerin dışında tüm Kocaeli'lileri de bünyesine alarak 33 kişilik kadrosuyla çalışmalarına devam etmektedir.

9 Mart 1996 günü KYÖD tesislerindeki konserinin ardından Nisan 1996 da Marmara Üniversitesi Müzik Bölümü ziyaret edilerek öğrencilere yönelik bir konser verilecektir.

Koro bütün Kocaeli halkına açık olup katılmak isteyenler KYÖD müdürlüğüne müracaat edebilir.

Kültür ve Sanat Etkinlikleri Çalışma Grubu

PİYANO

Yüce DİLEK	Sonatine (L. V. Beethoven)
Özge AKBAŞ	Sonatine (M. Clementi) Allegro, Andante, Vivace
Zeynep TOPÇUGÜRLER	Napoliten Lied (P. I. Tchaikowsky)
Elif ATAY	Campp of the Gypsies (F. Behr)
Sezin BİLDİRGEN	1. Valse op 80 (F. Beyer) 2. Tuna Dalgaları (J. İvanovici)
Didem AYDIN	1. Valse op 18 (F. Chopin) 2. Sonatine op. 36 No. 5 (M. Clementi)
Funda DAŞTAN	1. Tarantella (Jenö Takarz) 2. Spinnerlied (Heller)
Ayça DAŞTAN	1. Fantasie (W.A. Mozart) 2. Feed the Birds (Sherman) Keman : Müge Daştan
Cihan YÜCEL	1. Sonate (W.A. Mozart) 2. Sonatine op. 36 No. 4 (M. Clementi) 3. Türk Marşı (W.A. Mozart)
Elif TİRBEN	1. Bach ve Beethoven Temaları üzerine çeşitlemeler (F. ASLAN) 2. Sonate Re Majör (L.A.Beethoven)

GİTAR

Deniz GÖKÇELER	1. Milonga (G. Cardosa) 2. Blowing in the wind. 3. Let it be
Mert SELA	Andante (F. Carulli)
Evren ODÇIKIN	Lagrima (F. Tarrega) Adagio (L. V. Call) Romance (Anonim)
3 GİTAR	Menuett (I. Boccherini) D. GÖKÇELER, E. ODÇIKIN F. ASLAN
4 GİTAR	El Condor Passa D. GÖKÇELER, E. ODÇIKIN M. SELA, F. ASLAN

Şekil 6.53. KYÖD Konser Broşürü-2

- GİTAR -

Evren Odçıkın : 1. Romance (Anonim)
2. Potbori
(2 Gitar Düzenleme F.Aslan)
3. Lagrima (F.Tarrega)
4. Adagio (L.V. Call)

Deniz Gökçeler: 1. Blowing in the wind
2. Let it be
3. Milonga (G.Cardoso)

Mert Sela : Andante (F.Carulli)

4 Gitar : El Condor Passa
D.Gökçeler , E.Odçıkın ,
Mert Sela, F.Aslan
(Marakas : Cengiz Akdemir)

KYÖD ÇOK SESLİ KOROSU

Şef : Feridun Aslan
Yardımcı Şef : Yasemin Aydın

- Ata'ya Selam (4 Sesli kanon)
- Gül ve Devedikeni
- Niksarın Fidanları (Düz. S.Egüz)
- Müzikçiler (F.Aslan)
- Laçin (Azeri Türkü)
- Bebeğim (E.Cervera Söz.Y.Elmas)
- Batum (Düz.C.Akın)
- Müziğe Çağrı (Koro Düz. F.Aslan)
- Mavi Gök (C.Akın)
- Gaudeamus İgitur (Solfej Koro)

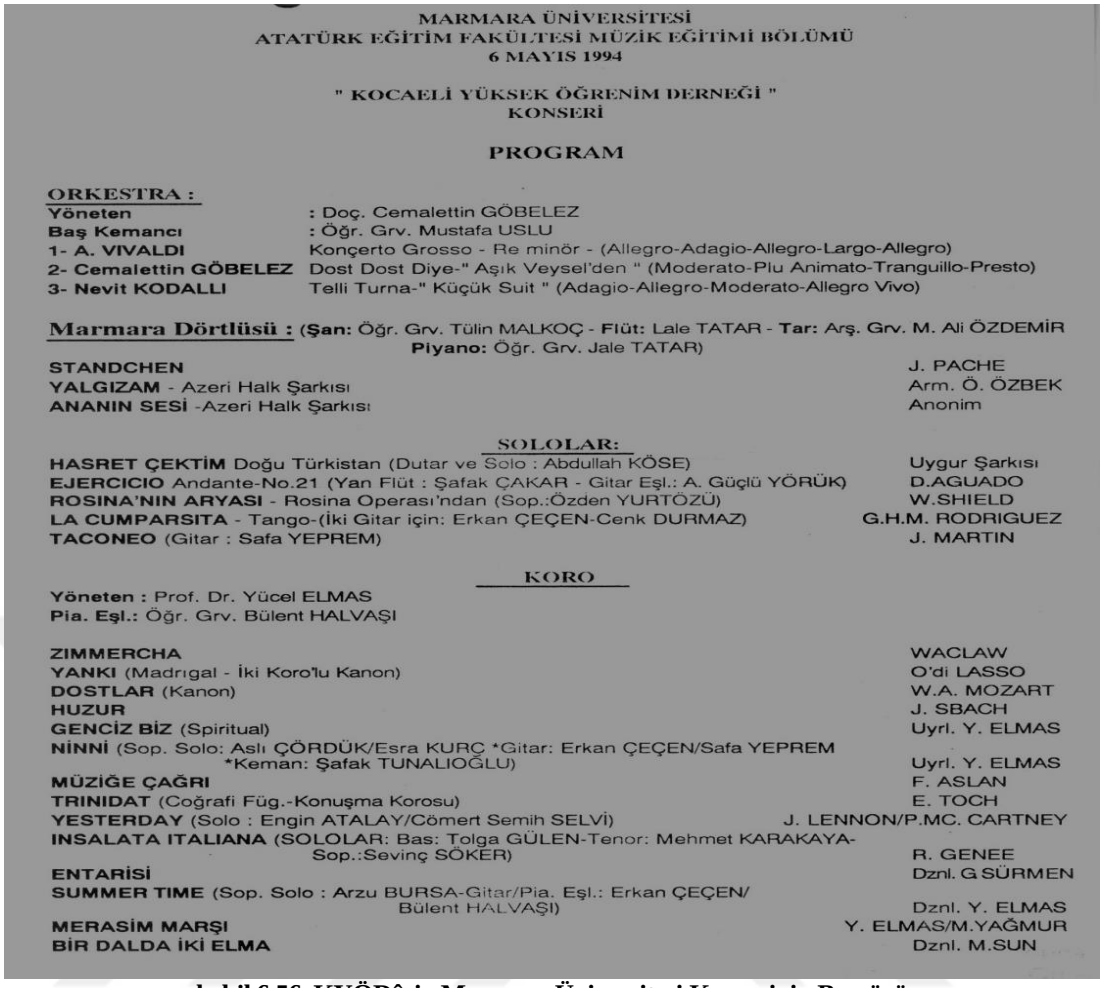
Yer : K.Y.Ö.D. TESİSLERİ
Saat : 17.30
Tarih : 9 Mart 1996

KÜLTÜR ve SANAT
ETKİNLİKLERİ ÇALIŞMA
GRUBU

Şekil 6.54. KYÖD 9 Mart 1996 Konseri Broşürü-3



Şekil 6.55. Feridun Aslan İle Söyleşi
(Gülşen Erdal, 1 Kasım 2016)



MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ MÜZİK EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
6 MAYIS 1994

" KOCAELİ YÜKSEK ÖĞRENİM DERNEĞİ "
KONSERİ

PROGRAM

ORKESTRA :

Yöneten : Doç. Cemalettin GÖBELEZ
Baş Kemancı : Öğr. Grv. Mustafa USLU
1- A. VIVALDI Konçerto Grosso - Re minör - (Allegro-Adagio-Allegro-Largo-Allegro)
2- Cemalettin GÖBELEZ Dost Dost Diye-" Aşık Veysel'den " (Moderato-Plu Animato-Tranguillo-Presto)
3- Nevit KODALLI Telli Turna-" Küçük Suit " (Adagio-Allegro-Moderato-Allegro Vivo)

Marmara Dörtlüsü : **(Şan:** Öğr. Grv. Tülin MALKOÇ - **Flüt:** Lale TATAR - **Tar:** Arş. Grv. M. Ali ÖZDEMİR **Piyano:** Öğr. Grv. Jale TATAR)

STANDCHEN J. PACHE
YALGIZAM - Azeri Halk Şarkısı Arm. Ö. ÖZBEK
ANANIN SESİ -Azeri Halk Şarkısı Anonim

SOLOLAR:

HASRET ÇEKTİM Doğu Türkistan (Dutar ve Solo : Abdullah KÖSE) Uygur Şarkısı
EJERCICIO Andante-No.21 (Yan Flüt : Şafak ÇAKAR - Gitar Eşl.: A. Güçlü YÖRÜK) D.AGUADO
ROSINA'NIN ARYASI - Rosina Operası'ndan (Sop.:Özden YURTÖZÜ) W.SHIELD
LA CUMPARSITA - Tango-(İki Gitar için: Erkan ÇEÇEN-Cenk DURMAZ) G.H.M. RODRIGUEZ
TACONEO (Gitar : Safa YEPREM) J. MARTIN

KORO

Yöneten : Prof. Dr. Yücel ELMAS
Pia. Eşl.: Öğr. Grv. Bülent HALVAŞI

ZIMMERCHA WACLAW
YANKI (Madrıgal - İki Koro'lu Kanon) O'di LASSO
DOSTLAR (Kanon) W.A. MOZART
HUZUR J. SBACH
GENCİZ BİZ (Spiritual) Uyrl. Y. ELMAS
NİNNİ (Sop. Solo: Aslı ÇÖRDÜK/Esra KURÇ *Gitar: Erkan ÇEÇEN/Safa YEPREM *Keman: Şafak TUNALIOĞLU) Uyrl. Y. ELMAS
MÜZİĞE ÇAĞRI F. ASLAN
TRINIDAT (Coğrafi Füg.-Konuşma Korosu) E. TOCH
YESTERDAY (Solo : Engin ATALAY/Cömert Semih SELVİ) J. LENNON/P.MC. CARTNEY
INSALATA ITALIANA (SOLOLAR: Bas: Tolga GÜLEN-Tenor: Mehmet KARAKAYA-Sop.:Sevinç SÖKER) R. GENEE
ENTARİSİ Dznl. G.SÜRMEN
SUMMER TIME (Sop. Solo : Arzu BURSA-Gitar/Pia. Eşl.: Erkan ÇEÇEN/ Bülent HALVAŞI) Dznl. Y. ELMAS
MERASİM MARŞI Y. ELMAS/M.YAĞMUR
BİR DALDA İKİ ELMA Dznl. M.SUN

Şekil 6.56. KYÖD'ünün Marmara Üniversitesi Konserinin Broşürü



Şekil 6.57. KYÖD Başkanlarından Feyzullah Yavuz Ulugün Şef Feridun Aslan'a Konser Sonrası Kutlarken (Feridun Aslan Arşivi)

KYÖD, düzenlediği konserler ile evrensel müzik adına Kocaeli kentine ve civar kentlere konserleriyle örnekler sunmakta ve kentin müzik yaşamını canlandırmaktadır. Bunu yaparken kente kendi kültürü ile özümsemesini istediği çağdaş müzik örneklerini icra eder ve gönüllülük esasıyla müzisyen katılımcılarını bünyesine alır. Gerek KYÖD bünyesinde, gerek diğer resmi kurum ve özel sektöre ilişkin görev aldığı her alanda çoksesli müziği tanıtmak ve eğitimini vermek için yoğun çabalar gösteren Feridun Aslan Kocaeli kenti için müziğin yaygınlaşması ve sevilmesi adına büyük uğraşlar verir. Gençlik yıllarında da çeşitli müzik gruplarında yer alan Feridun Aslan Kocaeli Üniversitesi Devlet Konservatuvarından emekli olur, müzik yaşamını özel sektörde sürdürerek, çeşitli müzik etkinlikleri düzenleyerek, kent kültürüne katkıda bulunmaya çoksesli korolar çalıştırmaya ve bireysel konserler düzenlemeye devam etmekte, kentin müzik yaşamının canlı kalmasına çaba göstermektedir.

6.1.8. Kocaeli Basınında KYÖD

Özgür Kocaeli Gazetesi-16 Nisan 1995

"KYÖD'de Kusursuz Konser

KYÖD Lokali, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü öğrencilerinin oluşturduğu koro verdikleri konserde izleyenleri klasik müziğe doyurdu."

Özgür Kocaeli Gazetesi-1 Şubat 1995

"Aygül Günaltay'a Ayakta Alkış"

İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı öğretim elemanı olarak görev yapan İzmitli sanatçı Aygül Günaltay (22), önceki gün KYÖD tesislerinde piyano resitali verdi. Günaltay, ayakta alkışlandı."

Özgür Kocaeli Gazetesi-22 Haziran 1994

"KYÖD'de Müzikli Saatler

Mustafa Nevzat İlaç Sanayii'nin kuruluşunun 70. Yıldönümü etkinlikleri çerçevesinde düzenlenen klasik müzik konseri ziyafete dönüştü. Çukurova devlet Senfoni Orkestrası baş kemancısı Hakan Şensoy ile piyanist Mehru Ensari konuklara Mozart, Beethoven ve diğer ünlü sanatçılardan örnekler sundular."

Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ekim 1994

ñSoroptimist Klübüônün Mükemmel Organizasyonu

Kçmit Soroptimist Klübüônün ñ Körfezimi ve istakozumu geri istiyorumò sloganēyla KYÖD lokalinde gerçeklekrtirdiçi mükemmel organizasyon takdirle karkēlandē. Organizasyonda konuklar Feridun Aslan (gitar), Yolanda Koçak (piyano) konseri ile geceye bakladē. ñAltēn Kēzlarò 1,5 saat Türk Müziçi konseri ise ayakta alkēklandē. Aslan ve Koçakôın müzik ziyafeti konuklara unutulmaz anlar yakattō.



Şekil 6.58. Kçmit Soroptimist Klübü Konser Brokürü (Feridun Aslan Arkivi)

6.1.9. Kocaeli Turizm Tanētma ve Folklor Arakētērma ve Gelikētirme Derneçi

Dernek Türk Müzik kültürüne katkēda bulunacak kekilde ses yarēkmalarē düzenlemektedir. Bu yarēkmalar sayesinde müzik dünyasēna yeni renklerde sesler kazandērēlmaya çalēkēldēğē görülmektedir. Bu etkinlikleri öçrendiçimiz gazete haberi akaçētladē:

Türkyolu-Bizimköşehir Gazetesi-20 Ekim 1982

Gazetesinde çıkan habere göre; "İzmit'te 20 Kasım'da Türk Sanat ve Türk Halk Müziği yarışması yapılacak. Yarışma jürisinde İstanbul radyosunda Ahmet Yamaç, Nida Tüfekçi, Arif Sağ görev yapacak.", "Kocaeli Turizm Tanıtma ve Folklor Araştırma ve Geliştirme Derneği'nce geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Türk Sanat ve Türk Halk müziği dallarında ses yarışması düzenlenecektir. Dernek yöneticisi İdris Özer bu konuda yaptığı açıklamada ilginin büyük olmasının beklendiğini belirtilir. İzmit halk eğitim salonunda yapılacak yarışmaya çok sayıda izleyici de davetli olarak katılacaktır" şeklinde bilgi verilir.

6.1.10. İzmit Halk Eğitim Derneği Müzik Etkinlikleri

İzmit Halk Eğitim Derneği'nin düzenlediği müzik etkinliklerinde, Halk Müziği kültürüne yönelik yarışma ve şölen tarzı müzik etkinlikleri öne çıkmaktadır.

Türkyolu-Bizimköşehir Gazetesi-10 Mart 1978

Gazetede, "İzmit Halk Eğitim Derneğinin düzenlediği Müzik ve Folklor şöleni 24 Martta yapılacak." Başlığıyla verilen haberde;

> "Atatürk Kapalı Spor Salonunda yapılacak ve İstanbul radyosu halk türküleri sanatçısı Bilge Şan ile Ömer Şan'ın katılacaklarıgecede program şöyledir:
> -Elazığ Folklor Ekibi
> -Türk Halk Müziği Sanatçısı Şeyda Gürbüz
> -Gaziantep Folklor Ekibi
> -Türk Halk Müziği Sanatçısı Serhat Gürbüz
> -Karadeniz Folklor Ekibi
> -İstanbul Radyosu Halk Türküleri Sanatçısı Bilge Şan
> -Artvin Folklor Ekibi
> -İstanbul Radyosu Halk Türküleri Sanatçısı Ömer Şan
> -Bitlis Folklor Ekibi"

şeklinde program akışına yer verilmektedir. Buradan da anlaşıldığı gibi Türkiye'nin türlü yörelerine ilişkin halk oyunları gösterileri ve halk türküleri konserleri etkinliğin içeriğini oluşturmaktadır. Bu etkinliklerin yoğun bir göç alan Kocaeli'deki göçle gelen kesimin müzik taleplerini de karşılamaya katkıda bulunduğu söylenebilir.

6.1.11. Yarımca Sinema-Sanat Dostları Derneği

Yarımca'nın 1972'de başlayan Kiraz Festivaline eş zamanlı olarak müzik etkinlikleri açısından faal olan "*Yarımca Sinema-Sanat Dostları Derneği*"nin kent müzik kültürüne düzenlediği konserler ile katkıda bulunmuştur. "*Yeni Yarımca Gazetesi*"nin çeşitli tarihlerdeki haberlerinden edinilen bilgiler ışığında konser etkinliklerinden bazıları şöyledir:

Yeni Yarımca Gazetesi-17 Şubat 1973

"Yarımca Sinema Ve Sanat Dostları Derneği'nden Haberler

Yarımca Sinema ve Sanat Dostları Derneği'nin tertiplediği şan Resitali 28 şubat Çarşamba günü belediye lokalinde gerçekleşecektir. Martha Horvath'ın piyanoda Hülya Saydam eşlik edecektir" şeklinde bir şan Resitali gerçekleşeceği haberine yer verilir.

Yeni Yarımca Gazetesi-8 Mart 1973

Gazetede, Yarımca Sinema ve Sanat Dostları Derneği'nin şimdiki adı Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Ana Sanat Dalı olan, o dönem İstanbul Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü'nü davet ettiği konserden söz edilmektedir. Konserde yaylı çalgılar orkestrası ve koronun icrasının yer aldığı ve büyük ilgi gördüğü belirtilmektedir.

Haberde; "Yarımca Sinema ve Sanat Dostları Derneği, üye ve davetlilere iki program sundu. İstanbul Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü konserinde yaylı çalgılar orkestrasından E.Zeki Ün, Bach, A.Corelli,'den sunulmuş, ayrıca enstitü korosu bir konser vererek büyük ilgi toplamıştır" denilmektedir.

Yeni Yarımca Gazetesi-20 Ocak 1973

Gazetede yer alan Yarımca Sinema ve Sanat Dostları Derneği konserlerine ilişkin haberde"Yarımca Sinema ve Sanat Dostları Derneği konserleri 24 Ocak 1973 Cuma günü Belediye lokalinde Gönül Gökdoğan keman resitali verecektir. Piyanist Judith Uluğ eşliğinde Bach, Delius, Szymanowsky, Ulvi Cemal Erkin eserleri sunulacaktır." şeklinde konser programına ilişkin ayrıntılar yer almaktadır.



YENİ

YARIMCA

HAFTALIK BAĞIMSIZ SİYASİ GAZETE

3 MART 1973 Cumartesi YIL: 4 — SAYI 190 FİATI 30 KURUŞTUR

Basın, milletin müşterek sesidir. Bağımsızlığımın bir kuvvet, bir okul, bir öncüdür.

ATATÜRK

...detli kış bölgede ...kisini sürdürüyor

...ca'ya gelen bir şilep ...m iskelesine bindirdi

...giliz tankeride körfezde demir taradı ...rüklenen bir çok sandal parçalandı

...lodos fırtınası körfezi ve sahillerini kasıp kavur... Yarımca ile Tütünçiftlik...

Yarımca Sinema-Sanat Dostları Derneğince düzenlenen

Amerikalı Sanatçı Marta Horvath'ın Şan Resitali ilgi gördü

Yarımca Sinema Sanat Dostları Derneği tarafından 28 Şubat Çarşamba gecesi düzenlenen programda Amerikalı Sanatçı Marta Horvath'ın şan resitali bü... yük ilgi ...

...kendisine Piyanoda Jüdit... Uluğ eşlik etmiş, ünlü sanatçı konserlerinde seç... me parçaları sanatseverl... re sunmuştur.

Ünlü Sanatçı kendi...

Şekil 6.59. Yarımca Sinema-Sanat Dostları Derneği nce Düzenlenen Amerikalı Sanatçı Marta Horvath'ın Şan Resitali İlgi Gördü Haberi
(Yeni Yarımca 3 Mart 1973)



YENİ

YARIMCA

HAFTALIK BAĞIMSIZ SİYASİ GAZETE

17 ŞUBAT 1973 Cumartesi YIL: 4 — SAYI 188 FİATI 30 KURUŞTUR

Yarımca Sinema - Sanat Dostları Derneği'nden Haberler

Yarımca Sinema - Sanat Dostları Derneği'nin ...tipleştiği Şan Resitali 28 Şubat Çarşamba günü saat ... de Belediye Lokalinde Marta Horvath tarafından ...ilecektir.

Marta Horvath'a Piyanoda Hülya Saydam eşlik ...cektir.

...Müzik öğrenimini Detroit Üni...

Yarımca'da ye... Resim sergisi...

Samih Tepeciklioğlu... büyük ilgiyle ka...

İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Kulübü (İFSAK) Başkanı Samih Tepeciklioğlu 15. Sergisini ... önceki akşam Yarımca ... lediye Lokalinde açı... Sergisinin ... den önce, sanatçı ...

Petrol - İş Sendikası Yarımca şubesi Yöneticileri istifa ettiler

Yarımcada bulunan İpraş ve Petkimde çalışmakta olan işçileri bünyesinde toplamak için 1972 senesinde Tütünçiftlik'de açılan Petrol-İş Sendikası Yarımca Şubesi yöneticileri istifa etmişlerdir.

İstifa eden yöneticilerin içerisinde yalnız şube Başkanı Cemil Özsoy çekimser kalmıştır.

İstifa eden yöneticiler: «Bizler büyük bir sendikanın bünyesinde toplanmak gayesi ile Petrol-İş'i sectik. Ama Petrol-İş sen... dikasının İPR... tumu bizleri... üzdü, ve bu... ettik. demişl...

İstifa ede... şunlardır.

Hasan ... Sekreter)

(Y. Kurulu... Keskin (Y... Mehmet Ç... Üyesi) Ar... Suat Güv... Tomar ... Geçmiş ... nen (Üy... (Üye)

Şekil 6.60. Yarımca Sinema-Sanat Dostları Derneğinden Haberler
(Yeni Yarımca 17 Şubat 1973)



HAFTALIK

20 OCAK 1973 ● Cum

Yarımca Sinema - Sanat Dostları Derneği Konserleri

Sinema-Sanat Dostları derneğinin tertiplediği 26/Ocak/1973 Cuma günü saat 21.00 de Belediye Lokalinde Gönül Gökdoğan tarafından keman Resitali verilecektir.

Gönül Gökdoğan ünlü piyanist Judith Uluğ eşliğinde Bach, Delius, Szymanovski ve Ulvi Cemal Erkin'in Eserlerini sunacaktır.

Gönül Gökdoğan kimdir ?

GÖNÜL GÖKDOĞAN : İstanbul'da doğdu. Kemana Corl Berger'le başladı. 1956 yılında Paris'e gitti. Gabriel Bouillon'la iki yıl çalıştıktan sonra M. Long-J. Thibaud müzik okulundan Virtuose diploması aldı. 1960 da Paris Milli Konservatuarı konrurlarında marsiyon, 1962 de Ecole Normale Superieur de Musique den Licence de concert diploması aldı. 1964 1968 de Reims Oda Orkestrası, Margand Dörtlüsü, Paris Paus Kuentz Oda Orkestrası'nın Birleşik Amerika, Kanada, Güney Amerika, İzlanda' Fransa, İtalya, İspanya, Almanya, Belçika, Hollanda, Danimarka, Yugoslavya'daki konserlerine, Jean Pierre Rambal Nicanor Zabaleta gibi büyük virtüozlarla birlikte solist olarak katıldı. Halen İstanbul Devlet Konservatuarı ile Belediye Konservatuarında keman öğretmenidir.

Şekil 6.61. Yarımca Sinema-Sanat Dostları Derneği Konserleri Haberi
(Yeni Yarımca 20 Ocak 1973)

6.2. Kocaeli'de Festivaller ve Müzik

Kocaeli'de festival geleneği sıklıkla karıştırılan bir etkinliktir. Geçmişten günümüze zaman zaman bazı nedenlerle kesintiye uğrasa da festivaller Kocaeli kentinin önde gelen etkinlik alanlarından olur. Yetişen ürünlerle özdeşleşen festivallerden bazıları; üzüm Bayramı, Kiraz Festivali, Elma Festivali, Fındık Festivali şeklinde sayılabilir. Yine çalışmamızın bakış açısı olan müzikle ilgili Kocaeli'de "Müzik" festivali gerçekleşmiş, ancak araştırmamız sürecinde bu festivalin gelenekselleşmediği tespit edildi. Kentte öne çıkan festivaller sayesinde halk, müziğin her türüyle tanışan sanatçıları izleme fırsatı bulmuştur.

6.2.1. Kocaeli 1. Müzik Festivali

1972 yılında Milli Talebe Federsayonu tarafından İzmit'te 1.Müzik Festivali düzenlenir.

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-27 Temmuz 1962

Gazetede "Milli Talebe Federasyonunun I. Müzik Festivalini İzmit'te yapacak. Hazırlıklar için şehrimize gelen TMTF Müzik Komisyonu Başkanı Adnan Tançı "İzmit'te 1. Kocaeli Müzik Festivalini düzenliyoruz. Bu festivali Türkiye'nin hatta Balkanların en büyük amatör orkestra kadrosu ile iştirak ediyoruz. Festivale halk müziği

armonize edilmiş folklor müziği ve caz orkestrasıyle 85 kişilik kadromuzla katılıyoruz. Bu orkestra ve kadro ile aynı zamanda 7-17 Eylül 1962'de Fransa'nın Lille şehrinde yapılacak olan uluslararası talebe kültür festivaline katılacaktır. 6-7-8 Ağustos İzmit ve Gölcük'te 1. Kocaeli Müzik Festivali yapacağız. Valimiz Hüsnü Bakırdan ilgi ve yardım gördük. İzmit'e gelecek olan bu orkestra ve kadro geçen yıl Fransa'nın Poiters şehrinde yapılan ve 26 devletin korosu arasında Türkiye'yi temsilen katılmış ve birinci olmuştur" şeklindedir.

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-5 Ağustos 1962

Haberde yine düzenlenecek festivale ilişkin ayrıntılar yer alır; "Kocaeli 1. Müzik Festivali", "Yarın Akşam Halk oyunları ekibi de geceye katılıyor", "Kocaeli Halk Eğitim Merkezi tarafından organize edilen Milli Türk Talebe Federasyonu "1. Kocaeli Müzik Festivali" Seka sinemasında yapılacaktır. Aynı konser, Salı günü akşamı Gölcük'teki Garnizon Sinemasında tekrarlandıktan sonra, Çarşamba, Perşembe gecesi 85 kişilik festival ekibi yine Seka'da son konserini verecektir. Bu gece halk oyunları ekibi de şehrimize gelecektir" şeklinde verilmektedir.


TÜRKYOLU
TEMMUZ 1962, CUMA GÜNDELİK SİYASİ
BİZİMŞEHİR
BAĞIMSIZ GAZETE Sayı: 7303 * Yıl: 40 * 15 Kr.
Gölcük'te 2400 işçinin üçte biri okuma bilmiyor
Fabrika idaresi kalifiye işçi arıyor. Fabrikanın kapasitesi 18 bin işçi çalıştırmaya uygun
Yeni bir makine
MİLLÎ TALEBE F. NUN 1. MÜZİK FESTİVALİ İZMİT'TE YAPILACAK
Halk otolarında bilet işi
Ecevit açıkladı : İşten çıkartılanlar başka işyerlerine alınacaklar
Eşmedeki son ölüm olayı ile Temmuzdaki trafik kurbanı 12 yi buldu

Şekil 6.62. I. Müzik Festivali İzmit'te Yapılacak
(Türkyolu Bizimşehir Gazetesi 27 Temmuz 1962)



TÜRKYOLU

7 AĞUSTOS 1962, SALI GÜNDELİK SİYASİ

BİZİMŞEHİR

BAĞIMSIZ GAZETE Sayı: 7312 * Yıl: 40 * 15 Kr.

Körfez hattında vapurlar üçleşince

Altı bin izmitli karşı sahillere nihayet rahat yolculuk yaptı

Pazar günleri Karamürsel'den saat 20 de İzmite sefer yapılması da halkı memnun etti

Konya Ovasına verilen önem

Mehmet Yüce

Şehir hatları Baş İspektörü zahural seferlerinin yaz boyunca devam edeceğini açıkladı

Kocaeli 1. Müzik Festivali dün akşam yapıldı

Bu akşam Gölcük'te de bir konser verilecek

Nedim Sinan şehrimizde

İCRA'DAN VATANDAŞ ŞİKAYETÇİ

Üç aydanberi nafakaların alamayıp güç duruma düşen vatandaşlar ve

Senelerdir ihmal edilen

Muhabere meydanı yolu parke yapılıyor

Başbakan İnönü dün İzmit'te geçti

Bir genç boğuldu

Çimento fiatları

(Türkyolu Bizimşehir Gazetesi 7 Ağustos 1962)

6.2.2. Yarımca Kiraz Festivali / Yarımca Kültür Sanat Festivali

Sanat Köyü olmak amacıyla yola çıkan Yarımca, Kocaeli'nin tanık olduğu en kapsamlı festival organizasyonlarının gerçekleştiği bir belde olur. Yarımca Kültür Sanat Festivali, kente müzik yönünden en çok katkısı olan etkinlik olarak değerlendirilebilir.

Yarımca Köyü'nün 12 Aralık 1963 tarihinde belediye olur ve 3 Mayıs 1964 yılında belediye kurulur ve 27 Mayıs 1964'de icraatlarına bakılar. 1964-1977 yılları arasında görev yapan Belediye Başkanı Hüseyin Avni Şirin tarafından alınan kararla, Mayıs ayının son, Haziran ayının ilk haftası arasında yörede kutlanan kiraz hasat dönemi, ilk kez 27 Mayıs-3 Haziran 1972 tarihleri arasında "***Birinci Kiraz Şenliği***" olarak kutlanır. Şenliğe dönemin Kocaeli Valisi Ertuğrul Ünlüer'de katılır. Festivalde "Türk Ressamlar Birliği Karma Sergisi'ni açar. Gün içinde yelken, voleybol ve futbol yarışmaları yapılır. Akşam Belediye Lokalinde Optimist Balosu düzenlenir.

28 Mayıs 1972 günü başlayan "***Kiraz Şenliği***" zamanla "***Yarımca Kiraz Festivali***" adını alır. Bir süre ara verilen *Yarımca Kiraz Festivali* 2004 yılında Körfez Belediye Başkanı Yunus Pehlivan'ın ilk etkinliği olarak "***Geleneksel Yarımca Altın Kiraz Festivali***" adıyla düzenlenir. Yarımca Kiraz Festivali zaman zaman kesintiye uğramakla beraber, günümüze dek sürekliliği ini korumaktadır.

Bu festival sayesinde pek çok değerli müzik etkinliği kentle buluşur, farklı kültürlere ait değerli sanatçılar Kocaeli'de müziklerini icra ederler. Klasik müzik eserlerinin de sıklıkla seslendirildiği festival sayesinde Yarımca ve dolayısıyla Kocaeli halkı klasik müzik repertuvarıyla yakınlaşır. Klasik müzik sanatçılarının müzik etkinliklerinin bünyesinde etkin bir biçimde yer aldığı görülür. Keman, piyano arp gibi çalgılar, ilişkin resitallerin festival süresince yer alırlar. Yarımca Kültür Sanat Festivali, kente müzik yönünden en çok katkısı olan etkinlik olarak değerlendirilebilir.

9 Kasım 2016 tarihinde keman sanatçısı ve eğitimci Saim Akçıl ile yaptığımız söyleşide, Akçıl o dönemde Yarımca'da gerçekleşen bu konserlerin kentteki klasik müzik kültürüne katkı sağlaması anlamında çok değerli olduğunu ve büyük ilgi gördüğünü söyledi. Kocaeli Kenti'nin merkezi olmamasına rağmen böyle büyük bir organizasyonun uzun yıllar küçük bir belde olan Yarımca'da sürdürülmesi ise Akçıl tarafından yerel yönetimin sanata verdiği önemin göstergesi olarak yorumlanmaktadır.[59]



Şekil 6.64. Saim Akçıl ile Söyleşi
(Gülşen Erdal - 9 Kasım.2016-İstanbul)

Yarımca Festivaline ilişkin Kocaeli basınından yansıyan haberlerden bazıları ise şöyledir:

[59] Gülşen Erdal :Saim Akçıl ile söyleşi : 9 Kasım 2016 İstanbul.

Türkyolu Bizimkehir Gazetesi-6 Aƒustos 1972

ñ12 Gün Sürecek Olan Ikinci Yarēmca Kültür ve Sanat Ķenliƒi Bugün Bakēyor

ñBu akkam açēk hava tiyatrosunda Türk Halk Oyunlarē toplu gösterisiyle bakılayacaktēr. Festivalin ikinci gününde müzik köleni ve 8 Aƒustosta sinema gösterisi, 9 Aƒustosta tiyatro vardēr. ñ denilerek genel program hatlarē hakkēnda bilgi verilmektedir.



Ķekil 6.65. Saim Akçē Keman Resitali Bu Akkam Yarēmca'da Haberi
(Türkyolu Bizimkehir 26 Mart 1975)

Türkyolu Bizimkehir Gazetesi-31 Ocak 1975

31 Ocak 1975 tarihli Türkyolu Bizimkehir gazetesinde, festivalin içerik olarak gelikim ve deƒiikimine köyle yer verilir.

ñYarēmca Sanat Merkezi Oluyor

ñYarēmca köyü belediyenin örnek girikimleri ile ünlü cihazē, endüstriyel akamasē yanē sēra Ķstanbul, Ankara, Ķzmirôden sonra Türkiyeônin 4. Sanat merkezi olma yolundadēr. Köyde kurulan kültür sanat derneklerinin katkēlarē sonucué 73 film gösterisi, Devlet Opera ve Balesi Müdürlüƒüônün ortak programē içinde iki opera, iki bale, 22 konser, 10 tiyatro etkinliƒi gerçeklekmiktir. Gerçeklektirilen gösteriler arasēnda Saim Akçē, Gönül Gökdoƒan keman; Judith Uluƒ, Selman Boyacē, Süher Güney, Sönmez Can, kan; Uƒurhan Aksel Arp festivalleri, New York Arp dörtlüsü, Sofya solistleri, Romen rapsodisi, Üsküdar Musikî Cemiyeti toplu konserleri Bulgaristan Arabese, Çaƒdak Bale topluluƒu, Kül Kedisi Çocuk müzikali, Don Pasquale operasē, Politikacē Abdülcanbazé

Üç yıldan beri sürdürülmekte olan Yarımca şenlikleri 1974'de sanat dallarını kapsamına aldığı denilmektedir.


HÜNDELİK SİYASİ GAZETE

TÜRKYOLU Bizimşehir

31 OCAK 1975 CUMA SAYI: 11.201 — YIL: 53 FİATI: 50 KURUŞ

YARIMCA SANAT MERKEZİ OLUYOR

3 Şubat'ta İstanbul'da çalışmaları yansıtan bir sergi açılacak

Yarımca köyü, belediyesinin örnek girişimleri ile ünlü kiraz, endüstriyel aşamasının yanısıra, İstanbul, Ankara, İzmir'den sonra Türkiye'nin 4. sanat merkezi olma yolundadır.

Köyde kurulan kültür ve sanat derneklerinin katkıları sonucu, son iki yıl içinde; 15 Türk, 7 Alman, 4 Belçika, 3 İtalyan 2 Brezilya, 6 Bulgar, 7 Amerikan, 6 Fransız, 8 İngiliz, 6 Polonya, 2 Çek, 7 Sovyetler Birliği yapımından oluşan 73 film gösterisi,

Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğünün ortak programı içinde 2 opera, 2 bale, 22 konser,

Önemli sanat tiyatrolarınca 10 tiyatro oyunu ile çok sayıda resim, heykel-foto sergisi oluşturularak gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen gösteriler arasında; Saim Akçıl Gönül Gökdoğan keman, Jüdith Uluğ, Selman Boyacı, Güher Güney, Sönmez Can şan, Uğurhan Aksel harp resitalleri, Newyork Harp dörtlüsü, Sofya Solistleri, Romen Rapsodisi, Üsküdar Musiki Cemiyeti toplu konşar ne Yaşar ne Yaşamaz, Kavuklu 72 vb. tiyatro oyunu, Metin Eloğlu, Olcay Şanlı, Türk Ressamlar Birliği resim, Sami Te

«Devamı 6. Sahifede»

İzmit'te Kalpakla dolaşan 6 kişi yakalandı

İzmitte polis son günlerde şapka kanununa muhalefet ederek kalpak giyenlere karşı mücadele ye girişmiştir. Verilen bilgiye göre bir günde kalpak giymekten sanık olarak altı kişi yakalanmış ve mahkemeye sevkedilmişlerdir.

Kalpak giyenlere T. C. K. 526 ıncı maddesi gereğince iki aydan altı aya kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar da para cezası verilmektedir.

Polis bu arada vatandaşları da uyarmaktadır.

Yarımca'da bir sanat şöleni

CHP 7 Şubat'ta Atakan Salonunda büyük bir eğlence gecesi düzenle

CHP İzmit Merkez İlçe örgütü 7. Şubat 1975 Cuma günü akşamı saat 20.00 de Leylâ Atakan düğün salonunda bir eğlence gecesi düzenleyecektir. Yemekli olacak bu geceye Kocaeli Milletvekili Prof. Turan Güneş ile İbrahim Akdoğan ve diğer partililer katılacak. Eğlence gecesi yapmış ses ve sa çılarının da iştirakleri haber ver dir. Eğlence gece nin çok geç saat dar devam edece

BES-İŞ Sendikasının kongresi yapıldı

Yarımca'da yapılan Festival'den

Önce cevap istiyorum

CEVDET YAKUP BAYKAL

Rivâyet...

şekil 6.66. Yarımca Sanat Merkezi Oluyor Haberi
(Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi 31 Ocak 1975)

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi -26 Mart 1975

ñAkçıl Dübendorfer İşkilisi Yarımca'da Konser Verecek

Konstans senfoni orkestrası konsermeisteri Saim Akçıl, Yarımca Belediyesi'nin çağrısı olarak 26 Mart Çarşamba günü Heinz Dübendorfer eşliğinde Yarımca konser salonunda bir resital verecektir. Sanatçı bu konserinde J. S. Bach, Beethoven, Paganin sonatları, F.Kreisler, Josef suk Liebeliedleri ile Bartok'un Romen Halk Dansları, Paganini Cantabile'si gibi eserler sunacaktır. Yarımca konserleri Nisan ayında piyanoda Judith Uluğ eşliğinde Ahmet Gökmen flüt, Melek Çelik şan, resitalleriyle sürdürecektir.

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi -24 Mayıs 1975

ñYarımca Kiraz Festivali şenlikleri Hazırlıklarına Başladı

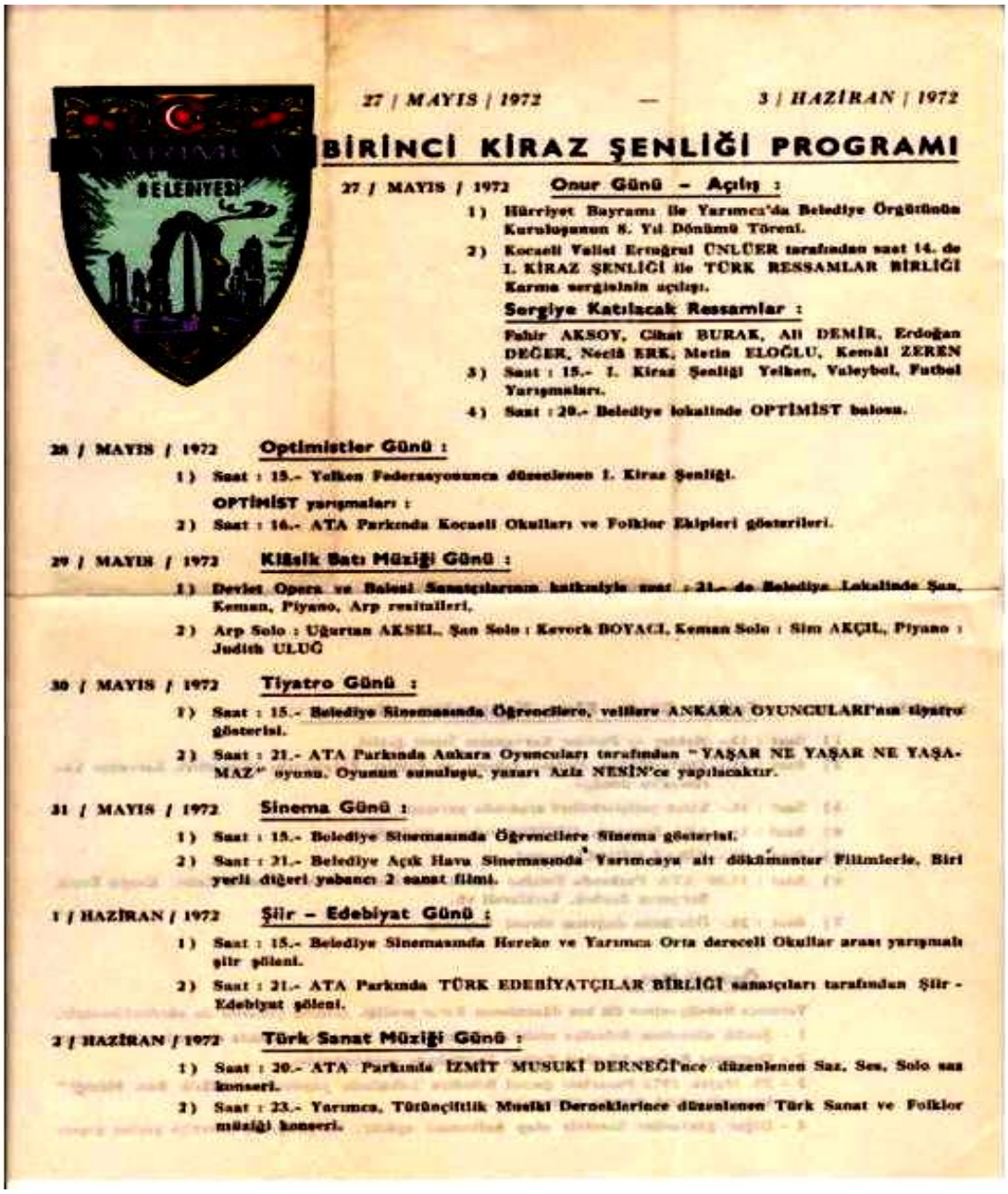
Bu yıl festival İşçimiz'in kurtuluş bayramı ve fuarın açılış tarihine denk getirildi. şenlikte yerli sanatçı ve folklor gruplarının yanı sıra yabancı sanatçılarda iştirak

edeceklerdir. Geçen yıl katılan Bulgaristan, Yugoslavya ve Sovyet ekipleri bu yılda katılmamaktadır. Belediye Başkanı Hüseyin Avni Şirin'in.

Türkyolu Bizim Şehir Gazetesi -19 Haziran 1975

"4. Yarımca Şenliği 26 Temmuzda Başlıyor

Şenlikte tiyatro, sinema, halk müziği, meddah, karagöz, gibi geleneksel Türk el sanatlarına yer alıyor. Şeklinde festival içeriği inden söz edilmektedir.



27 / MAYIS / 1972 — 3 / HAZİRAN / 1972

BİRİNCİ KİRAZ ŞENLİĞİ PROGRAMI

27 / MAYIS / 1972 Onur Günü – Açılış :

1) Hürriyet Bayramı ile Yarımca'da Belediye Örgütünün Kuruluşunun 8. Yıl Dönümü Töreni.
2) Kocaeli Valisi Ertuğrul ÜNLÜER tarafından saat 14. de I. KİRAZ ŞENLİĞİ ile TÜRK RESSAMLAR BİRLİĞİ Karma sergisinin açılışı.

Sergiye Katılacak Ressamlar :

Fahir AKSOY, Cihat BURAK, Ali DEMİR, Erdoğan DEĞER, Necla ERK, Metin ELOĞLU, Kemal ZEREN

3) Saat : 15.- I. Kiraz Şenliği Yelken, Valeybol, Futbol Yarışmaları.
4) Saat : 20.- Belediye lokalinde OPTİMİST balosu.

28 / MAYIS / 1972 Optimistler Günü :

1) Saat : 15.- Yelken Federasyonunca düzenlenen I. Kiraz Şenliği.

OPTİMİST yarışmaları :

2) Saat : 16.- ATA Parkında Kocaeli Okulları ve Folklor Ekipleri gösterileri.

29 / MAYIS / 1972 Klâsik Batı Müziği Günü :

1) Devlet Opera ve Balesi Sanatçılarının katkısıyle saat : 21.- de Belediye Lokalinde Şan, Keman, Piyano, Arp resitalleri.
2) Arp Solo : Uğurtan AKSEL, Şan Solo : Kevork BOYACI, Keman Solo : Sim AKÇİL, Piyano : Judith ULUÇ

30 / MAYIS / 1972 Tiyatro Günü :

1) Saat : 15.- Belediye Sinemasında Öğrencilere, velilere ANKARA OYUNCULARI'nın tiyatro gösterisi.
2) Saat : 21.- ATA Parkında Ankara Oyuncuları tarafından "YAŞAR NE YAŞAR NE YAŞAMAZ" oyunu. Oyunun sunuluşu, yazarı Aziz NESİN'ce yapılacaktır.

31 / MAYIS / 1972 Sinema Günü :

1) Saat : 15.- Belediye Sinemasında Öğrencilere Sinema gösterisi.
2) Saat : 21.- Belediye Açık Hava Sinemasında Yarımcaya ait dökümanter Filmlerle, Biri yerli diğeri yabancı 2 sanat filmi.

1 / HAZİRAN / 1972 Şiir – Edebiyat Günü :

1) Saat : 15.- Belediye Sinemasında Hereke ve Yarımca Orta dereceli Okullar arası yarışmalı şiir şöleni.
2) Saat : 21.- ATA Parkında TÜRK EDEBİYATÇILAR BİRLİĞİ sanatçıları tarafından Şiir - Edebiyat şöleni.

2 / HAZİRAN / 1972 Türk Sanat Müziği Günü :

1) Saat : 20.- ATA Parkında İZMİT MUSUKİ DERNEĞİ'nce düzenlenen Saz, Ses, Solo saz konseri.
2) Saat : 23.- Yarımca, Türkçiftlik Musiki Derneklerince düzenlenen Türk Sanat ve Folklor müziği konseri.

Şekil 6.67. I. Kiraz Şenliği Programı
(Ali Aktaş Arşivi)

Türkyolu Bizimköhir Gazetesi-26 Temmuz 1975

ñGeleneksel Yarımca Festivali

Çık gün Türk Kültür evinde Klasik Türk Musikîsi dinletisi ardından, Saim Akçıl, Arın Karamürsel resitali yer almaktadır. 4. gün halkoyunlarıköenliği, Boğaziçi Üniversitesi folklor ekiplerinin gösterisi ve türküler, 5. Gün Türk Halk Ozanlarıöık Mahzuni, Öık Nazimi, Çınarcık Halkevi folklor ekipleri gecede yer alacaktırò köklinde festival program akışıhakkında bilgi verilmektedir.

Türkyolu Bizimköhir Gazetesi -13 Haziran 1981

ñYarımca Sanat Çenliği 15-22 Ağustosta Yapılacak

10. Yarımca Kültür ve Sanat Çenliğinin bu yıl 15-22 Ağustos tarihlerinde yapılmasıkararlaştırılmıştır. Yarımca Belediyesiönce organize edilen bu yılki köenliklere yabancı konuk sanatçılara da yer verilecektir. Yarımca Belediyesi yabancı ekiplerin festivale katılımlarının sağlanmasıamacıyla Dışişleri Bakanlığına istekte bulunmuşve bu talebe olumlu cevap verilmiştir. Yarımca Çenliklerine Bulgar, Romen, Yugoslavya ve Macar ile Sovyet sanatçıve Folklor ekiplerinin katılmalarıbeklenmektedirò denmektedir.

Özgür Kocaeli Gazetesi -8 Temmuz 1993

ñYarımcaôda Festival Günleri

22.Yarımca Altın Kiraz Kültür ve Sanat Festivali bakıladı. Devlet Halk Dansları Topluluğu gösterisi ile Musiques Tzigares de Romania topluluğu konseri büyülediò.

Özgür Kocaeli Gazetesi -14 Temmuz 1993

ñÖdül Töreni ve Rembetiko

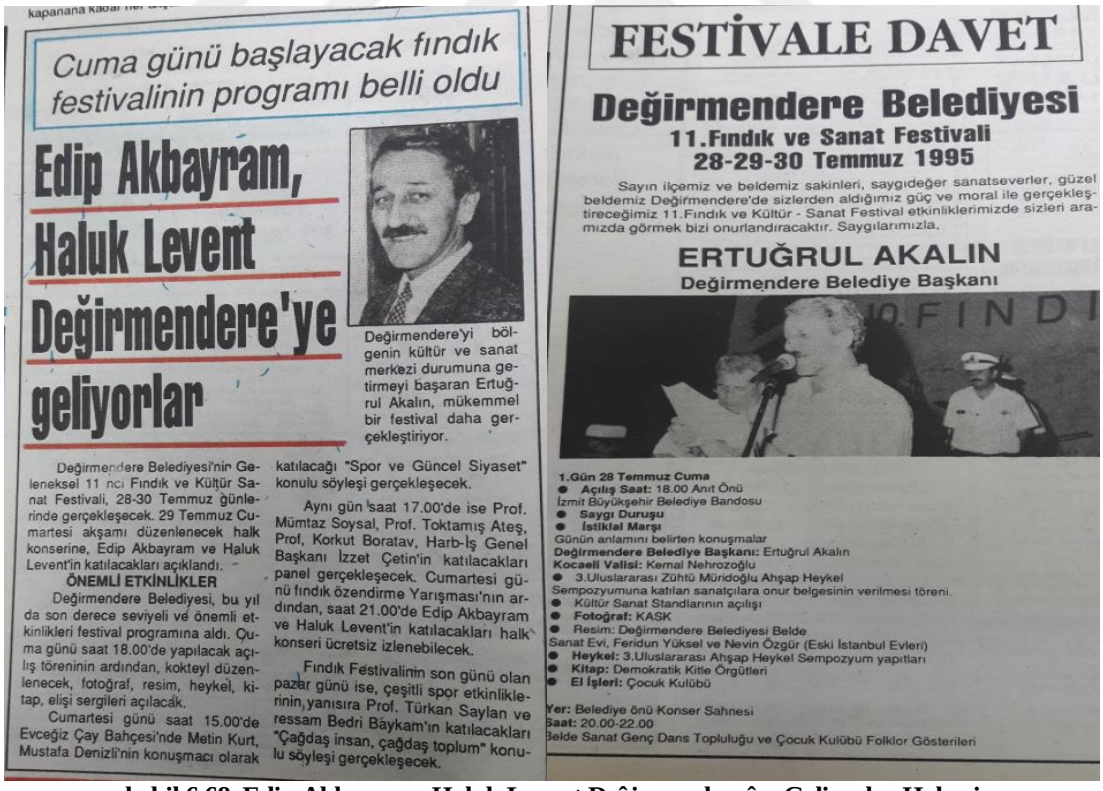
Kültür ve sanatın dolu dolu yaşandığı 22. Altın Kiraz Festivali tüm canlılığıyla devam ediyor. é Geçtiğimiz aylarda Çınarcık ve Körfezôde konserler veren Ortaköy Rembetiko değişik yorumlarıyla büyük beğeni topladıò.

6.2.3. Değirmendere Kültür, Sanat ve Fındık Festivali

Değirmendere iklimi uygun olmasınedeniyle fındık yetiştirilen bir merkezdir. 1999 yılında meydana gelen Gölcük depremi dolayısıyla fındıklık olarak kullanılan araziler

imara açılır, bu da fındık yetiştirilen alanların tahribatının hızlanmasına zemin hazırlar. Değirmendere Fındık Festivali;

> "*Fındık yetiştiriciliğini teşvik etmek*", "*Değirmendere Fındığı*"nı ülke genelinde duyurmak, yöredeki fındıkların kaybolmasını önleyerek fındık yetiştiriciliğine meslek olarak devam edilmesini sağlamak, bunun yanında yöre halkının yaza özel kültürel ve sanatsal etkinliklerle buluşmasını ve canlı bir yaz geçirmelerini sağlamak gibi amaçlarla başlatılır. Değirmendere Fındık ve Kültür Sanat Festivali öncelikle fındık yetiştiriciliğini teşvik amaçlı olmakla beraber yaz mevsimine uygun kültürel ve sanatsal etkinliklerin de her yıl düzenli olarak gerçekleşmesini sağlar. Festival kapsamında kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklere ayrılan yoğunluk ilerleyen yıllarda daha da artar. Festival bünyesinde, Temmuz ayının ilk gününden itibaren türlü etkinlikler yapılır: "*Turnuvalar*" (*Kum Futbolu, Plaj Voleybolu, Sokak Basketbolu, Yüzme, Dart* vb.), "*Açık Hava Film Gösterimleri*", "*Nostalji Konserleri*", "*Açık Alan Sergileri*", "*Ulusal Fotoğraf Yarışması*" ve "*Uluslararası Zühtü Müridoğlu Ahşap Heykel Sempozyumu*"nda festivalin kültür sanat kapsamında yer alır. Fındık Yetiştiriciliği Teşvik Yarışmasının ardından değerlendirme jürisi festivalin son akşamı en iyi fındıklara ödül verir ve festival, ödül töreninin ardından ülke çapında ünlü bir sanatçının Çınarlık Meydanında verdiği halka açık ücretsiz halk konseri ile sona erer.[60]



Cuma günü başlayacak fındık festivalinin programı belli oldu

Edip Akbayram, Haluk Levent Değirmendere'ye geliyorlar

Değirmendere'yi bölgenin kültür ve sanat merkezi durumuna getirmeyi başaran Ertuğrul Akalın, mükemmel bir festival daha gerçekleştiriyor.

Değirmendere Belediyesi'nin Geleneksel 11 nci Fındık ve Kültür Sanat Festivali, 28-30 Temmuz günlerinde gerçekleşecek. 29 Temmuz Cumartesi akşamı düzenlenecek halk konserine, Edip Akbayram ve Haluk Levent'in katılacakları açıklandı.

ÖNEMLİ ETKİNLİKLER

Değirmendere Belediyesi, bu yıl da son derece seviyeli ve önemli etkinlikleri festival programına aldı. Cuma günü saat 18.00'de yapılacak açılış töreninin ardından, kokteyl düzenlenecek, fotoğraf, resim, heykel, kitap, elişi sergileri açılacak.

Cumartesi günü saat 15.00'de Evceğiz Çay Bahçesi'nde Metin Kurt, Mustafa Denizli'nin konuşmacı olarak katılacağı "Spor ve Güncel Siyaset" konulu söyleşi gerçekleşecek.

Aynı gün saat 17.00'de ise Prof. Mümtaz Soysal, Prof. Toktamış Ateş, Prof. Korkut Boratav, Harb-İş Genel Başkanı İzzet Çetin'in katılacakları panel gerçekleşecek. Cumartesi günü fındık özendirme Yarışması'nın ardından, saat 21.00'de Edip Akbayram ve Haluk Levent'in katılacakları halk konseri ücretsiz izlenebilecek.

Fındık Festivalinin son günü olan pazar günü ise, çeşitli spor etkinliklerinin, yanısıra Prof. Türkan Saylan ve ressam Bedri Baykam'ın katılacakları "Çağdaş insan, çağdaş toplum" konulu söyleşi gerçekleşecek.

FESTİVALE DAVET

Değirmendere Belediyesi

11.Fındık ve Sanat Festivali
28-29-30 Temmuz 1995

Sayın ilçemiz ve beldemiz sakinleri, saygıdeğer sanatseverler, güzel beldemiz Değirmendere'de sizlerden aldığımız güç ve moral ile gerçekleştireceğimiz 11.Fındık ve Kültür - Sanat Festival etkinliklerimizde sizleri aramızda görmek bizi onurlandıracaktır. Saygılarımızla,

ERTUĞRUL AKALIN
Değirmendere Belediye Başkanı

1.Gün 28 Temmuz Cuma
- **Açılış Saat:** 18.00 Anıt Önü
İzmit Büyükşehir Belediye Bandosu
- **Saygı Duruşu**
- **İstiklal Marşı**

Günün anlamını belirten konuşmalar
Değirmendere Belediye Başkanı: Ertuğrul Akalın
Kocaeli Valisi: Kemal Nehrozoğlu
- 3.Uluslararası Zühtü Müridoğlu Ahşap Heykel Sempozyumuna katılan sanatçılara onur belgesinin verilmesi töreni.
- Kültür Sanat Standlarının açılışı
- **Fotoğraf:** KASK
- Resim: Değirmendere Belediyesi Belde Sanat Evi, Feridun Yüksel ve Nevin Özgür (Eski İstanbul Evleri)
- **Heykel:** 3.Uluslararası Ahşap Heykel Sempozyum yapıtları
- **Kitap:** Demokratik Kitle Örgütleri
- **El İşleri:** Çocuk Kulübü

Yer: Belediye önü Konser Sahnesi
Saat: 20.00-22.00
Belde Sanat Genç Dans Topluluğu ve Çocuk Kulübü Folklor Gösterileri

Şekil 6.68. Edip Akbayram, Haluk Levent Değirmendere'ye Geliyorlar Haberi
(Özgür Kocaeli 26 Temmuz 1995)

[60] http://www.golcuk.bel.tr/tr/icerikdetay/54/86/degirmendere-findik-festivali.aspx erişim:23.10.2016

Özgür Kocaeli Gazetesi - 2 Aðustos 1993

ñBomba Haberiyle Bile Leman Samî Etkilemedi

é Deðirmendere belediyesinin düzenlediði Fýndýk Festivaliînde ünlü sanatçý Leman Sam konserini binlerce kiþi takip etti. Ünlü karkýcýnýn pek çok karkýsý binlerce kiþi tarafýndan bir aðýzdan seslendirildiò.

6.3. Kocaeli Kentiînin Müzik Kültüründe Öne Çýkan Seka Fabrikasý Konser Salonu

Kocaeliînin en köklü kuruluklarýndan olan Seka, kentin sosyal yaþantýsýna yön verme misyonunu da üstlenir. Kentin sosyal yaþamýnda müzik etkinlikleri de Seka sayesinde öne çýkar. Bugün artýk eski iþlevi dýþýnda kullanýlan Seka Sinemasýînda kent kültüründe etkili olan ve sanatsal etkinlik açýsýndan önemli bir yeri olan canlý müzik konserleri verilir. Seka Park tesisi yönetimi önceleri iki haftada bir, daha sonra her hafta olmak üzere -*bugün Seka Park Oteli olan binanýn yanýndaki lokalde*- ñ*Müzikli Aile Toplantýlarý*ò düzenlenmiþtir. Gazeteci Naci Girginsoy ve Seka Sosyal Ýþler görevlisi Mete Baturerîin çabalarýyla Kocaeliînin ünlü pop müzik gruplarýndan ñMetronomlarò Sekaînýn daimi orkestrasý olarak görev yapmaya baþlar. Aile toplantýlarý adýndan anlaþýldýðý gibi, misyonundan ödün vermeden yapýlmakta ve nitelikli güncel müzik dinlemenin adresi olarak olur. Müzik ortamý, aile iliþkileri içerisinde yaþatýlýr (Oray, 2013: 35).

Seka, iþlevsel olduðu dönemde Kocaeli kentini her yönden etkileyen bir kuruluþ olur. Gerek ekonomik, gerek kültürel açýlardan kentin gereksinimlerini karþýlar. Seka sosyal sorumluluk bilinci ile kentle pek çok sanatçýnýn ve müzik topluluðunun buluþmasýný saðlar. Sekaînýn kendi mensuplarý için açtýðý tiyatro-sinema salonlarý, zamanla bütün Ýzmit halkýna hizmet vermeye baþlar. Seka sosyal tesisleri, Ýstanbulîdan ve baþka kentlerden Ýzmitîe gelen seçkin tiyatro topluluklarý, konserler, halkoyunlarý gösterileri ile Ýzmit halkýný hem bilgilendirir, hem de sanat yönünü besler. Böylece Ýzmit halkýnýn sanat sevgisi de artar. Kurum adýna basýdan kentin önemli yayýn organlarýndan olan ñSeka Postasò adlý gazete, bir dönem radyosu ve konser etkinlikleri için kullanýlan sinema salonu ile Seka, Kocaeliînin müzik yaþamýna tanýklýk etmiþ bir yayýndýr. Seka Postasý gazetesinden yayýnlanan bilgiler, o dönemde kentin sosyal yaþamýna rehber olacak niteliktedir.

6.3.1. Seka Postasē Gazetesiônde Müzik Haberleri

Seka Fabrikasē açēldēğē günden itibaren, kente yaptēğē katkēlar içinde yer alan müzik etkinlikleri uzunca bir dönem Kocaeli kentinin müzik açēsēndan beslenmesini sağlayan bir kaynak olur. Bu yönüyle Seka Sosyal Tesisleri içinde yer alan ó*Sinema Salonu*ônda düzenlenen konserler, kente ses getirmiş ve kentte canlē bir müzik yaşantēsēnēn varlēğē göstermesine olanak sağlar. Klasik Batē Müziği, Türk Sanat Müziği, Türk Müziği, Popüler Müzikler alanlarēnda çeşitli müzisyenleri ağērlayan Seka Tesisleri, kentin müzik kültürünün bir anlamda alt yapēsēnē oluşturur. Yapēlan etkinliklerin sēklça yer aldēğē ve kuruluşa ait yayēn organē olan ñSeka Postasē Gazetesiòndeki müzik etkinlik haberleri:

Seka Postasē Gazetesi-01 Nisan 1957

ñSekaôda Folklor Gecesi

Genç arkadaşlarēmēzēn başarēlarē takdirle karşēlandē. Bir müddetten beri hazērlanmakta olan folklor gecesi geçtiğimiz 24 Mart Pazar akşamē davetlilere ve mensuplarēmēza gösterilmiştir. Salonda oturacak yer kalmadēğē için birçok ailelerin gişeden geri çevrildiği bu geceye Ferruh Arsunarôēn çalēştērdēğē Seka mensubu genç arkadaşlarēmēz ayrē bir renk taze bir hava getirmişlerdir. Programdan da anlaşēlacağē üzere saz ve ses topluluğunun folklor ekibinin gösterileri zengindi. Uzun zaman alkēşlandēlar. Bir ara umum müdürümüz sahneye geldi. Hocalarē Ferruh Arsunar ile amatör sanatçēlarēn tebrik ile kendilerine zarif bir buket takdim etti. Sayēn Enver Ataferatôēn sözleri Folklor ekibimizi daha bir şevke getirmiş, salondaki davetlilerce alkēşlanmēştē. Böylece ilk temsil başarē ile sona erdi. Emeği geçenleri yeniden tebrik eder, o geceki programē yayēnlamayē faydalē buluruzò denmektedir.

Folklor/Halk Kültürü gecesine ilişkin programēn ayrēntēlarē şöyledir:

Seka Halk Türküleri Programē

1. Saz Topluluğu Tarafēndan Memleket Oyun Havalarē

Cihan Yandē (Zeybek Oyun Havasē-Edremit),

Sinsin (Ateş Oyun Havasē-Orta Anadolu),

Tamzara (Oyun Havasē-Erzurum)

2. Sololar

Zerrin Başka/Be Hey Ela Gözlü (Karacaoğlan); Erzurum Çarşē Pazar (Erzurum)

Yalçēn Yurdakul/Maya (Divriği), Alelmayē (Elazığ)

Zerrin Başkal-Yalçēn Yurdakul/Türkmen Karşēlamasē

II. Folklor Topluluğu

Eğin Yolu Giden Kız (Eğin), Az Kaldı (Diyarbakır), Topal Koçma (Kastamonu), Hay Ağam (Bayburt), Çiçekdağı (Ankara), İbrahim Akçam Solo Türkü, Koro (Türkü), Giydiğin Aldır (Erzurum), Suna Kaya (Solo) Yaz Gelende, Yaylalar (Erzurum),

III. Düğünde Kına Yakıldıktan Sonra Söylenen Türkü

Gelin Kına Kutlama Türküsü (Eğin), Keklik (Köz Oyun Türküsü)

Topluluk (Koro): İpsan Çavuş (Edremit), Nasıl Medhedeyim (Divriği), Yalçın Kurdakul (Sivas), Yoncalar (Van), Bahçeye İndim Ki (Elazığ), Bahçenize (Giresun).

Seka Postası Gazetesi-01 Mayıs 1957

Seka işletmesinin kültürel faaliyetleri kapsamında batı müziği konser etkinlikleri sıkça ön plana çıkmaktadır. Bu konserlerden biri piyano-keman resitalidir.

İşletmemiz Piyano-Keman Resitali Geniş İlgi Topladı

İşletmemiz kültürel faaliyetler cümlesinden olarak Seka Sinema salonunda tertip edilen Piyano-Keman Resitali 25 Nisan 1957 Perşembe günü akşamı saat 21.00'de verildi. İstanbul Belediyesi konservatuvarı hocalarından Prof.Ayhan Turan son sınıf öğrencisi Belkıs Baltacıgil'in müştereken taktim ettikleri resital sürekli alkışlarla karşılanmış ve büyük ilgi toplamıştır. Salonda bulunan seçkin dinleyiciler snatkâr candan sempatilerini esirgemedi. Bu gece için yerlere keçeler serilmiştir. Herkes nefesini bile tutmuş, hassasiyetle dinliyor, ortalıkta çıt çıkmıyordu. Önce Asım Baltacıgil, Seka İşletmesi adına misafirleri selamladı. Sonra mikrofona gelen Mine Atafırat eserler ve bestekârlar hakkında bilgiler verdi. Bunu resital takip etti. Konserin sonunda dinleyiciler memnuniyetlerini açıkça belirttiler ve bu gibi hareketlerin daha sık yapılmasını temennisinde bulundular. İşitenler ve bilhassa iki güzide sanatkârı tebrik ederiz' şeklindedir.

Piyano-Keman Resitaline ilişkin konser programı ise;

- Ahyan Turan (Keman)/ J.S.Bach,

Piyano solo: Belkıs Baltacıgil

- F.Schubert/Impromptu, I. Albeniz /Suite Espagnol, F. Chopin/ Fantasie Impromptu,

- *Ara*

Keman: Ayhan Turan/ Piyano:Belkıs Baltacıgil

- F.Lalo/ Symphonie Espagnole'şeklindedir.

Seka Postası-01 Şubat 1958

1958 yılı etkinlikleri içinde yine klasik batı müziği konserlerine rastlanmaktadır.

İstanbul Konservatuvarı Öğretmen ve Öğrencileri Seka'da Konser Verdiler

22 Ocak Çarşamba günü saat 21'de Seka Sinema Salonunda, seçkin bir davetli topluluğu karşısında, İstanbul Konservetuarı Öğretmen ve Öğrencilerinin verdikleri

> bakarâlê konseri zevkle dinledik. Salonu tamamen dolduran anlayêklê kalabalêğın sêk ve sürekli alkêşlan ciddi bir batê müziği konserinin her zaman dinleyici bulacağınê ve artêk bir ihtiyaç haline geldiği gösteriyordu. Program beş bölümde toplanmêştê Önce Piyano Öğretmeni Mari Terez'in iki küçük kêz öğrencisi bize piyanoda Beyer'i dinlettiler, İkinci bölümde Belkês Baltacêgil'i dinledik. B. Baltacêğil bize piyanosu ile Weber'in Moto Perpetuo (op-24) ile Chopin'in Etude'ünü çaldê Üçüncü bölümde müstakbel İstanbul operasê bazê eserler çaldê Cacino'nin Amarilli'sini; Puclni'nin Tosca'smê, Bizet'nin Carmen'ini okudu. Piyanoda Mari Terez'in refakat ile söylediği parçalar sürekli alkêşlarla karşılanınca ayrêca Napoliten şarkêlarla da geceyi süsledi. Dördüncü bölümde Yusuf G. Aksöz'ün kemanê ve Mari Terez'in piyanosu ile L. V. Beethoven'den Romans ve E. Lalo'dan Allegro non troppo parçalan dinledik. Nihayet ñ Beşinci bölümde Mari Terez bize piyanoda İspanyol Rapsodisini ve Ateş dansênê çaldê Bayıta umum müdürümüz olmak üzere salonu dolduran davetliler tarafından ısrarla alkêşlanan ve kendilerine zarif buketler verilen misafir sanatçêlar bilahare yapêlan davet üzerine şehrimiz sanat dostlarê lokaline giderek birer çay içmişler ve sanat üzerine sohbet etmişlerdirò şeklindedir.

Program içeriğine bakêldığında klasik batê müziği repertuvarının türlü dönemlerinin İzmit dinleyicisine sunulduğu görülmektedir.

Seka Postasê Gazetesi-15 Aralêk 1958

ñSekaôda Safiye Ayla Konseri

Dönemin ünlü ses sanatçêlarından Safiye Aylaônın kente gelmesini sağlayan Seka işletmesi, İzmit halkênê Atatürkôün de takdirlerini kazanan Safiye Ayla ile bir araya getirmiştir. ñSekaôda Safiye Ayla Konseriòbaşlêklê haberin içeriği aşağêdaki gibidir.

> ñMemnunlukla öğrendiğimize göre Türk Musikisinin gerçek sanatkârê Safiye Ayla 20 Aralêk Cumarertesi günü akşamê Seka Sinema Salonunda bir konser verecektir. Uzun zamandan ben radyoda okumayan, sadece yalêk konserleriyle yetinen sanatkârın bu konseri geniş ilgi uyandêrmêştêr. Safiye Aylaônın Cumartesi gecesi vereceği konserde Atatürk'ün huzurlarında okuduğu, ATA'nın sevdiği şarkê ve türkülere de yer vermesi arzu edilmektedirò.

Yine aynê tarihli gazetede bir başka konser haberi daha yer almaktadêr. Haberde İzmit Türk Musikisi Derneği iônin konserinin başarêlê geçtiği belirtilerek şöyle denmektedir:

> ñKuruluşunun II. Yêldönümü münasebetiyle Vali ve Belediye Reisimiz Ekmel Çetiner'in himayelerinde 7 Aralêk Pazar akşamê Seka Salonunda bir konser veren İzmit Türk Musikisi Derneğinin bu konseri çok başarêlê olmuş, amatör sanatçêlar sêk sêk alkêşlanmêşlardêr. Musikî Derneğimin 30 kişilik kadrosu ile Osman Çakar idaresinde verdiği fasıl, solo, saz ve folklor konserinde şehrimizin yetiştirdiği genç kıymetler

kendilerine gösterilen ilginin yerinde olduğunu ispat etmişlerdir. Saz ve ses topluluğu eserleri bakarağile icra etmişlerdir.ò



Şekil 6.69. Alâeddin Yavaşça Söyleşi Gülşen Erdal
(25 Nisan 2016)

Seka Postasığ Gazetesi-01 Şubat 1960

ñAlaeddin Yavaşçaômın Sekaôdaki Konseri

ñTürk Musikisinin değerli sanatkârığ bestekâr Dr. Alâeddin Yavaşça, 23 Ocak Cumartesi günü, Şıdletmemizin çağrısığ üzerine, şehrimize gelmiş ve Sinema salonumuzda bir konser vermiştir. Seçkin bir seyirci kitlesinin baştan sona kadar ilgi ile takip ettikleri bu konserinde Alâeddin Yavaşça, Türk Musikisinin en beğenilen eserlerini okumuştur. Şıstek üzerine kendi bestesi olan Boğaziçi şarkısığnığ seslendirmiştir.ò

Alaaddin Yavaşça ile yaptığımız söyleşide, Şızmit Seka Sahnesinin o yıllarda büyük sanatkarlara ev sahipliği yaptığığnığ ve yoğun ilgi görmesinin de gelen sanatkarlarca memnuniyet verici olarak değerlendirildiği ini belirtmiştirò.

Seka Postasığ Gazetesi-15 Temmuz 1960

ñDevlet Konservatuvarığ 30 Temmuzda Şehrimize Geliyor

ñDevlet Konservatuvarığ mezun ve öğrencilerinden müteşekkil bir orkestra Koro, Opera ve Tiyatro grubunun Erdek Şenlikleri münasbeti ile Marmara Bölgesine geleceği haberi

bir müjdeyi de birlikte getirdi: Sözü geçen konservatuvar grubu, Büyük İnkılâbımızın içinde yaşadığımız Millî heyecan havasını uyanık tutmak için Ordu ve Gençlik Günleri'ne katılacak ve ayrıca hasılatı İnkılâp şehitlerimize yapılacak Anıta tahsis edilmek üzere karma konserlerde verecekler dir. Bu mutlu şehirlerden biride İzmit ve Gölcük olacaktır. Konservetuvar Grubu 30 Temmuz Cumartesi günü İzmit'e gelecek, Ordu ve Gençlik Gününe katılacak ayrıca bir de karma konser verecektir. Bu bakımdan 30 Temmuz Cumartesi, şehrimiz için daima hatırlanacak müstesna bir gün olacaktır. Gerek Ordu ve Gençlik Gününe ve gerekse Konservatuvar Konserlerine büyük ilgi gösterileceği, yıllardır hasretini çektiğimiz bu büyük sanat hareketlerine mensuplarımızın ve İzmitlilerin büyük ölçüde katılacağı anlaşılmaktadır.



Şekil 6.70. Hikmet Şimşek ve Ankara Devlet Konservatuarı Mezunları
(Şef Hikmet Şimşek Yönetiminde İzmit Aile Bahçe Sinemasında Konser Veren Ankara Devlet Konservatuarı Mezun ve Öğrencileri İstasyon Oteli Önünde Kendilerini Konuk Eden KYÖD Başkan Yıldırım Aktuğlu, Avukat Şinasi Yeldan, Fikret Akman)
(KYÖD 60. Yıl Dergisi/Turgay, 2007: 219)

Seka Postası Gazetesi-01 Ağustos1960

"Devlet Konservatuvarının Konseri Başarıyla Geçti

"Ankara Devlet Konservatuvarının mezun ve öğrencilerinden müteşekkil bir orkestra, koro, opera ve tiyatro grubu30temmuz cumartesi gecesi şehrimizde bir karma konser vermiş ve bu konser seçkin bir kalabalık tarafından ilgi ile takip edilmiştir. Hasılat İnkılâp şehitleri Anıtı yararına olan konser büyük rağbet görmüştür. Konseri idare eden yetkili yönetici bu durumu bilhassa belirtmiş ve çıktıkları yurt gezisinde kendilerinle en

sıcak ilginin İçmitliler tarafından burada gösterildiği ini, bunu sıcak bir hatıra olarak da muhafaza edeceklerini sözlerine eklemiştir. Kocaeli Valisi Hüsnü Bakır'ın açık konuşmasını yaptığı gece, bir Kurmay Binbaşımız ve Kocaeli Yüksek Tahsili Derneği i Başkanının heyecanlı konuşmaları ile daha bir anlam kazanmıştır.ö

Seka Postası Gazetesi-15 Mayıs 1961

ñCumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası İçmetmemizde Üç Konser Verecek

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, 1925 yılında Sümerbank Fabrikası müdürü Reşat Benerli tarafından genç Cumhuriyetin Kocaeli iline gelmiştir. Ancak bu kez çok partili döneme geçen Cumhuriyetin hedeflerinden biri de kültür ve sanatın gelişmesidir. Bu bağ lamda, Kocaeli kentine katkı sağ lamak için Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasıöşı kente gelmektedir. Haber içeriğ i şöyledir:

> ñÇok sesli musikiyi yurt ölçüsünde yaymak ve tanıtıp sevdirmek amacıyla tertiplenmiş olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Yurt içi Ordu ve Bölge konserleri'nin dördüncüsü Orta Anadolu, Doğ u ve Batı illerimizden bazılarında yapılacaktır. Orkestra bu arada şehrimize de gelecek, öbür şehirlerden fazla olarak İçmitöe, Sinemamız Salonunda, 3 senfonik konser verecektir. 85 kişilik bir kafile halinde gelmekte olan Senfoni Orkestrası Seka Sinemasında, 30 ve 31 Mayıs geceleri saat 21 de; ayrıca 1 Haziran günü saat 16 da talebe ve işçi için cem'an 3 konser vermiş olacaktır. Konserlerin büyük alâka göreceğ i, müziksever halkımızın ve mensuplarımızın bu bulunmaz fırsattan yararlanmak isteyecekleri muhakkaktır. Büyük Senfoni Orkestrası şef Hikmet Şimşek idaresinde olup kadrosunda dünyaca tanınmış ünlü solistlerimizden Aylâ Erduran, Gönül Gökdoğ an ve Sabahat Tekebaş da bulunmaktadır.ò

şüphesiz ki Cumhuriyetin müzik adına en büyük kazanımlarından olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasıönı İçmitöe izlemek büyük bir şanstır. Orkestranın ise çıktığı turnede Kocaeliöye de yer vermesi kentte klasik müzik adına bir dinleyici kitlesi oluşmasıpotansiyeli açısından önemli bir deneyim olarak görülebilir.

Seka Postası Gazetesi-01 Haziran 1961

ñCumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası

Kentte verilen üç konserin ayrıntılarıyer almaktadır:

> ñİki yıldır yapılan ve başarı ile yürütülen Ordu ve Bölge Konserlerinin 5 Mayıs ile 3 Haziran 1961 tarihleri arasında tertiplenen Orta ve Doğ u Anadolu ile Trakya ve Marmara Turnesinde Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasıson olarak şehrimize gelmiş, sinemamız salonunda üç başarılı konser vermiştir. İki yıl içinde 28 il gezen, 50 den fazla

konser veren Senfoni Orkestrasõ, bu yõl sõrasõ ile Kayseri, Sivas, Malatya, Elâzõğ, Diyarbakõr, Erzurum, Đstanbul, Edirne, Gölcük ve Đzmitõ ziyaret ederek senfonik konserler vermiştir. Orkestranõn konserleri tam bir sanat ziyafeti olmuş, hanidir gerçek müziğe hasret kalan sanatseverler, ayaklarõna kadar gelen bu mükemmel fõrsatõ kaçõrmamõşlar, sõcağa rağmen, salonumuzu ağzõna kadar doldurarak konseri heyecanla ve zevkle dinlemişler, sanatkârlarõ alkõş ve çiçek yağmuruna tutmuşlardõr. Orkestra yöneticileri işletmemiz ilgililerinin õsrarlõ ricalarõ üzerine diğer şehirlerimizden fazla olarak şehrimizde üç konser vermişlerdir. Đlk konser 30 Mayõs Salõ gecesi Bruno Bogo idaresinde verilmiş, Nusret Kayar konsere solist olarak katõlmõştõr. Bu başarõlõ konserinde orkestradan Rossinioğlun Semiramis Üvertürünü, Tchaikowskyğnin Rokoko Varyasyonlarõ ile 6. patetik senfonisini dinledik. Đkinci konser 31 Mayõs gecesi şef Hikmet Şimşek idaresinde verilmiş, Gönül Gökdoğan kemanõ ile solist olarak konsere iştirak etmiştir. Programda Mozartğõn Saraydan Kõz Kaçõrma operasõ üvertürü, Maax Bruchğun keman konçertosu, Nazõm Ülgenğin Hoş Olağsõ, Charles Gounodğun Faust operasõndan bale müziği ve son olarak Ulvi Cemal Erkinğin Köçekçeğsi yer almõştõr. Her parçanõn bitiminde ve konserin sonunda dinleyiciler sanatkârlarõ ayakta alkõşlamõş, kendilerine müteaddit buketler ve çiçekler verilmiştir. 1 Haziran günü saat 16.00 da son konserini veren orkestra salonu dolduran askerlerimiz ve öğrenciler tarafõndan çõlgõnca alkõşlanmõşlar, kendilerine büyük sevgi tezahürleri yapõlmõş birçok imza alõnmõştõr. CSOğnun verdiği bu çok başarõlõ konserlerde Vali, Kolordu Kumandanõ, Genel Müdür ve diğer zevat hazõr bulunmuşlar, sanatkârlarõ tebrik etmişlerdir. Son konserden sonra işletmemiz tarafõndan sanatkârlara sosyal bina salonlarõnda bir çay verilmiş, toplantõ samimi bir hava içinde geç saatlere kadar devam etmiştir. CSO aynõ gece trenle şehrimizden ayrõlarak Ankarağya dönmüştür.ò

Haberdeki ayrõntõlar önemlidir. Haber içeriği bir klasik müzik dergisine ve onun meraklõ takipçisine bilgi taşõr nitelikte yoğun bir içeriktedir.

Seka Postasõ Gazetesi- 1 Haziran 1961

ñHikmet Şimşekğde Konuşma-Naci Girginsoy

Haberde Naci Girginsoyğun Cumhurbaşkanlõğõ Senfoni Orkestrasõ şefi Hikmet Şimşekğde yaptõğõ şöyleşi yer almaktadõr.

ñHikmet Şimşek bir genç adam, inanmõş adam. Devlet Konservatuvarõnõ bitirmiş, Sonra batõda uzun bir sure müzik eğitimi görmüş. Almanya'da büyük orkestralar idare etmiş. Ora gazeteleri övgüler yazmõş adõna. Günlerden bir gün bu genç adam, yurduna dönmüş. Cumhurbaşkanlõğõ Senfoni Orkestrasõna şef Yardõmcõsõ olmuş. Ama kasõlmamõş, kurumlanmamõş, kimseciklere yukarõdan bakmamõş. ñBu memlekette de bir şeycikler olmaz kõ diyerek durduğu yerde durup yetinmemiş. Gerçek müziği, çok sesli musikiyi

/tüm Anadoluôya yaymayê ülkü edinmiş kendine. Hikmet Ķimşek bir müzik delisi. Ama gerçekçi, cesur, çalęşkan. Ne istediğini biliyor. Yurdumuz gerçeklerini, yeteneklerini tanęyor. Doğu da bir ilçede doğmuş Hikmet Ķimşek. Bir Jandarma Yüzbaşęsęnęn oğlu. Açękçasę bir halk çocuğu. Doğduğu, büyüdüğü, dolaştęğę, okullara gittiği bu yurdu, tümü ile seviyor. Köyleri ile kentleri ile. Hiç ayręntęsęz vurgun bu vatana. Öyle olunca da, kendi alanęnda, yararlę olma çabasęndaò.

- 50 konser verdiniz. Bu yęl, şehrimizin de yer aldığę ñ Orta ve Doğu Anadolu ile Trakya ve Marmaraò turnesinde on il gezdiniz 15 den fazla konser verdiniz. Fikrin öncüsü ve gerçekleştiricisi olarak da konser izlenimlerinizi öğrenmek isteriz. Gördüğünüz ilgi, edindiğiniz kanaat nedir?

Önce şu noktayę belirteyim dedi Hikmet Ķimşek. ñBu fikrin öncüsü ve gerçekleştiricisi olan orkestranęn bir üyesi olarak konuşmak isterim. Ne yaptęksa birlikte, beraberce düşünüp yaptęk. Gezilen Ķl sayęsęnęn 28, konser sayęsęnęn ise 50 den fazla olduğunu belirttikten sonra şunlarę söyledi:

- Her yerde gördüğümüz ilgi, gerçekten bütün ön tahminlerimizin üstünde oldu. Ķlk olarak bir orkestra görüp dinlemelerine rağmen, her yerde, halkęn gösterdiği candan yakęnlęk bizi bu yolda daha büyük bir gayretle yürümeğe sevk edecektir. Gayet tabii ki, bizim hareketimiz, verdiğimiz konserler istediğimiz çoklukta olamęyor. Ve tek orkestra, geniş bir memleket; şöraya koysak her şehire, senede, iki senede bir defa şöra ya gelir, ya gelmez. Fakat bu böyledir diye oturulmaz tabi. Bir işe başlamak, onu tamamlamak için hem ilk adęm, hem de o işin başaręsęnęn temelidir. 30 yęl önce bu hareket başlamęş olsaydę bu gün hiç bilinmeyen güzellikten tattęrmanęn zevki o kadar büyük ki bu, bütün yorgunluklara, zahmetlere çoktan değer. Kanaatim şu: Güzelliğin milliyeti ve sęnęfę yoktur, derler. Türk halkę güzele ezelden âşęktęr. En basit bir çoraba koyduğu nakştan, ayaklan altęna serdiği kilimden, her vesile ile yaktęğę türkülerin deki o eşsiz müzikalitesine kadar bizim halkęmęzęn günlük hayatlaręnda sanatę görmek mümkün. Ona daha ilen, daha ince bir kültürün sanat ürünlerini tanętmak ve sevdirmek her Türk sanatçęsęnęn başlıca görevidir. Müzik alęşkanlığę, alęşkanlęklaręn değiştirilmesi en zor olanędęr. Bunun için tek şey tekrar tekrar dinlemektir. Ama radyodan dinlemek yetmez. Müzik, biraz da göz işidir. Büyük bir orkestranęn tarif edilmez bir ahenkle işleyişini görüp onun kendine has atmosferi içinde müzik eseri ile direkt olarak kontak kurmak gerekir. Radyolardaki müzikle konser salonlarędaki müzik arasęndaki fark, konserve ile taze meyvenin tadę arasęndaki fark kadar büyüktür. Ne kadar iyi olursa olsun konserve ayndęr.

- Çok sesli müziği Anadoluômuza yaymak, bu sevginin, bu tutkunun geçici olmamasęnę sağlamak için başkaca düşünceleriniz var mę?

Cumhurbaşkanlığę Senfoni Orkestrasęnęn genç şefi ikinci sorumuzu şöyle cevaplandęrdę

- Çeşitli bölgelerde Bölge Orkestraları ve Operaları kurulmalı. Bu kurulan orkestra ve operalar bütün o bölgenin müzik eğitimini sistemli olarak sağlamalıdır. Çok sesli müzik eğitimi için önemli bir konu korolardır. Salon orkestrası kurmak çok zor ve uzun zamana bağlı. Hâlbuki korolar çabuk kurulabilir ve çok kolay yetiştirilebilir. Şimdilik müzik öğretmenlerinin okullarda başlıyacak olan bir koro faaliyeti çok sesli müzik eğitimi için zaruri bir başlangıçtır.

- Halk müziğimizi armonize etmek ve halka daha sık dinletmek konusundaki çalışmalar sizce yeterli midir?

- Maalesef hayır. Zira bir müzik eseri yaratılırken bunun icrası da ön plânda düşünülür. Besteci, icra edilmesi mümkün olmayan tarzda eserler yapmayı çoğunlukla sempatik görmez. Halk müziği armonizasyonlarının yeterli derecede yapılamamasının en büyük sebeplerinden biri, eserleri icra edecek korların bulunmayışıdır. Halk müziği armanizasyonlannın halkımızı çok sesliliğe alıştırmasına bakımından çok önemli bir konu olduğu kanaatindeyim.

- Türk musikisi adı ile çalgılı gazinolarda okunan, plâklarla tüm Anadoluya yayılan, bazen radyolarımızda da yer alan kötü alaturka karışımlarının etkilerini, azaltmak, onun yerine gerçek müziği, çok sesli musikiyi yaymak, sevdirmek için sizce başkaca neler yapılmalıdır?

- Yukarıda söylediğim gibi alışkanlıklarını değiştirilmesi en güç olan müzik alışkanlığıdır. Kulağı uzun süre bir çeşit müziğe Esasen alaturka dediğimiz divan müziği çoktan devrini tamamlamıştır. Ne yapılırsa yapılsın tarihi akışın önüne geçilemez. Halk müziğini tabii bundan tamamen ayrı tutuyorum. Saat almış bakım koşuyordu. Yanıbaşımızdaki masada bu günkü son konsere solist olarak katılacak olan Gönül Gökdoğan misafirlerinden izin istiyordu.

Sayın Hikmet Şimşek'i idare edeceği konsere geç bırakmamak için konuşmayı kısa kestik ve son sorumuzu sorduk:

- İzmit'i, İzmitlileri, Seka'yı Seka'lıları sevdiniz mi { Burada verdiğiniz konserlerden, gösterilen ilgiden memnun musunuz? Dinleyicilerinasıl buldunuz?

- Benim izmit'e ikinci gelişim. Geçen Temmuz ayında Konservatuvar Mezun ve Öğrencilerinden kurulan bir Koro-Orkestra ile İzmit'e gelmiş, içten karşılanmış, büyük ilgi gören bir konser vermiştik. Bu defa Seka'nın çok yakın ve nazik alâkalarıyle İzmitlilere ikinci bir defa orkestra dinletebilmenin mutluluğu içindeyiz. Bize halk hizmetinde imkânlar veren Seka'nın idareci ve mensuplanna en candan duygulanmızı belirtirizé ò.

Seka Postasē Gazetesi-01 Haziran 1961

ñİzmit Lisesiônin şiir ve Müzik Gecesi Güzel Geçti

Ders yīlē sonu münasebetiyle İzmit Lisesi öğrencilerinin düzenledikleri «şiir ve Müzik gecesi 29 Mayıs gecesi Halk Sinemasında yapılmış, salonu dolduran seçkin bir kalabalık, çocuklarımızı bakanlarından ötürü uzun uzun alkışlamışlardır. Geceyi özlü ve heyecanlı bir konuşma ile açan Lise Müdürü Cevdet Göktürk, okul çalışmalarından söz etmiş, Türk'ün kahramanlığını belirtmiş, İstanbul'un fethini anlattıktan sonra konuşmasını Büyük Fatih'in, aziz şehitlerimizin manevi huzurlarında huşû ile eğiliriz cümlesi ile bitirmiştir. Liseli çocuklarımızın okuduklarış şiirler, 4 sesli koro, türküler ve okul cazının konseri bilhassa ilgi çekmiştirò.

Seka Postasē Gazetesi-15 Mart 1962

ñPişmaniye Gecesi Güzel Geçti

Kocaeli Yüksek Öğrenim Gençlerinin Geleneksel Pişmaniye gecesi 10 Mart 1962 gecesi Seka Sinema Salonuônda yapılmıştır. Bu özel gece için İstanbulôdan bir orkestra davet edilmiş, bu grup en sevilen yeni dans ve caz parçalarını sunmuş, gecenin geç saatine dek dans pisti boş kalmamıştır. Gece yarısı Pişmaniye Mecmuasē satışa çıkarılmış, dernek yararına açık arttırmaya sunulmuşturò (Sarıoğlu, 2013: 124).

Seka Postasē Gazetesi-15 Nisan 1962

ñCumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasē Bölge ve Ordu Konserleri

> ñCumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasē Bölge ve Ordu Konserleri Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasē, güzel bir gelenek olarak sürdürdüğü, Bölge ve Ordu Konserlerine bu yılda devam ediyor. 9 Nisanda Ankara'dan hareket eden sanatçılar Erzincan, Gümüşhane, Erzurum, Muş, Tatvan, Van, Siirt, Batman, Diyarbakır, Malatya ve Kayseri'ye uğrayacak, buralarda konserler verecekler. Orkestranın bu yılki konser gezisine solist olarak Suna Kan katılıyor. Yurt içinde ve yurt dışında büyük ün kazanan kemancı Suna Kan'ın, orkestra eşliğinde vereceği konserlerin büyük ilgi çekeceği besbelli. Hatırlanacağı üzere, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasē, geçen baharda, şehrimize de uğramış, istek üzerine üç konser vermişti. Şef Hikmet Şimşek'in yönettiği orkestraya kemancı Gönül Gökdoğan da solist olarak katılmış, konserler büyük ilgi ile karşılanmıştıò.



Şekil 6.71. Ünlü Piyanist Ýdil Biret Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Ýle Konser Vermek Üzere İzmit'e Geldiğinde
(Cemal Turgay,1962/Turgay, 2007: 220)



Şekil 6.72. İzmit Atatürk Kapalı Spor Salonu-Piyanist Ýdil Biret Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Ýle
(Cemal Turgay, 1962/Turgay, 2007: 221)

Seka Postası Gazetesi-01 Mayıs 1962

"Osman Çakar İçin Hazırlanan Gece 5 Mayısta Yapılıyor

"Osman Çakar için hazırlanan gece 5 Mayısta yapılıyor İşletmemiz mensuplarından ve İzmit Türk Musikisi Derneği kurucusu ve eski bakkanı merhum arkadaşımız Osman Çakar için düzenlenen büyük konser, 5 Mayıs Cumartesi akşamı Seka Sinemasında verilecektir. Konserin büyük ilgi göreceği anlaşılmaktadır. Konserin getireceği gelir ile merhum arkadaşımızın mezarı yaptırılacaktır."

Bir vefa örneği olarak İzmit Türk Musikîsi Derneği eski bakkanlarına son görevlerini tamamlama amaçlı konsere çıkmışlardır. 15 yaşında olan dernek konserine büyük ilgi olacağı yorumu, kentte Türk Musikîsi sevgisinin ve ilgisinin yerleştiğini göstermesi açısından manidardır. Konserlerini genellikle Halkevi Salonunda veren dernek, 1960'lı yıllarda kabul ve ilgi gören Seka sahnesini tercih ederek, halkın daha çok tercih ettiği bir mekânda icra yapmayı tercih etmiştir.

Seka Postası Gazetesi-15 Haziran 1962

"Sosyal Binada Müzikli Aile Toplantıları"

Seka Tesislerinde düzenlenmesi gelenekselleşen ve ailelerin sosyalleşmesini amaçlayan aile toplantılarından birine ilişkin haber yer almaktadır. Haber şöyledir:

"9 Haziran Cumartesi günü akşamı Seka Sosyal Bina bahçesinde bir Aile Toplantısı yapılmıştır. Bahçede bir cazın tatlı müziği refakatinde bir arada yemek yiyen ve dans eden Sekalılar, gece geç saatlere kadar, zevkli saatler geçirmişler, bir haftalık hızlı çalışmanın yorgunluğunu çıkarmışlardır. Mensuplarımızı bir araya getiren, Sekalı Ailelerin hep birlikte, nezih bir şekilde eğlenmelerini sağlayan müzikli aile toplantılarının, özellikle güzel yaz akşamlarında, sık sık tekrar edileceği ve arkadaşlarımızın ucuz, neşeli bir gece geçirebilecekleri ilgililerce bildirilmektedir."

Seka tesislerinde periyodik düzenlenen aile toplantıları, katılanların hem kurum hem de özel yaşam alanlarında sosyalleşmelerini amaçlamaktadır. Bu toplantıların en birleştirici öğesi kuşkusuz gecelerde yer alan müzik etkinlikleri ve müzik yapan gruplardır."

Seka Postası Gazetesi-01 Ağustos 1962

"Türkiye Milli Talebe Federasyonu İzmit'te Bir Müzik Festivali Tertipledi, 6 Ağustos Akşamı Yazlık Sinemamızda 80 Kişilik Koro-Orkestra Konseri Verilecek

"Türkiye Milli Talebe Federasyonu tarafından 3 gün süre ile İzmit'te bir müzik festivali düzenlenmiştir. Federasyonun eylülün ilk haftasında Almanya ve Fransa'da beynelmilel müzik festivallerine katılacak olan 80 kişilik koro ve orkestrasının katılacağı bu müzik

festivalinde özellikle armonize edilmiş gerçek Türk Müziğinden seçme örnekler sunulacaktır. 6 Ağustos Pazartesi akşamı işletmemiz yazlık sinemasında verilecek konserin biletleri satışa çıkarılmıştır. 7,5 lira, 5 ve 2,5 lira olan biletlerin sinemamız gişesinden temin edilmesi, yer ayırtılmasına mümkündür. 7 Ağustos Salı akşamı Gölcük'te bir konser verecek olan ekip, 8 Ağustos ça yeniden İzmit'e dönecek ve aynı gece Federasyon Cazibesinin de iştiraki ile Sosyal Bina teras ve salonlarında bir müzikli aile toplantısında yemek mecburiyeti olmayıp giriş için Federasyona küçük bir ücretin ödenmesi gerekmektedir. Beynelmilel Müzik Festivallerinde birçok birincilikler kazanan orkestra ve koronun sinemamızda vereceği konser büyük ilgi görmüş, şimdiden biletlerin bir kısmı satılmıştır.

Seka Postası Gazetesi-15 Ağustos 1962

"Türkiye Milli Talebe Federasyonu I. Kocaeli Müzik Festivali Seka Sinemasında Yapıldı

"Türkiye Milli Talebe Federasyonu tarafından düzenlenen I. Kocaeli Müzik Festivali 6 Ağustos pazartesi akşamı işletmemiz yazlık sinemasında yapılmıştır. Seçkin bir davetli kitlesinin dikkatle izlediği müzik gecesinde özellikle Şef Nedim Otyam'ın yönettiği çok sesli koro orkestranın çalıp söylediği armonize edilmiş Türk Müziği bölümü alkışlanmış ve zevkle dinlenmiştir. Orkestranın çaldığı ve koronun söylediği İstiklal Marşı'ndan sonra Federasyon Genel Sekreteri ile Müzik kolu başkanının konuşmalarından şunları öğrendik: Geçen yıl katıldıklarımız uluslararası müzik festivalinde İşçi Ligi'nde Türk Ekibi 1. olmuştur. Bu yılda eylül ayında dışarıda yapılacak müzik festivaline katılacaklardır. Yurtdışına çıkmadan önce İzmit'te bir müzik festivali düzenlemeyi uygun bulmuşlar ve buraya gelmişlerdir. Sonunda bu festivalin düzenlenmesinde emeği geçenlere teşekkür etmişlerdir. Konuşmalardan sonra orkestra ve korodan şu parçaları dinledik: Sadi Gülen'in Üç Ayak (Halkoyunu), Nedim Otyam'ın Halay ve Horon, Beethoven'in Tabiat, Hulusi Öktem'in Kâtibim, ayni kompozitörün Kavak, Haydn'ın Mevsimler, Bahri N. Bek'in Sevgili Rüyam ve Çoban Kavallarında, Nedim Otyam'ın Bahar ve Necip Celâl'in Özleyiş tangosu. Nedim Otyam'ın Bahar adlı parçası çok beğenilmiş, sürekli alkışlar sonucu ayni parça tekrar edilmiştir. İkinci bölümde türküler yer alıyordu. Halk Türküleri Korosunu dinlediğimiz bu bölümde ayrıca Zeki Erdinç ve Selâhattin Tükenmez'den sololar programda yer alıyor.

Rumeli Halk Oyunları gösteriliyordu. Bulunan anket bölümünde en çok beğenilen kısım sorulmakta, diğer sorulara da cevap verilmesi rica edilmekte idi.

Biz, cevaplarımızı şöyle sıralayacağız:

1. En çok beğendiğiniz kısım?

Cevap: 1. Kısım (Orkestra ve koro)

2. En çok beğendiğiniz grup? Cevap: Orkestra

3. En çok beğendiğiniz eser? Cevap: Nedim Oblam'ın Bahar'ı ve Necip Celâl'in Özleyiği.

4. Festival bu hali ile yeterli midir? Cevap: Hayır. Çoksesli halk türkülerine daha çok yer verilmesi ve soloların sadece Üniversiteliler tarafından yapılmasi gerektiği i kanısındayız.

Seka Postası Gazetesi- 01 Eylül 1962

"Türk Devrim Ocakları Tarafından Düzenlenen Akmeşe Şenlikleri Başarıyla Geçti

Törene milli halkoyunları ile başlanmış, günün belirtir bir konuşmayı müteakip, bando refakatinde halk türküleri söylenmiş, Atatürkçe ait eserler, hiçbir yerde çıkmamış Atatürk fotoğraflari teşhir edilmiş, Akça günler-Kara günler adlı tiyatro oyunu ortaoyunu şeklinde temsil edilmiş köy delikanlılarının katıldıkları halay çekilmiş, ayrıca sohbetler yapılmıştır.

Seka Postası Gazetesi- 01 Kasım 1962

"Cumhuriyet Balosu

Cumhuriyet Bayramımızın 10 yaşına basmasi dolayısiyle 29 Ekim Pazartesi günü akşamı İşletmemiz Sosyal Bina salonlarında bir balo verilmiştir. Seçkin davetlilerin hazır bulunduklari Cumhuriyet Balosu, çok neşeli ve başarılı geçmiş, mükemmel bir caz refakatinde dans eden çiftler pisti hiç boş bırakmamışlardır. Gece geç vakitlere kadar, samimi bir hava içinde, dans eden, eğlenen aileler, güzel bir gece geçirmenin mutluluğu içinde, unutulmaz bir bayram gecesi yaşamışlardır.

Seka Postası Gazetesi-15 Agustos1963

"Seka'da Orijinal Bir Caz Topluluğu

"Geçtiğimiz hafta içinde, Seka'daki Aile Toplantısında bulunanlar güzel bir sürprizle karşılaştılar. Moliner Caz'dan sonra mükemmel bir orkestradan en yeni parçaları dinleyen mensuplarımız, orkestrada yer alan müzisyenleri tanımakta güçlük çekmediler. Okulların tatil bulunduğu uzun yaz günlerinde evlerinde, sessiz sedasız çalışan İşletmemiz mensuplarının çocuklari olan bu kabiliyetli gençler, böylece ilk konserlerini veriyorlardı. Orkestranın ayrı bir özelliği kardeşlerin bulunduğu topluluk olmasi idi. Baltacıgil Ailesinin kızları Belkıs piyano, oğullan Orhan melodika; Ekşigil Ailesinin iki kızından kule bateri, kermin marakaz; Hekimoğlu Ailesinin kızlan Emel gitar, oğullan Çetin bateri ve tumba çalıyor; solistlik görevini İpek yapıyordu. Ayrıca, bütün bu

müzisyen gençlerin her biri mikrofona geçip en seçkin parçalan da okuyabiliyorlardÞ Tatil günlerini nek'eli bir ÷eklide deÞ erlendiren gençlerimizi kutlarÞ z.ò Denilmektedir.

Seka PostasÞ Gazetesi-15 AralÞ k 1963

ñKöln Oda MüziÞ i Triosu, Seka'da Konser verecek

Türk-Alman Kültür Merkezinin aracÞ lÞ ÞÞ ile 26. 11. 1963 Sah günü, saat 21.100 de Seka Sinema salonunda Köln Oda MüziÞ i Triosu, (Flüt, harp, Viyola) ißtiraki ile bir konser verecektir.ò

Seka PostasÞ Gazetesi-01 AralÞ k 1964

ñSeka-Câz Kuruluyor

Seka'da yapÞ lacak aile toplantÞ larÞ nda ve tertiplenecek gecelerde vazife görmek üzere bir *Caz* kurulmasÞ kararlaßtÞ rÞ lmÞ ß ve gerekli hazÞ rlÞ klara baßlanmÞ ßtÞ r. Seka Bandosu gibi Seka Caz'Þ n da IßÞ letmemiz bünyesi içinde yer almasÞ, mensuplarÞ mÞ z arasÞ nda, ilgi ve memnunlukla karßÞ lanmÞ ßtÞ r.ò

Seka Postasÿ haberlerinden elde ettiÞ imiz veriler ÞßÞ ÞÞ nda, Seka tesislerinde düzenlenen müzik etkinlikleri içerisinde klasik batÞ müziÞ i aÞ rlÞ klÞ konserlerin yer aldÞ ÞÞ görülmektedir. Bu dönemde Cumhuriyetin batÞ ya dönük yüzünü müzik alanÞ nda temsil eden klasik batÞ müziÞ i, Ißzmit kentinde bu müzik türünün en nitelikli örnekleriyle halka sunulmuß ve olumlu sonuçlar alÞ ndÞ ÞÞ kentte bu müziÞ e duyulan ilgiyi ifade eden haberlerle aktarÞ lmÞ ßtÞ r. Bu dönemde kentte Türk MüziÞ i adÞ na çalÞ ßmalarÞ sürdüren Ißzmit Türk MusikîsiDerneÞ i ve Seka salonuna gelen klasik batÞ müziÞ i temalÞ konserler esasen KocaeliÔnin halkÞ nÞ n yavaß yavaß kazandÞ ÞÞ müzikal kimliÞ in ve kentlilik bilinci ile sosyal yaßam adÞ na müzik etkinliklerine katÞ lÞ mlarÞ nÞ n arttÞ ÞÞ söylenebilir. Bu baÞ lamda bir sanayi kenti olan KocaeliÔnin bünyesinde yer alan sanayi kurulußlarÞ nÞ n, kente üretim ve istihdam saÞ lamak dßÞ nda kültürel görevleri olarak da sosyal yaßama destek ve nitelik kazandÞ rmak, kentin kimlik sahibi olmasÞ nda önemlidir. Müzik yaßantÞ larÞ nÞ n Kocaeli halkÞ tarafÞ ndan benimsenmesi müzik kültürünün Cumhuriyet TürkiyeÔsinin hedefleÞ i doÞ rultuda ilerleÞ i anlamÞ na yansÞ tmaktadÞ r.

6.4. Cumhuriyet Dönemiôinde Kocaeliôde Popüler Müzik Mekânē Olarak Gazinolar ve Popüler Müzik

1930ôlu yēllardan itibaren Türkiyeônin müzik yaĸamēnda önemli yer tutan gazinolar, Erken Cumhuriyet Dönemiônin ulus devlet ideolojisinin yönlendirdiĵi müzik politikalarēnēn kapsamēndaĸi yer alēr. Gazinolar bu dönemde Türkiyeôde yeni oluĸum gösteren popüler müzik algēsēndan beslenen müzik ihtiyacēnē giderirler. Kentlerde dönemin popüler müziĵinin sergilendiĵi yerler olan gazinolarda farklē öĵelerle birleĸtirilen bir müzik kültürü oluĸur. 1930-1960 yēllarē arasēnda gazinolarda seslendirilen ĸarkēlarēn kökeni klasik Türk Müziĵi olmakla beraber, söz ve müzikal yapēsēnē serbest ĸarkēlara dayanēr (Küçükkaplan, 2013; 123). Sadettin Kaynak, Selahattin Pēnar, Münir Nureddin Selçuk, Ęerif Ķçli, Ęükrü Tunar, Sadi ĸēday ve Kadri Ęençalar gibi bestecilerin ĸarkēlarē gazino repetuvarlarēnda yer alēr.1930ôlu yēllardan itibaren gazinolarda solistlik yapan Müzeyyen Senar, Zeki Müren, Perihan Altēndaĵ, Hamiyet Yüceses aynē dönemde pek çok filmde baĸrol oynar ve bu filmlerde ĸarkēlarēnē seslendirirler (Küçükkaplan, 2013; 121-122). Meĸrutiyet öncesi ve takibi yēllarda Ķzmit Sancaĵēôna iliĸkin bazē veriler daha o dönemde bir gazino kültürünün olduĵunu göstermesi açēsēndan manidardēr.

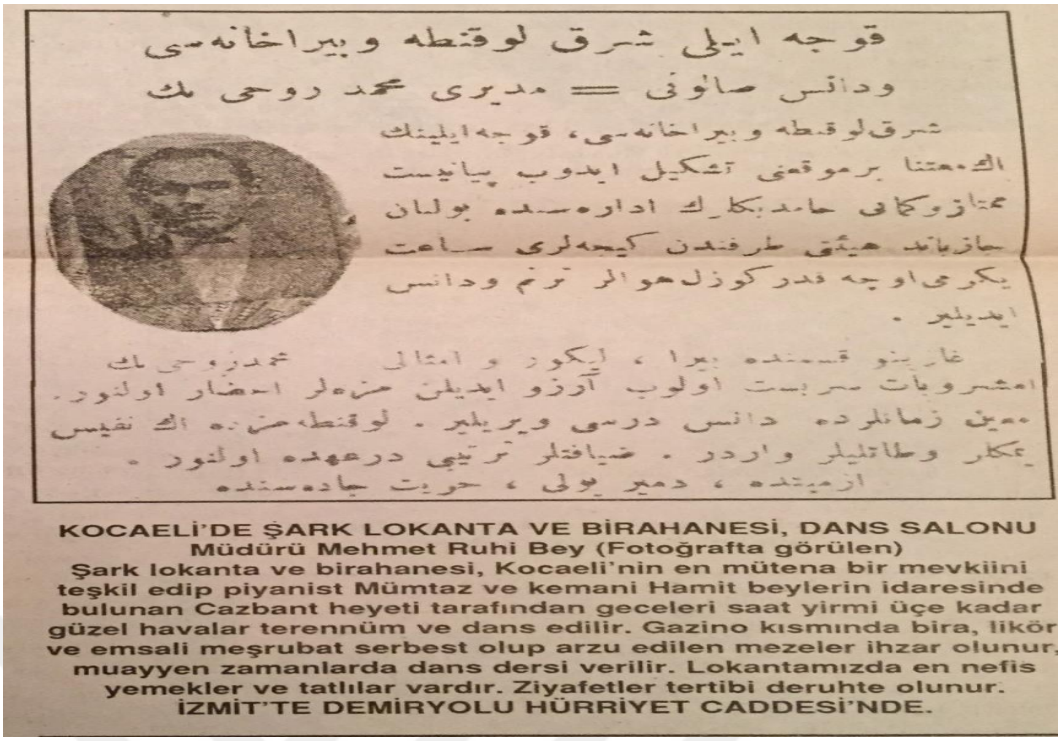


Ęekil 6.73. Meĸrutiyetôten Önce Ķzmit Belediye Gazinosuônun Görünüĸü
(Editor Mumcuyan 1900ôlü Yēllara Ait Kartpostal/(Kocaeli Dokümantasyon Merkezi Arĸivi)



Şekil 6.74. Kızmit Belediye Gazinosu
(Kocaeli Dokümantasyon Merkezi Arşivi)

1902-1912 ticari yıllıklarında Kızmit Sancağındaki lokanta ve gazino işletmecilerinin çoğunun gayrimüslim tebaadan olduğu görülmektedir. Buna göre; Hacı Artaki, Hacı Athanase, Karekine, Krikor ve Ohannes, Nikoli, Ohannes Açıkgöz, Theodore Yavris, Artin Açıkgöz, Nuhabet Açıkgöz, Krikor Sareyan Kızmitte; Asadur Tcheteryan, Minas Tütüncüyan, Naz Bodjoliyon, Artin Karibian ise Adapazarındaki lokanta ve gazino işletmecileridir. Yanlızca Adapazarında Mehmet Usta adlı bir Türk esnafa rastlanır (Oral, 2005). Adapazarında ise bir mesire yeri olan Çark Deresi kenarında 1940ılı yıllarda derenin adıyla anılan "Çark Gazinosu" önemli bir müzik mekânıdır. Bu önemini 1980ılere dek sürdürür. Çark Gazinosu daha ülke çapında ünlenmemiş sanatçılar için ciddi tecrübelerin kazanıldığı ses sanatçılarının daha sonra ülke çapında ünlendiği bir gazinodur. Bu isimler arasında Müzeyyen Senar, Hamiyet Yüceses, Muzaffer Akgün, Sevim Tuna gibi ünlü isimler vardır (Tuna, 2007:197). Cumhuriyetin ilk yıllarında ise Kocaelide batı müziği, caz bant, keman ve piyano ile canlı müzik yapan lokanta ve birahanelerin varlığına yazılı basından yer alır. 1925 yılında kadın-erkek birlikte gidilip, dans edilebilen şark Lokanta ve Birahanesi, Kızmit Belediye Bahçesi Gazinosu vb. yerlerde canlı müzik vardır. Kızmit halkı aynı zamanda tık plaktan ve gramofondan yeni çıkan yerli ve yabancı şarkıları takip eder (Oral, 2005).



KOCAELİ'DE ŞARK LOKANTA VE BİRAHANESİ, DANS SALONU
Müdürü Mehmet Ruhi Bey (Fotoğrafta görülen)
Şark lokanta ve birahanesi, Kocaeli'nin en mütena bir mevkiini teşkil edip piyanist Mümtaz ve kemani Hamit beylerin idaresinde bulunan Cazbant heyeti tarafından geceleri saat yirmi üçe kadar güzel havalar terennüm ve dans edilir. Gazino kısmında bira, likör ve emsali meşrubat serbest olup arzu edilen mezeler ihzar olunur, muayyen zamanlarda dans dersi verilir. Lokantamızda en nefis yemekler ve tatlılar vardır. Ziyafetler tertibi deruhte olunur.
İZMİT'TE DEMİRYOLU HÜRRİYET CADDESİ'NDE.

Şekil 6.75. Kocaeli'de Şark Lokanta ve Birahanesi Dans Salonu
(Hazırlayan: Atilla Oral, Özgür Kocaeli Pazar Eki 24 Temmuz 2005)

24 Temmuz 2005 tarihli Özgür Kocaeli Pazar ekinde Atilla Oral "Kocaeli Şark Lokanta ve Birahanesi'nde: Müzik, cazbant ve dans dersleri piyanist Mümtaz ve Kemani Hamit Bey'lerin idaresindeki cazbant heyetinden müzik ve dans 1925 yılı haberini yayınlar.



Şekil 6.76. İzmit Gazinolarında Canlı Müzik 1950'lerde Bir Konser
(24 Temmuz 2005 Özgür Kocaeli Pazar Eki s.7)

Ķzmit'te düzenlenen tüm eğlencelerin bakı solisti olan ve bir inşaat mühendisi olarak Lassa, Seka, Petkim gibi şirketlerde çalışan, kilise korosundaki görevinden dolayı eğitimli hale gelen sesiyle bir gün banyoda şarkı söylerken, keşfedilen Vahe Lusarar; ñ*Artık baloların gözdesi bendim. Henüz Pavarotti ortada yokken, Ķzmitliler ilk kez benden dinlediler ñO Sole Mio'yu*ò diyerek kentin günlük yaşamında müzik pratiklerinde yer aldığını belirtmektedir (Keskin, 2007). Bu dönemde Kocaeli'de Zeki Müren'in kent içindeki bir etkinliğe geleceği haberi gazinolarda şarkı söylemesinin ve dolayısıyla ününün artması nedeniyle birinci sayfada haber olarak yer bulur. Haberde ñKaramürsel Güreş Klübünün tertip ettiği konsere Zeki Müren'inde katılacağı yazar. 4 Temmuz günü akşamı yapılacak olan konserin davetiyeleri satışa çıkarıldığı duyrulur. Bilindiği üzere aynı tarihte şehirde Muzaffer Akgün konser verir. Güreş Klübü tertip ettikleri konserin neşeli geçmesi için feragatla çalışmakta ve elinden gelen tüm fedakarlıkları esirgememektedirò haberi gazete yer alır (Hürsöz, 6 Ağustos 1959).



Hürsöz

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

PERŞEMBE
6 AĞUSTOS 1959
YIL 18 Sayı: 2716
Fiatı 10 Kuruş

Çeşmeler dün sabahtan itibaren akmaya başladı

İzmit halkının bundan böyle su sıkıntısı çekmemesi için gerekli tedbirler ALINMALIDIR

Bir çocuk trafik kazasında can verdi

Kağıt fabrikasında bir işçide kolu

Eşmedeki orman yangını

Safa Yalçuk'un Umum Müdürlükten alması Demiryolcular arasında üzüntü yarattı

İstanbul-Adapazarı tren fiyatlerinin tekrar indirilmesi muhtemel

Otobüs rekabeti dolayısiyle trenlere esasen rağbet zamanlarda azalmış

Zeki Müren

Safa Yalçuk

Şekil 6.77. Zeki Müren Haberi(Hürsöz 6 Ağustos 1959)



TÜRKYOLU
Bizimşehir

Kocaeli'de okulsuz köy kalmıyor

Bu yıl 18 İlkokul yapılıyor

2. Pişmaniye Şenlikleri dün akşam başladı

Başbakan Erim, gençlere Başarı mesajı gönderdi

Valiler toplantısı dün İstanbul'da başladı

Toplantıya Valimizde katıldı

Belediye Başkanı'nın bugün dönmesi bekleniyor

Ekspres yol İzmit yönünden ne zaman Başlayacak?

Cumhuriyetimiz 50. yaşında

Münir BERİK

Şekil 6.78. Müzeyyen Senarâ Övgü
(Türkyolu Bizimkehir Gazetesi 6 Nisan 1972)

Hürsöz 6 Aĵustos 1959 tarihli haberde ñ40 yıldān bülbülü Müzeyyen Senarōn müzik hayatānē bērakma kararē, veda konserleri olacaĵō bilgisi haberde belirtilir Bu da yine Müzeyyen Senarōn gazino yakamānēn ona kattēĵē popülarite sonucunda gazete Senarōē birinci sayfaya haberi yapar (Türkyolu Bizimkehir Gazetesi, 6 Nisan 1972).



Müjde

23 Temmuz 1955 Cumartesi günü akşamı saat 19 da
İzmit Belediye Aile bahçesinde, İzmit Belediye Aile Gazinosu muazzam programla müzik sever halkımızın huzuruna çıkmakla şeref duyar

Amerika Turnesinden yeni dönen SEMİRAMİS

Beyaz Perdenin Düyük Yıldızı Muzaffer NEBİOĞLU

Muzaffer Nebioğlu

Genç ses sanatkārı Şadan Adanlı

Gönülleri Fetheden rakkase Semiramis

MAKBULE DENİZ

Halk Türküleri Sanatkārı Uygun Kardeşler

Adalar ses kraliçesi Sartşın bomba Hayrünnisa Kaytas

Kıymetli Ses Sanatkārı NADİDE İÇLİSES

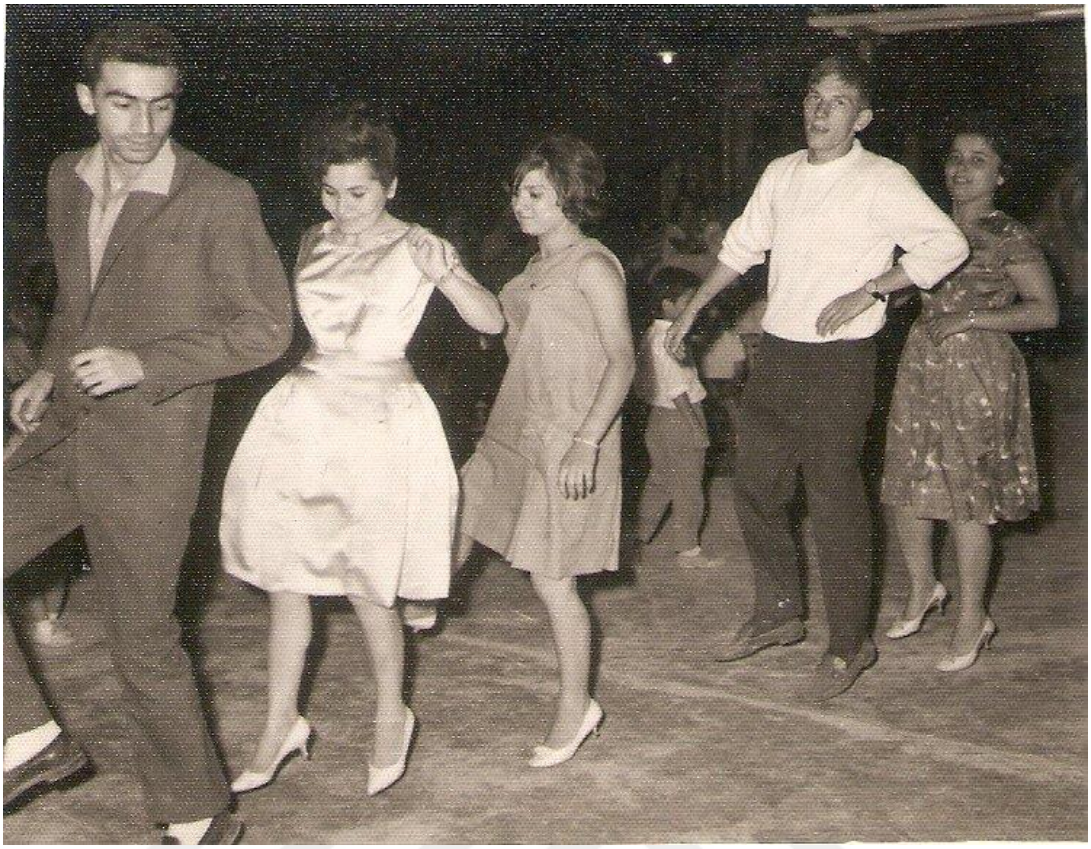
Mnzaffer Dinler

Muazzam fasıl saz heyeti, Zengin program ve sürprizler

Kıymetli ses sanatkārı Melâhat Mardin

Programı tertip eden ACENT ORYANT

Şekil 6.79. Kĵmit Belediye Aile Bahçesi Program Afiki



Şekil 6.80. Çamlaraltı Gazinosunda Canlı Müzik Eşliğinde 1960'larda Dans Eden Üçmitli Gençler
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)

1940'lı yıllara kadar Arap radyoları halk tarafından dinlenirken bir yandan da yine aynı dönemlerde Mısır kökenli Arap müzikli filmlerinin Türk sinemasında izleyiciyle buluşup yaygınlaşması, toplumun kültürel yapısındaki değişimin hız kazanmasını sağlar (Durgun, 2005: 123). Filmlerdeki Arapça sözlerin yasaklanması, Arap ezgilere Türkçe sözler yazılması çözümünü gündeme gelir, Türkçe sözlü bu Arap müzikleri, bir anlamda Türk Müziği yerine konularak, Anadolu'nun en uzak beldesindeki halka dek ulaşır. Bu filmlerdeki müziklerin halkın üzerinde oluşturduğu etki, Arabesk müziğin oluşmasına ortam hazırlar (Durgun, 2005:124). Türkiye'de 1950'lerde "kentleşme" ile toplumsal değişme ve gelişme bakılar. Geçilen çok partili yaşamın toplumsal dinamikleri oluşturan kavramlarla "kentleşme" olgusunun yanısıra, birbiriyle iç içe geçen ve çatışan kültürel süreçleri de bünyesine alır. Bu dönemde Türkiye siyasi ve kültürel yaşamda öne çıkan değişimler yaşanır (Öztürk, 2002 : .201).

6.5. Türkiye'de Popüler Müzi in Geli imi ve Kocaeli'deki Yansımaları ile lgili Popüler Müzik Grupları

1960'lı yıllarda Türkiye'de dönemin popüler müzik türleri; "*Anadolu-Rock*" "*Pop*" ve "*Arabesk*" olarak karşımıza çıkar. "*Anadolu-Rock*", "*Pop*", Anadolu'nun yerel müzikleriyle, Batılı popüler müzik türleri arasında ba layıcı bir tür olarak görülür (Öztürk, 2002: 202). Bu ba lamda dönemin Türkiye'sinin müzik yakınlarına ili kin yapılması gereken en önemli durum tespiti, grup müzi i kavramının kendine müzik yakınlarında yer bulmasıdır. "*Mo ollar*", "*Apa lar*", "*Kardak lar*" gibi pek müzik topluluğu grup kimli iyle, kendi çizgileri do rultusunda müzik yaparlar. Bu dönemde Türkiye'de "*Hürriyet Altın Mikrofon*" yarı masının düzenlenmesi ve yarı maya katılım ko ullarında "*batı müzi i anlayı ı, aletleri ve teknik iyle düzenlenmi Türk Müzi i ya da aynı tarzda bestelenmi özgün çalı ma*" olmasının belirtilmesi, Anadolu pop/rock tarzı müzi in popülerle me sürecinde etkili olan bir ortam sa lar. Bu yarı ma, çok sayıda müzisyenin katılmasıyla, Anadolu pop/rock müzik türünün nicelik ve nitelik ba lamında de er kazanmasını sa lar (Orhan, 2002: 190).

Kocaeli'de Türkçe düzenlemelerle Hafif Batı Müzi i yapan gruplar, 1950'lerde küçük topluluklar olarak önceleri dü ün, nikan, gibi toplantılarda görülürler.

Bu yıllarda İzmit Belediye bandosunda çalışan, Yusuf Şenergün (Akerdeon), Şükrü ve Hasan (Davul) bir grup oluşturururlar. Bunlara paralel olarak Sekai'da çalışan Refik (Akerdeon) Saim (Keman), Bayram (Trompet), Hayati (Klarinet) Hayrettin (Davul) grup oluşturarak çalı maya başlarlar (KYÖD, 50. Yıl Dergisi: 83).

6.5.1. Körfez Caz ve Molinerler Grupları

1952 yılına gelindi inde İlhan Ergin, "*Körfez Caz*" adlı bir grup oluşturarak, batı müzi i alanında farkedilir bir çalı ma yapar. "Körfez Caz" grubu; İlhan Ergin (Akerdeon), Hüseyin Aykut (Klarinet), Günaydın (Trampet), Şükrü (Saksafon), Fahri (Bateri)'den oluşur. Bu grup, 1958'e dek bu alandaki çalı malarını sürdürür. 1950'lerin sonlarında geli en pop müzi i ortamına paralel olarak İzmit'te modern anlamda ilk gençlik pop müzik grubu olarak "Molinerler" adında bir grup kurulur. Bu grup içerisindeki müzisyenler; Melih Özemek (akerdeon), Bülent (elektrogitar), Özer (Bateri)'den oluşur (Oray, 2013: 15).



Şekil 6.81. Moliner Sextet Orkestrası (1960)
(Bülent/Gitar, Kenan Kaçan/Bateri, Ķter Kutlu/Gitar, Kubilaybozdaĵ /Solst, Melih Özemek/Akerdeon, Türker Tandoĵ an/Saksafon, Kenan/Davul)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arkivi)



Şekil. 6.82. Moliner Grubu (1962)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arkivi)



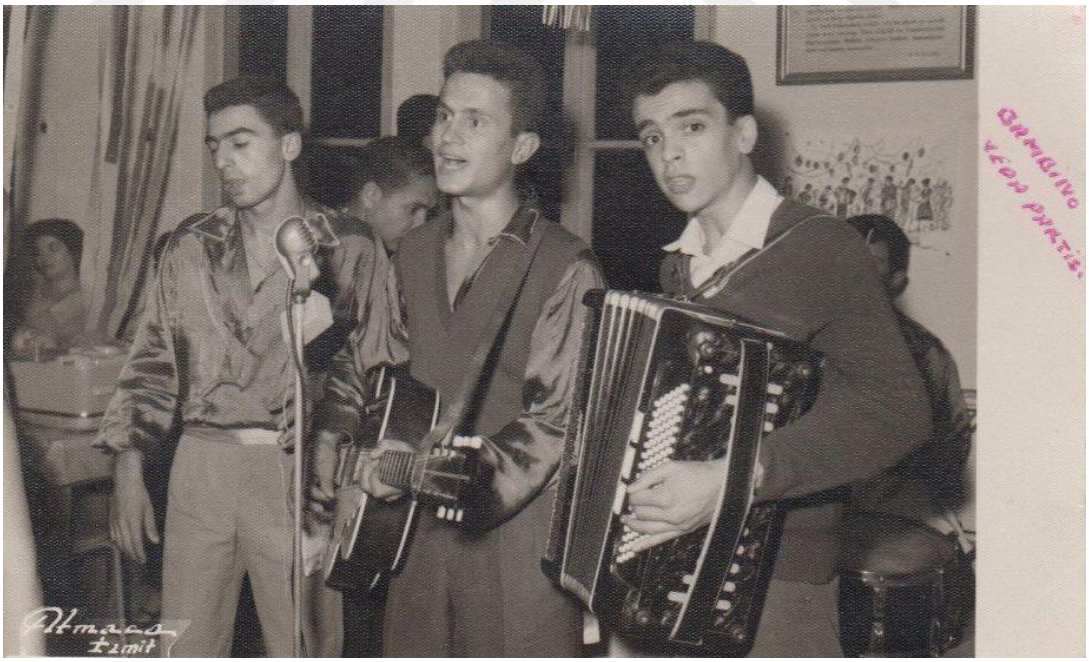
Şekil 6.83. Moliner Grubu
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.84. Moliner Orkestrası-Kızmit Lisesi Salonu (1960)
(Melih Özemek,Türker Özdoğan, Güngör Yılmazi Kubilay Bozdağ , Bülent Gezgin, Kenan Kaçan)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.85. Bambino Orkestrası (1959)
İşter Kutlu/Akerdeon-Piyano, Erkal Bölükbaşı/Gitar, Özer Unat/Davul, Güngör Yılmaz/Kontrbas, Övül Tezikler/Gitar-Solist, Erkal Gülerce/Gitar
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.86. Grup Bambino (1960)
(İşter Kutlu/Akerdeon, Erkal Gülerce/Gitar, Güngör Yılmaz/Kontrbas-Vokal)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)

6.5.2. Metronomlar (1965-1971)

1961-1962'de Kızmitte en popüler müzik topluluğu Karaçetin Düğün Salonu Orkestrası "*Grup Karaçetin*"di. Karaçetin Düğün Salonu'nun açılmasıyla burada çalışmak üzere Kâhan Ergin (Akerdeon-Piyano), Cengiz Oray (Solo-Gitar), Hayati Ayka (saksafon), Engin Karaçetin (Trompet), Hayrettin Alp (Bateri), Sami Özarıcı (Solist)'dan oluşan grup Karaçetin kurulur. Grup 1965'de dağılarak yeni katılımlarla "*Metronomlar*" adlı grubu oluşturur.

Metronomlar, öncelikle sahne disiplini, kıyafet birliği ve izleyiciye saygı kuralları konusunda prensipler koyarak dinleyiciye olan saygının kurallarını kesinleştirir ve o dönemde bir anlamda kurumsal kimlik oluşumunu gerçekleştirir. Gürültüsüz ve kaliteli müzik yapma ilkesi benimserler (Oray, 2013: 29).



Şekil 6.87. Grup Karaçetin
(Kâhan Ergin/Piyano ve Ümit/Akerdeon, de Hayrettin Alp/Bateri Niyazi Urgancı/Bateri, Hayati Ayka/Alto Saks-Klarinet, Engin Karaçetin/Trompet, Sami Özcan/Solist)
(Cengiz Oray, 2013: 27)

Çeşitli nedenlerle dağılan Grup Karaçetin'den geriye kalan grup üyeleri önce "*Sextet Metronom*" grubunu kurarlar (Oray, 2013: 29). Sextet Metronomdan Ümit ve Nevzat'ın ayrılmaları yeni bir grubun kurulmasına yol açar ve kurulan bu yeni gruba "Metronomlar" adı verilir (Oray, 2013, s.29).



Şekil 6.88. Grup Sextet Metronom (1966)
(Kâhan Ergin, Cengiz Oray, Yıldırım Toy, Ümit Nevzat Urgancı, Solist Kubilay Bozbaş)
(Oray, 2013: 29)



Şekil 6.89. Metronomlar Grubu
(Kenan Kaçan, Melih Özemek, Bülent Kubilay, Kubilay Bozdaş, Güngör Yılmaz, Türker Özdoğan)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)

Kşmitde Kşhan Ergin, Cengiz Oray, Adil Bilgiç, Alkn Sayn, Tamer Arasl ve Kubilay Bozdaîdan olukan Metronomlar, uzun süre halkn beîenisini kazanan bir gruptur. Grup Kocaeli dkkanda da adn duyurur, Hilton Roof, Çnar Otel (Yekilköy) ve Büyükadaîda uzun süre program yaparlar. 1967 ve 1968 yllarnda Kocaeliîyi temsilen ñAltn Mikrofonò yarkmasna katlarak, 118 orkestrann arasnda yedinci olurlar. Altn mikrofon yarkmasî o dönemin en prestijli yarkmalarndan olup, grubun burada aldîî derece müzik yakantlarnn farklî bir alanda da yer bulmasnî saîlamaktr. Nitekim Metronomlar, Hülya Koçyiî it ve Tamer Yiî itîin bakrollerini paylaktîî ñGül Aî acòò adlî filmde de yer almaktr. Aldklarî ortak bir kararla 1971 yllarnda ayrlmaklardr. Gruba daha sonra Türkiye Güzeli seçilen Harika Deî irmenci de kantöz olarak katlmaktr. (KYÖD, 50. Yl Sayîsî: 83).



İzmit Lokallerinden İstanbul Taşlık Tenis Klübüne

Şimdi İstanbul lokallerinde çalan Metronomlar, Altın Mikrofon yarışmasında bu yıl iddialı!

Röportaj : NACİ GİRGİNSOY

Önceleri bellemiştik, çarşamba akşamları çalışma saatleriydi Metronomlar'ın. Metronomları tanıyorsanız herhalde. İzmitli çocukların kurup yaşattıkları başarılı Caz Orkestrası. Evet, Çarşamba akşamları Foto Atmaca'nın oralardan geçerken kulağınıza derinden tatlı müzik sesi gelirdi. Minicik iş Hanının merdivenlerini inerdik, «Merhaba Ilhan, dedik merhaba çocuklar.» Bir süre sessiz dururduk kenarda, yeni parçalarını dinlerdik, ayrılırdık sonra, onları sevgili müzikleriyle başbaşa bırakarak. Gündüzün kendi mesleklerinde çalışan Metronomlar, gece, müzik çalışmalarını geç saatlere kadar sürdürürlerdi.

İzmit ve çevresinde büyük ün yapan, değerini ilgili çevrelere kabul ettiren Metronomlar, birkaç yıldır İstanbul lokallerinden de çağrı alıyor, kesin kararı varamıyorlarda. Bu kez, sonuca ulaştılar artık. İstanbul Taşlık Tenis Klübü lokali ile anlaşmaya vardılar. Haftanın Çarşamba ve Cumartesi geceleri orada çalıyorlar. Öbür geceler, yine İzmit lokallerinde çalabilecek olan Metronomlar, gündüz İzmit'teki işlerine de devam ediyorlar. Bu yoğun ve güç çalışma için Allah, kendilerine kolaylık versin.

Taşlık Tenis Klübü lokalinde yemek müziği ve show yapan Metronomlar'la, SEKA'daki Aile Toplantısında ve

kadaşları, Taşlık Tenis Klübünden ve dinleyicilerinden çok memnun. «Ama, diye ekliyorlar, İzmit'i ve sevgili dinleyicilerimizi de unutmuş değiliz. SEKA'daki Aile Top-

Şekil 6.90. Kşmit Lokallerinden Kştanbul Tenis Kulübüne
(Türkyolu Bizimkehir Gazetesi-13 Aralk 1967)



İzmit'in başarılı müzik topluluğu

METRONOMLAR ve Solistleri Tamer, Gül Ağacı Filminde oynadılar

Şimdi de televizyona çıkacaklar

Röportaj : NACİ GİRGİNSOY

Şehrimizin müzikseverlerinin kurup yaşattıkları Metronomlar Caz Orkestrasının, özellikle son yıllarda büyük başarı ve ün kazandığı bir gerçek. İstanbul'dan iyi teklifler alan Metronomlar'ın yapılan ısrarlara boyun eğerek Maçka - Taşlık Tenis Kulübünde çalmaya başladıklarını, kendilerinden dinleyip yazmıştık. Tenis kulübündeki yemek müziği ve şov programları büyük ilgi gören ve beğenilen Metronomlar, kısa süre içinde yeni yerlerine alışmış, kendilerini ve müziklerini sevdirmişlerdir. Doğup yetiştikleri İzmit'i, buradaki müzikseverleri de unutmayan Metronomlar, biliyorsunuz, SEKA lokalin

Filmde oynayan Metronomlar, şimdi de televizyona çıkıyorlar.

Şekil 6.91. Metronomlar Haberi
(Türkyolu Bizimkehir Gazetesi-21 Ocak 1968)

6.5.3. Altın Mikrofon Yarışması ve Kocaeli

Hürriyet Gazetesinin 1965 yılından itibaren düzenlediği "*Altın Mikrofon*" yarışmanın teması; batı müziği enstrümanlarıyla Türk Müziği icrasına destekler nitelikte hazırlanır. Bu yarışma Anadolu Pop ve Anadolu Rock türlerinin bir anlamda ortaya çıkmasına zemin hazırlayan bir organizasyon olarak kabul edilebilir. 1967 yılında Kocaeli'den bu yarışmaya katılan grup Metronomlar, "*Dam başında hezen var, hezende bir gezen var, Erzurum'un içinde gün değmedik güzel var*" türküsünün Cengiz Oray tarafından yapılan aranjesi ile yarışmaya katılır. 1967-68 yılında Kocaeli'yi yarışmada temsil eden grup, 118 orkestra arasında 7. olur (KYÖD, 50. Yıl Sayısı: 83). Yine bu dönemde Seka Sosyal Tesis yönetimi, iki haftada bir, sonralarıda her hafta olmak üzere müzikli aile toplantıları düzenlemeye başlanır, Metronomlar grubu burada sahne alır, seviyeli ve kaliteli müzik dinlemek isteyen İşçi halkı ile buluşurlar. Bir süre sonra Metronomlar, Seka'nın daimi orkestrası olurlar (Oray, 2013: 35).

6.5.4. Petkim Orkestrası

Orkestra 1968'de Petkim Sosyal İşler Müdürlüğü'nün yaptığı seçmelerle kurulur. Sacit Palaz (Kalvye-Org), Recep Suülker (Saksafon-Gitar) Özer Uslu (Basgitar), Kenan Güzelgün (Bateri) ve Mehmet Tilgen (Solist) olarak orkestraya seçilirler. Önceleri yalnızca Petkim bünyesindeki özel gecelerde müzik yaparlar. Kısa zamanda yaptıkları iyi ve popüler müzikle İşçi'nin aranılan ve sevilen bir grubu haline gelirler (Nircan, 1970: 12).



ALTIN KUPA YARIŞMASI İKİNCİSİ

PETKİM ORKESTRASI

İRFAN NİRCAN

Petkim Orkestrası elemanları toplu halde.

PETKİM ORKESTRASI ELEMANLARI VE ÖZELLİKLERİ :

Soldan sağa : Mehmet Tilgen, Recep Süülker, Özer Uslu, Kenan Güzelgün, Sacit Palaz

20 MART 1970 — S E S İ

Şekil 6.92. Petkim Orkestrası Haberi
(Nircan, Sesim Dergisi-20 Mart 1970)

6.5.5. Altın Kupa Yarışması ve Kocaeli

14 Şubat 1970'de Fitaş Sinemasında amatör müzik grupları arasında Altın Kupa Müzik Yarışması'na yapılır. Altın Kupa Müzik Yarışması'na katılan Petkim Orkestrası, 65 orkestra içinde ikincilik ödülünü alır. Kazandıkları bu ödül ve bakıştan sonra grup elemanları daha öz ve iyi müzik yapmak istekleri konusunu belirtirler. Grup daha sonra Otel Asya'da yapılan gençlik çaylarında ve çeşitli konserlerde program yapar. 1973'de öğrenim ve askerlik nedenleriyle dağılırlar (Kocaeli Barış Gazetesi, 10 Ocak 2006: 9). Petkim orkestrası yarışmada dereceye girdiği dönemde hem yerel, hem de ulusal basında ses getirir, müzik dergilerinde kendine yer bulur. Diskotek ve Sesim dergileri bu yayın organlarındandır.



Şekil 6.93. Diskotek Haftalık Müzik ve Sinema Mecmuası-1
(18 Şubat 1970 Sayı: 18)



Şekil 6.94. Diskotek Haftalık Müzik ve Sinema Mecmuası-2
(18 Şubat 1970 Sayfa 8)
(Foto: Tufan Saydam)

Yine ulusal basın içinde yer alan Diskotek Dergisi'nin 2 Haziran 1970 tarihli 38. sayısındaki, Petkim Orkestrası ile ilgili haberde 1968 başlarında bu orkestrayı kuran Ülkü Günkut'un "*İzmit'te müziğe yetenekli gençler arasından seçmek koşuluyla kurduğumuz orkestra henüz iki yaşında olmasına rağmen, günün müziğini takip ediyor, konserlere katılıyor, iddialı ve inançlı bir şekilde çalışıyor*" yorumuna yer verilir.



Şekil 6.95. Diskotek Haftalık Müzik ve Sinema Mecmuası-3
(2 Haziran 1970, Sayfa 7)



ķekil 6.96. Petkim Orkestrasē
(Recep Suülker Arkivi)



ķekil 6.97. Mehmet Tilgen, Recep Suülker, Özer Uslu, Kenan Güzelgün, Sacit Palaz
(Recep Suülker Arkivi)



Şekil 6.98. Petkim Orkestrası Üyelerinden Recep Suülker



Şekil 6.99. Recep Suülker İle Söyleşi
(Gülşen Erdal - 14 Aralık 2016-Kocaeli Üniversitesi Devlet Konservatuvarı)



Şekil 6.100. Ş.mitli Müzisyen Recep Suülker Ajda Pekkan Orkestrasında
(Recep Suülker Arşivi)

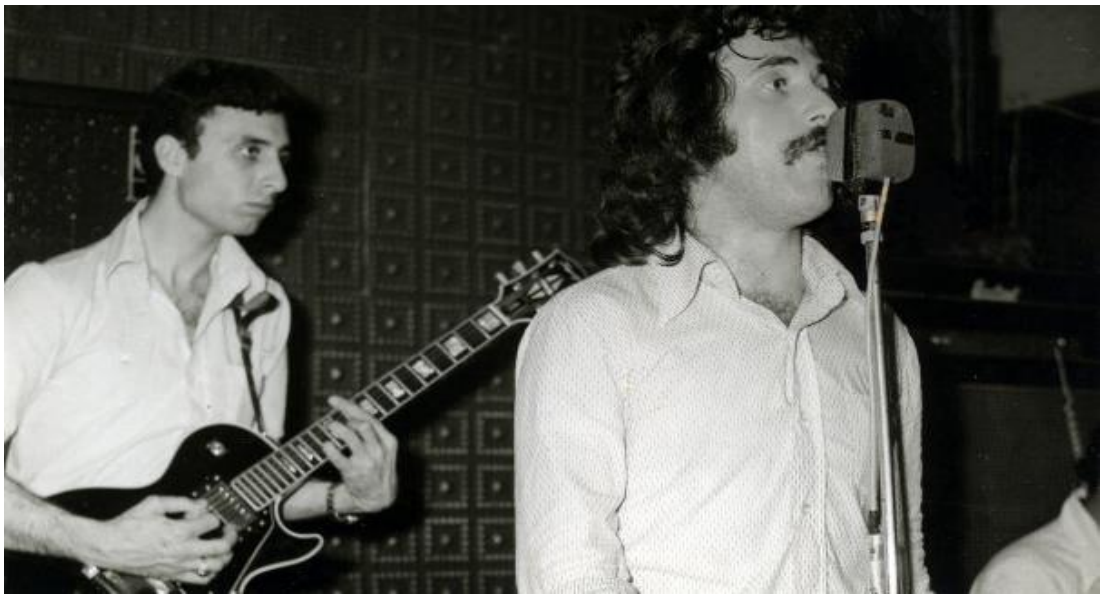
1957-1962 dönemi Türkiye'de pop müzik adına önemli hareketlenmelerin olduğu bir dönemdir. İstanbul Deniz Harp Okulu öğrencilerinden Somer Soyata, Erkut Taçkın, Okan Bilgütay, Durul Gence gibi gençlerin oluşturduğu "Somer Soyata ve Arkadaşları"; yine İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi öğrencilerinden oluşan "Kuyruklu Yıldızlar" orkestra ve vokal gruplarıpop müzik ortamında öne çıkarlar. Bu arada Barış Manço, Erol Büyükburç, Erkin Koray, Muhittin Paydaş, Salim Aşiroğlu, Vasfi Uçaroğlu, Gökçen Kaynatan gibi isimler gençlerin idolü olmaya başlar (Oray, 2013: 17).

Bu dönemde öne çıkan müzik etkinlikleri düzenleyen bir diğer dernek olan KYÖD (Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği)'nin düzenlediği "Pişmaniye Balosu" geleneksel bir etkinlik halini alır, yönetim kurullarıKocaeli'ne İstanbul'dan orkestra ve sanatçılar getirerek baloya olan talebi ve ilgiyi arttırmayı hedeflerler. Bu balolarda Kocaeli halkı Barış Manço ve Erkut Taçkın'ı dinleme şansını elde eder. Yine İzmit Orduevi müzik etkinliklerine ev sahipliği yapan bir diğer mekân olarak karşımıza çıkar. Orduevi'nin o zamanki bahçesinde ve günümüzde Merkez Bankası'nın olduğu yerde Yazlık Barbaros Sahil Gazinosu'nda; Kanuni Bülent Şençalar, Şantör Ömür Göksel, Piyanist Gürcan Özgül, Şantör Tamer Arasıl, Baterist Alkan Sayın askerlik görevlerini

Kızmitçe yaparlarken adı geçen mekânlarda müzik yaparak Kocaeli'nin pop müzik yaşantısına katkıda bulunurlar (Oray, 2013: s.18).

6.5.6. Çeşitli Müzik Grupları

Yukarıdakilerin dışında Hafif Batı Müziği alanında faaliyet gösteren gruplar; Yakomoz 5, Kıvılcımlar, Leoparlar, Atlantik 71, Körfez 74, Kocaeli Popçular.Yine bu alanda Mehmet Tilgen (Solist), Diş Doktoru Sacit Palaz (Org), Reha Yıldırım (Solist), Korhan Özenbaş (Gitar), Feridun Aslan (Gitar-Piyano) sayılabilir (Kocaeli İl Yıllığı, 2001: 162).



Şekil 6.101. Kocaeli Pop Orkestrası (1972)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.102. Körfez 74 Orkestrası
(Klavyede Ali Püdün, Gitarda Suat Püdün, Tumbada ve Solist Bülent Tamer, Davulda Ergün Kutman, Bas Gitarda Ahmet Sözen) (Recep Suülker Arşivi)



Şekil 6.103. Kocaeli Pop Orkestrası (1976-1978)
(Kenan Güzelgün, Tuğrul Özkaya, Recep Suülker, Murat Aygen, Necmi Konalı)
(Recep Suülker Arşivi).



Şekil 6.104. Grup Flaş 75-Seka Sosyal Tesisi (1978)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.105. Leoparlar Orkestrası
(Turan, Erhan, Ender, Büa.lent Tamer, Özer Uslu, Rüıtü Demir)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arıivi)



Şekil 6.106. Leoparlar Orkestrası-Kıtmit Av Köıkü Bahçesi
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arıivi)

1970'lerin sonuna doğru Anadolu Rock/Pop müziği ekonomik, politik, sosyal, pek çok etkiyle yavaı yavaı etkinliğini yitirir. Gruplar dağılır, müzisyenlerin bir kısmı müzik dıındaki alanlara yönelirler.



Şekil 6.107. Leylaklar Grubu
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.108. Kıvılcımlar Orkestrası-İzmit Çocuk Parkı Mevkii Çamlaraltı Gazinosu (1972)
(Solist: Bülent Tamer, Gitar: Bülent Yetkin, Klavye: Vural, Bas Gitar: Ahmet Sözen, Davul: Mustafa)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.109. İzmit Astsubay Orduevi Gazinosu (1964)
(Piyanist Atilla Olcay, Akerdeon Murat Aygen ve Hüsamettin)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.110. Grup Atmosfer (1975)
(Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi)



Şekil 6.111. Eski Adliye Bahçesinde Kraterler Orkestrası (1960'lı Yıllar)
(Süha, Hüseyin, Ümit Maral (Solist), Aydın, Özer, Muammer)
(Mustafa Aydeniz Arşivi)

Kocaeli'de 1950-1970 arasında öne çıkan grup müzikleri ve müzisyenleri, kentin müzik yaşamına da biçim verirler. Dönemin toplumsal ve sosyal koşullarının da getirdiği bu yeni müzik oluşumlarına kimi zaman yarışmalarla popülaritelerine katkı sağladıkları ve müzik yaşantılarını yönlendirirler. Kısaca kentte gençlerin tercihlerini yönlendirir nitelikte bir müzik ortamı dönemini oluşur. 1980 askeri darbesiyle tüm müzik piyasası durgunlaşır. 1990'larda ise 1980'lerde biriken müzisyen altyapısı ve ithalatın başlamasıyla teknik donanımların sağlanabilmesi gibi birçok nedenle müzik piyasası hareketlenir.1990'larda benzer şekilde 60'lı yıllarda olduğu gibi dünya müziklerine dönüşün yoğunlaştığı bir popüler müzik ortamı söz konusudur. Son yıllarda Anadolu Pop-Rock müziğinin yeniden gündeme gelmesine nedenleri arasında yerel kültür ögelerine küresel çapta yönelim sayılabilir (Orhan, 2002: 193).

1980'lerden sonra orkestra müziği yerine "piyanist şantörlük geleneksel"leşmeye başlamıştır. Bu durum İzmit müzik yaşantısında da kendini göstermiştir.

1990'lara yaklaşıldığında Türkiye'de gençliğin yeni bir pop müzik yapısını tercih ettiği görülür. Bu müzik, dönemin genel özelliğini yansıtan her türlü eğilimi içinde barındırma misyonu olan bir müziktir. Bu anlamdaki yerli popun içinde Halk, Sanat,

Arabesk, Rock, Akdeniz, İspanyol, Yunan, Latin, Uzakdoğu vb. elemanlar yer alır. Yeni bir popülerlekme kavramı getiren bu anlayık, yerel müzikleri de bünyesine katar, bu dönemde pek çok pop müziği seslendiren karkıcı, türküleri de repertuvarına almaya ve seslendirmeye bakılar (Öztürk, 2002: 205).

6.6. Kocaeli'nin Eurovision Tecrübesi ve "Küçük Kız Ayça"

Türkiye'nin katıldığı günden itibaren gündeminde bir ulusal sorun olarak yer alan Eurovision şarkı Yarışması'nın 1978 yılı Türkiye elemelerine İzmit'in Gölcük ilçesinde yakayan Ayça Oktay adında bir çocuk karkıcı da katılır. Ayça ve Elma şekerleri, beş çocuktan oluşan müzik grubudur. Elma şekerleri adlı çocuk vokal grubu, 1978'de kurulup, aynı yıl Eurovision Türkiye Seçmelerinde 'Küçük Kız Ayça' olarak da anılan Ayça Oktay'a eşlik eder. 1978 yılı Eurovision şarkı Yarışması Türkiye seçmelerine "Küçük Kız" adlı parçayla katılan Ayça Oktay, büyük ilgi toplar ama elemeleri geçemez. "Küçük Kız" adlı parçayı seslendiren "Ayça ve Elma şekerleri" Türkiye seçmelerinde elenmelerine rağmen o dönemde popülerite kazanarak albüm yaparlar. Aratırmacının o günlere ilikkin aktarımlarını şöyledir:

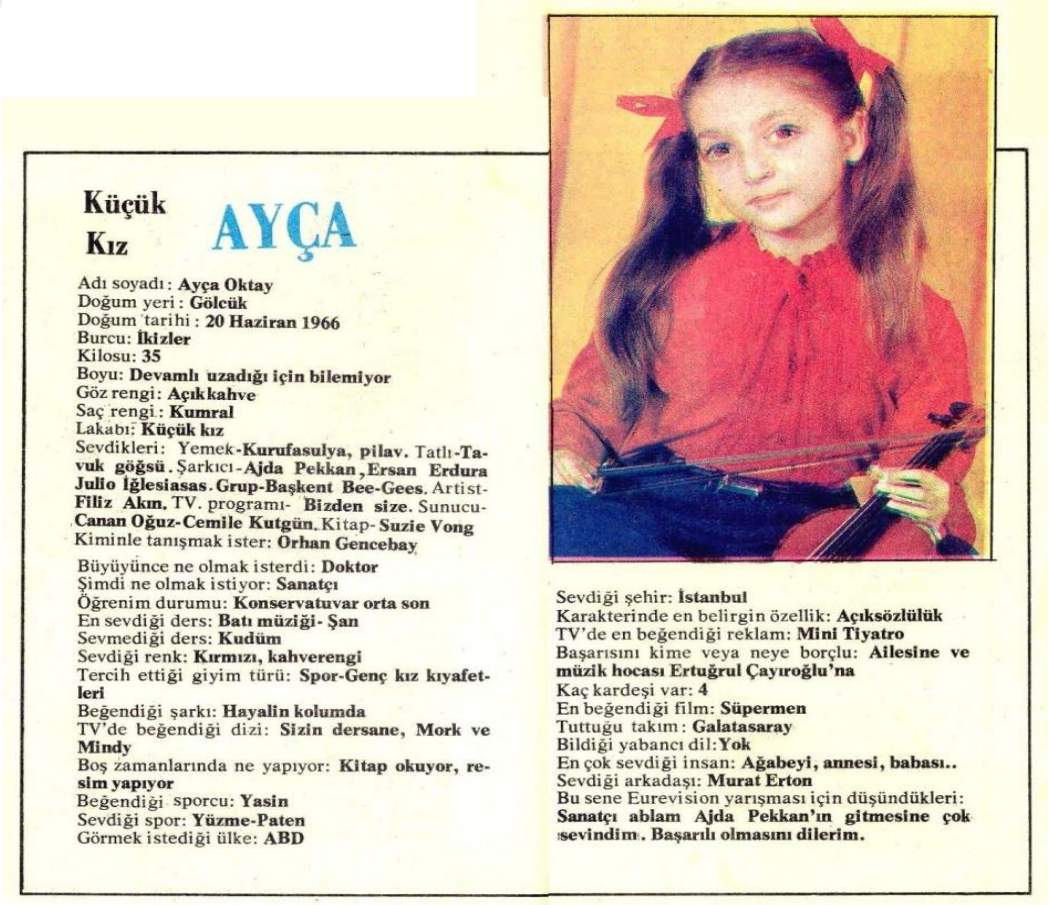
> "Halıdere'de büyükannesinin evi bizim evimizin hemen arkasındaydı. Dolayısıyla Ayça'nın oyun arkadaşımız olma ihtimali bile bizi mutlu etmekteydi. Ayça ziyarete geldiğinde büyük yakta bir sanatçı gibi itibar eder ve yanına gitmek için dayısından izin almamız gerekirdi. Hepimize imzalı fotoğrafını vererek, popüler bir yıldız olmanın gereğini yerine getirmekteydi. Menajerliğini yapan dayısı bizi yanına sıralayla yaklatırırdı. Mahallenin tüm çocukları evin önünde toplanır arabaya binmesini beklerdik. Gideceği zamanda arabalarının ardından bir gelin arabasını takip edercesine kotururduk."[61]

Dönemin gazetesinde de yer alan haberde bu yarışmaya ilikkin haberler:

[61] Gülşen Erdal, Halıdere, 1978 yazı çocukluk anılarım



Şekil 6.112. 1978 Yılında Eurovision Elemelerine Katılan Gölcüklü Ayça Oktay[62]



Küçük Kız AYÇA

Adı soyadı: **Ayça Oktay**
Doğum yeri: **Gölcük**
Doğum tarihi: **20 Haziran 1966**
Burcu: **İkizler**
Kilosu: **35**
Boyu: **Devamlı uzadığı için bilemiyor**
Göz rengi: **Açıkkahve**
Saç rengi: **Kumral**
Lakabı: **Küçük kız**
Sevdikleri: Yemek-**Kurufasulya, pilav.** Tatlı-**Tavuk göğsü.** Şarkıcı-**Ajda Pekkan, Ersan Erdura Julio İglesiasas. Grup-Başkent Bee-Gees.** Artist-**Filiz Akın.** TV. programı- **Bizden size.** Sunucu-**Canan Oğuz-Cemile Kutgün.** Kitap-**Suzie Vong**
Kiminle tanışmak ister: **Orhan Gencebay**

Büyüyünce ne olmak isterdi: **Doktor**
Şimdi ne olmak istiyor: **Sanatçı**
Öğrenim durumu: **Konservatuvar orta son**
En sevdiği ders: **Batı müziği- Şan**
Sevmediği ders: **Kudüm**
Sevdiği renk: **Kırmızı, kahverengi**
Tercih ettiği giyim türü: **Spor-Genç kız kıyafetleri**
Beğendiği şarkı: **Hayalin kolumda**
TV'de beğendiği dizi: **Sizin dersane, Mork ve Mindy**
Boş zamanlarında ne yapıyor: **Kitap okuyor, resim yapıyor**
Beğendiği sporcu: **Yasin**
Sevdiği spor: **Yüzme-Paten**
Görmek istediği ülke: **ABD**

Sevdiği şehir: **İstanbul**
Karakterinde en belirgin özellik: **Açıksözlülük**
TV'de en beğendiği reklam: **Mini Tiyatro**
Başarısını kime veya neye borçlu: **Ailesine ve müzik hocası Ertuğrul Çayıroğlu'na**
Kaç kardeşi var: **4**
En beğendiği film: **Süpermen**
Tuttuğu takım: **Galatasaray**
Bildiği yabancı dil: **Yok**
En çok sevdiği insan: **Ağabeyi, annesi, babası..**
Sevdiği arkadaşı: **Murat Erton**
Bu sene Eurevision yarışması için düşündükleri: **Sanatçı ablam Ajda Pekkan'ın gitmesine çok sevindim. Başarılı olmasını dilerim.**

Şekil 6.113. Ayça ve Künyesi[63]

[62] https://www.youtube.com/watch?v=d3MDs0UIhic Erişim: 26.09.2016

[63] (https://www.google.com.tr/search?q=k%C3%BC%C3%A7%C3%BCk+k%C4%B1z+ay%C3%A7a&biw=1366&bih=662&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiUkpTD-a3PAhXEvxQKHX_aArMQ_AUIBygC#imgrc=44C3Mc8uSM7SUM%3A (Erişim:26.09.2016)



(Notasyon: R. Cem Yılmaz)

Şekil 6.114. Küçük Kız şarkısı

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-6 Nisan 1975

Gazetede Türkiyeönün yeni tanıtığı uzun yıllar milli mesele olarak görülen Eurovision şarkı yarışmasına Türkiye elemeleri 1.si Semiha Yankıöya ilişkin haber yer almaktadır:

"Türkiye Eurovision Şarkı Yarışmasına 1.öci Semiha Yankı Plak Dolduracak

Semiha Yankı bir talihsizlilk sonucu yarışmada dereceye girememiştir. Nilüfer gelecek sene Eurovision yarışmasına iddialı girecek. Bu yıl (1975) yarışmadan son anda çekilen Nilüfer seneye iddialı hazırlanacağını söylemiştiro yazmaktadır.

6.7. Sanayi Kenti Kocaeli'de Halk Konserleri Mekânı Olarak Fuar ve Popüler Konser

Kocaeli bugün Türkiye'nin önde gelen sanayi kentlerindendir. 1966 yılında kurulan Fuar merkezinde Endüstriyel Ürünler Fuarı ve Kültür Sanat ve Ticaret fuarı ile ayrı bir canlılık kazandırmaktadır (Valilik İl Brifingi, 2015: 34). Kocaeli Sanayi Fuarı ilerleyen zaman içerisinde Kültür ve Sanat fuarı kimliği ni de kazanır. 1990'lı yıllara ilişkin yapılan taramada halk konserlerinin fuar içerisinde sahnede gerçekleştiği görülür. Bu konserlerin çoğunluğunu 1990'lı yıllarla beraber yeni bir ivme kazanan Türk Pop Müziği sanatçılarına konser vermek üzere İzmit'e geldikleri ve dinleyicileriyle buluştukları gazete haberlerinde yer bulur. 1990'larda yükselen pop trendleri konser organizasyonlarında organizatörlerin tercihlerini bu yönde kullanmalarına neden olur. Yine sanayi bölgesi olmasından nedeniyle göçe maruz kalan Kocaeli arabesk müzik dinleyici potansiyeline de sahiptir. Fuar sahnesinde dönemi arabesk müziğinin ünlü temsilcileri kentin bu tarz müziği dinleyen kesimine de sıkça hitap etmektedir.
Bu konserlere ilişkin bazı haber küpürleri:

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-4 Mart 1981

"Kocaeli Sanayi Fuarı'nda Festival Yapılacak

Komite toplantısında karar alındı. Sanayi fuarında bu yıl bir hafta sürecek festival düzenlenecek ve böylece fuarın daha renkli bir biçimde geçeceği düşünüldü. Festivalde yabancı ekipler yanında yerli halk oyunları ekipleri ve çeşitli toplumsal faaliyetler yapılması planlandı".

Özgür Kocaeli Gazetesi-1 Temmuz 1993

"Fuardan Manzaralar

Fuarın bu yılki konuk sanatçısı Sinan Özen'e ilgi büyüktü…"

Özgür Kocaeli Gazetesi-3 Temmuz 1993

"Tayfun Bu Akşam Fuarda

Türk Pop Müziğinin son dönemlerde popüler olan sanatçılarından Tayfun, bu akşam Kocaeli Fuarı'nda bir halk konseri verecek. Sanatçıyı 21.30'dan itibaren hayranları Antik Sahne'de izleyebilirler".

Özgür Kocaeli Gazetesi-8 Temmuz 1993

ñMerhaba gençler ve Daima Genç Kalanlar

Cem Karaca fuardaydē. Kocaeli Fuarē önceki akşam özellikle 1970'li yılların gençliğini pekinden koşturan şimdilerde hayli durulan Cem Karaca, Antik Sahnede, sahne çevresinde daha iyi önlemler alındığı konserin düzen içinde geçtiği gözlendi. Binlerce İzmirli hem coştu, hem de ürep repôadlē şarkılarını söylediò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-14 Temmuz 1993

ñFuarôda Ebru Fırtınasē

Türk Sanat Müziğinin son aylarda bir yıldız gibi parlayan genç ismi Ebru Gündeş, önceki akşam Kocaeli Fuarē Antik Sahneôye çıktò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-28 Temmuz 1993

ñFuarda Oya-Bora Coşkusu

Türk Pop Müziğin e uzun yıllar hizmet eden, son bir yıl içinde hit olan parçalarē ile zirveye çıkan Oya-Bora önceki akşam Fuar Antik Sahneôde mükemmel bir konser verdi. Binlerce İzmitli Oya-Bora ile coştu, güzel saatler yaşadē. İşkili, 2 saat sahnede kaldık, böyle coşkulu seyirci önünde hiç konser vermemiştik dediò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-28 Temmuz 1993

ñKamil Sönmez Geliyor

Kocaeli Fuarēôna sanatçē akınē devam ediyor. Bu akşam Türk Halk Müziği iônin ünlü ismi Kamil Sönmez fuarda sahneye çıkacak. Özellikle Karadeniz türküleriyle tanınan ve geçtiğimiz yıl fuarda çok beğenilē konserler veren Kamil Sönmez, İzmitlilerle bir arada olmaktan mutluyum dediò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-7 Temmuz 1994

ñBurak Çıldırttē

Fuar Antik Sahneôde konser vermeye çıkan Burak Kutôa ulaşmak için gençlerin yarattığı ē izdihamdan koltuklar kırıldı, sahnede aletler hasar gördü. Yaralanan polisler hastanelere götürüldüò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-16 Temmuz 1994

ñGençler Yarım Elma ile Coşuyorò

ñKocaeli Fuarında Ahmet Kozanın sahibi olduğu Üçgen Kilimde Yarım Elma özgün müzik grubu her akşam 21.00-24.00 arası program yapıyor. é Grup çalıp seslendirdiği özgün Türk Müziği parçalarıile kalabalık dinleyici kitlesini coşturmayı başarıyorò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-20 Temmuz 1994

ñFuarda Ebru Rüzgârı

é Fuar Antik Sahnede yaklaşık 2 saat kalan Gündeş, izleyenleri coşturdu. Konserde izdiham yaşandıò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-16 Temmuz 1995

ñ28 Haziranda açılan Kocaeli Fuarında yeni yapılan güneş sahnesinin ilk ünlü konuğu Aşkın Nur Yengi konseri gerçekleşti. İlk konserde heyecanlı olduğu gözlenen Aşkın konserinde sahneye bozuk para, pet şişe ve hatta iç çamaşırı bile fırlatanlar oldu. Konser güzel başladı, güzel bittiò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-26 Mart 1995

ñStarların İzmit Çıkarmasıı

Nükhet Duru: İzmit Böbrek nakli ve diyaliz hastaları yardım derneği yararına 20 Martta sahne alacak. Gecenin geliri iki gencin böbrek naklinde kullanılacak.

Sertab Erener: Türk popunun genç ve başarılı ismi, Atatürk Spor Salonunda 18.30 konseriyle gençleri coşturacak. Kocaeli Üniversitesi Vakfı tarafından organize edilen konserin büyük ilgi görmesi bekleniyor.

Müşerref Akay: 21 Nisan Cuma akşamı fuar iççi şehir Restorantta sahneye çıkacakéİzmit transplantasyon derneği tarafından organize edilen konser, Türk Müziği sevenlere inanılmaz bir gece yaşatacakò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-8 Nisan 1995

ñSertab Rüzgârı

é Konsere daha önceden belirtildiği gibi Sezen Aksu ve Levent Yüksel gelmedi. Gazeteciler tartaklandıéò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-16 Temmuz 1995

ñ28 Haziranôda açñlan Kocaeli Fuarñônda yeni yapñlan günek sahnesinin ilk ünlü konuçu Akkñn Nur Yengi konseri gerçekleçti. Ilk konserde heyecanlñ olduçu gözlenen Akkñn konserinde sahneye bozuk para, pet çiçe ve hatta iç çamaêñrñ bile fñrlatanlar oldu. Konser güzel baçladñ, güzel bitti.

Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Temmuz 1995

ñAdnan Şenses Bu akçam Fuarôda

Türk Sanat Müziği ônün ünlü ismi Adnan Şenses, bu akçam 22.00ôde Kocaeli Fuarñônda sahneye çñkacak. Fuarñn en hareketli gecelerinden birini yaçamasñ bekleniyor.

Özgür Kocaeli Gazetesi-2 Ağustos 1995

ñAdnan Abi Coşturdu

Adnan Şenses konserinin büyük ilgi gördüğü, aksilik olmazsa 11 Ağustosôta Ferdi Tayfur, 2 Eylülde Kibariye varé

Özgür Kocaeli Gazetesi-29 Ağustos 1996

ñDonanma Orkestrasñndan Fuarôda Muhteşem Konser

Gölcük Donanma Komutanlñğñ hafif müzik orkestrasñ önceki akçam Fuar Günek Sahnesiônde verdiği konserde büyük beğeni topladñ. Orkestra şefi Üsteğmen Ferhat Muratal yönetiminde 35 kiçiden oluçan orkestra iki saatlik konserinde üç bölümde 25 parçayñ seslendirdié .

Özgür Kocaeli Gazetesi-24 Temmuz 1996

ñFuarñn Bombasñ Hülya Avçar

Açñldñğñ günden beri her açñlan silik kalan Kocaeli Fuarğ, bombayñ 10 Ağustosta patlatñyor. Türkiyeônin tartçmasñz en popüler sanatçñlarñndan biri olan Hülya Avçarôñn 10 Ağustosôta Günek sahnesinde konser vereceği açñklandñ. Kesinleçen fuar programñ çöyle: 27 Temmuz 1996 Ebru Gündeç, 7 Ağustos Barñç Manço, 10 Ağustos Hülya Avçar, 24 Ağustos Sibel Can konserleri gerçekleçecek.

Özgür Kocaeli Gazetesi-26 Ağustos 1996

ñSibel Canôdan Oryantal şov

ñKocali Fuarñônñn önceki akçam konuk sanatçñsñ olan Sibel Can verdiği konserden çok sergilediği dansñyla büyük beğeni topladñé .

Özgür Kocaeli Gazetesi-24 Temmuz 1998

ñYýlmaz Morgül Býkmadý, Yorulmadý

é Sevilen sanatçý 1,5 saat sahnede kaldý, 18 þarký söyledi. Türk Sanat Müziði'nin etkili sesi Yýlmaz Morgül, fuardaki konserinde 1 saat sahnede kaldý, tam 18 parça seslendirdi. Morgül izleyici ile güzel bir diyalaog kurarken, alkýþ ve ilgiyle daha da coþtué ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-24 Aðustos 1998

ñGrup Yoruma Genç Ýlgi

Sonlarýna gelinen Kocaeli Fuarý'nda önceki akþam grup yorum vardý. é Konser sýrasýnda sýk sýk sloganlarýn atýldýðý görüldüé ò

Özgür Kocaeli Gazetesi-29 Aðustos 1996

ñDonanma Orkestrasý'ndan Fuarda Muhteþem Konser

Gölcük Donanma Komutanlýðý'ý Hafif Müzik Orkestrasý önceki akþam Fuar Güneþ Sahnesi'nde verdiði konserde büyük beðeni topladý. Orkestra þefi Üsteðmen Ferhat Muratal yönetiminde 35 kiþiden oluþan orkestra iki saatlik konserinde üç bölümde 25 parçayý seslendirdié ò.

6.8. Kocaeli'de Yerel Yönetimler ve Müzik Etkinlikleri

Görevleri bulunduklarý bölge halkýna her türlü hizmeti sunmak olan yerel yönetimlerin Kocaeli'de sosyal ve kültürel etkinlkler açýsýndan zengin bir uygulama alaný sergiledikleri görülür. Yerel yönetimler düzenledikleri festival, þenlik, þölen, açýlýþ gibi etkinliklerde müziðin birleþtirici ve motive edici gücünden yararlanarak halk konserlerine bu etkinlikler içinde bolca yer verirler. Bazýsý daha yoðun olmak üzere genelde beldelerin niteliklerine hitap eden etkinliklerde güncel ve popüler müzisyenlerin konserlerine yer verildiði görülür.

Bu etkinlikleri içeren bazý haberler:

Özgür Kocaeli Gazetesi-10 Mayýs 1993

ñÞhan Þem Geliyor

Gölcük Belediyesi tarafýndan 4. kez düzenlenecek olan ó*Çevre Festivali*ö'nin programý belli. 20-23 Mayýs arasý gerçekleþecek olan festival Gölcük'ü

ükenlendirecek. Festival Azerbaycan, Kırgızistan halk oyunları ekipleri de katılıyor. Şhan Şşem 23 Mayıs günü kapanış konseri verecekò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-17 Temmuz 1993

ñDarıca Şenlikleri Muhteşem Finalle Sona Erdi

3.sü düzenlenen Darıca Kültür ve Sanat Etkinlikleri sona erdi. Hüner Coşkuner, Hülya Süer ve Emel Müftüoğ luônun katıldığı ı final gecesini onbeş bine yakın seyirci izlediò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-25 Temmuz 1994

ñMüşerref Akayôdan Müzik Ziyafeti

Halıdere Belediyesiônin düzenlediğ i yirmi çocuğ un sünnet şöleninde Müşerref Akay konser verdi. Sünnet çocuklarıatla değ il, gemiyle gezdirildiò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-2 Ağ ustos 1995

ñYıldırım Gürses Bugün Körfezôde

Körfez Belediyeôsinin düzenlediğ i Geleneksel 2. Kültür Sanat, Sevgi ve Dayanışma etkinlikleri bugün başlıyor. 14.00 de Mehteran takımının şehir turu, kılıç kalkan ekibi gösterileri, bu akşam Yarımca Açıkhava Tiyatrosuônda ünlü sanatçı Yıldırım Gürses konseri varò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-14 Ağ ustos 1996

ñHalıdere Uyumadıò

Geleneksel sünnet şöleni belediye ile hareket getirdi. é Program, çocukların aileleriyle birlikte Abanozlar gemisine binip körfez turu atmalarıyla sürdü. é Halıdere Belediyesiônin geleneksel sünnet şöleninin en hareketli bölümü kuşkusuz gece düzenlenen konser oldu. Halıdereliler geç saatlere kadar Türk Sanat Müziğ iônin güç sesi Perihan Sözen, Türk Halk Müziğ iônin sempatik sanatçısı Seher Dilovan başta olmak üzere diğ er sanatçıları büyük bir keyifle izlediğ ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ağ ustos 1996

ñGölcükôün Şenlik Günleri

Gölcük Belediyesi tarafından düzenlenen ôDonanma Kenti Gölcük 2. Yaz Şenlikleriô önceki akşam başladı. Bu akşam ünlü sanatçı Ahmet Özhan konser verecekğ ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-1 Eylül 1996

ñGölcükôte Coşkun Sabahôlē Vedaò

Gölcük Belediyesi tarafēndan bu yıl ikincisi düzenlenen Donanma Kenti Gölcük Yaz şenlikleri, é konserle sona erecek. é Kalabalık olmasē beklenen Coşkun Sabah konserine, programēnēn müsait olmasē halinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanē Necati Çelikôin de katılacağē açıklandēò

Özgür Kocaeli Gazetesi-4 Eylül 1996

ñSaraybahçe Belediyesiônden Kışmitôe Yıldız Yağmuru Varò

Saraybahçe Belediyesiônin 7 Eylül Cumartesi günü 41 çiftin düğünü için düzenleyeceği geleneksel şenliğe Seda Sayan, Mahsun Kērmēzēgül ve Kenan Doğuluônun geleceği açıklandē. é Seda Sayan, Mahsun Kērmēzēgül ve Kenan Doğulu ile müziğin her türünden hoşlanan gençlere hitap edecek bir konserin düzenlenmesi, ilginin daha da artmasēna neden olacakò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-5 Ekim 1996

ñKışmit Böylesini Görmediò

Kışmit Saraybahçe Belediyesi tarafēndan yeniden düzenlenen Fethiye Caddesi Fettah Öven Sokak, yapılan muhteşem törenlerle açılırken, Kışmit tarihiônde ilk kez bir cadde konserine tanık olundu. Binlerce kişi nefis bir sonbahar akşamēnēn tadēna vardē. Türk pop müziğinin ünlü ismi Ayşegül Aldinç, Fethiye Caddesiônin açılışēna renk kattē. é ò

Özgür Kocaeli Gazetesi-4 Kasēm 1996

ñKimizin kültür ve sanat yönüyle en etkin derneklerinden olan Mehmet Ali Paşa Halk oyunlarē ve Tiyatro Araştērma ve Geliştirme Derneği (MAP Hoytag), kendi bünyesinde bir Türk Müziği Korosu kurdu. şef Vedat Çelik yönetiminde ilk konserini Sabancē Küültür Sitesiônde düzenlenen Cumhuriyet şöleniônde verdi. é Koro elemanlarē Rumeli türküleri ve anonim şarkılarē seslendiren koro 17 kişiden oluşuyor.ò

Özgür Kocaeli Gazetesi-24 Eylül 1996

ñKşsaniyeliler Elma Festivaliôinde Buluıtu

Kşsaniyeôde bu yıl ikincisi düzenlenen festival muhteşem bir coşkuya sahne olurken, hem prototkol hem de Kşsaniye halkı unutamayacakları bir gün geçirdi. é Genç sanatçı Kşsmail Türüt geceyarısı sahneye çıktı ve nefis şarkılar söyledi é ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ekim 1998

ñGölcükôte 75. Yıl Cumhuriyet Konseriò

Değirmendere Belediyesi Sanat evi Türk Sanat Müziği Korosuônun Gölcükte verdiği 75. Yıl Konseri büyük heyecanla izlendi. Gölcük kongre sarayında gerçekleşen konserde Fuat Gürlü yönetimindeki koro iki bölümde birbirinden güzel eserleri seslendirdi. é 32 kişilik koronun konseri alkış alırken, şef Fuat Gürlüôye plaket takdim edildi. Değirmendere Belediyesi Sanat evi Türk Sanat Müziği Korosunun konseri, birlikte söylenen 10. Yıl Marşı ile sona erdiò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-19 Nisan 1998

ñDerinceôde Müzik Ziyafetiò

Derince Belediyesiônin Sosyal ve Kültürel Etkinlikleri arasında yer alan Türk Sanat ve Tasavvuf Müziği Korosu, beğeni toplayan ilk konserinin ardından kimdi de ikinci konseri verecek. Marmara Üniversitesi öğretim görevlisi Ahmet Hakkı Turabi yönetiminde erkekler ve gençler grubu olarak çalışkan koro, ikinci konserini vermeye hazırlanıyoré ò.

6.9. Diğer Müzik Etkinlikleri

Farklı kurumların da düzenlediği müzik etkinlikleri arasında çeşitli fabrikalar, Donanma Komutanlığı, Kocaeli Üniversitesi, yardım amaçlı derneklerin de konser etkinliği düzenlediği görülmektedir.

Bu etkinlik örneklerini içeren gazete haberlerinden örnekler:

Türkyolu Gazetesi-23 Ekim 1935

Gazetede Cumhuriyet bayramının kutlamalarında yine ulusal müzik temalı müziklere yer verileceği yazılı: ñ*Cumhuriyet Bayramı kutlama programında Gece 20.00 da er,*

*okullar ve halk tarafından Fener alayı düzenlenecek ve halk tarafından milli havalar söylenecektir*ò denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-2 Eylül 1937

Gazetede Zafer Bayramı kutlamaları çerçevesinde kent müzik yaşamına her zaman katkıda bulunan Donanma Komutanlığında verilen balodan ve şehir ve tümen bandolarının konserlerinden söz edilmektedir. Bando İzmit şehrinin her döneminde olduğu gibi Cumhuriyet Dönemindeöde kentte müzik alanında varlık göstermektedir. Haberde, ñ*30 Ağustos Zafer Bayramı Kutlamalarında gece fener alayları düzenlenmiştir. Muhtelif yerlerde çalan tümen ve şehir bandoları dinlenmiş, Necati Bey okulunda halka bedava sinema gösterilmiştir. Aynı akşam, Üssü Bahriöde verilen balo çok mükemmel olmuş, geç saatlere kadar iyi vakit geçirilmiştir*ò denmektedir.

Türkyolu Gazetesi-8 Eylül 1942

Gazetede dönemin önemli ses sanatçılarından Hamiyet Yücesesöin Türk Hava Kurumu yararına bir konser vereceği inden söz edilmektedir.

ñ**Hamiyet Yüceses Hava Kurumu Menfaatine Konser Verecek**ò

Öğrendiğimize göre maruf ses sanatkârımız Bayan Hamiyet Yüceses, gelecek hafta Türk Hava Kurumu menfaatine bir konser verecektirò denilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-6 Eylül 1945

Gazetede henüz ünlenmeye başlayan ve bir dönem etkisini oldukça arttıracak olan Arabesk müzik türünün önde gelen isimlerinden Ferdi Tayfuröun konser vermek için İzmitöe geleceği haberi yer almaktadır. Haberde:

Ferdi Tayfur şehrimizde

Sanatkâr Ferdi Tayfur, şehrimize gelmiş, Halkevi salonunda Halkevi Sosyal Yardım şubesi menfaatine bir temsil vermiştirò.

Türkyolu Gazetesi-16 Eylül 1945

ñ**Halide Pişkin Opereti şehrimizde**ò

Esasen İzmitliler 1938 yılında Halkeviönde öğretmenlerin sergilediği öYedekçiö adlı oyunla operetle tanışmışlardır. İstanbul şehir Tiyatrosuöndan ayrılan Halide Pişkin, İhsan Bakır opereti ile şehrimize gelmiştir. Operet Halkevi sahnesinde 8 temsil

verecektir. Dün akşamda ôKayseri Yıldızıö adlı taklitli operet sahneye konmuştur. Heyetin ilk oynadığı Arkın Mal alan operetinin temsili pek güzel ve muvaffakiyetli olmuştur. İzmit Halkı salonu doldurmuştur. Özellikle Halide Pişkinôin sahnede görülmesi bile alkışlarıtoplamaya yetmiştirò yorumlarına yer verilmektedir.

Ayrıca 20 Nisan 1960 tarihli Demokrat Kocaeli gazetesindeki haberine göre de ôYalınkılıçô adlı operati sergilenir.

Türkyolu Gazetesi-28 Temmuz 1946

ñÜzüm Bayramı Yapılmasını İstiyoruz

Harpten evvel Hereke ve Sivrihisarôda üzüm bayramı yapılır, çok güzel olurdu. Dünyanın en nefis sofralık üzümlerini çıkaran İzmit körfezi sahillerinin bu köhretli mahsulü için yapılan bayramlar harp dolayısıyla sekteye uğramıştır. Harp bittiğine göre üzüm bayramının tekrar yapılmasını istiyoruzò denmektedir. İzmitôin üzüm bayramına ait bir türküsü de bulunmaktadır.

Türkyolu Gazetesi-18 Ekim 1946

ñAkile Artunôun Verdiği Konserò

İstanbul Konservatuvarı icra heyetinden ses sanatkârı Akile Artun ile kemanî Sadi Işılay, tanburi Ercüment Batanay ve piyanist Vecdi Seyhun 15 ve 16 Ekim akşamları, Halkevi sahnesinde kıymetli Gençlik klübü menfaatine bir konser vermektedir. Vali Ziya Tekeli ve tanınmış birçok ailenin bulunduğu konser çok güzel olmuş, uzun süre alkışlanmıştır. Kemanî Sadi Işılay ve Tanburi Ercüment Batanayôın taksimleri de alkışlanmıştır. Birinci kısımda klasik eserler, ikinci kısımda saz eserlerine, üçüncü kısımda karkı ve türkülere ayrılmış olan konser İzmit halkına çoktandır görmediği musikî sanatını doya doya dinlemek bahtiyarlığına kavuşturmuşturé ò denilmekte konserin kentin gençlik klübü yararına verildiği belirtilmektedir.

Türkyolu Gazetesi-26 Ekim 1946

Gazetede haberinde Cumhuriyet Bayramı kutlamalarından ve düzenlene programdan söz edilmektedir. Programda yine ulusal müzik örnekleri verileceğinden söz edilmektedir.

ñCumhuriyetin 23. Yıldönümü Bayramı Kutlama Programında Müzik Etkinlikleriò Fener alayı, biri cumhuriyet meydanında, erlerden diğeri eski halkevi

binasõ önünde selüloz sanayi müessessinde, üçüncüsü Paç (bugünkü Baç)dan Tekel Binasõna (bu günkü Þşmit Belediyesi lokasyonu), milli karkõlar söyleyerek düzenlenecektirò.

Türkyolu Gazetesi-11 Aralõk 1946

Gazetede ses sanatçõsõ Emin Cenkmen hakkõnda bir haber yer almaktadõr. Haberde;

ñSes sanatkârõ Emin Cenkmen Türk Musikisi konserleri vermek üzere, kehrimizde gelmiktir. Sanatkâr, tarihi Türk Musikisi ve halk türkülerinden mürekkep bir programla yurt turnesine çõkmõklardõr. Tahsilini Avrupaôda yaptõktan sonra Türk Musikisi ile uzun müddet tetkiklerde bulunmuktur. Þlk Türk operasõ Köroğluônun muhariri eserleri vardõr. Sanatkâr kehrimizde konserler verecektirò keklinde haber yapõlõr.

Türkyolu Gazetesi-25 Aralõk 1946

Gazetede habri kaleme alan M. Yüce kentin önemli bir gösteri mekânõ olan Oğuz Sinemasõnda konserler düzenlendiği anlatõlõr.

ñ**Oğuz Sinemasõônda Perihan Altõndağ ve Arkadaklarõnõn Konseri**

Oğuz Sinemasõônda Ankara radyosuônun bülbülü Perihan Altõndağ ile arkadaklarõ bir konser vermiklerdir. Yeni sinema ağõz ağõza dolu bulunuyordu. Saat 21.15ôte kõymetli okuyucu ile beк kiкilik saz heyeti sahneye geldiler, coкkun alkõklarla karkõlaktõrlar. Alaturka sazlar: kemençe, tambur, keman, ut, kanundan ibaretti. Perihan en ağõr karkõlarõnõ okumağa bakladõ. Bini aкkõn dinleyicide çõt yok. Birinci fasõldan sonra arada sadece kemanî Cevdet Çağlar icra yaptõ. Üçüncü fasõl saz heyeti hep birlikte Perihanôõn milli karkõlarõ ve fasõl heyetinin nameli ve ahenkli terennümleri arasõnda sona erdi. Konserde Valimiz Rüknettin Nasuhioğlu, Halk Partisi Müfettiki Midhat Aydõn ve birçok tanõnmõk zevat bulunuyorduò.

Türkyolu Gazetesi-28 Aralõk 1946

ñ**Senenin En Muhteкem Balosu**

Valimiz Rüknettin Nasuhioğlu ve eklerinin yüksek himayelerinde memleketimizin yoksul ve kimsesiz yavrularõna bir yardõm olmak üzere çocuk esirgeme kurumumuz

tarafından selüloz sanayi müessesesinin kalorifer, bol ışık ve mutena dekorlu muhteşem salonunda bir yılbaşı balosu tertip edilmektedir» denilmekte Cumhuriyet döneminin önemli müzikli etkinliklerinden olan baloların ilgi çektiği anlaşılmaktadır.

Türkyolu Gazetesi-3 Nisan 1960

«A. Sami Toker Konseri Güzel Geçti»

Birkaç gün önce Türk Yolu'nda İzmit'te eğlence yerlerine son zamanlarda halkın rağbet gösterdiği ini son bir yıl içinde 240 bin kişinin sinema ve konser izledi. Önceki akşam Arif Sami Toker'in konseri çok başarılı geçmiştir».

«12 Nisan'da Mediha Demirkıran Ve Muzaffer Akgün Konser Verecek»

12 Nisan Salı akşamı ise Oğuz sinemasında, Mediha Demirkıran ve Muzaffer Akgün konser vereceklerdir».

Hürsöz-17 Nisan 1951

Gazetede, 1950'de çok partili yaşama geçen Türkiye'nin seçimleri kazanan partisi Demokrat Parti'nin Geyve İlçe İdare Kurulunca düzenlenen gecede konser düzenlendiği nden söz edilmektedir. Haberde:

«Geyve Çok Güzel Bir Gece Geçirdi»

Demokrat Parti Geyve İlçe İdare Kurulu tarafından fakir ve yoksul çocuklara ve partinin masraflarını karşılamak üzere bir konser tertip etmiştir. Konser İstanbul'dan gelen nezih musiki heyeti tarafından ortaokulun salonunda yapıldı. Geyve'nin tüm ileri gelenleri hazır bulunmuşlardır».

Türk Yolu-21 Nisan 1950

«Mevsimin Son Konseri ve Ahmet Üstün»

şehrimizde Oğuz sinemasının sahibi Nazmi Oğuz'un İstanbul'dan ses sanatkârı Ahmet Üstün'ü getirtmek suretiyle kapalı salonda mevsimin son konserini evvelki akşam verdirmiştir. En son yıllarda dillere destan olan Ahmet Üstün sahnede arzı endam etti. Yalnız davudi bir sesle şarkı ve türkülerini okumağa başladı. Üç şarkıyı müteakip sahneyi terke yeltendi. Alkışlarla iki şarkı daha lütfettiler. Ahmet Üstün gibi istikbal bekleyen gencin kendine güvenen seyircileri benimseyerek nazlanmasını

yerinde bulmadıkı Genç sanatçıya tavsiyem gönüllerde iz bırakmaşa çalışmasını bilmektir. Mehmet Yüceöz'ün konser hakkındaki elektirilere yer verilmektedir.

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-7 Nisan 1970

Gazetede cezaevindeki mahkûmlar için düzenlenen konserde bir sosyal sorumluluk çalışması olarak müzik etkinliğinden yararlanıldığı görülmektedir. İzmit savcıları ve cezaevi müdürünün teşebbüsüyle düzenlenen gecenin çok yararlı olduğu yorumuna yer verilmektedir. Haberde:

> "*Tanınmış ses ve caz sanatkârları kaza ve kader kurbanlarına müzik ziyafeti verdiler. Ve sanki cezaevinde değil Maksim salonlarındaydık. İşmamın eski karısı, Tülin Elgin, Erkan Yolaç, şantöz Zeynep ve ünlü kabadayı Dündar Kılıç hep cezaevindeydiler. Yanık ve oynak sesiyle Nihal Yeşim vardı. Yaşar şamil caz topluluğu ise insanı yerinden hop oturtup hop kaldırıyordu. İzmit'in tutuklularına moral eğitimi yaptırılıyordu. Konser salonu tıklım tıklım doluydu. Sanki cezaevinde değil Taksim Maksim'deydik. İzmit Cezaevinde böyle kahane bir gün tertipleyen İzmit savcılarına ve cezaevi müdürüne teşekkür ederiz*."

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-2 şubat 1972

"İki dünya savaşı arasında gençliğin dekarj olmasına yol açan büyük akım 'Pop Müziği' adlı haberde, pop müziğin gençlerin üzerindeki etkisine ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-1 Mart 1972

"Halkevi Derneğinin Düzenlediği Türk Halk Müziği Yarışması 9 Nisan'da"

İzmit Halkevi derneğinin 40. kuruluş yıldönümü münasebetiyle Kocaeli çapında bir Türk Halk Müziği yarışması düzenlenmiştir. Yarışmaya Kocaeli dâhilindeki bütün saz ve ses sanatçıları katılabilecektir. Yarışma şartnamesi gazetede yayınlanmıştır" biçiminde verilen haberle Kocaeli genelinde Türk Halk Müziği yarışması düzenleneceği belirtilmektedir.

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-6 Mart 1972

"İzmit Halkevi Başkanlığı'nın tertiplediği Kocaeli Türk Halk Müziği yarışmasının ödülleri açıklandı" başlıklı haber yarışma sonuçlarından söz etmektedir.

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-11 Nisan 1972

Gazetede, "Halkevinin düzenlediği Halk Müziği yarışmasına yaklaşık 13 ekibin katıldığı yarışmada "Lalelerö grubu 1. Oldu. İzmit Halkevi başkanlığınca Kocaeli'deki amatör topluluk ve kişileri teşvik etmek, Türk Halk Müziğine yeni melodi ve sanatkârlar kazandırmak amacıyle Türk Halk Müziği yarışmasında 12 folklor ve bağlama ekibi solistleriyle katılmış, Nihat Ülküün'ün solistliğini yaptığı Laleler Ekibi 1. olmuştur" diye halk müziği yarışmasıve sonucu hakkında bilgi verilmektedir.

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-14 Nisan 1972

Gazetede düzenlenen Pişmaniye gecesine katılan ses sanatçılarının haberi yer almaktadır. Haberde; "Pişmaniye şenlikleri kapsamında yapılan müzik şöleni çok güzel oldu. Müzik şölenine Erol Büyükburç, Güzide Kasacı gibi tanınmış sanatçıların yanında şantöz Nur pişmaniye kraliçesi seçilmiştir".

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-11 Haziran 1972

Gazetede dönemin popüler müzik kültürüne ilişkin bilgi edineceğimiz bir haber vardır. Bu haberde "Halk geleneklerine bağlı Modern Folk Üçlüsü" başlığıyla halk ezgileri temalı müzik yapan grubun Türk Hafif Müziğine olan katkılarından söz edilmektedir.

Doğuş Gazetesi-13 Aralık 1973

"Gölcük Halk Eğitim Derneği bünyesinde İngilizce, Türk Müziği ve Folklor kurslarıaçılacağı duyurulmuştur".

Türkyolu Bizimşehir-11 Temmuz 1975

Gazetede yer alan haber kökleri İzmit'te yaşayan Ermenilere dayanan ses sanatçısı Charles Aznavour'a ilişkin bir elektiri yer almaktadır:

"**Annesi İzmit'te doğan utanmaz adam Charles Aznavour**"

Aznavour efsanesinin tepkileri İzmit'te devam ediyor. Annesi İzmit Bahçecik (Bardizag) doğumlu Ermenilerden olan ses sanatçısının, Fransa'da Ermeniler günü kutlamalarına ilişkin Türk düşmanlığını körükonu alan bir plak yaptığı için artık İzmitliler için bu dünyaca ünlü sanatçının bir hiç olduğu yazılmaktadır".

1975 yılındaki haberin aksine 2014 yılında Aznavour İzmit'ten ödül alır.

ñ24 Mayıs 1924 tarihinde Paris'te doğan Fransa'nın en ünlü sanatçısı olan Charles Aznavour, Annesi Knar Baghdasarian İzmit'ten Fransa'ya göç etmiş bir oyuncudur. Haberde, her yıl İzmit'te yapılan 'Altın Çınar Ödülleri Töreni'nde 4 Kasım 2014 tarihinde Aznavour'a Paris'te Türkiye Paris büyükelçisi Hakkı Akil ve Erkan Özerman'a ödülün verileceği belirtilir. Ve İzmitli olan dünyaca ünlü Ermeni şarkıcı 'İzmitli hemşehrilerinin bana ödül verdiğin annem görseydi çok memnun olurdu' dediği belirtilmektedir.[64]

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-6 Ocak 1986

İzmit Atatürk Kapalı Spor Salonunda Halk Oyunları Yarışması Yapılacak

9 Ocak günü yapılacak yarışmaya katılacak milli eğitime bağlı okullar çalışmalarını yoğun şekilde sürdürmektedir.

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-21 Ocak 1986

İKocaeli'de Kocaeli Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nce 14-24 Nisanda 'Kültür ve Sanat Şenliği' düzenlenecek'.

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-22 Şubat 1986

İKocaeli Kültür ve Sanat Şenliği 14-24 Nisanda Yapılacak

1982'den beri (4 yıldır) yapılmakta olan şenliğin bu yıl 5.si düzenlenecek. Bu şenliği düzenlemekte olan Kültür ve Turizm Müdürlüğü bünyesinde çalışmalar yoğunlaştı'.

Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-14 Mart 1986

İİzmit Belediyesi Folklor Derneğinin düzenlediği 'Kocaeli Müzikli Halk Gecesi' 28 Martta yapılacak. Dernek Başkanı İdris Özer, gecede Kocaeli Yöresel halk oyunlarının oynanacağını ve Türk Halk Müziği Sanatçılarına yer verileceğini belirtti'.

[64] http://www.degisenkocaeli.com/annesi-izmitli-bir-anzavurla-soylesi-43h.htm erişim 17.08.2016

Türkyolu-Bizimkehir Gazetesi-14 Mart 1986

İzmit Belediyesi Folklor Derneği'nce 28 Martta Müzikli Halk Gecesi Yapılacak

İzmit Belediyesi Turizm Halk Oyunları Araştırma ve Geliştirme Derneği'nce düzenlenen 'Müzikli Halk Gecesi' 28 Martta saat 20.00 da başlayacak. Dernek başkanı İdris Özer, Kocaeli yöresel oyunlarının sergileneceği gecede ayrıca Türk Halk Müziği sanatçılarından, folklorundan örnekler sunacaklardır. Belediye Başkanı Necati Gençoğlu yeni kurulan derneğin fahri başkanlığına getirilmiştir. Fahri başkanlığa getirildikten sonra Gençoğlu *'ben batı müziği i dinlemek istemiyorum. Kendi müzik ve folklorumuzu tercih ediyorum. Daima da öyle kalacağım'* demiştir.

Hürsöz Gazetesi-22 Şubat 1986

'Bu yıl 5.si düzenlenecek olan Kocaeli'de Kültür ve Sanat Şenliği 14-24 Nisan arasında yapılacak. Çok yönlü bir şenlik olması için kültür müdürlüğü yoğun çalışmalarını sürdürmektedir'.

Hürsöz Gazetesi -3 Mart 1986

'Kocaeli Turizm Halk Oyunları Araştırma ve Geliştirme Derneği'nce düzenlenen Müzikli halk gecesi, 28 Martta Halk Eğitim salonunda yapılacak gecede THM sanatçıları folklorumuzden örnekler sunacaklardır'.

Hürsöz Gazetesi -26 Mart 1986

'Halk müziği çalışmaları hızlandı. İzmit Halk Eğitim merkezi Türk Halk Müziği Korosu çalışmalarını hızlandırdı. Koro Bursa'da 3. olmuştu. Nisan ayının ilk haftası İzmir'de yapılacak Türkiye şampiyonasına katılacak.

Hürsöz Gazetesi -1 Nisan 1986

'Kafkas Gecesi 7 Nisanda Yapılacak

Atatürk Spor Salonunda Büyük Derbent Gençlik Spor Klübü yararına düzenlenen Kafkas gecesinde Kafkas Halk Danslarından örnekler sunulacaktır'.

Hürsöz Gazetesi -16 Nisan 1986

Gazetede Şıkmaniye gecesinden söz edilir. İzmit'te geleneksel olarak düzenlenen Şıkmaniye gecesi ile ilgili haberde, gecenin İzmit Belediyesi Turizm Kültür ve Halk

Oyunlarõ Arakt›rma ve Gelikt›rme Derne¤i taraf›ndan düzenlendi¤i bilgisine yer verilir.

ñPikmaniye Gecesi 4 Mayõs'taò

Kğzmit'te her y›l yap›lmakta olan geleneksel pikmaniye gecesi 4 Mayõs günü Kğzmit Halk e¤itim Kültür salonunda yap›lacakt›r. Kğzmit Belediyesi Turizm Kültür ve Halk Oyunlarõ Arakt›rma ve Gelikt›rme Derne¤i taraf›ndan düzenlenen gecede, pikmaniye yeme yarõkmasõ yap›lacak, folklordan örnekler verilecek, ayr›ca bir tiyatro oyunu sergilenecektir. Programda Türk Halk Müzi¤i sanatçõsõ Hatice Ery›lmaz konseri yer almaktad›rò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-2 Mayõs 1993

ñRembetiko Kğzmit'ten Geçti

1920 y›l›nda Anadolu'dan göç eden Rumlarõn beraberinde götürdükleri kültürün bir parçasõ olan akkõ, hüznü, sevinci, hayal kõr›kl›¤õnõ takğyan Rembetiko müzi¤inin ülkemizdeki temsilcisi önceki akkam Kğzmit'teydi. Rembetiko Ortaköy Ekibi, Sabancõ Kültür Sitesi'ndeki konserlerinin ard›ndan Pikmaniye Gecesi'ne kat›l›yorò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-25 Mayõs 1993

ñTarkan Geliyorò

Tarkan 18 Haziran'da Kğzmit'te Halk Konseri verecek. Konser Atatürk Kapalõ Spor Salonunda gerçeklekecek.ò

Özgür Kocaeli Gazetesi-18 Mayõs 1993

ñKörler Derne¤inden Açõkhava Konseriò

Sakatlar haftasõnõn son günü 6 Nokta Körler Derne¤i Kocaeli ğubesi taraf›ndan Kğzmit Cumhuriyet Park›'nda nefis bir konser gerçekletirildi. Çay bahçesindeki konserde Körler Derne¤i üyesi sanatç›lar yüzlerce Kğzmitliye güzel anlar yakatt›lar. Orgda Engin Albayrak, klarnette Hasan Kahramano¤lu, ba¤lamada ğemsettin Sa¤lam, hareketli nekeli parçalarla izleyenleri cokturduò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-3 Nisan 1995

ñKenan Do¤ulu'nun Konser Biletlerine Ğgi Büyükò

é Yenido¤an Spor Kulübü yararõna düzenlenecek konser 15 Nisanda gerçeklekecekò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-5 Temmuz 1995

ñMirkelamôen Vefa Konseriò

1984-1989 yıllarıarasında Kocaeli Üniversitesinden Jeoloji Mühendisi olarak mezun olan ve okulda tanıştığı Kızmitli Arzu Umurdaş ile evlenen pop müziğin yeni yıldızı Fergan Mirkelam, muhteşem Kızmit konseriyle bu kent insanına vefa borcunu ödedi. Mirkelam; ó*Yıllarca Kızmit sokaklarında Kızmitlilerle birlikte yürüdüm, koşumô* dediò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-23 Ağustos 1995

ñTarkan Gerçekten Farklıò

Türk popunun yıldızı Tarkan, Doridos Panço konserlerinin Kızmit durağında, Kışmet Paşa Stadyumuôunda on beş bine yakın hayranıyla buluştu. Kendisine duyulan hayranlığın boşuna olmadığınıkanıtladıò.

Karamürsel Coşkusu

On beş bin kişinin izlediği konserde, iki-üç bin kişilik Karamürselli grubu en dikkat çekici topluluktu. Karamürsel bilindiği gibi Tarkanôın gençlik yıllarınıgeçirdiği yer. Bu ilçede pek çok arkadaşı var. Karamürseliler Tarkanôa sevgilerini coşkuyla aktardılarò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-10 Haziran 1996

ñÇok Yaşa MFÖò

Türk Pop müziğinin zirvedeki isimleri Mazhar-Fuat-Özkan önceki akşam Atatürk Kapalı Spor Salonuôunda binlerce Kızmitli gence unutamayacaklarıiki saat yaşattı é óGüllerin Kıçındenô ile başlayan ñSufiò ile son bulan mükemmel konserde 20 parçayı seslendirdiler. é Son olarak üç yıl önce Marlboronun sponsorluğunda Kızmitôe geldiklerini, Kızmitôte hep büyük ilgi gördüklerini söylediler. Yeni tekliflere, örneğin Fuarôda Açıkhava Konseri teklifini açıklarıò

Özgür Kocaeli Gazetesi-9 Eylül 1996

ñNuh Çimento A.Ş. Geleneksel Sünnet Şöleniò

Nuh Çimento A.Ş. tarafından düzenlenen geleneksel sünnet şöleni Yarımca Açıkhava Tiyatrosuôna gelen yüzlerce davetliyi coşturdu. Fabrika çalışanlarının 100 çocuğunun sünnet şölenine katılan ünlü sanatçılar davetlilere unutulmaz saatler

yakattılar. é Açıkhava tiyatrosunu dolduran yüzlerce kişié kölende Alkut Küçük, Eda-Metin Özülkü, Kamil Sönmez, Zeynep Acar, vd Ayşe Mine gibi ünlü sanatçıların konserlerini izleme fırsatı buldué ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-13 Eylül 1996

ñPiramit FMôde Meral Sezginôle Canlı Yayınò

Kişimizin müzik programlarına büyük ilgi gören yerel radyolarından Piramit FM, bundan böyle her hafta pazartesi günleri 20.00ôde óFasıl Kıahaneô programında ünlü sanatçı Meral Sezginôi konuk edecek. é Sezgin radyoda ulaştıracak istekleri canlı yayında saz arkadaşları ile seslendirecek. Piramit FM bu yeni uygulama ile Kocaeliôde yerel radyoculukta bir alanda daha öncü görevini üstlenmiş oluyorò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ekim 1996

ñCumhuriyetin Canlı Tanığı Baloda Gözdesi Oldu; Nazmi Amca Sen Çok Yaşaò

Cumhuriyet Bayramının 73. Yıldönümü nedeniyle önceki akşam Venüs Restorantta düzenlenen Cumhuriyet Balosu da hayli görkemliydi. é Vali Oğuz ve eşinin davetine ünlü sanatçı Muazzez Abacıda doyumsuz konseriyle renk kattı Cumhuriyet balosunun gözde ismi Kocaeli eski milletvekili Nazmi Oğuzôdu Kurtuluş Savaşıônın, Türkiyeônin kuruluş günlerinin canlı tanığı Nazmi Oğuz, Muazzez Abacıônın da ilgi odağı oldu. En güzel şarkılarını söylerken Oğuzôun önünde diz çöken Abacı, balonun kapanış valsini de kentimizin bu aşırılık çınarı ile yaptıò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-22 Kasım 1996

ñDonanmaôda Atatürk Etkinliğiò

Donanma Komutanlığında gerçekleştirilen organizasyona katılan Kocaeli eski milletvekili Süreyya Sofuoğlu óAtatürk ve Türk Kadınıô konulu konferansında anlamlı bir konuşma yaptı. é organizasyonda daha sonra Klasik Türk Müziği Korosu Atatürkôün sevdiği eserlerden oluşan bir konser verdiò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-9 Şubat 1998

ñBlack Voices, Bugün KOÜ'nün Davetlisiò

Kocaeli Üniversitesi 1997-1998 dönemi bahar yarıyılı akademik genel kurulu bugün konserli gerçekleşecek. é Black Voices,'ün konseri Sabancı Kültür Sitesi'nde saat 17.30'da başlayacakò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-1 Temmuz 1998

ñSabancı'da Müzik Ziyafetiò

é İSTÜ Devlet Konservatuvarı öğrencilerinden Mehtap Güzel'in 5 ay boyunca verdiği kursa katılan 35 öğrencinin solo ve koro olarak verdikleri konser Sabancı Kültür Sitesi'nde gerçekleşti. é izleyiciler tarafından ayakta alkışlandıé ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-18 Temmuz 1998

ñKavaklı'da Halk Konseriò

Gölcük Belediyesi'nin organize ettiği Kavaklı Sahili'nde yer alan anfitiyatroda her hafta Çarşamba geceleri gerçekleştirilen halk konserleri büyük ilgi görüyor. é Usta kemençeci Hasan Karal'ın müziği eşliğinde mahalli sanatçı Hasan Toptaş söylediği türkülerle Kavaklı sahiline gelenleri coşturuyoré ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-3 Eylül 1998

ñ5. Halk Şenlikleri Haluk Levent Konseriò

Şirintepe 5. Halk Şenlikleri Haluk Levent konseri ile sona ererken, hayranları sanatçıya yaklaşmak için kendilerini parçaladılaré ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-13 Eylül 1998

ñAthena Müthişti ò

Tuborg Music Clup 1998 Yaz Konserleri çerçevesinde Türkiye turnesine çıkan, gençlerin büyük ilgi gösterdiği pop grubu Athena önceki akşam İzmit konseriyle herkesi coşturdué ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-20 Eylül 1998

ñAyna Söyledi Herkes Eşlendiò

Kocaeli Zihinsel Özürlü Çocuklarę Kaynaştırma ve Okul Yaptırma Derneği yararına düzenlenen Ayna konseri her yönüyle muhteşem geçti. é Yarımca Açıkhava Tiyatrosunu dolduran yaklaşık 4 bin kişi konserde adeta kendinden geçtié ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-22 Eylül 1998

ñKültür Müdürlüğü Korosu Yeni Sezona Hazırlanıyorò

Kocaeli Kültür Müdürlüğü Türk Müziği Korosu, yeni dönem çalışmalarına hızlandırdı. Şef Dr. Erdoğan Akkanat yönetimindeki ses ve saz sanatçılarının yer aldığı 50 kişilik koro, 1998-99 dönemi provalarını Eski Vali Konağı önünda kendisine ayrılan bölümde titiz biçimde sürdürüyor. Şefik Postalcıoğlu, Mehmet Şengi, Süleyman Bekli, Asım Yılmaz ve Vural Atılganöğün yönetici olarak görev yaptığı derneğin himayesindeolan topluluk her hafat Çarşamba günü de repertuvar çalışması yapıyor. Koro, Cumhuriyetin 75.yıl konseri ve 10 Kasım Konseri ile müzikseverlerin karşısına çıkacakò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-28 Eylül 1998

ñKörfezôde Halkevi Şenliğiò

Körfez ve Saraybahçe Halkevi tarafından düzenlenen Halkevi Şenliği son derece coşkulu geçti. Yarımca Açıkhava Tiyatrosuônda gerçekleştirilen şenlikteé Grup Gökkuşağı, Ekrem Ertek Konseri Büyük ili gördü. é Halkevi Şenliğiônde en çok ilgi gören sanatçı Musa Eroğlu oldu. Musa Eroğlu sazıyla ve sesiyle izleyicileri adeta mestettié ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ekim 1998

ñCumhuriyet Balosu Nükhetôde Renklendiò

Kocaeli kentinde her kesimi temsil eden 600ôden fazla davetlinin katıldığı balo, donanmanın zarif disiplini ile ünlü sanatçıları bir araya getirince son yılların en seçkin ortama oluştu. Serap Mutlu Akbulut ve Nükhet Duru konuklarıcoşturdué ò.

Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ekim 1998

ñGölcükôte 75. Yæl Cumhuriyet Konseriò

Deçirmendere Belediyesi Sanat evi Türk Sanat Müziçi Korosuônun Gölcükôte verdiçi 75. yæl konseri büyük heyecanla izlendi. Gölcük Kongre Sarayıônda gerçekleşen konserde Fuat Gürlü yönetimindeki koro iki bölümde birbirinden güzel eserleri seslendirdi. 32 kişilik koronun konseri alkışlarla izlerken, şef Fuat Gürlüöye plaket takdim edildi. Deçirmendere Belediyesi Sanat Evi Türk Sanat Müziçi Korosuônun Konseri, birlikte söylenen 10. Yæl Marşıile sona erdiò.

ñKordsaôda Çok Özel Günò

Alabildiçine neşeli olan Kordsa Gününde herkes gönlünce eçlendi. Muazzez Ersoy konseri beğeniyle izlendi.ò.

ñPeri Masalıgibiò

Sarayabahçe Belediyesiônce yapılan Geleneksel Düğün şenliçi kapsamında İşmet Paşa Stadıônda Kayahan, Nilüfer ve İbrahim Erkal rüzgârıestié ò.

6.10. TRT Repertuvarında Kocaeli Türküleri

6.10.1. Kocaelide Türk Halk Müziği Derleme Çalışmaları

Halk kültürünün önemli ögelerinden olan türküler, bir toplumun yaşam şekillerinin duygulara aktarımı ve sesle ifade edilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında derleme çalışmaları ile repertuvar oluşturulmak istenmiştir. Yönetken, bu derlemelerle ilgili Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi için Anadolu ve Trakyada yaptırılan resmi derleme gezilerinin 1937-38, 1941-1952 yılları arasında 14 derleme gezisinden oluştuğu ve kendisinin bu gezilerde Muzaffer Sarısözen'le çalışıp ve notlar aldığını söyler (Yönetken, 2006: VI).

Yücel Paşmakçı ile yapılan görüşmede Derleme Kuruluşunun 1936'dan 1953 yılına kadar tüm yurt genelinde yaptığı derlemelerde elde edilen derleme bulgularının, Ankara Devlet Konservatuvarı Arşivine o dönemde 67 vilayetten oluşan yaklaşık 10.000 ezgi toplandığını ve 1981 yılında bunların kendisi tarafından notaya alındığını anlatır. Paşmakçı o dönemde çalışmalarını;

> "TRT İstanbul Radyosu Halk Müziği şubesinde 1972-1976 yıllarında şube müdürlüğü yaptım. 1976 yılında da Ankara merkez müdürlüğüne atandım. Bu dönemde Ergican Saydam'da TRT Müzik Dairesinde çalışmaktaydı. Ergican Saydam Ankara Devlet Konservatuvarına Müdür olarak atandı. Nida Tüfekçi TRT Müzik Dairesinde benden önce çalışmaktaydı. Derleme çalışması yapılan sadece 22 vilayet vardı ama il sayısı o zaman 67 idi ve diğerleri öylece TRT arşivinde balmumu silindirler ve tak plaklarda durmaktaydı. Aradaki tanışıklıktan ötürü Ergican Saydam'a gittim, kendisine bu kalan arşivin de kopyalanıp hem TRT hem Ankara Devlet Konservatuvarında korunmasını önerdim. Çalışmaya başladık, derleme fişleri dâhil arşive aldık. Tüm bu 10.000 parçanın derleme fişleri (kimlik bilgisi mahiyetinde) doldurulması Muzaffer Sarısözen'e aittir. Çalışmalarımız iki yıl sürdü. Ankara Devlet Konservatuvarı Arşivinde o döneme ait 67 vilayetten derlenen 10.000 ezgi bulunmaktadır."

biçiminde anlatmaktadır. (Yücel Paşmakçı İle Görüşme: 9 Kasım 2016-İstanbul).



Şekil 6.115. Yücel Pakmakçı İle Görüşme
(Gülşen Erdal - 9 Kasım 2016 İstanbul)

6.10.2. TRT Repertuvarında Yer Alan Kocaeli Türküleri

REPERTUAR NO	EZGİ ADI	KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN	YÖRESİ
93	Karadeniz Gümbür Gümbür Gümeler	Hayriye Anıl	Mustafa Hoşsu	Kocaeli/Kandıra
1141	Üç Güzel Oturmuş Gergefin İşler	Kazım Taştekin	Muzaffer Sarısözen	Kocaeli/Kandıra
1420	Bizim Evin Yanına	Yöre Kadın Ekibi	Ümit Kaftancıoğlu	Kocaeli/Akmeşe Köyü
2488	Darbuka Çala Çala	Fatma Anıl	Mustafa Hoşsu	Kocaeli/Kandıra
4327	Evlerinin Önü De Aralık	Fatma Dinç (Koca Fatma)	Yılmaz Pakalınlar	Kocaeli/Kandıra
4328	Kura Kâğıtlarına Allı Yeşilli	Fatma Dinç (Koca Fatma)	Yılmaz Pakalınlar	Kocaeli/Kandıra

Şekil 6.116. Kocaeli Türküleri Künyesi



Şekil 6. 117.a. Karadeniz Gümbür Gümbür Türküsü Notaları

(TRT Arşivi)



Şekil 6.117.b. Karadeniz Gümbür Gümbür Türküsü Notaları
(TRT Arşivi)

Karadeniz Gümbür Gümbür Gümeler

Karadeniz gümbür gümbür gümeler
(Of yavrum of of/ Oî ulda yavrum of)
Gümeler de eski derdim yeniler (Aman)
Nazlı yâri alıp giden gemiler
(Of yavrum of of/ Oî ulda yavrum of)

Ah neyleyim dostlar yazım buyumuş aman
Dostumuzdan düşmanımız çoî umuş aman

Karadeniz ortasında bir nişan
(Of yavrum of of/ Oî ulda yavrum of)

Ah gitti yârim oldu halēm perikan (Aman)
Dua edin dostlar yâre kavukam
(Of yavrum of of/ Oĵ ulda yavrum of)

Ah neyleyim dostlar yazēm buyumuk (Aman)
Dostumuzdan dükmanēmēz çoĵ umuk (Aman)

Sarēsaman harmanlarda savrulur
(Of yavrum of of/ Oĵ ulda yavrum of)
Savrulur da saĵ yanēna devrilir (Aman)
Hep analar kuzusundan ayrēlēr
(Of yavrum of of/ Oĵ ulda yavrum of)

Ah neyleyim dostlar yazēm buyumuk (Aman)
Dostumuzdan dükmanēmēz çoĵ umuk (Aman)



Şekil 6.118.a. Üç Güzel Oturmuş Gergerfin Şiir Türküsü Notalar

(TRT Arşivi)



Şekil 6.118.b. Üç Güzel Oturmuk Gergerfin Üzer Türküsü Notaları (TRT Arşivi)

Üç Güzel Oturmuk Gergefin Üzer

Üç güzel oturmuk (of) gergefin ikler (Aman aman)

Gergefin üstüne a yârim dökülür yaklar

Herkes sevdiğ ine (of) çevre bağ ēklar (Aman aman)

Galmadē sabrē karārēm her gün ağ larēm

Ağ larēm da av efendim bir bir söylerim

Kalmadē sabrēm karārēm her gün ağ larēm

Ağ larēm da ay efendim bir bir söylerim



Şekil 6.119. Bizim Evin Yanına Türküsü Notaları
(TRTArşivi)

Bizim Evin Yanına

Bizim evin yanına,

Perde ördüm camına

Eğer beni sevmezsen (Güzel yârim yürü)

Yazık senin kanına

Sevdiğim yürü,

Akmeke yollarında

Sevdiğim yürü

Ayakkabım dar benim,

Bir karış topukları

Şimdi buradan geçti (Güzel yârim yürü)

Mahlenin kopukları

Sevdiğim yürü,

Akmeke yollarında

Sevdiğim yürü

Yeşil gey yeşil kuşan

Yeşil çimene döşen

Acep Işılah olur mu (Güzel yârim yürü)

Senin akşamına düşen

Sevdiğim yürü,

Akmeşe yollarında

Sevdiğim yürü.



Şekil 6.120. Darbuka Çala Çala Türküsü Notalar

(TRT Arşivi)

Darbuka Çala Çala

Darbuka çala çala,

Çöktüm bir kuru dalaa

Korkarım dal kırılır,

Yârim ellere kala

Ördek suya dalmēyo da,

Sēdēk eve gelmiyo

Huysuz oldu bu çocuk,

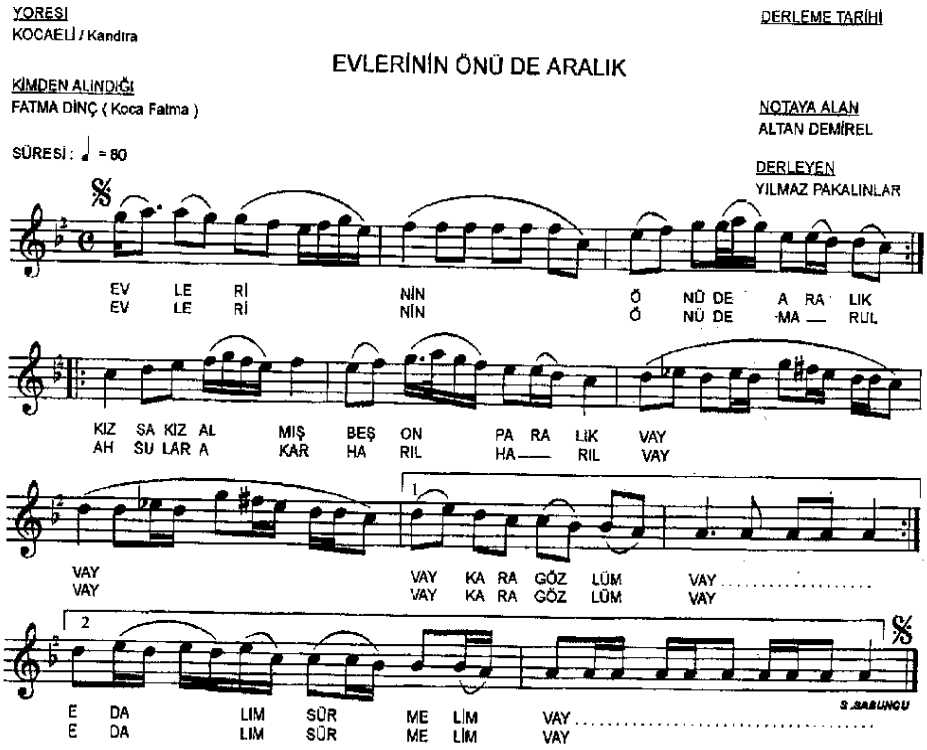
ķeker sormuk almēyor

Kērk tepenin tepesi de,

Eminemin küpesi

Eminem çocuk doĵurmuķ,

Hatçabladēr ebesi



ķekil 6.121. Evlerinin Önüde Aralēk Türküsü Notalarē
(TRT Arķivi)

Evlerinin Önü De Aralēk

Evlerinin önü de aralēk

Kēz sakēz almēķ beķ paralēk

Vay karagözlüm sürmelim

Edalēn sürmelim

Evlerinin önü de marul

(Ah) Sular akar harēl harēl vay vay

Küçe de bele sâkçа da sarâ

Vay karagözlüm sürmelim

Edalân sürmelim

Evlerinin önü de çamdâ

(Ah) Küçükken baî rân yandâ

Vay karagözlüm sürmelim

Edalân sürmelim

Vay karagözlüm sürmelim/Edalân sürmelim

KURA KÂĞITLARI ALLI YEŞİLLİ



Şekil 6.122. Kura Kâîğıtları Türküsü Notaları

(TRT Arşivi)

Kurôa Kâîğıtlarē

Kurôa kâîğıtlarē allē yeкilli
Ben annem ēsmarladēm eкimi
Kim aîlatmāк benim kēz kardeкimi

Aî la mahmur gözlü yavrum ölürüm
Ölmez saî olursam senin olurum

Kışmitôin içinde kurôa çekilir
Kurôasē çeğkanēn boynu bükülür
Evliler ergenler yola dökülür
Aî la mahmur gözlü yârim ölürüm
Ben senin yoluna kurban olurum

Kurôa kâîğıtlē almāк eline
Pullu çevresini sokmuк beline
Şimdi düкtüm gurbet iller eline
Aman dostlar ben dünyama doymadēm
Duydum amma ne olduî un bilmedim

Kurôa kâîğıtlarē Üsküdar aкtē
Üçlüler dörtlüler hep birden aкtē
Üçlülerin anneleri aî laкtē

Aman dostlar ben dünyama doymadēm
Duydum amma ne olduî un bilmedim

Güncel bir çalēкma olarak ulaкtığēmēz üç türkü derlemesi ise Karamürselôde bulunmaktadēr. Karamürsel Şeri Musiki Derneîi Türk Halk Müziîi hocalarēndan Şōrahim Akbaba ile 18 Mayēs 2017 tarihinde Karamürselôde yapēlan görüкmede, kendisinin Karamürsel yöresine ait ñ*Cezayirli Mehmet*ò ve ñ*Anne Desem Annem Yok*ò ve ñ*Eкim Kēzlar-Gelin Aî latan Türkü*ò adlē üç türküyü derlediîini ve

hikâyelerine ulaştığını anlattı. Ayrıca ezgilerini tespit edip, notaya aldı. Bu türküler 26 şubat 2016 tarihinde yine kendisinin çabasıyla, TRT müzik dairesine incelenmek üzere gönderilir. Çalışmanın sonlandığı tarihte henüz sonuçlanmadığını belirtildi. Adı geçen "*Anne Desem Annem Yok*" ve "*Cezayirli Mehmet*" adlı Karamürsel'e ait bu iki türkü ilçede uzun yıllar ayakkabı tamirciliği yapan ve aynı zamanda bir başlama ustası olan (İbrahim Akbaba'nın anlatımıyla "Âşık" olan) Abdullah Kara tarafından çalınıp söylenir (Özdemir, 2017: 341).

Anne Desem Annem Yok Türküsü

İbrahim Akbaba, türkünün hikâyesini:

> "*Anne Desem Annem Yok*" türküsünü 1987 yılında Abdullah Kara'dan dit Algerledim. Aşabeyi sucu Mehmet'te iyi çalar söylermiş. Dava vekili(avukat) Hasan Efendi'nin oğlu, 1913 doğumlu Ferit Algüzey, ilk kadın pilot Sabiha Gökçen'in devre arkadaşıdır. Karmürsel'de o dönem seçkin bir şahsiyettir. 03.11.1942 tarihinde Eskişehir'de eğitim uçuşunda düşen tayyarede şehit olur Dönemin Belediye Meclisi tarafından Karabali CAmiî'nin arka sokağına adı verilir. Ferit Algüzey için halkımız bu türküyü yakarı.

şeklinde anlatmaktadır.

İbrahim Akbaba daha sonra türküyü bildiği ini öğrendiği i ve ziyaret ettiği i polis Ali'nin kızı Meyet Olcay'dan da türküyü dinlediği ini belirtmektedir. Türküyü, Karamürsel İçeri Musiki Derneği i çalışmalarının çerçevesinde ve konserlerde repertuvara dâhil ettiği ini belirten Akbaba, türküyü yılsonu konserlerinde icra ederek genç kuşaklara aktarmaya çalıştıklarını söylemektedir (İbrahim Akbaba, kendi aktarımı).

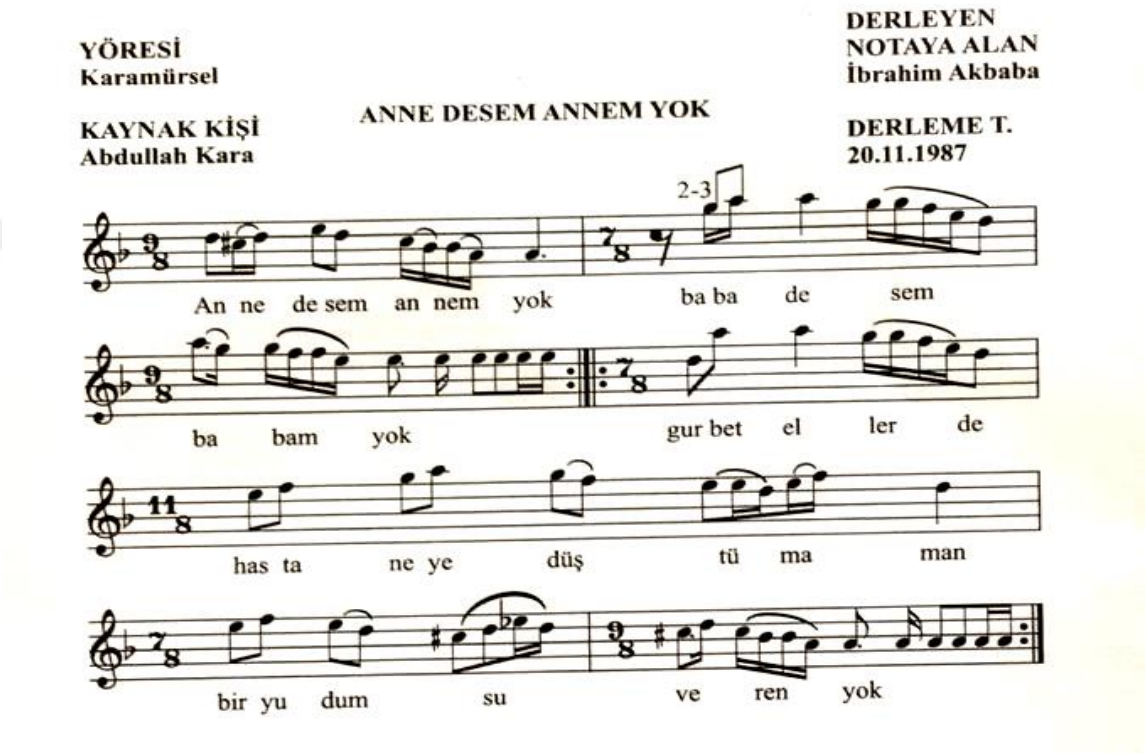
Anne Desem Annem Yok

Anne desem annem yok
Baba desem babam yok
Gurbet ellerde hastaneye düştüm aman
Bir yudum su veren yok

Elifim noktalandı
Hasretlik çok çalandı

Yetik annem yetik babam aman
Mezarēm tahtalandē

Tayyaremin kanadē
Yârem çok mu kanadē
Verin doktor paramē
Kşyi etsin yaremi



şekil 6.123. Anne Desem Annem Yok Türküsü Notalarē
(Kşrahim Akbaba Arkivi)

Ekim Kēzlar Ekim Türküsü (Kēna Türküsü)

Kşrahim Akbaba bu türküyü, Karamürsel derler. Bu türkü ñ*Kēna/Gelin Aî latma Türküsü*ò, olarak da bilinir (Özdemir, 2017: 342).

Türküyle ilgili Kşrahim Akbaba ku bilgileri vermektedir:

> ñKaramürsel Pazarköyôde yapēlan kēna gecelerinde bir gelin aî latma türküsü söylendiî ini yēllardē duyardēm. 2005 yēlēnda Nimet Buzlupēnar hanēmēn katkēlarēyla ses kaydēna ulakabildim. Notasēnē yazdēm ve Karamürsel Kşeri Musiki Derneî i Türk Halk Müziî i Bölümüônde bu eseri çalēktēk. Kşk defa 2005 yēlē yēl sonu konserinde yer

verdik. O güne dek sadece tef ve darbuka ile söylenen türkünün sazlar eşliğinde ve bayanlar tarafından icrasē Pazarköylü dostlarēmēzēn beğenisini kazandēò (Ķrahim Akbaba Arşivi)

Eşim Kēzlar Eşim

Eşim kēzlar eşim kēzlar
Ben gidiyorum
Hem annemi hem babamē
Terk ediyorum

Altēn tas içinde içinde a güzel
Kēnam ezsinler
Gümüş kalem ile a güzel
Yüzüm yazsēnlar

Babamēn bacasē bacasē a güzel
Ķöceden tüter
Babamēn bir dilim ekmeğ i a güzel
Ölünce yeter

Hani benim kēr atēm kēr atēm
Nalbant nallasēn
Nalbant nalladēkça
Annem ağlasēn

Yarēn perşembe perşembe a güzel
Duvağēn parlasēn
Duvağēn parladēkça
Annen ağlasēn



Şekil 6.124. Eşim Kızlar Eşim Türküsü Notaları
(İbrahim Akbaba Arşivi)

Cezayirli Mehmet'in Türküsü

20 Kasım 1987 tarihinde İbrahim Akbaba, Abdullah Kara ile yaptığı bir müzik söyleşisinde Abdullah dedenin türküyü icra ettikten sonra hikâyesini anlattığını belirtmiştir.

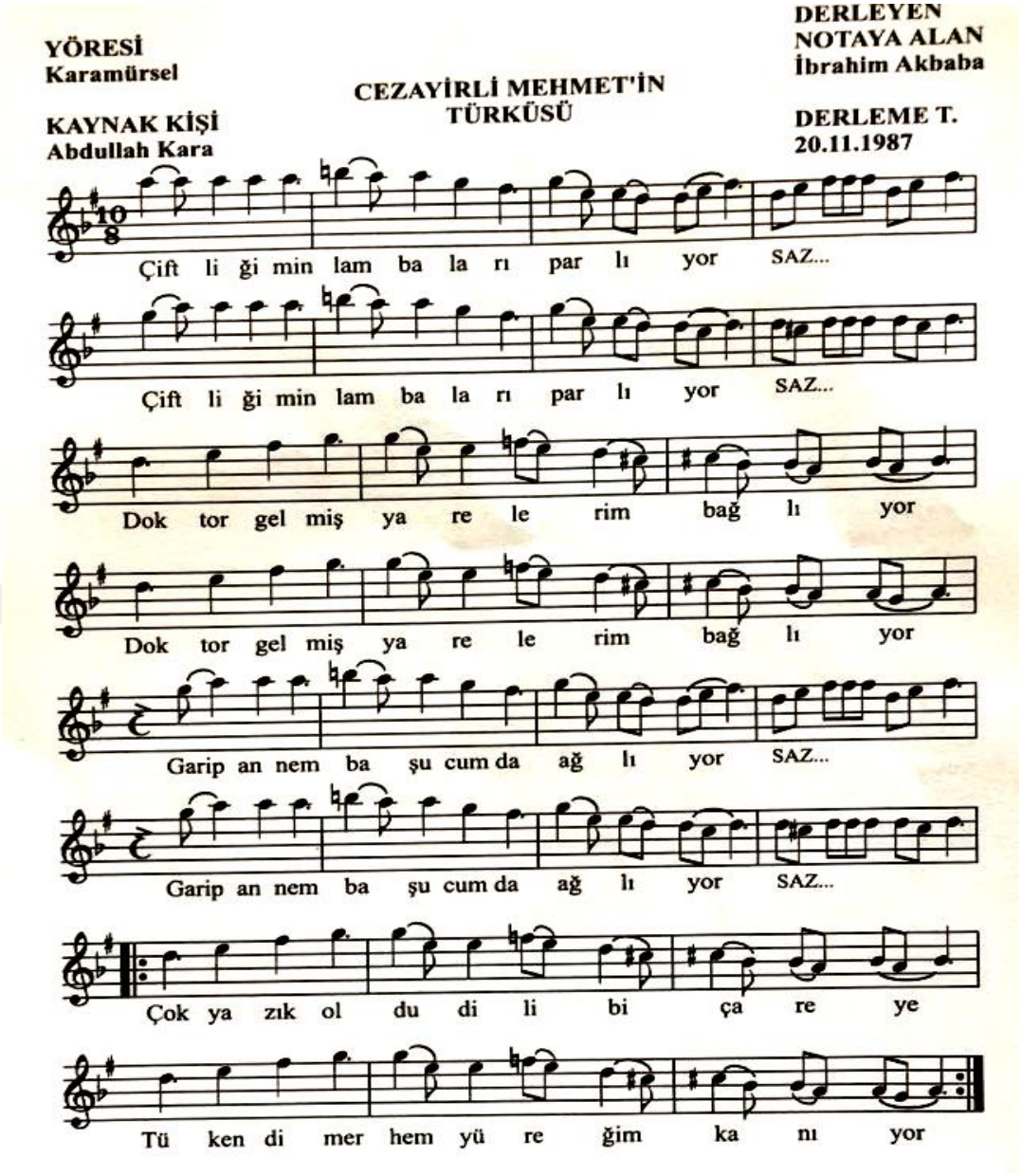
> "60-70 yıl kadar önce Karamürsel çıkarfından Cezayirli Mehmet diye biri vardı. Çevresinde sevilen sayılan biri olan Cezayirli Mehmet 1. Dünya Savaşı sırasında Karamürsel'e gelen Yunan birliklerine karşı silahlı mücadele eden kahraman biriydi. O zamanlar, şimdi Yalova'ya bağlı olan Altınova yakınlarında Altınbeyler Çiftliği vardı. Burada yapılan bir düğüne giden Cezayirli Mehmet gecenin geç vaktinde geri dönmek için yola çıkar, Karamürsel'e 3 kilometre mesafedeki Kırahmetoğlu Çiftliği civarında 3 kişi tarafından pusuya düşürülür. Ertesi günü Karamürsel çıkarfından Hasan Kalyon o civardan geçerken zeytin ağacına asılı bir küfe, ağacın yanında da bir at görür. Hasan Bey Cezayirli'nin atını tanır, merak edip yaklaştığında küfenin kanlı olduğunu görür. Kanlar içindeki küfede Cezayirli Mehmet'in cesedi vardır.

Hasan Bey derhal atını gerisin geriye sürüp Karamürsel'e döner ve jandarmaya haber verir. Haber ilçeye bir anda yayılır. Jandarma ve yakınları ile birlikte halkta olay yerinde toplanır. Tekbir sesleriyle Cezayirli Mehmet'in cesedi evine getirilir. İlçe büyük bir mateme bürünür, cenaze evi ise insan kalabalığı ile dolup taşmaktadır. Ölüm raporunu hazırlamak için cesedi incelemek üzere doktor da gelir. Kadınların toplandığı odada hıçkırıklar arasında yukarıdaki ağıt söylenir.

İbrahim Akbaba, Abdullah Dedeoğlu'nun, katillerin yakalandığını belirtip öyküyü sonlandırdığını ve türküyü ilk defa ablasından dinlediği ni söylediği ni de belirtir.

Cezayirli Mehmet

Çiftliği min lambaları parlıyor
Doktor gelmiş yarelerim başlıyor
Garip annem başucumda ağlıyor
Çok yazık oldu dil-i biçareye
Tükendi merhem yüreği m kanıyor
Ağlasada sızlasada hakkı var
Ecel gelmiş doktorumun vakti dar
Yeter annem çektiği n bu ahuzar
Çok yazık oldu dil-i biçareye
Tükendi merhem yüreği m kanıyor



Şekil 6.125. Cezayirli Mehmet'in Türküsü Notaları
(İbrahim Akbaba Arşivi)

7. SONUÇ

Bu çalışmada, II. Meşrutiyet Dönemi'nden Cumhuriyet'e (1908-1998), Kocaeli Kenti'nin müzik yaşantılarına araştırma yapılmıştır. Araştırmamızı yaparken, dökümantasyon tekniği, sözlü görüşme ve tarama modeli kullanılmıştır. Bu süreçte gerek iç etkenler, gerekse dış etkenlerin etkisi ile kentin müzik kültürünün araştırılması için tarihsel dönemler altında bir sınıflama yapmak gerekti. İzmit Sancağı'nı, Meşrutiyet, Milli Mücadele ve Cumhuriyet dönemlerinin yaşam pratikleri içinde Kocaeli'nin kurumlar, kişiler, topluluklar, siyasi ve sosyal olgular ışığında müzik yaşamına ilişkin kültürel veriler aktarılmaya çalışılmıştır. Araştırmada, Kocaeli Kenti'nde Meşrutiyet döneminde Azınlıklar ve Yerli Halkın müzik yaşantılarına ilişkin elde edilen bulgular arasında, kentte bu dönemde nüfus olarak en yoğun azınlık olan Ermenilerin gündelik yaşamına ve inançsal müzik yaşantılarına ışık tutacak kaynaklar ile yine Meşrutiyet döneminde kentteki Yerli-Muhacir Müslüman halkın inançsal ve günlük müzik yaşantılarına ilişkin bilgilere de ulaşılmıştır. Tarihsel süreç ışığında Milli Mücadele dönemine ilişkin bulgularda öne çıkan kentin ilk Türk müzik topluluğu olan Heveskâran Musiki Cemiyeti bize azınlıklar dışında Türklerin de kentte müzik yapma potansiyeli olduğunu göstermesi açısından tarafımızca anlamlı bulunmuştur. Milli Mücadele Dönemi'nde Kocaeli'yi ziyaret eden Mustafa Kemal Paşa'nın her ziyaretlerinde gerek askeri gerekse sivil bandonun bu törenlere eşlik etmesi kentin müzik adına kimlik kazanmaya başladığı ilk ortamlardır.

Cumhuriyetin ilanıyla beraber, savaştan yeni çıkmış bir toplumun ulus olma çabalarının ilk uygulama merkezi olan Halkevi ile tanışan Kocaeli kenti, yapılan inkılâplar içinde öne çıkan bir alan olan müzik devriminin ulusal ideoloji bağlamında yansımalarıyla müzik adına yapılan etkinliklere tanıklık etmiştir. İzmit Halkevi Güzel Sanatlar şubesi tarafından Halkevlerince belirtilen ve talimatnameyle düzenlenen amaçlar doğrultusunda, güzel sanatlar şubesinin müzik kolu çalışmaları kapsamında müzik etkinlikleri ve kurslar düzenlenmiştir. Bu etkinlikler ve düzenlenen kurslar sayesinde kentte müzik yaşamından kurumsal bir çerçevede söz etmek yerinde olur. İzmit Halkevi'nin Cumhuriyet'in getirdiği müzik anlayışının kent tabanına yayılmasına ve uygulanmasına getirdiği katkılar açıktır. İzmit Halkevi'nin diğer şubeleri gibi Güzel Sanatlar şubesinin de çalışmalarının Cumhuriyet'in misyon ve değerlerini halka benimsetmek yönünde yoğun çabalar sarfetmiştir. Kocaeli kenti sınırları içinde faaliyet

gösteren halkevleriyle ilgili elde edilen bilgilerden bazı ilçelerdeki halkevlerinin de müzik etkinlikleri konusunda ses getiren faaliyetleri olduğu tespit edilmiştir. Çeşitli gazete haberlerinden de anlaşılacağı üzere, İzmit Halkevi kentin müzik yaşantısına en büyük katkı sağlayan kurumdur. Yani Cumhuriyet kazanımlarının müzik alanında sergilenme alanı olan Halkevi çalışmaları, İzmit kent kimliğinin müzikal yönünü geliştirir. Bu gelişim için gazete haberlerinde tespit edilen Halkevi müzik etkinliklerine ilişkin bilgilere genel olarak bakıldığında, İzmit Halkevi'nde çalgı eğitimi kurslarının açıldığı ve bu kurslara halkın ücretsiz devamının sağlandığı görülmektedir. Yine bu çalgı kurslarının piyano, keman, çello, kös ve mandolin çalgılarına yönelik olduğu dikkat çekicidir. Bu durum dönemin müzik çalışmalarıyla aynı paralelde batı çalgıları ve tekniğinin halkevlerinde öğretilmesi esasıyla uyumlu olduğu ve ulus devlet ideolojisinin müzik devrimiyle müzik alanına yüklediği misyonun uygulanması olarak görülebilir. Yine eğitimi verilen çalgıların icracılarıyla kurulan İzmit Halkevi Orkestrası'nın da batı müziği formlarıyla oluşan repertuvarlarla İzmit halkını bu müzik türüyle tanıştırdığı görülür. Batı müzik kültürünün müzik topluluklarından olan Koro, halkevinin müzik faaliyetleri içinde yer alır, repertuvarında milli havalar ve batı müziği kırkalarına yer verilir. Koronun seslendirdiği çok sesli hale getirilir halk türküleri içeren repertuvar halkın hem kendinden, hem de ortak bir batılı tarz müzikten bir kültürel deneyim edinmesini sağlar. Ulaştığımız gazete haberlerinde, İzmit Halkevi'nin varlığıyla şehirdeki önemli kültür boşluklarını doldurduğu belirtilmektedir. Yine "Halkevi Cazı" adı altında kurulan Halkevi müzik topluluğu ise halk ve şehir tarafından öylesine benimsenir ki bir etkinlik için İstanbul'dan getirilen Cazı'ın gereksiz olduğu ve Halkevi Cazı'nın bu topluluktan fersah fersah üstün olduğu yorumu gazetede yerini alır. 1943 yılına gelindiğinde İzmit Halkevi faaliyetlerinin müzik açısından verimsiz geçtiği ve Halkevi'nde coşkun bir müzik varlığı görülmek istendiği gazete köşe yazılarına konu olur. Hereke, Karamürsel ve Gebze Halkevleri'nin de düzenledikleri konser, balo ve müzik kurslarıyle gazete haberlerinde yer aldığı ve bu yerleşim yerlerinde ses getirdikleri görülür. Özellikle Hereke'de düzenlenen müzikal nitelik açısından üstün görülen konser haberi dikkat çeker. Halkevi'nin düzenlediği Cumhuriyet balolarıyine halkın batılı tarz yaşam gelenekleriyle tanıştırılıp kaynaştırılmasını amaçlamıştır. Bu balolarda dans müzikleriyle de tanışan İzmit halkı, batılı tarz danslara ilgi duymaya başlar. Yine Erken Cumhuriyet Dönemi'nin bir başka kültür kurumu olan Köy Enstitüleri arasında yer alan

Kocaeli Arifiye Köy Enstitüsü, eğitim verdiği yıllar süresince müzik adına bu misyonla eğitim vermeye devam eder. Kocaeli Arifiye Köy Enstitüsü öğrencileri, müzik etkinlikleriyle okullarının tanınmasını sağlamışlardır.

1950 seçimleriyle çok partili yaşama geçen Türkiye, değişen bakış açılarının ve toplumsal dinamiklerin getirileri çerçevesinde köyden kente göçün başladığı, kentlileşme adına melez kültürlerin oluştuğu toplum yapısını da beraberinde getirir. Tüm bu gelişmelerin Kocaeli'ye yansımaları sanayi kenti ve iş imkânlarının olması, fazla göç almasını biçiminde kendini gösterir. 1950 ve sonrası kentin müzikal analizini yaptığımızda, Türk Müziği konserlerinin çok sayıda olduğu görülür. Kocaeli halkının Türk Müziğine ilgi duyduğu açıktır. Buna ilaveten sık izlenen ve yapılan bir konser türü de klasik batı müziği konserleridir. Bu tarz müzik 1960 yıllarda kentte önemli etkileri olan Seka Kâğıt Fabrikası bünyesindeki sinema salonunda gerçekleştirilen konserler içinde sıkça kendine yer bulur. Kişide etkinliklerinde klasik müziğe yer veren bir dernek de Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği'dir. Çoksesli bir korosu olan dernek, çevre illerde de konserler verecek düzeyde profesyonel olarak müzik çalışmalarına bünyesinde yer verir. Pop Müzik gruplarına geldiğimizde ise, Kocaeli'de bu yönden çok sayıda örnekle karşılaşılır. İstanbul'a olan yakınlığı ve kent gençlerinin müzik adına son trendleri takip etme kaygıları müzik gruplarının Kocaeli'de çoğalmasının altında yatan nedenlerdir. Uzun süre grup müziğini hem konserlerde hem de aile toplantılarında adıyla düzenlenen etkinliklerde dinleyen Kocaeli halkı, söz konusu dönemde bu müzik türünden son derece hoşnuttur. 1950 ve sonrası süreçte ortaya çıkan bu gruplar içinde ve bireysel müzik yapan müzisyenlerden ulaşabildiklerimizle yaptığımız söyleşiler, bu tespitimizi doğrulamaktadırlar.

Konser mekânı olarak kentte öne çıkan Seka Sinema Salonu, Halkevi Sahnesi, Necati Bey Okulu Sahnesi, Sabancı Kültür Sitesi ile Açıkhava konserlerinin yapıldığı Kocaeli Fuarı ve Yarımca Açıkhava Tiyatrosu'ndan söz etmek gerekir. Kentte düzenlenen en uzun soluklu festival olan Yarımca Kiraz Festivali'nde, yine klasik müziğin seçkin örnekleri kente sunulur. Halk konserlerinin ve popüler müzisyenlerin değişmez mekânı olan Kocaeli Fuarı'nda ise çoğunlukla pop müzik karşımıza olmak üzere, arabesk, fantezi, Türk Sanat Müziği konserleri izlenir. Gençliğin öne çıkardığı genç müzisyenler daha fazla kitleyi fuara çekmektedir. Bu durumu yayın organlarında açık olarak görülmektedir.

Özellikle Değirmendere Fändök Festivali kendisi de müzisyen olan Belediye Başkanı Ertuğrul Akalın döneminde müzik örnekleri adına çok çeşitli seçkin ve alanında kariyer sahibi müzisyenleri tercih etmesiyle öne çıkar. Yine Saraybahçe Belediyesi'nin o dönemde düzenlediği toplu nikâh, sünnet, cadde açılışı gibi etkinliklere Türkiye'ye mal olan müzisyenleri getirmesi kentin televizyonlardan izlediği müzisyenlere ulaşmasının bir yolu olur. Bu durum entelektüel düzeyi yüksek olan belde halkının taleplerinden de kaynaklanır.

1. Dernekler ve Dernekler Yoluyla Yapılan Müzik Etkinlikleri;

İşdeki dernekler, çeşitli müzik türlerine ilişkin çalışmaları yürütür, o müzik türünün gelişimine ve tanınmasına yönelik faaliyetlerde bulunurlar. En büyüğünden en küçüğüne kadar beldelerde özellikle Türk Sanat Müziği'ne ilişkin büyük ilgi olduğu ve hemen derneklşme yoluyla bir Türk Müziği Korosu kurulmasın yoluna gidildiği görülmektedir.

2. Düzenlenen Festivaller ve Festival İçeriğinde Yer Verilen Müzik Etkinlikleri;

Festival geleneği Kocaeli'de oldukça yaygındır. Bir sanayi kenti olmasına karşın, bulunduğu verimli topraklarda yetişen ürünleri çağrıştıran adlarla (Kiraz Festivali, Fändök Festivali, Üzüm Bayramı, Elma Festivali vs.) anılan ve içerisinde müzik etkinliklerine yer verilen festivaller özellikle belli bir müzik birikimine sahip beldelerde öne çıkar. Özellikle Yarımca Kiraz Festivali, klasik batı müziği örnekleri açısından uzun yıllar zengin bir model teşkil eder.

3. Yerel Yönetimlerin Düzenlediği Toplu Etkinliklerde (Düğün, Sünnet, Açılış vs.) Yer Verilen Müzik Etkinlikleri,

Belediyecilik anlayışıyla beraber gelişen İşçimit ve civar yerel yönetimleri halk için gerçekleştirdikleri toplu nikâh-düğün, sünnet şöleni, açılış gibi etkinliklerde popüler ve halkın tercih ettiği müzisyenlere etkinliklerde yer vererek müzik yaşantılarına popüler anlamda yön verirler.

4. Sanayi Kuruluşlarının Sosyal Yaşama Katkıları Doğrultusunda Bünyelerinde Gerçekleştirdikleri Müzik Etkinlikleri;

İşdeki sanayi kuruluşlarının, kuruluşlarından itibaren yüklendiği misyon da kentteki sosyal kültürel yaşantılara katkı sağlamak, kendi çalışanlarının kentle bütünleşerek sosyalleşmesini gerçekleştirmek prensibinden hareket etmektir. Bu

başlamda, öne çıkan ilk kuruluş kente bir cumhuriyet hediyesi olan Seka Kâğıt Fabrikasıdır. Sekanın kendine ait sinema salonu konserlere ev sahipliği yaparken, yayınladığı Seka Postası gazetesi de bu etkinliklere ilişkin haberleri halka duyurmaktadır. Yine ilerleyen yıllarda başka kuruluşların düzenlediği müzik etkinliklerine de rastlanılmaktadır.

5. Kocaeli Fuarında Düzenlenen Halk Konserleri;

Kurulduğu günden itibaren halkın büyük ilgi gösterdiği Kocaeli Fuarı, bünyesine aldığı kültür sanat etkinlikleriyle kentte büyük kütlelerin müzik yaşantılarını etkiler. Fuara gelen güncel gruplar, popüler şarkıcılar kimi zaman halkın taşkınlıklarına rağmen kente gelmeyi bırakmayan müzisyenlerin kent açık hava müzik etkinliklerini öne çıkarırlar.

Kocaeli Kentinde imparatorluktan cumhuriyete şehirde yaşayan toplulukların yaşamsal döngüleri ve bando etkinlikleri ile 1950 sonrası ise kentte, festivaller, dernekler, yerel yönetimler, sanayi kuruluşlarının toplumsal etkinlikleri ve Kocaeli Fuarı halk konserleri çerçevesinde şekillenen bir müzik yaşamından söz etmek olanaklıdır.

Kentte, Türk Müziği konserlerinin daha çok izlendiği ve süreklilik gösterdiği, festival düzenleyen yerel yönetimlerin müzik alanında ses getirecek tercihler kullandığı görülür. Buna uymayan yalnızca Yarımca Kiraz Festivalidir. Yarımca adeta klasik batı müziğinin Kocaelideki kalesidir.

1990ılı yılların ikinci yarısında yerel yönetimlerin şenlik, şölen, festival adı altında etkinlikler düzenlediği ve bu etkinliklerde müzik sanatçılarına yer verdikleri görülür. 1990ılarla beraber siyasi partilerin il ve ilçe teşkilatlarının temalı veya temasız düzenledikleri toplantılara müzik katmaları ve müzisyenlere yer vermeleri kentin popüler şarkıcılarla olan tanışıklığını arttırır. Tüm bu zamanlar içerisinde en istikrarlı dernek İzmit Musiki Derneği'dir bugünkü adıyla Büyükşehir Belediyesi Musiki Derneği'dir. Çok Partili Dönemle beraber, Kocaeli müzik yaşantılarının beş başlıkta yapılandığını söylemek olanaklıdır. Ayrıca TRT repertuvarında yer alan Kocaeli türkülerine de çalışmada yer verilmiştir. TRT repertuvarında henüz yer almayan Karamürsel ilçesine ait üç türkü de çalışmada yer almıştır.

Çalışmamızın sonucunda, Meşrutiyet Dönemi'nde azınlık bandoları, azınlıkların müzik yaşantıları ve ilk Türk müzik topluluğu Heveskaran-i Musiki Cemiyeti öne çıkmıştır. Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Halkevleri, Köy Enstitüsü; müzik yaşamında

etkili olmuştur. Çok Partili dönemle beraber; dernekler, festivaller, yerel yönetimler, sanayi kuruluşlarıve Fuar alanındaki halk konserleri Kocaeli Kenti Cumhuriyet Dönemi Müzik Yaşantılarınıoluşturduğu söylenebilir.

8. KAYNAKLAR

KİTAPLAR

Akkaş, S. (2015). *Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Kültür ve Müzik Politikaları (1923-2000).* Ankara. Sonçağ Yayıncılık Mat. Ltd. Şti.

Aktaş, A. (2016). *İzmit Sancağı'nda Yaşayan Manavların Etnik ve Kültürel Yapısı.* İstanbul. Cinius Yayınları.

Aygil, Y., Özkan, Y. (2012). *Bithynia Tümlüğü içinde Akmeşe (Armaş).* İstanbul. Gerçeğe Doğru Kitapları yayın no:173.

Balancar, F. (2015). *İzmitli Ermeniler Konuşuyor*. Sessizliğin Sesi IV. İstanbul. Hrant Dink Vakfı Yayınları.

Balkı Ş. (1999). *Nikomedya'nın Büyülü Yüzü (İzmit'e Dair Hikayat İle Vukuat).* İzmit. İzmit Rotary Kulübü. Kocaeli Ofset Matbaacılık.

Balkı, Ş. (2001). *M. Sabri Yalım'a Armağan.* Kocaeli Dokümantasyon Merkezi Yayını No:2 Haziran 2001/Kocaeli Ofset Matbaacılık.

Bedigyan A. A. (1950). *Bardizag Köyünün Yazılı Resmi.* Hagop Minasyan (Çev). Paris. 17 Rue Danense.

Cuinet V. (2012). *İzmit Mutasarrıflığı.* İstanbul. Demkar Yayınevi.

Çam. Y. (2014). *Milli Mücadele'de İzmit Sancağı*. Kocaeli. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı. Yayınları 28.

Doğan, M. (1990). *Büyük Türkçe Sözlük*. Rehber Yayınları, İstanbul, s.300

Durgun, Ş. (2005). *Türkiye'de Devletçi Gelenek ve Müzik*. Ankara. Alter Yayıncılık.

Ekinci, N. (1997). *Türkiye'de Çok Partili Düzene Geçişte Dış Etkenler*. İstanbul. Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

Erbay, F., Erbay, M. (2006). *Cumhuriyet Dönemi (1923-1938) Atatürk'ün Sanat Politikası.* İstanbul. Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.

Fenerciyan, K. (1971). *Aslanbey (Aslanbeg) Tarihi*. Hagop Minasyan (Çev). Paris. Der Agopian Basımevi.

Hisarlıyan. ?. (1914). *Ermeni notalandırmaları ve topluluğun müzisyenlerinin öz yaşamı- (1768-1909).* İstanbul.

İnal, N. (2010). *İzmit Sancağı 1333 Büdcesi.* Kocaeli. Kocaeli Dökümantasyon Merkezi Yayın No:8

İpek, N. (2006). *Kutsanmış Topraklar: Armaş ve Ermeniler*. İstanbul. IQ Kültür ve Sanat Yayıncılık.

Karpat, K. (2003). *Osmanlı Nüfusu (1830-1914), Demografik ve Sosyal Özellikleri.* B. Tırnakçı (Çev). İstanbul. Tarih Vakfı Yurt Yayınları 133.

Karpat, K. (2015). *Kısa Türkiye Tarihi (1800-2012).* İstanbul. Timaş Yayınları.

Kaya, Ş. (2009). *Tanzimattan Cumhuriyete İzmit Kenti (1839-1938).* Kocaeli. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları yayın no 13.

Kasapyan. M. (1913). *İstatistiksel Çizelgeler ve Haritalarla Nikomedya Çevresinde Ermeniler.* Hagop Minasyan (Çev). Bardizag. Azadamard Yayınevi-Mihitaryan Okulu Basımevi

Kasbarian, K. (2009). *Gomidas in his contemporaries recollections and testimonies*. Yerevan.

Kerovpyan, A., Yılmaz, A. (2010). *Klasik Osmanlı Müziği ve Ermeniler.* İstanbul. Surp Pırgiç Kültür Yayınları

Kili, S. (1981). *Atatürk Devrimi/Bir Çağdaşlaşma Modeli.* Ankara. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Komisyon, (1973). *1973 İl Yıllığı: Cumhuriyetimizin 50. Yılında Kocaeli*, Kocaeli Valiliği Yayını

Köker, O. (2005). *Orlando Carlo Calumeno Koleksiyonundan Kartpostallarla 100 Yıl Önce Türkiye'de Ermeniler.* Cilt 1. Osman Köker (Ed). İstanbul. Bir Zamanlar Yayıncılık.

Küçükkaplan, U. (2013). *Arabesk: Toplumsal ve Müzikal Bir Analiz.* İstanbul. Ayrıntı Yayınları.

Meydan, S. (2012). *Akl-ı Kemal/Atatürk'ün Akıllı Projeleri.* Cilt 2. İstanbul. İnkılâb Kitabevi Baskı Tesisleri.

Mkhalian, K. (2014). "*Bardızag And Its People*". Translated with an introduction and annotations by. Ara Stepan Melkonian. London: Gomidas Institute.

Mihitaryan, S. *Armaş'a Hac Yolculuğu*. Arevelk. İstanbul- N 4847

Muratyan, B, Muşeğyan, A. (1998). *Armaş Dinsel Okulu.* Hagop Minasyan (Çev). Kantzasar Tanrıbilim Merkezi (Yayınları). Kantzasar Ermenistan.

Narin, R., Arı,İ. (2012). *Cumhuriyet'e Giden Yolda Atatürk'ün İzmit Konuşmaları.* Kocaeli. İzmit Belediyesi Kültür Yayınları.

Olgun, K. (2008). *Yöresel Kalkınmada Adapazarı Halkevi.* İstanbul. Değişim Yayınları.

Oral, A. (2010). *Selim Sırrı Paşa.* İstanbul. Demkar Yayınları

Oray, C. (2013). *Müzik Yaşamım ve Anılarım.* İzmit. İzmit Rotary Klübü Yayınları 30

Ortaylı, İ., Küçükkaya İ. (2015). *Cumhuriyetin İlk Yüzyılı (1923-2023).* İstanbul. Timaş.

Öztüre, A. (1981). *Nikomedia Yöresindeki Yeni Bulgularla İzmit Tarihi.* İstanbul. Avni Öztüre Yayınları.

Özdemir, E. (2012). *Kaptan-ı Derya Karamürsel*. 4.baskı Zinde Yayıncılık.İstanbul

Özdemir, E. (2017). *Kaptan-ı Derya Karamürsel*. 5.baskı Zinde Yayıncılık.İstanbul

Pamukciyan, K. (2003). *Zamanlar, Mekânlar, İnsanlar.* (Ermeni Kaynaklarının Tarihe Katkıları III). İstanbul. Aras Yayıncılık.

Paşalyan, L.(1892). *Armaş Hac Yolculuğu.* "Hayrenik" İstanbul-N 249

Pekin, S. , Bayram, M. (2011). *Bahçecik Tarihi.* Ankara. Berikan Matbaacılık.

Roux, J-P. (2010). *Türklerin Tarihi*. Aykut Kazancıgil, Lale Aslan-Özcan (Çev). İstanbul. Kabalcı Yayınevi: 291

Sarıoğlu, M., Torun, E., Aksu, Ş., Çelik, K.. (2003). *Atatürk'ün Kocaeli Ziyaretleri/ Kent ve Konuğu.* Ankara. Kocaeli Üniversitesi Yayınları. Yayın No: 94

Sarıoğlu, M. (2013). *Seka Postası Işığında İzmit'te Kültürel Yaşam.* Kocaeli. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları 25.

Şenel, V. (2012). *Tarihi Yönüyle Derince.* Kocaeli. Derince Belediyesi Kültür Yayınları

Şimşek S. (2007). *Kocaeli Basın Tarihi (1848-2002).* Kocaeli. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları 10.

Torun, E, Cebeci,S., Korkmaz,V.,Çaycı, E. (2006). *İzmit Milletvekilleri (1920-1927).* KOÜ Matbaası. Kocaeli Üniversitesi Yayınları. Yayın No:196

Tuna, F. (2007). *Adapazarı Yazıları.* İstanbul. Değişim Aktüel Yayınları.

Tumacan, M., (1972). *Vatanla ilgili Şarkı ve Söz 1.* Hagop Minasyan (Çev). Yerevan. Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, KA Matbuatı.

Turgay, C. (2007). *Ben İzmit, İşte Suretim (Fotoğraflarla bir kentin hikayesi).* (Ed).Handan Durgut. İstanbul.İstanbul Ofset Yapımevi.

Ulugün, F. Y. (2002). *Osmanlı ve Ulusal Kurtuluş Dönemi'nde Kocaeli.* İzmit. Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği Yayınları: 1

Ulugün, F. Y., Bakan, M., Aksoy, T. (2007). *Roma Dönemi Bithynia, Kocaeli ve Çevresi Tarihi II.* İzmit. Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği Yayınları: 5

Ulugün, F. Y. (2008). *Seyahatnamelerde Kocaeli ve Çevresi.* İzmit. Rotary Kulübü Yayınları

Uslubaş, T. (2013). *Kronolojik Türkiye Tarihi-Geçmişten Günümüze Türkiye*. İstanbul. CNR Studıo.

Yegmalıan, M. (2007). *Chants of the Divine Liturgy of the Armenian Apoplostic Church.* California.

Yeğişeyan, V. (1938). *Tanrı'nın Kurduğu Kent.* Hagop Minasyan (Çev). Paris. A. Der. Agopian Basımevi.

Yıldız, B., Hergel, A., (2014). *Gomidas Vartabed'in Ermenice, Kürtçe ve Türkçe Derlemelerinden Düzenlemeler.* İstanbul. Kalan Müzik Yapım Limited Şirketi.

Yönetken, H.B (2006). *Derleme Notları-1.Kitap*. Sun Yayınevi. Ankara.

Yüce, R. (1998). *İzmit ve Çevresel Tarihi.* İzmit. (Kısaltan ve Özleştiren) Metin Yüce. İzmit . İzmit Rotary Kulübü.

Zamanın Aynasında Bir Ulu Şehir (2009). İstanbul. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları-9.

Zartaryan, V. (1910). *Anı Kitabı (Ermeni tanınmış kişilerin öz yaşamları, resimleri, el yazmaları, düz yazılar,v.b.) (1512-1912).* H.I.İstanbul

MAKALELER

Boyana, H. (2015) "Nikomedia Kenti ve Men Kültü". *Uluslararası Gazi Akçakoca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri.* Cilt I. s. 61-72. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları. Yayın No:30

Daş, M. (2016). "Bizans Döneminde Kocaeli". *Uluslararası Karamürsel Alp Sempozyumu Bildirileri.* 2. Cilt 1. s.101-104. Kocaeli. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları. Yayın No:35 "

Enül, M. (2008). *"Ali Koç Demirören İzmit Türk Musikisi Derneği Kurucusu"*. Özgür Kocaeli Gazetesi 20.04.2008

Eser, G. (2015). “Arifiye Köy Enstitüsünün Sapanca Gölü ve İzmit Körfezindeki Balıkçılık Çalışmaları”. *Uluslararası Gazi Akçakoca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri.* Cilt 3. s.1235. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları No: 30

Erdal, G. (2017). “İzmit Tarihi’nin Sesli Tanığı: İzmit Kent Müzik Kültüründe Tarihi Bir İmge Olarak Bando”. *Uluslararası Gazi Süleyman Paşa ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri.* Cilt 3. 2733-2741. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları No: 38.

Eroğlu, T. (2005). “Sakarya’da Musiki”. *Sakarya İli Tarihi.* Cilt II. s. 1091-1095. Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.

İnalcık., H. (2015). “Koca-Eli Yöresinin Fethi”. *Uluslararası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri.* Cilt 1, 147-151. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları. Yayın No:30 Kocaeli

İpek, N. (2015). “Kocaeli’de Göç ve İskân”. *Uluslararası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri.* Cilt, 1255-1267. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları. Yayın No:30

Kévorkian, R. (2015). “İzmit Mutasarrıflığında Yapılan Tehcirler”. *İzmitli Ermeniler Konuşuyor.* Ferda Balancar (Derleyen). Hrant Dink Vakfı Yayınları. İstanbul.

Orhan, H. (2002). “Anadolu Pop/Rock Müziği”. A. C. (Editör). *21. Yüzyıl Başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu.* 189-194 Sevda Cenap And Vakfı. 15-16 Mart. Ankara. Rekmay Ltd. Şti.

Ösen, S. (2017). “İzmit Mevlevihanesi Üzerine Mülahazalar”. *Uluslararası Gazi Süleyman Paşa ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri.* Cilt 4, 2685-2689. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Yayın No: 38

Oğultekin, A. (2003). “Cumhuriyet’in 10. Yılı’nda İzmit’te Bayram Kutlamaları ve Resmi Açılışlar”. *Kocaeli Dokümantasyon Merkezi’nden Haberler.* Ekim 2003. Sayı:78

Öztürk, O. M. (2002). “Türkiye’de yaşanan Modernleşme Süreci ve Anadolu Yerel Müzikleri”. 195-210. Arzu Cengiz (Editör). *21. Yüzyıl Başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu.* Sevda Cenap And Vakfı. 15-16 Mart. Ankara. Rekmay Ltd. Şti.

Polatel, O. (2015). “Osmanlı Dönemi İzmit’in Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Hayatında Ermeniler”. *Uluslararası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri.* Cilt 2. 891-923. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları. Yayın No:30

Yaşa, R. (2015). “Osmanlı Arka Planında Kocaeli ve Çevresinde Selçuklu Hâkimiyeti”. *Uluslararası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri.* Cilt 1, 111-118 1. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları. Yayın No:30 Kocaeli

TEZLER

Çakıcı, B. (1998). *İzmit Mutasarrıflığı’nda Ermeniler ve Tehcirleri*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Gök,H.,V. (2011). *Atatürk ve İnönü Dönemi Kültür Politikaları.* Ahi Evran Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırşehir

İpek, N. (2004). *Armaş Ermenileri*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli

Kamış, C. (2011). *Tören ve Ağıtlar: İzmit ve Çevresi Ağıt Analizi*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.İstanbul

Kaya, B. (2008*). Bir Halk Eğitimi Kurumu Olarak İzmit Halkevi (1932-1951).* Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Özalp,Y. (1996). *Ermeni Tarihi, Maraş Yöresindeki Ermeni İsyanları ve 1915 Olayları*. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İktisat Fakültesi. Uluslar arası İlişkiler Bölümü.Yayaınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

DERGİLER

Atılgan, V. (2015). “Kocaeli Büyükşehir Musikî Derneği”. *Pişmaniye KYÖD Düşünce, Kültür ve Sanat Dergisi.* Ekim. Sayı: 36

Birok, N. (1997). “KYÖD Üzerine.” s: 21. *KYÖD 50. Yıl Dergisi.*

CHP Halkevleri Talimatnamesi, 1934/. 35., 36., 38., 39. Maddeler. Ankara. Hakimiyet-i Milliye Matbaası. 3. Baskı

Dinçer, E. H. (2001). "İzmit Belediye Bandosu Kurucusu İsmail Hakkı Bey". *Kocaeli Dokümantasyon Merkezi'nden Haberler*. Haziran. Sayı-49-50

Diskotek (1970). *Haftalık Müzik ve Sinema Mecmuası.* 18 Şubat 1970 Sayı: 18

Erken, İ.(2015). "Tanzimat'tan Cumhuriyete Kocaeli Sancağı'nın İdari Yapısı". *İstanbul Türkiyat Mecmuası.* Güz. Cilt 25.193-236.

Erol, H. (2017). "Halkevi". (Aktaran: Sami Girgin). *Pişmaniye Dergisi.* Sayı: 37 Aralık 2016 (Basım Tarihi 5 0cak 2017). Ankara. Arkadaş Basım Ltd. Şti.

Girginsoy, N. (1961). "*Hikmet Şimşek'le Konuşma*". Seka Postası. 01.06.1961

Gün, Y, Yüksel, K. (2002)."İzmit Belediye Bandosunun Yaşayan Tarihi: Ahmet Oğultekin". s.110-111. *KYÖD 55. Yıl Dergisi*

Kocaeli Valiliği İl Brifingi, 2015

Köseoğlu, M. (1951). "Kocaeli'de Türk Musiki Derneği Çalışmaları". *İktisadi Uyanış Dergisi.* Şubat. Yıl 5. Sayı 25 (Kocaeli Özel Sayısı). s.44-45. İktisadi Yürüyüş Matbaası ve Neşriyat Yurdu. İstanbul

Konukçu, E. (2014). "Ermenilere Adapazarı'ndan Bakış". *Tarihte Türkler ve Ermeniler*. Ankara. Türk Tarih Kurumu. Cilt 6. s.75-128

Küpçü, M. (2010). "İzmit Musiki Derneği". *Pişmaniye Dergisi*. Mayıs 2010. Yıl 51. s. 23. Sayı 31.

KYÖD (1997). "İzmit Musiki Derneği". *KYÖD 50. Yıl Özel Sayısı.* s. 92

KYÖD 60.Yıl Dergisi

Narin, R. (2014). "*19. Yüzyılda Adapazarı'nda Ermeniler*". Tarihte Türkler ve Ermeniler. Ankara. Türk Tarih Kurumu. Cilt 6. s.51-74.

Nircan, İ. (1970). "Altın Kupa Yarışması İkincisi Petkim Orkestrası". *Sesim Bağımsız Aktüalite Dergisi*. 20 Mart 1970. Yıl 2 Cilt 4 Sayı 38

"On Beşinci Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları" (1947). *1946 yılında Halkevleri ve Halkodaları.* Ankara Ulus Basımevi.

Oral,A. (2003). "Milli Mücadeleden ve Cumhuriyet Döneminde İzmit'te Bando" *Özgür Kocaeli Gazetesi-Pazar Eki*. s.6.

Oral, A. (2005). "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Kocaeli'de Müzik Eğitimi ve Müzik Etkinlikleri/ Kocaeli'de Müzik". 24 Temmuz 2005. *Özgür Kocaeli Gazetesi-Pazar Eki s.6-7*

Oral, A. (2009). "İzmit Şehrinde Bando ve İlk Müzik Cemiyetleri Ne Zaman Kuruldu?/İzmit'te İlk Bando/Osmanlı ve Cumhuriyetin İlk Yıllarında İzmit'te

Bando ve Tarihçesi". 2 Ağustos 2009. *Özgür Kocaeli Gazetesi-Çınar Pazar Eki.* s.*26-27*

Polatel O. (2012). "Nikomedia"dan İzmit'e Bir Kent Adının Dönüşümü". *History Studies.* International Journal of History. Prof. Dr. Enver Konukçu Armağanı. Cilt: 4, 279-295

Şefkatli. B. (2016). "Bahar Konserine Hazırlık Başladı". *Bizim Kocaeli Gazetesi Yaşam Eki.* 9 Ocak 2016. Sayfa 2.

Tavityan, S. (1899). *Püragn Dergisi*. s.361 İstanbul

Yeşil, M.(1970). İzmit Petkim Orkestrası**.** *Diskotek Haftalık Müzik ve Sinema Mecmuası.* Sayı: 38. s.7. 2 Haziran 1970.

Yiş, R. (2002). "İzmit Büyükşehir Musiki Derneği". s.86-87. *KYÖD 55. Yıl Dergisi*

Yüce, R. (1949). "Şehir Bandosu Nasıl Kuruldu?". *Türkyolu.* 24 Aralık 1949.

SÖYLEŞİLER

Şakir Balkı İle Söyleşi (11 Kasım 2015)

Feridun Aslan İle Söyleşi (01 Kasım 2016)

Saim Akçıl İle Söyleşi (09 Kasım 2016)

Recep Suülker İle Söyleşi (14 Aralık 2016)

Mümin Akmeşe İle Söyleşi (16 Ocak 2016)

Semra Dinçer Tandırcı İle Söyleşi (29 Ekim 2016)

Tuncay Tandırcı İle Söyleşi (29 Ekim 2016)

Yıldız Öztan Ulusoy İle Söyleşi (26 Ekim 2016)

Aladdin Yavaşça İle Söyleşi (25 Nisan 2016)

Yücel Paşmakçı ile Söyleşi (9 Kasım 2016)

Emre Şirin İle Söyleşi (22 Kasım 2015)

Mahmut Şener'le Söyleşi (21 Eylül 2016)

Hüseyin Çağlayan İle Söyleşi (03 Mayıs2017)

Vehbi Hopalı İle Söyleşi (03 Mayıs 2017)

Sevim Türkoğlu Arşivi

İbrahim Akbaba ile Söyleşi (18 Mayıs 2017)

Gülşen Erdal Arşivi

Gülşen Erdal, Halıdere, 1978 Yazı Çocukluk Anıları.

ARŞİVLER

Ali Aktaş Arşivi

Akız Ailesi Arşivi

Can Vatansever Arşivi

Cevat Kartal Arşivi

Feridun Aslan Arşivi

Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi

Gülşen Erdal Arşivi

Halil Vardar Arşivi

Hüseyin Çağlayan Arşivi

Hüseyin Erol Arşivi

İbrahim Akbaba Arşivi

İlker Kumral Arşivi

Mahnut Şener Arşivi

Mustafa Aydeniz Arşivi

Mümin Akmeşe Arşivi

Nazım Demirtaş Arşivi

Recep Suülker Arşivi

Ruhi Saner Arşivi

Sevim Türkoğlu Arşivi

Tuncay Tandırcı Arşivi

TRT Arşivi

GAZETELER

Türkyolu Gazetesi-1 Nisan 1935

Türkyolu Gazetesi-23 Ekim 1935

Türkyolu Gazetesi-28 İlkteşrin (Ekim) 1935).

Türkyolu Gazetesi-15 İkinci Kanun 1936, Sayı 459

Türkyolu Gazetesi-4 Mart 1936

Türkyolu Gazetesi-20 Mart 1936

Türkyolu Gazetesi-15 İkinci Kanun 1936

Türkyolu Gazetesi-20 Mayıs 1936

Türkyolu Gazetesi-11 Mart 1937

Türkyolu Gazetesi-21 Teşrinisani 1937

Türkyolu Gazetesi-2 Eylül 1937
Türkyolu Gazetesi-30 Eylül 1937
Türkyolu Gazetesi-18 Ekim 1937
Türkyolu Gazetesi-3 Mart 1938
Türkyolu Gazetesi-1942, Sayı:985
Türkyolu Gazetesi-8 Eylül 1942
Türkyolu Gazetesi-9 Ocak 1943
Türkyolu Gazetesi-31 Ocak 1943
Türkyolu Gazetesi-9 İkinci Kanun 1943
Türkyolu Gazetesi-30 Nisan 1943
Türkyolu Gazetesi-4 Temmuz 1944
Türkyolu Gazetesi-6 Eylül 1945
Türkyolu Gazetesi-5 Temmuz 1946
Türkyolu Gazetesi-6 Temmuz 1946
Türkyolu Gazetesi-26 Temmuz 1946
Türkyolu Gazetesi-11 Aralık 1946
Türkyolu Gazetesi-2 Ocak 1947
Türkyolu Gazetesi-25 Şubat 1947
Türkyolu Gazetesi-15 Temmuz 1947
Türkyolu Gazetesi-15 Eylül 1947
Türkyolu Gazetesi- 18 Ekim 1947
Türkyolu Gazetesi- 21 Ekim 1947
Türkyolu Gazetesi- 31 Ekim 1947
Türkyolu Gazetesi- 30 Aralık 1947
Türkyolu Gazetesi- 3 Şubat 1948
Türkyolu Gazetesi- 2 Aralık 1948
Türkyolu Gazetesi- 21 Ocak 1949
Türkyolu Gazetesi -11 Şubat 1949
Türkyolu Gazetesi- 24 Temmuz 1949
Türkyolu Gazetesi- 27 Temmuz 1949
Hürsöz Gazetesi-10 Kasım 1949
Türkyolu Gazetesi-24 Aralık 1949
Türkyolu Gazetesi- 12 Şubat 1950

Türkyolu Gazetesi-19 Şubat 1950

Türkyolu Gazetesi-21 Nisan 1950

Hürsöz Gazetesi-17 Nisan 1951

Türkyolu Gazetesi-15 Eylül 1947

Türkyolu Gazetesi-16 Eylül 1945

Demokrat Kocaeli 20 Nisan 1960

Türkyolu Gazetesi-18 Ekim 1946

Türkyolu Gazetesi-26 Ekim 1946

Türkyolu Gazetesi- 11 Aralık 1946

Türkyolu Gazetesi- 25 Aralık 1946

Türkyolu Gazetesi-28 Temmuz 1946

Türkyolu Gazetesi-28 Aralık 1946

Türkyolu Gazetesi -11 Şubat 1949

Türkyolu Gazetesi- 12 Şubat 1950

Türkyolu Gazetesi- 6 Haziran 1950

Türkyolu Gazetesi- 1 Kasım 1950

Hürsöz Gazetesi-5 Haziran 1951

Hürsöz Gazetesi-26 Haziran 1951

Türkyolu Gazetesi- 8 Ekim 1953

Türkyolu Gazetesi- 5 Mart 1954

Hürsöz Gazetesi-16 Ocak 1954

Seka Postası 01.04.1957

Seka Postası 01.05.1957

Seka Postası - 01.02.1958

Seka Postası -15.12.1958

Hürsöz Gazetesi-13 Ekim 1959

Türkyolu Gazetesi- 17 Ocak 1960

Seka Postası 01.02.1960

Türkyolu Gazetesi-3 Nisan 1960

Seka Postası 15 Temmuz 1960

Seka Postası- 01 Ağustos 1960

Hürsöz Gazetesi-20 Nisan 1961

Seka Postası 15 Mayıs 1961

Seka Postası 01 Haziran 1961

Hürsöz- 3 Ağustos 1961

Türkyolu Gazetesi-22 Eylül 1961

Türkyolu Gazetesi-28 Kasım 1961

Türkyolu Gazetesi-30 Aralık 1961

Türkyolu Gazetesi-6 Ocak 1962

Türkyolu Gazetesi-26 Ocak 1962

Türkyolu Gazetesi-27 Ocak 1962

Türkyolu Gazetesi-1 Şubat 1962

Türkyolu Gazetesi-2 Şubat 1962

Seka Postası- 15 Mart 1962

Seka Postası -15 Nisan 1962

Seka Postası -01 Mayıs 1962

Seka Postası 15 Haziran 1962

Seka Postası -01 Ağustos 1962

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-27 Temmuz 1962

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-5 Ağustos 1962

Seka Postası -15 Ağustos 1962

Seka Postası- 01 Eylül 1962

Seka Postası -01 Ekim 1962

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-11 Kasım 1962

Seka Postası-15 Ağustos 1963

Seka Postası -15 Kasım 1963

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-24 Nisan 1963

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-25 Ocak 1964

Seka Postası -01 Aralık 1964

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-7 Nisan 1970

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-15 Nisan 1971

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-2 Şubat 1972

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-1 Mart 1972

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-6 Mart 1972

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-11 Nisan 1972

Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-14 Nisan 1972

Yeni Yarımca Gazetesi-3 Haziran 1972
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-11 Haziran 1972
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-6 Ağustos 1972
Yeni Yarımca Gazetesi-17 Şubat 1973
Yeni Yarımca Gazetesi-8 Mart 1973
Yeni Yarımca Gazetesi-20 Ocak 1973
Doğuş Gazetesi-13 Aralık 1973
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-31 Ocak 1975
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-24 Mayıs 1975
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-19 Haziran 1975
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-11 Temmuz 1975
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-26 Temmuz 1975
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-10 Mart 1978
Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-16 Şubat 1981
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-13 Haziran 1981
Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-15 Mayıs 1981
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-20 Ekim 1982
Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-5 Kasım 1982
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-6 Ocak 1986
Türkyolu-Bizimşehir Gazetesi-15 Ocak 1986
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-21 Ocak 1986
Hürsöz Gazetesi-22 Şubat 1986
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-22 Şubat 1986
Hürsöz-3 Mart 1986
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-14 Mart 1986
Hürsöz Gazetesi-26 Mart 1986
Hürsöz Gazetesi-1 Nisan 1986
Hürsöz Gazetesi-16 Nisan 1986
Özgür Kocaeli Gazetesi- 8 Temmuz 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-14 Temmuz 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-23 Nisan 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-25 Nisan 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-30 Nisan 1993

Özgür Kocaeli Gazetesi-2 Temmuz 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-6 Haziran 1994
Özgür Kocaeli Gazetesi-15 Haziran 1994
Özgür Kocaeli Gazetesi-19 Mart 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-14 Nisan 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-19 Mart 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-29 Ekim 1996
Özgür Kocaeli Gazetesi-25 Kasım 1996
Özgür Kocaeli Gazetesi-24 Mart 1997
Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Mart 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-26 Ekim 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-12 Aralık 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-14 Aralık 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-16 Nisan 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-1 Şubat 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-22 Haziran 1994
Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ekim 1994
Özgür Kocaeli Gazetesi -26 Temmuz 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-2 Ağustos 1993
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-6 Nisan 1975.
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi- 4 Mart 1981
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-13 Aralık 1967
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-21 Ocak 1968
Kocaeli Barış Gazetesi-10 Ocak 2006
Türkyolu Bizimşehir Gazetesi-6 Nisan 1975
Özgür Kocaeli Gazetesi-2 Mayıs 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-10 Mayıs 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-25 Mayıs 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-29 Ağustos 1996
Özgür Kocaeli Gazetesi-24 Temmuz 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-18 Mayıs 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-26 Ağustos 1996
Özgür Kocaeli Gazetesi-24 Temmuz 1996

Özgür Kocaeli Gazetesi-10 Haziran 1996
Özgür Kocaeli Gazetesi-1 Temmuz 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-3 Temmuz 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-8 Temmuz 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-14 Temmuz 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-17 Temmuz 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-28 Temmuz 1993
Özgür Kocaeli Gazetesi-7 Temmuz 1994
Özgür Kocaeli Gazetesi-16 Temmuz 1994
Özgür Kocaeli Gazetesi-20 Temmuz 1994
Özgür Kocaeli Gazetesi-25 Temmuz 1994
Özgür Kocaeli Gazetesi-26 Mart 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-3 Nisan 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-8 Nisan 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-5 Temmuz 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-16 Temmuz 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Temmuz 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-2 Ağustos 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-23 Ağustos 1995
Özgür Kocaeli Gazetesi-9 Eylül 1996
Özgür Kocaeli Gazetesi-13 Eylül 1996
Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ekim 1996
Özgür Kocaeli Gazetesi-22 Kasım 1996
Özgür Kocaeli Gazetesi-9 Şubat 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-1 Temmuz 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-18 Temmuz 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-3 Eylül 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-13 Eylül 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-20 Eylül 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-22 Eylül 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-28 Eylül 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ekim 1998
Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ekim 1998

Özgür Kocaeli Gazetesi-14 Ağustos 1996

Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ağustos 1996

Özgür Kocaeli Gazetesi-1 Eylül 1996

Özgür Kocaeli Gazetesi-4 Eylül 1996

Özgür Kocaeli Gazetesi-5 Ekim 1996

Özgür Kocaeli Gazetesi-4 Kasım 1996

Özgür Kocaeli Gazetesi-24 Eylül 1996

Özgür Kocaeli Gazetesi-31 Ekim 1998

Özgür Kocaeli Gazetesi-19 Nisan 1998

Zeynep Yalçın 10 Ocak 2006 Salı Kocaeli Barış Gazetesi Yaşam Eki 1969' dan 2006'ya S.9

İNTERNET KAYNAKLARI

İdris Bostani. http://www.islamansiklopedisi.info/dia/pdf/c23/c230259.pdf ss.536-541 Erişim:8.4.2017

http://www.kvdb.gov.tr/kocaeli/tanitim/tarihce).erişim tarihi 15.5.2016

http://www.guzelsanatlar.gov.tr/TR,3706/mevlevi-ayini.html erişim: 19.12.2016

Http://www.Agos.Com.Tr/Tr/Yazi/13061/Bardizagdan-Transilvanyaya-Bir-Ermeni-Rahibin-Hikayesi Erişim 10.4.2017

http://www.ermenihaber.am/tr/news/2015/05/11/Ermeni- Erişim 25.08.2016

http://www.turkiyeermenileripatrikligi.org/site/vartanants-korosu- Erişim:15.08.2016.

http://www.kocaelimuftulugu.gov.tr/Sayfa_Modul.asp?nedir=sayfa&id=99. Erişim:26 Ocak 2016.

http://www.kocaeli.bel.tr/icerik/kocaeli%E2%80%99nin-rengi-buyuksehir-bandosu/36/26355 Erişim: 27.4.2017

http://www.herekeli.com/Tr/Hereke3.asp?m1=1&m2=3&m3=13 Erişim:2.Eylül . 2016.

http://www.birgun.net/haber-detay/sus-kizim-sus-onlar-kilic-artigidir-9960.html) Erişim:26.08.2016.

http://eksd.org.tr/bestecilerimiz/nikagos_aga.php erişim: 3.6.2017

http://www.isteataturk.com/haber/5320/etibank-eti-maden-isletmeleri Erişim: 7.12.2015

http://www.nedir.com/operet. Erişim: 23.04.2017

https://toplumsaltarih.wordpress.com/2012/09/07/koy-enstituleri-neden-kuruldu-neden-kapatildi/ Erişim:26.08.2015.

Karabey Aydoğan.Köy Enstitülerinde Müzik (http://www.yenidenatilim.com/?&Bid=344276 Erişim: 22.4. 2017

Süleyman Edip Balkır. "Dipten Gelen Ses Arifiye Köy Enstitüsü" http://blog.milliyet.com.tr/dipten-gelen-ses-arifiye-koy-enstitusu/Blog/?BlogNo=364752. Erişim: 22.04.2017

http://www.herekeli.com/Tr/Hereke3.asp?m1=&m2=6&m3=6 . Erişim: 2.Eylül 2016.

http://www.golcuk.bel.tr/tr/icerikdetay/54/86/degirmendere-findik-festivali.aspx erişim:23.10.2016

https://www.youtube.com/watch?v=d3MDs0UIhic Erişim: 26.09.2016

https://www.google.com.tr/search?q=k%C3%BC%C3%A7%C3%BCk+k%C4%B1z+ay%C3%A7a&biw=1366&bih=662&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiUkpTDa3PAhXEvxQKHX_aArMQ_AUIBygC#imgrc=44C3Mc8uSM7SUM%3A. Erişim:26.09.2016.

http://www.degisenkocaeli.com/annesi-izmitli-bir-anzavurla-soylesi-43h.htm.Erişim: 17.08.2016

9. ÖZGEÇMİŞ

1972 yılında İzmit'te doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini İzmit'te tamamlamıştır. 1993 yılında, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nden mezun olmuştur. 1994 yılında MEB. İzmit 28 Haziran İlköğretim Okulu'nda müzik öğretmeni olarak göreve başlamıştır. Aynı yılın Ağustos ayında Kocaeli Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı Güzel Sanatlar Bölümü'ne Müzik Okutmanı olarak atanmıştır. 1998'de Eğitim Bilimleri alanında yüksek lisansını tamamlamıştır. 1997-2006 arası Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü'nde görev yapmıştır. 2006 yılında Spor Bilimleri Doktoru unvanı almıştır. 2006 yılından itibaren Kocaeli Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzikoloji Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapan Erdal, tarihsel müzikoloji, etnomüzikoloji, Erken Cumhuriyet Dönemi müzik yapılanmaları alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Doküman Görüntüleyici

Turnitin Orijinallik Raporu

İşleme kondu: 04-May-2018 15:06 +03
NUMARA: 958846310
Kelime Sayısı: 49404
Gönderildi: 1

Prof.Dr. Kamile Perun Akgül

İkinci Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Kocaeli Ke... Gülşen Erdal tarafından

yenile

Benzerlik Endeksi	Kaynağa göre Benzerlik	
%6	Internet Sources:	%6
	Yayınlar:	%1
	Öğrenci Ödevleri:	%1

1% match (14-Eki-2011 tarihli internet)
http://www.eksd.org.tr

<1% match (20-Şub-2012 tarihli internet)
http://www.turkuhikayeleri.com

<1% match (19-Ağu-2013 tarihli internet)
http://www.ykked.org.tr

<1% match (01-Kas-2016 tarihli internet)
https://www.scribd.com/document/11318975/Seyahatnamelerde-Kocaeli-ve-Cevresi-Kocaeli-and-Peripheries-in-Itenararies-F-Y-U-12-01-09

<1% match (09-Oca-2015 tarihli internet)
http://bilgiyayim.com

<1% match (17-Şub-2016 tarihli internet)
http://www.rehberobasi.org

<1% match (28-Mar-2016 tarihli internet)
http://www.kocaelitarihisempozyumu.com

<1% match (24-Oca-2013 tarihli internet)
http://www.kvdb.gov.tr

<1% match (31-Eki-2013 tarihli internet)
http://www.heralem.com

<1% match (31-May-2017 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to Yildirim Beyazit Universitesi on 2017-05-31

<1% match (01-Kas-2016 tarihli internet)
https://es.scribd.com/document/213267061/Islam-Ansiklopedisi-Cilt-23-Komisyon-pdf

<1% match (25-Tem-2017 tarihli internet)
http://www.agos.com.tr

<1% match (29-Ağu-2010 tarihli internet)
http://herekeliyiz.biz

<1% match (26-Eyl-2010 tarihli internet)
http://herekeliyiz.biz

<1% match (19-Eyl-2016 tarihli internet)
http://siirsofrasi.blogspot.com.tr

<1% match (28-Ağu-2011 tarihli internet)
http://www.manavmilletiyiz.biz

<1% match (23-Kas-2016 tarihli internet)